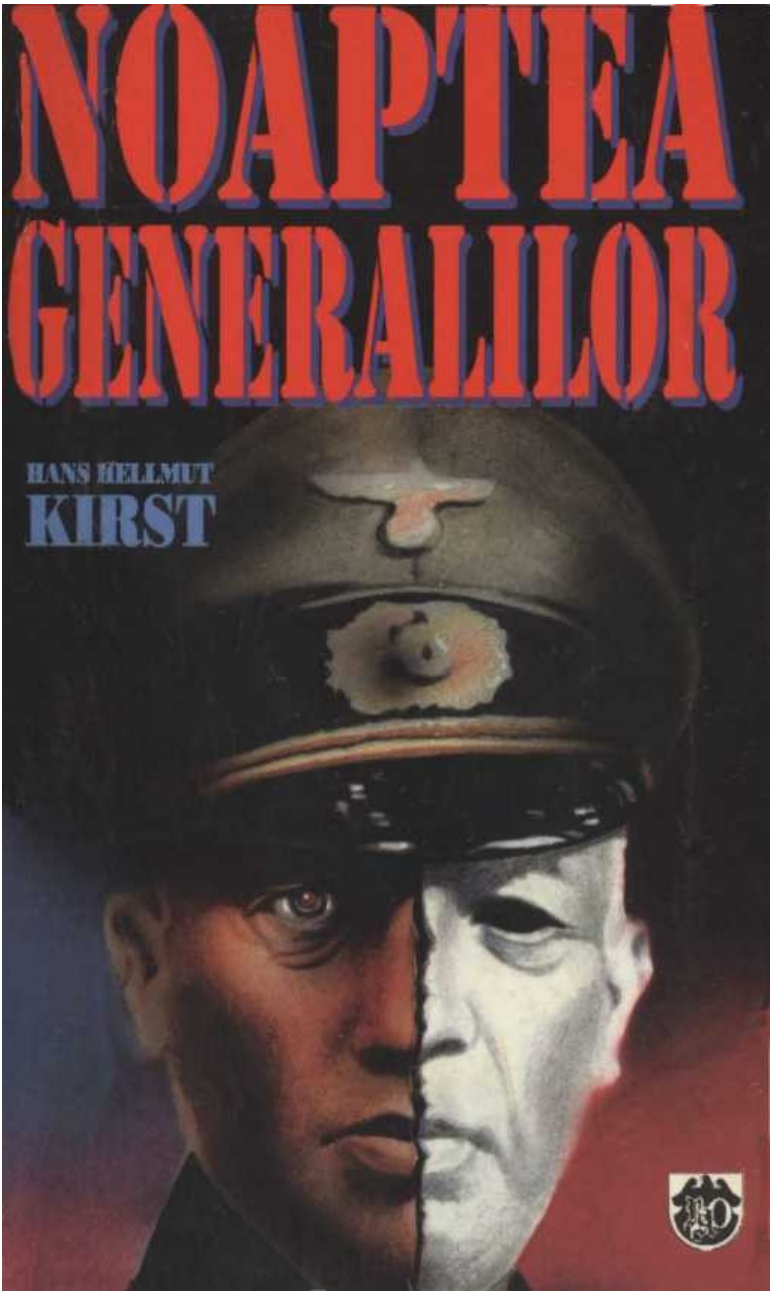

HANS HELLMUT KIRST
NOAPTEA GENERALILOR

HANS HELLMUT
KIRST

NOAPTEA GENERALILOR

RAO International Publishing Company, 1996

HANS HELLMUT KIRST
Die Nacht der Generale
1962 C. Bertelsmann Verlag GmbH, München

Traducere din limba germană
IDA ALEXANDRESCU

Ediţia I

Coperta
DONE STAN
ISBN 973 – 576 – 096 – 7

Această carte este, în părţile ei esenţiale, un roman.

Actele confecţionate de autor – documente, scrisori, declaraţii sub jurământ etc. – nu schimbă deloc faptul că orice coincidenţă cu persoane în viaţă sau decedate este întâmplătoare. De asemenea toate numele, gradele de serviciu şi instanţele sunt inventate.

Prezentarea persoanelor care au luat parte la

evenimentele din 20 iulie 1944, introdusă în roman, reprezintă o excepţie. În această privinţă autorul s-a străduit să păstreze realitatea istorică cu cât mai multă exactitate – inclusiv detalii ca datele, locul şi ora.

Pentru aceasta au fost folosite numeroase documente din ziare, reviste şi cărţi, mai ales germane, dar şi străine, iar din literaturile respective cu precădere următoarele opere: Craig, *Armata prusaco-germană*; Arhiva Peter, *Imaginea în oglindă a unei conspiraţii*; von Schramm, *20 iulie la Paris*.

În mod deosebit trebuie aduse mulţumiri scriitorului englez Raymond Marshall, care a pus la dispoziţia autorului acestei cărţi o documentaţie importantă.

„Ce este oare mai rău decât ceea ce este rău?”

Hölderlin, *Antigona*

„Pacea eternă e un vis şi nici măcar unul frumos, iar războiul o verigă în ordinea dumnezeiască a lumii, în el se împlinesc cele mai nobile virtuţi ale omului, curajul şi renunţarea, devotamentul şi abnegaţia cu preţul vieţii”.

Helmuth von Moltke

Domnii mei – Victorie! Porţi triumfale, când vă reîntoarceţi, şi focuri sacre pentru cei morţi!

Medalii! Porecle ca «Leul din →, Discursuri funerare în aliteraţii ca «în pace şi front →, Panglici de coroană în caz de deces, lauri, mituri!”

Benn, Generalii

„Sângele curge… pământul se roteşte neîncetând nicicând.

Şi sângele-şi reia circulaţia, unde oare rămâne însă cel vărsat?”

Prévert, Cântec despre sânge

PROLOG

ŞI MOARTEA RÂDE ÎN HOHOTE

Varşovia, 1942

Cadavrul zăcea în mijlocul camerei, între masă şi pat.

Cine îl privea de la uşă avea impresia că vede un sac burduşit. Era încovoiat, iar faţa îi era înfundată în covor.

— Ce covor bun, zise bărbatul care stătea cu

picioarele lui crăcănate în mijlocul camerei. Păcat de el – e definitiv compromis.

Bărbatul arăta ca un băiat mulţumit şi deosebit de sănătos. Avea obraji plini, rumeni; ochii săi prietenoşi şi lacomi dădeau impresia unui şcolar aflat într-o permanentă căutare de tovarăşi de joacă.

— Moartea a intervenit acum vreo două ore, spuse un alt bărbat care se rezema de tocul uşii. V-am informat imediat, conform instrucţiunilor dumneavoastră!

Bărbatul cu figura de puştan vesel, pe care-l chema

Engel, dădu din cap. Se aşează în genunchi, luă cadavrul de păr, îi săltă capul şi privi trăsăturile feţei. Era un chip palid, încremenit de moarte, cu gura căscată şi cu ochii larg deschişi în care se citea spaima. În ciuda acestui rictus, frumuseţea sălbatică şi enigmatică a acestei femei n-a putut fi distrusă în întregime.

— Trebuie să fi fost grozavă în pat, constată Engel.

Celălalt bărbat, care continua să se sprijine de tocul uşii, nemişcat ca o statuie din lemn, nu păru să audă această remarcă. Ochii săi erau ca nişte vulcani stinşi, cenuşii, impenetrabili, iritanţi, duri ca lava răcită. Era uscat, asemeni unei rădăcini noduroase, un pitic fără vârstă.

— Liesowski, i se adresă Engel bătrânului, găsesc că această femeie nu arată chiar prost nici pe post de cadavru! Eşti de acord cu mine?

— Bineînţeles, răspunse Roman Liesowski, comisar al poliţiei judiciare din Varşovia.

— Mă irită faptul că eşti de aceeaşi părere, spuse

Engel şi se ridică gemând. Mâncase excelent – cele mai bune resturi de la masa generalilor. Pe lângă aceasta mai băuse şi rachiu, bucurându-se de noaptea plăcută şi obositoare care-l aştepta. Convocase la el o agentă de la

Abwehr, pe care o rugase să-i dea raportul. Dar desertul serii era acest cadavru: Vă place, nu-i aşa?

Roman Liesowski, comisar al poliţiei judiciare, piticul cu cap de broască ţestoasă, dădu din cap cu indulgenţă:

— Niciodată nu mi-au plăcut cadavrele, domnule

Engel.

— Nici măcar în calitatea dumneavoastră de patriot polonez?

— Eu n-am fost niciodată, atât cât îmi pot aduce aminte, nimic altceva decât inspector al poliţiei judiciare.

În această calitate am văzut multe cadavre – şi singurul gând care mă preocupa atunci ca şi acum era: Cine este autorul crimei? O viaţă întreagă am căutat numai asasinii, fără să amestec aici nici cele mai mici sentimente patriotice.

— Acesta este probabil şi motivul că mai sunteţi în viaţă, răspunse Engel pe un ton vesel. Vi se dă ocazia să vă faceţi datoria. În schimb vi se permite să respiraţi aerul nostru, nu-i aşa?

Engel izbucni într-un râs vesel şi ciocăni cu mâna în acel loc al mantalei sale de piele de un luciu mat unde-i bătea probabil inima:

— Ei bine, dragul meu – de ce m-aţi adus aici? Doar nu numai ca să văd un cadavru frumos?

— Această moartă se numeşte Maria Kupiecki.

— Ei şi? Este un cadavru printre multe altele – numai în oraşul acesta există cadavre cu nemiluita. Lumea noastră este plină de ele – cum să spun, anumite părţi ale omenirii nu sunt destul de mature ca să se lase eliberate.

De ce a trebuit deci să mă deranjaţi în plină noapte?

— Această Maria Kupiecki, numită şi „contesa Kupiecki”, face parte din acele persoane cărora trebuia să le acordăm protecţie şi ajutor. Ea figurează pe lista serviciilor dumneavoastră. A lucrat şi pentru Abwehr.

— Aha, acum bag eu seama despre ce-i vorba! Engel nu mai putea de fericire, ca un băiat care a primit drept cadou o minge de fotbal: Iată de ce eraţi aşa de mulţumit, mulţumire de care mi-am dat seama din primele momente.

Ştiu cu exactitate la ce vă gândiţi: Din nou o trădătoare mai puţin! N-are importanţă cine i-a sucit gâtul – dar un asasin patriot ar fi mai degrabă pe gustul dumneavoastră.

— Priviţi vă rog cu mai multă atenţie moarta, zise

Liesowski imperturbabil. Această baie de sânge nu are nimic de-a face cu patriotismul.

— De ce nu? Dacă aţi şti de ce sunt capabili patrioţii hotărâţi şi entuziaşti…

— Aici nu este vorba de o crimă obişnuită. Aici nu a fost asasinat doar un om – cadavrul a fost şi el mutilat cu brutalitate.

Engel îşi dezlipi foarte încet privirea de pe Roman»

Liesowski şi examină înmărmurit resturile de pe duşumea care făcuseră parte odinioară dintr-o fiinţă umană.

— Liesowski, spuse Engel încet, ca şi cum ar fi vrut să evite ca altcineva să-i asculte cuvintele, înţelegeţi vă rog:

Dacă aveţi intenţia să iscaţi aici un scandal, s-ar putea foarte bine să fiţi următorul cadavru.

Roman Liesowski îşi ridică ambele mâini ca şi cum s-ar fi predat. Dar gestul său n-a fost prea convingător. În ochi i se citea o tristeţe profundă:

— Se pare că nu m-aţi înţeles. Eu m-am referit pur şi simplu la circumstanţele unui asasinat bestial. Nu v-am comunicat concluziile mele.

Timp de o secundă, Engel nu se simţi în largul lui.

Zâmbi încurcat, dar îşi luă un aer degajat.

— Continuaţi-vă cercetările. Vă voi supraveghea de aproape. Pe de altă parte, îl voi pune la curent pe superiorul meu, maiorul Grau. Până la sosirea lui nu-mi rămâne decât să sper că acele concluzii ale dumneavoastră nu vor fi nişte tâmpenii. Până acum am colaborat destul de bine. Dacă este posibil, vă rog să mă scutiţi de obligaţia de a vă găsi un succesor.

— Voi face tot ce-mi stă în putinţă! răspunse Liesowski, ca şi cum ar fi fost un simplu angajat al unei agenţii imobiliare. Dar doresc să vă spun – având în vedere starea lucrurilor – că cercetările mele şi rezultatul lor ar putea să nu vă fie pe plac. Având în vedere situaţia dată, poate că ar fi mai bine, mai ales pentru dumneavoastră, să preluaţi acest caz.

— De ce a trebuit să moară persoana asta? întrebă

Engel iritat ca un băiat căruia i se sparge balonul în mână.

După cât pot să-mi dau seama, te puteai amuza destul de bine cu această femeiuşcă. Dar aşa se întâmplă: mereu ai neplăceri cu astfel de femei!

Aerul din cameră era irespirabil. Mirosea a parfum stătut, a putreziciune dulceagă, provocată de sângele din haine, a aromă înţepătoare de trabuc brazilian. Engel şedea pe un scaun şi fuma. Îl aştepta pe maiorul Grau.

Maiorul Grau, şeful serviciului de contraspionaj al districtului Varşovia, îşi făcu intrarea peste o oră. Mantaua sa făcută din cea mai bună ţesătură îi atârna nonşalant pe umeri, fâşâind decent la fiecare mişcare. Părea înconjurat de o anumită aureolă.

— Este inutil să vă cereţi scuze, explică el, scuze anticipate în orice caz. Ca un adevărat soldat, eu stau la dispoziţie ziua şi noaptea, când este cazul. Era oare necesar în acest caz?

Înainte ca Engel să poată răspunde, avu ocazia să constate în ce măsură maiorul Grau ştia să respecte convenienţele. El îi întinse mâna comisarului polonez

Liesowski după ce-şi scoase tacticos mănuşile din piele de porc, adresându-i între timp câteva cuvinte amabile de salut, la care Liesowski răspunse printr-o uşoară reverenţă.

— Propun ca mai întâi să ţinem un mic consiliu, zise maiorul Grau. Chipul său emana o ironie blândă, aproape imperceptibilă.

— Vă rog să-i trimiteţi afară pe oamenii dumneavoastră, domnule comisar. Cred că este necesar ca mai întâi să fim între noi. Vă rog să-mi permiteţi să folosesc scaunul dumneavoastră, dragă Engel – face o impresie extrem de confortabilă. De fapt, ca întreaga încăpere care este deosebit de îngrijită. De altfel cunosc această cameră – nu este prima vizită pe care o fac aici. Dar după cum stau lucrurile, va fi probabil ultima.

Maiorul Grau discuta pe un ton nonşalant, ca şi cum

ar fi fost invitat la ceaiul de la ora cinci. Scoase din etuiul lui de aur o ţigară, nu înainte de a fi oferit una şi lui

Roman Liesowski. Comisarul vârî ţigara în buzunarul interior al vestonului.

Colaboratorii comisarului părăsiră încăperea conform ordinului dat. Maiorul Grau zise pe tonul unui om de afaceri care aşteaptă o ofertă:

— Vă ascult!

Roman Liesowski dădu raportul cu obiectivitatea cerută de împrejurări: La ora 21.05 s-au auzit nişte ţipete la care, iniţial, nu a reacţionat nimeni din casă. La scurt timp după aceea, a avut loc anunţul la poliţie. Ancheta comisarului de cartier. Către miezul nopţii, sosirea poliţiei criminalistice. Identificarea cadavrului. Anunţarea autorităţilor germane. Sosirea subofiţerului Engel.

Discuţii cu privire la cercetări. Informarea maiorului Grau.

— Ce putoare groaznică e în casa asta!

— E mirosul războiului, domnule maior. Roman Liesowski făcu această remarcă pe tonul obiectiv al unui muncitor la canalizare care vorbeşte despre experienţele sale cotidiene. Această duhoare este provocată de alimentele alterate, de penuria de săpun, de ferestrele etanş închise din cauza camuflajului, de hainele în care transpiraţia se adună de luni de zile, la care se adaugă şi sângele.

Putoarea este formată din toate aceste elemente care caracterizează epoca noastră – cel puţin în acest loc.

Maiorul Grâu schiţă un zâmbet care putea fi interpretat ca o acceptare şi-şi ridică apoi mănuşile de piele de porc.

— Pentru moment nu mă interesează decât faptele.

Mi-aţi prezentat constatările dumneavoastră, aş dori însă să cunosc concluziile dumneavoastră.

Maiorul Grau nu părea să acorde atenţie deosebită cadavrului care zăcea nemişcat pe covor. Privirea lui se opri asupra unui portret agăţat între cele două ferestre, înfăţişa o aristocrată poloneză pe care ar fi putut s-o

cunoască tânărul Chopin: plină de mister, brunetă, graţioasă, cu un ten palid şi transparent, cu o gură de un roşu strident, provocatoare – simbolul unei sensibilităţi muribunde şi al unei dăruiri pasionate.

— Mobilul crimei mi se pare foarte clar, explică

Engel care-şi păstra, în ciuda prezenţei lui Grau, ardoarea juvenilă. Acest asasinat pare a fi opera unui amant fără scrupule. A prelucrat-o ca pe un sac de nisip. Probabil că ea l-a provocat.

— Era renumită pentru lipsa ei de pudoare, constată

Grau. Am cunoscut-o. Toată lumea o cunoştea mai mult sau mai puţin.

— Eu n-am cunoscut-o, spuse Engel cu o nuanţă de regret.

— Ar trebui să vă ocupaţi mai intens de diverşii noştri colaboratori, îi recomandă maiorul Grau pe un ton deosebit de amabil. Aţi dispus examinarea atentă a camerei?

— Niciun fel de indiciu, zise Roman Liesowski.

Nimic suspect. Nu a fost sustras niciun document. Nu există nici cel mai mic indiciu că ar fi vorba de o aşa-zisă faptă patriotică. Un simplu asasinat, cel mai îngrozitor care mi-a fost dat să-l văd în cursul carierei mele. Şi am văzut multe.

— Perfect. Maiorul Grau pronunţă acest cuvânt cu încântarea unui grădinar care-şi contemplă pomii în plină floare. Această Maria Kupiecki a fost pentru noi o colaboratoare foarte valoroasă. Cred însă că mobilul crimei trebuie căutat în exclusivitate în modul ei de viaţă.

— Dacă aceasta este părerea dumneavoastră, domnule major, aşa o fi.

— Aveţi cumva îndoieli? Grau puse această întrebare cu o voce abia perceptibilă, zâmbind totodată plin de aşteptare, ca şi cum ar fi vrut să provoace îndoieli.

Dintre toţi nemţii cu care Liesowski avea de-a face, acest maior de la serviciul de contraspionaj era desigur cel mai ciudat. Nu se încadra în niciuna din categoriile cunoscute, nici brutal cu sânge rece, nici cinic şi nici nu

arbora aere de superioritate. Nu era un susţinător zelos al puterii, dar niciun simplu funcţionar care se conforma în toate regulamentului.

Roman Liesowski avea toate motivele să se considere un bun cunoscător de oameni. Dar Grau reprezenta pentru el o enigmă. Şi acest lucru îl neliniştea.

— Pot să mai repet întrebarea, domnule Liesowski?

Aş dori să ştiu dacă aveţi îndoieli în privinţa deducţiilor mele?

Silueta de gnom a lui Roman Liesowski păru să devină şi mai scundă. Ochii săi priveau tulbure, ca şi cum ar fi gata să se stingă – asemeni unei lumânări care abia mai pâlpâie. El întrebă cu o voce suspect de umilă:

— Trebuie să înţeleg din cuvintele dumneavoastră că intenţionaţi să răspundeţi personal de această anchetă?

Sunt dispus, în ceea ce mă priveşte, să consider această afacere încheiată.

— E incorigibil! Engel îi făcu cu ochiul maiorului

Grau şi-şi pescui un trabuc din buzunarul vestei. Pentru el trabucul era simbolul perfect al bărbăţiei.

— Avem aici de-a face cu un patriot sută-n sută, domnule maior; poate nici el nu-şi dă seama, dar aşa e!

Sunt destul de sigur că vrea să ne tragă-n piept, dar nu ştiu cum. Dar vrea s-o facă – am simţit-o de cum am pus piciorul aici – ceva pute aici. Dar ce oare?

— Printre altele şi trabucul dumneavoastră brazilian, Engel; duhoarea lui e mult mai puternică decât cea a cadavrului.

Engel râse inocent. Luă această remarcă a superiorului său drept o glumă bună. Aerul degajat al maiorului îi confirma supoziţia. Grau părea să savureze situaţia – indiferent din ce motive.

— Engel nu este numai fidelul meu colaborator, este şi tipul de mucalit deosebit de convingător. Grau îi zâmbi încurajator lui Liesowski. Sper că v-aţi dat seama.

— Această afacere este deci clasată pentru mine, declară comisarul bucuros. Dosarul meu este la dispoziţia dumneavoastră. La fel şi martorul pe care am pus mâna.

— Are un martor! Nici n-am ştiut! exclamă Engel clătinând din cap. De fapt, nu e pentru prima oară că este omorât un ciripitor. Bineînţeles că poate fi vorba de un simplu asasinat pentru jefuire, dar mult mai plauzibilă este ipoteza asasinatului patriotic. Recunosc că diferiţi oameni au păreri foarte diferite despre patriotism, tii bine, unii practică patriotismul omorându-i pe alţii, trecând totul sub tăcere. Acesta-i obiceiul în această ţară.

De ce nu respectaţi aceste reguli ale jocului, Liesowski?

— Nu înţeleg ce vreţi să spuneţi, murmură piticul.

— Dragă domnule Liesowski, explică Grau pe un ton potrivit mai degrabă unei conversaţii de salon, permiteţi-mi să încerc să lămuresc acest caz. Sigur este faptul că această Maria Kupiecki a lucrat pentru noi şi că a fost o persoană foarte uşuratică. Se pune însă următoarea întrebare: A fost ea oare asasinata pentru că era o persoană neînfrânată – sau pentru că a lucrat pentru noi? în primul caz ar fi vorba de o acţiune criminală care nu priveşte

Abwehrul, în cel de-al doilea însă, acţiunea ar fi dirijată împotriva noastră, şi din acest punct de vedere ne interesează. Acum ne oferiţi, în mod cu totul surprinzător, un martor, fapt care lui Engel îi provoacă neîncredere, dar care, trebuie să mărturisesc, îmi trezeşte cea mai vie curiozitate. Dacă aceasta a fost intenţia dumneavoastră, atunci vă rog să ne explicaţi ce se afli în spatele acestui fapt.

— Oamenii mei au pus mâna pe un martor, dar habar n-am ce are de declarat. Ştiu doar atât: Acest martor a fost dispus să facă declaraţii. Dar când a observat că urmează să fie antrenate în cercetări şi serviciile germane, a refuzat categoric să facă depoziţii. Liesowski îi aruncă lui Grau o privire întrebătoare, iar în ochii lui se putea citi un avertisment. Să-l aduc pe martor?

— Adu-l! ordonă Grau plin de curiozitate.

Engel îl împinse pe martor la perete, îi ridică mâinile şi îl pipăi de sus în jos, precum un măcelar o vacă înainte

de tăiere.

— În ordine! zise el apoi, putem să-i spălăm creierul!

Polonezul încercă să zâmbească timid. Faţa de băieţaş, mereu veselă, a lui Engel îi dădu curaj.

— Puneţi-i întrebările, domnule Liesowski, spuse maiorul Grau pe tonul detaşat al unui jucător de bridge.

Engel, mereu vesel, vă va seconda dacă este nevoie.

Liesowski dădu afirmativ din cap. Privi mâinile maiorului care se odihneau una peste cealaltă ca şi cum s-ar ruga în gând. Engel trăgea cu putere din trabuc.

— Dumneavoastră aţi chemat poliţia? a vrut să ştie mai întâi poliţistul.

— Da, spuse polonezul cu prudenţă.

— Dumneavoastră aţi descoperit cadavrul?

— Da, spuse martorul. În ochi i se citea teama.

— Nu-i prea vorbăreţ băiatul! observă Engel.

— Avem timp destul, zise maiorul prietenos, timp suficient. Avem şi răbdare – presunpunând că rentează.

Dar de fapt, de ce să nu renteze?

Interogatoriul avu următorul rezultat: Martorului – pe nume Henryk Wionczek – i se păruse că aude nişte ţipete venind de la etajul trei, unde locuia Maria Kupiecki.

El se găsea în acel moment la toaletă comună de la etajul doi. Aceste ţipete nu l-au mirat la început, deoarece Maria

Kupiecki fusese o femeie extravangantă! Şi în timp ce şedea în closetul comun…

— Buda asta, completă Engel, se află pe palier. Când stai pe tron, poţi privi destul de comod prin gaura cheii.

Iar gaura cheii e mare. Nu-i aşa, Liesowski?

— Ba da.

Maiorul se ridică încet, plin de curiozitate. Se auzi foşnetul mătăsos al uniformei. Pieptul i se ridica în timp ce respira adânc. Spuse cu o undă de nerăbdare:

— Întrebaţi-l odată ce a văzut prin gaura cheii!

Roman Liesowski îi puse întrebarea. Henryk Wionczek, martorul, tresări imperceptibil. Deschise gura, doar pentru a o închide din nou. Îşi ridică ochii şi privi fix

înainte – spre plafonul străbătut de crăpături mari. Apoi zise poticnindu-se:

— Nimic. Absolut nimic. În orice caz nimic deosebit.

Lumina de pe coridor era slabă. Nu, n-am văzut nimic.

Pot să mă retrag?

Liesowski închise ochii preţ de o secundă. Maiorul

Grau clipea din ochi ca şi cum ar fi admirat tabloul unui maestru. Era un mare amator de artă. Engel izbucni într-un râs sonor. Era râsul maliţios al unui băiat care-l vede pe altul căzând din pom – şi acum idiotul se afla aici cu mutra lui tâmpă.

— Mi se pare, spuse Engel, că va trebui să-i fac o injecţie acestui sărăntoc. Ne crede idioţi. Asta nu-mi place!

— Acum am nevoie de o pauză. Maiorul Grau se ridică şi îşi îndreptă grijuliu cele câteva pliuri ale uniformei. Între timp, Engel se va întreţine cu martorul nostru.

Nu-i aşa, Engel, nu vrem să fim meschini. Prezentaţi-vă deci ofertele. Pot să vă rog, domnule Liesowski, să mă însoţiţi? Grau ieşi pe coridor, urmat de comisarul Liesowski.

Coridorul era lung, îngust, înalt, cu pereţi scorojiţi de un verde pal. Câţiva poliţişti polonezi stăteau în penumbră ca nişte statui de piatră. Mici urmă de civili.

Grau observă faţa îngrijorată a lui Liesowski, zâmbi uşor şi zise:

— Fiţi fără grijă – cred că n-aţi uitat că între noi şi serviciul de securitate sau Gestapo există anumite deosebiri pe care punem preţ? Injecţiile lui Engel sunt mai degrabă plăcute, vă asigur.

Se duse apoi la toaletă comună şi privi prin gaura cheii. Putea să vadă cu uşurinţă pe toţi cei de pe coridor.

Auzi de asemenea, cu destulă claritate, fragmente de conversaţie pe un ton ponderat, provenite din camera în care locuise odinioară Maria. Engel făcea apel la metodele sale speciale împotriva amneziei. Se comporta ca la un târg de cai – negocia! Făcea oferte: Alimente în schimbul

unei depoziţii rapide şi amănunţite.

— Să reintrăm în cameră! îi zise maiorul Grau lui

Liesowski, uitându-se la ceasul său. Trecuseră deja zece minute. De obicei, acest interval de timp îi era suficient lui Engel pentru a obţine primele rezultate.

Îl găsiră pe Engel în mijlocul camerei. În faţa lui, nu departe de cadavrul Mariei Kupiecki, stătea martorul.

Părea să-şi fi pierdut întreaga reticenţă.

— L-am încurajat un pic pe closetarul nostru! Engel bătu din palme. Ei, cum e, păsărico? Ciripeşte! Ce-ai văzut?

Henryk Wionczek, martorul, părea încurcat. Roman

Liesowski, comisarul, se rezemă de perete ca şi cum ar căuta un sprijin pentru a nu cădea. Maiorul Grâu şedea ţeapăn pe scaun ca şi cum ar fi înghiţit un baston.

Henryk Wionczek îşi începu relatarea:

— Ei bine, şedeam deci la toaletă şi-am auzit ţipetele.

Iniţial, mi-am zis: Iar s-a îmbătat frumoasa Marii – are din ce să-şi plătească acest lux! Bea şi face scandal! Dar apoi mi-am zis: Urlă de parcă i-ar fi frică! După aceea s-a aşternut liniştea!

— Mai departe, spuse Engel. Te-ai uitat, bineînţeles, prin gaura cheii!

— Pentru c-am auzit paşi! Veneau de la etajul trei.

— Ce-ai văzut de fapt?

— Cu siguranţă că m-am înşelat, zise martorul bâlbâindu-se.

— Posibil! exclamă Engel fără supărare. Doar nu eşti decât un om! Poţi să te înşeli! Important este să ne spui ceea ce ai văzut, chiar dacă este o eroare!

— Nu trebuie să vă fie frică, zise Liesowski liniştit.

— Am recunoscut un bărbat, continuă martorul precipitat. Purta uniformă – aşa cum poartă nemţii, cenuşie sau verzuie – imposibil de recunoscut exact în lumina chioară a coridorului.

— Ce nuanţe! exclamă Engel. Te pomeneşti c-a văzut un soldat german, ba chiar un ofiţer german!

— Vă rog să nu-l întrerupeţi! zise maiorul Grau. Nu-i

mai puneţi întrebări, nu-i sugeraţi răspunsurile. Lăsaţi-l să vorbească!

— E posibil să fi văzut un ofiţer! Martorul Henryk

Wionczek îşi regăsise întreaga-i limfiuţie. Cel puţin aşa mi s-a părut în acel moment. Dar s-ar putea să mă înşel. Nu

Să simţeam în apele mele, de aceea mă aflam în acel loc.

1 orice caz am mai văzut ceva: ceva roşu. Ca o dungă lată roşie de-a lungul pantalonilor; de sus în jos – Tată şi roşie. Şi apoi, ceva asemeni aurului la înălţimea gâtului.

— Fir-ai al dracului! exclamă Engel. E oare posibil?

Ăsta reuşeşte până la urmă să ne descrie un general german! Mă simt tentat să-mi retrag ofertele mele amabile şi să le înlocuiesc prin…

— Vă rog să uitaţi aceste tentaţii cât mai repede cu putinţă, Engel, îl întrerupse maiorul Grau pe un ton sever. Martorul să repete încă o dată descrierea personajului!

— Poate să fi fost doar o eroare! Roman Liesowski f>area îngrozit. Această dungă roşie poate foarte bine să fi ost doar o dâră de sânge.

— Posibil, spuse Grau îngândurat. Dar nu este exclus ca această descriere să se potrivească exact unui general german.

Engel aruncă o privire neajutorată în jur. Nu găsi pe nimeni care să-i înţeleagă consternarea.

— E aberant! zise el.

— Şi eu sunt de aceeaşi părere, spuse Liesowski cu o oarecare fermitate.

Maiorul Grau se ridică. Faţa sa expresivă de alergător la cursele de automobile exprima acum o bucurie ciudată, îndepărtată:

— Cine ne va împiedica să luăm în serios declaraţia acestui martor? înclin să cred cel puţin în sinceritatea subiectivă a acestui om. Poate se înşală – dar de ce să mintă? Depoziţia sa este, de fapt, neobişnuită, dar poate, tocmai din acest motiv, deosebit de interesantă. Vom trage concluziile şi vom proceda cu toată seriozitatea şi

severitatea pe care ni le impune sentimentul datoriei.

Sunteţi de acord cu mine, Engel?

— Întotdeauna, domnule maior! De fapt, nimic nu este imposibil în această meserie.

Comisarul Liesowski zise cu toată fermitatea unui om care depune un jurământ:

— În ceea ce mă priveşte, refuz să iau în considerare declaraţiile acestui martor.

Grau îl părăsi pe Engel şi-l duse pe Liesowski într-un colţ al camerei. Sprijinindu-se de braţul lui îi spuse:

— Cred că vom proceda în felul următor: Dumneavoastră, dragă Liesowski, veţi pune pe hârtie toate detaliile acestui interogatoriu. Faceţi acest lucru fără să ţineţi seama de nimic. Să aveţi în vedere faptul că numai adevărul contează – oricât de amar ar fi. Să nu uitaţi că sunt hotărât să merg până la capăt! Să nu vă pese decât de justiţie – să nu admiteţi nicio excepţie, chiar dacă un general va trebui să dea ortul popii!

Raport parţial

Primele documente

Extrase din discuţiile referitoare la primele evenimente din Varşovia, petrecute în 1942.

Aceste discuţii au avut loc după 18 ani şi au fost înregistrate pe bandă magnetică.

Extrase din *banda nr. 1*

Locul: Köln

Persoana interogată: Fostul subofiţer Gottfried Engel, actualmente angajat al unei întreprinderi de transporturi din Köln.

Declaraţiile lui Engel, în extras, fără a ţine seama de întrebări şi întreruperi:

Dumneavoastră doriţi să ştiţi dacă l-am cunoscut pe un oarecare Roman Liesowski? Aşa este. Noi îl preluasem pe acest Liesowski, poreclit „broasca ţestoasă” sau „piticul din grădină”, de la predecesorii noştri. Dintr-un motiv foarte simplu, cred: Liesowski era unul din rarii comisari de poliţie din Varşovia care vorbea curgător germana. Este aproape tot ce ştiu despre el.

Îmi amintesc doar foarte vag de cadavrul unei oarecare

Maria Kupieckl Vă rog să nu uitaţi că ea era doar unul dintre foarte multe! O crimă banală, comisă într-un imobil părăginit, departe de marile artere. La etajul trei, după miezul nopţii. Eram mort de oboseală.

Dacă nu mă înşel, această Maria Kupiecki era o prostituată de cea mai joasă speţă. Este foarte posibil ca ea să fi lucrat şi pentru noi. Desigur, nu ca prostituată. Era un fel de căsuţă poştală pentru agenţii secreţi în orice caz, a fost expediată în lumea de dincolo, dar n-a existat nici cel mai mic indiciu că ar fi fost în joc motive politice.

Nu ştiu ce s-a întâmplat mai departe cu acest caz.

Maiorul Grau a pus mâna pe toate documentele. Ca urmare a acestui fapt am fost degrevat de răspundere.

Atât cu privire la declaraţia lui Gottfried Engel. A fost hotărâtă o altă întâlnire, despre care vom vorbi mai târziu.

Banda nr. 2, înregistrată de asemenea după 18 ani.

Locul: Varşovia

Persoana interogată: Roman Liesowski, fost comisar al

Kliţiei judiciare. Deţine în prezent un post analog.

cuieşte în prezent în unul din marile blocuri nou construite din centrul oraşului: blocul 1C-2A

Declaraţiile lui Roman Liesowski, în extras, fără a ţine seama de întrebări şi întreruperi:

Era o noapte întunecoasă. M-am dus la locul crimei şi mi-am început ancheta. Cadavrul a fost relativ uşor de identificat. Numele Maria Kupiecka nu-mi era necunoscut.

Am cerut informaţii la prefectura poliţiei. Mi s-a comunicat că această Kupiecki figura pe lista Abwehrului german, lucru pe care-l bănuiam, şi că trebuia tratată în consecinţă. Din această cauză am alertat serviciile germane competente.

Cadavrul arăta îngrozitor. Moartea a fost provocată de trei lovituri de cuţit – poate să fi fost un briceag mare.

Două lovituri de cuţit perforaseră sânii, acolo unde se află sfârcurile. A treia pătrunsese în buric. Au urmat apoi

multe altele, pline de sălbăticie, dar vizând un singur scop: distrugerea părţilor de corp specific feminine. Doriţi şi alte detalii?

Nu? Nici mie nu mi-ar fi uşor să vi le dau.

Rezultatul: Moartea era opera unui sadic, care a acţionat sub impulsul pasiunii. Niciun indiciu că Kupiecki fusese trimisă pe lumea cealaltă de către un patriot. Şi chiar aşa să fi fost, n-aş fi ezitat nicio clipă să-i vin de hac acestui asasin, deoarece era periculos ca un sălbatic.

În orice caz, n-am ezitat să-l atrag în joc pe maiorul Grau. Nu-ţi trebuia, pentru a proceda aşa, prea mult curaj sau sânge rece. Am acţionat din calcul sau mai bine zis din instinct. Căci acest Grau era un original. Nu semăna în niciun fel cu ceilalţi.

Grau a reacţionat prompt, conform aşteptărilor mele. El a luat în serios depoziţia martorului şi părea dispus s-o folosească. Mai mult, materialul care i-a parvenit astfel, i-a făcut plăcere. El a preluat cazul.

Bineînţeles că am făcut şi eu o mică anchetă pe cont propriu. În acea vreme existau într-adevăr Ja Varşovia şapte generali germani. Găsiţi că erau mulţi? În Wehrmacht au existat câteva mii de generali, cel puţin patru mit Mulţi dintre ei erau reţinuţi pe atunci în Rusia, alţii erau însărcinaţi cu misiuni administrative sau represive în Balcani, în Scandinavia sau în teritoriile germane. Câteva sute aşteptau pe frontul de vest. În orice caz, în Varşovia se aflau în acea epocă şapte: unul în periferia Praha; trei la hotelul Metropol; ceilalţi trei locuiau în Palatul Liechnowski.

Cel din Praha îşi petrecuse seara şi o parte din noapte cu trupele sale, mai exact spus, cu auxiliarele feminine ale serviciului de transmisiuni Din cei trei generali de la hotelul

Metropol unul dormea, şi anume singur. Cel de-al doilea se distra împreună cu aghiotantul său la localul de noapte

Mazurka. Cel de-al treilea prezida o reuniune amicală la barul hotelului Pe scurt; aceşti patru generali aveau un

alibi.

Mi-a fost imposibil să stabilesc modul în care şi-au petrecut timpul cei trei domni de la Palatul Liechnowski.

Palatul este un soi de cetate ermetic închisă şi riguros supravegheată, începând cu pivniţa de vinuri până la camerele de la mansardă ale femeilor de serviciu. În acest palat locuiau peste optzeci de persoane: ofiţeri de stat-major, aghiotanţi, secretari, telegrafişti, femei în serviciul militar, personalul de serviciu şi diverşi vizitatori. Şi următorii trei generali:

1. General de infanterie von Seydlitz-Gabler, comandantul unui corp de armată.

2. General-locotenent Tanz, comandantul diviziei speciale Nibelungii.

3. General-maior Kahlenberge, şeful statului-major al corpului de armată.

Vă ajunge această listă?

Generalul de infanterie von Seydlitz-Gabler avea impresia penibilă de a fi nimerit într-o avalanşă de vată. Îi vuia capul de parcă ar fi avut o betonieră în el. Pielea capului era gata-gata să-i plesnească. Chiar şi deschisul ochilor îi provoca dureri.

Cu toate acestea, generalul deschise ochii. Primul lucru pe care l-a văzut a fost o sticlă. Ea se afla, burtoasă şi grea, pe noptieră – şi era goală. Fusese plină cu vin roşu de Burgundia. Pe etichetă, se putea citi „Chiteau Confran”. Acest vin avea puterea magică să-ţi şteargă memoria; era bine să poţi uita uneori.

Generalul gemu, răsucindu-şi trupul bondoc pe o parte. Lumina care cădea prin ferestrele înalte ale Palatului Lechnowski îi rănea ochii. Creierul îi zvâcnea în ritmul bătăilor inimii. Generalul închise speriat ochii când văzu o siluetă ascuţită în dreptul ferestrei din mijloc, unde se afla biroul lui. Acolo şedea o femeie, soţia lui! Respiră cu greutate prin gura larg deschisă.

— Te-ai săturat de somn? îl întrebă soţia pe care o chema Wilhelmine.

— Sunt terminat, zise generalul.

— Ai băut prea mult ieri, constată Wilhelmine von Seydlitz-Gabler cu o nuanţă de mustrare îngrijorată în glas. De ce bei atât de mult în ultima vreme?

Generalul încercă să se ridice, maşina din cap începu să uruie. Se clătină ca o corabie în furtună, căută un punct de sprijin, lovi sticla care căzu cu un sunet surd pe podea.

— De bucurie, spuse el c-o voce stinsă, implorând iertarea cu ochii săi de culoarea zăpezii topite. De bucurie că eşti iarăşi cu mine.

Wilhelmine von Seydlitz-Gabler avea trăsăturile unui cal de rasă; asta înseamnă că nu era prea frumoasă, dar indiscutabil impresionantă. Se uită la soţul ei: acesta semăna cu un balot bine legat aşezat în patul uriaş, în mijlocul aşternuturilor de o culoare alb-gălbuie. Era îmbrăcat într-o pijama cu dungi roşii şi albastre. Faţa sa cărnoasă avea demnitatea şi moliciunea bătrânilor tenori de operă; foarte pregnantă din profil.

— De ce ai nevoie de atâta alcool în ultimul timp?

— De ce? Generalul căzu lipsit de putere în perne.

Pentru că sunt surmenat.

Wilhelmine se ridică cu greu de la biroul soţului ei, deoarece dosarele şi documentele pe care le văzuse acolo o fascinaseră.

Văzând că se îndreaptă spre el, generalul încercă să se ascundă în aşternut.

Soţia lui era îmbrăcată într-o cămaşă de noapte de lână, dintr-un material rezistent şi opac, dar el avu senzaţia că poate să vadă prin el, ca printr-un perete de sticlă.

Văzu o osatură puternică, o piele plină de pete sub care se ascundea prea puţină carne. Pe măsură ce femeia se apropia, simţi un miros înţepător, provocator şi respingător totodată, care părea să indice începutul unui proces de putrefacţie. „Nenorocirea mea, îşi zise Seydlitz-Gabler, este că văd mai departe decât semenii mei, că obişnuiesc să analizez în profunzime lucrurile, că ştiu să gândesc”.

Credea că este un filosof, dar în acelaşi timp era

general.

Când ea se aplecă asupra lui, fu cuprins de oroare.

Simţi carnea ei care amintea de un cauciuc spongios.

Răsuflarea ei fierbinte îi inundă faţa ca un vânt tropical.

Simţi că se sufocă. Cu disperare, îşi concentra întreaga atenţie asupra pereţilor, contemplă tapetul gros de mătase de un verde primăvăratic, ornamentat cu flori care ar fi putut să fie nuferi, plafonul din stuc de un alb neruşinat, amintind de pasta de dinţi. Într-un colţ trona un înger în stil baroc, rotofei, puhav şi rozaliu.

— Din păcate sunt un om bătrân! zise generalul cu o voce obosită.

Wilhelmine von Seydlitz se îndreptă. Faţa ei de cal de rasă exprima durere, dar îţi era imposibil să spui de ce.

Generalul îşi înălţă capul impunător de tenor de operă cu un gest acuzator aşa cum făcuse de nenumărate ori în cursul manifestaţiilor publice.

— Timpul ne macină, spuse el convingător. Întreaga putere de concentrare de care mai dispunem trebuie s-o punem în slujba unui unic ţel şi anume a viitorului poporului nostru!

Doamna Wilhelmine von Seydlitz-Gabler respiră anevoios.

— Crede-mă, am ştiut întotdeauna ce obligaţii am faţă de tine. Trebuie numai să ai încredere în mine, declară ea cu pieptul tremurând.

— Am ezitat vreodată să te ascult? Şi de multe ori a rentat s-o fac.

Ea îl sărută uşor pe fruntea înaltă, strălucitoare, înainte de a se îndepărta de el. El închise ochii fericit.

După câteva clipe, când îi redeschise, îşi văzu soţia aşezată la biroul lui. Tabloul îi era familiar. Wilhelmine obişnuia să se intereseze de toate problemele sale. Luase parte activă la toate etapele carierei sale. În plin război, profita de toate ocaziile pentru a i se alătura şi a-l sfătui. Aceste ocazii erau destul de frecvente, deoarece primele campanii scoseseră deja în evidenţă calitatea principală a

generalului von Seydlitz-Gabler, şi anume cea de pacificator.

El stăpânea arta de a fi în acelaşi timp patern şi sever, lăsând impresia unui învingător feonom. De aceea, prezenţa lui, în acel moment, la cartierul general din Varşovia, nu era o simplă întâmplare. Iată de ce soţia lui a putut să-l viziteze.

— Ce părere ai de ultimele sugestii trimise de cartierul general al Führerului? întrebă ea ridicând scrisoarea deasupra capului ca pe o pancartă.

Pielea lui fleşcăită avea o nuanţă cenuşie, asemeni unei feţe de masă prea des spălate. Se grăbi *să* dea afirmativ din cap:

— Ai înţeles perfect esenţa mesajului. Cuprinde numai sugestii!

— Şi tu ai dreptul să le interpretezi cum crezi?

— Ăe pune bine-nţeles problema unei interpretări care să corespundă circumstanţelor date!

Generalul se ridică puţin în capul oaselor, încercând să ia un aer demn şi oficiai, potrivit subiectului abordat.

Dar condiţiile exterioare nu fură favorabile acestei încercări.

— Nu ar fi indicat, în poziţia în care te găseşti, să dai dovadă de mai multă fermitate? întrebă ea moale.

— Desigur, o asigură el, încercând să-şi încheie cu nervozitate bluza de la pijama. Dar aici este vorba de hotărâri deosebit de grave. As putea, eventual, să fiu silit să incendiez anumite părţi ale oraşului!

— Nu te lasă conştiinţa s-o faci?

— Trebuie întotdeauna să te gândeşti foarte bine înainte de a lua o astfel de hotărâre.

Generalul, cuprins de o ciudată nelinişte, îşi părăsi patul, mai bine spus ieşi rostogolindu-se din el. Pijamaua îi atârna pe el – doar peste burtă stătea gata să crape. Se îndreptă spre baie, lăsând însă deschisă uşa de la cameră.

— Consecinţele unei astfel de hotărâri ar putea fi de-a dreptul dezastruoase!

— De ce ţi-a trimis cartierul general al Führerului

tocmai divizia generalului Tanz?

— Pentru orice eventualitate! zise generalul. Trimiterea unei astfel de divizii nu înseamnă însă şi utilizarea ei.

Von Seydlitz-Gabler deschise robinetul la maximum, sperând ca zgomotul provocat de jetul de apă în chiuvetă să-l scape de sfaturile preţioase ale soţiei sale.

Dar această tentativă a fost zadarnică, Wilhelmine neezitând să-şi urmeze soţul şi în baie. Se sprijini de tocul uşii, zâmbind cu îngăduinţă:

— Herbert, zise ea cu o nuanţă de îngrijorare în glas, sunt convinsă că-ţi dai seama ce avantaj deosebit este să poţi dispune de o divizie ca cea a generalului Tanz.

— Pe dracu'! exclamă generalul cu o notă de energie reţinută, nu ştiu ce tot ai cu acest general Tanz! Desigur, are multe calităţi, dar el nu provine direct din rândul

Reichwehrului, nu a primit educaţia morală a noastră. Mă înţelegi ce vreau să spun. Mă iriti puţin faptul că-l aperi cu atâta insistenţă.

— Am motivele mele, zise zâmbind Wilhelmine von

Seydlitz-Gabler. Motive care ar trebui să fie şi ale tale.

Căci, Ulrike nu este numai fiica mea, ci şi a ta. Tanz nu este numai un general glorios – el mai e şi celibatar. Nu fac nimic altceva decât să urmez astfel tradiţia familiei mele. Tata, care era comandant de regiment! îi spunea mereu mamei: Fata noastră va avea parte de cel mai bun soldat din regiment. Şi tu ai fost acela!

Generalul-maior de brigadă Klaus Kahlenberge, şeful statului-major de pe lângă generalul de infanterie von

Seydlitz-Gabler, făcu să basculeze spre spate scaunul pe care şedea sprijinindu-şi vârful cizmelor de marginea biroului. Kahlenberge nu căzu însă pe spate, deoarece avea un simţ deosebit al echilibrului.

— Dragul meu Schwan, se adresă generalul Kahlenberge grăsunului care stătea în picioare în faţa lui. Te rog să nu-mi vii la această oră matinală cu o astfel de întrebare vicleană: Cât valorează viaţa unui om? Aş putea

să-ţi răspund: Un rahat! Dar aş putea la fel de bine să-ţi spun:

Nespus de mult! Singurul răspuns valabil ar h, fără îndoială: Depinde. În principiu, orice viaţă de om îşi are propria sa valoare, care însă variază conform cererii şi ofertei.

— Domnule general, răspunse rotofeiul său interlocutor, care era îmbrăcat într-o uniformă de caporal, eu îl cunosc destul de bine pe fruntaşul Hartmann.

— Şi ce importanţă are astă? Generalul Kahlenberge râse sec şi susţinut. Craniul său pleşuv lucea de parcă ar fi fost frecat cu ulei. Din acest motiv, subalternii îi ziceau „lună", dar numai când erau siguri că nu-i poate auzi.

Ochii fosforescenţi de linx ai generalului străluceau plini de amuzament. Faţa sa, făcută parcă dintr-un material cauciucat, era netedă, bucălată, gata să plesnească.

— Susţii deci că-l cunoşti pe fruntaşul Hartmann! Pot să ştiu, de unde? V-aţi jucat împreună în nisip? Sau v-aţi cunoscut pur şi simplu la cazarmă?

„Grăsunul" Otto, caporal, copist şi totodată jucăria generalului Kahlenberge, zâmbi prosteşte. Încă o dată, generalul pusese degetul pe rană – lucru obişnuit, de altfel. Kahlenberge avea un fel de-al şaselea simţ – intuia oamenii. Era o adevărată plăcere să lucrezi cu el; nu te plictiseai niciodată.

— Dragul meu Otto, zise Kahlenberge, balansându-se periculos şi plin de voluptate pe cele două picioare din spate ale scaunului său, eşti un mare şnapan, dar am nevoie de tine pentru ca să mă înveseleşti. Dacă vrei să-ţi fac un hatâr, n-ai decât să-mi spui. Dacă ţi-e atât de drag

Hartmann – de ce nu? în timpul războiului, ai dreptul să joci rolul destinului…

— Mai ales, domnule general, că în acest caz, dreptatea…

Generalul-maior Kahlenberge izbucni de astă dată într-un râs scurt, lipsit de orice urmă de veselie, care semăna cu croncănitul îndepărtat al unui vultur.

— Ce se înţelege prin dreptate, Otto, e un lucru pe care-l hotărăsc întotdeaunea cei care au dreptul de a decide. De altfel, Hartmann ăsta al tău este fie un imbecil, fie un idealist adormit, ceea ce în fond e cam acelaşi lucru.

Dacă ar fi avut cât de cât minte, n-ar fi acum aici, deoarece figurează pe lista persoanelor decedate. Cine-i mort nu mai are griji şi nici nu provoacă altora bătăi de cap. Oricum e o provocare, să învii morţii!

Această diatribă confirmă împlinirea dorinţei lui Otto. Faţa sa rotundă şi plină exprima recunoştinţă.

Ridică ochii spre hărţile statului-major care atârnau pe pereţi, şi avu impresiacă se uită spre cer. În fond, soarta lui Hartmann îl lăsa rece. Îl preocupa însă atmosfera bună de lucru. De aceea găsea că este oportun ca, din când în când, să ofere generalului posibilitatea să-şi dovedească bunăvoinţa. Acest lucru îi făcea generalului o bucurie vizibilă.

— Voi trece deci cazul Hartmann pe lista problemelor urgente, zise grăsanul Otto.

— Perfect, Otto! zise generalul scurt, lovind cu rigla carâmbul cizmelor sale de călărie. Găsesc întotdeauna bine venită iniţiativa oamenilor mei de a veni în ajutorul justiţiei. Umanitarismul stimulează munca. În afară de asta/ pentru un şef este cât se poate de plăcut să se vadă înconjurat de idioţi activi.

Otto se făcu că plouă, considerând cuvintele şefului său drept lucrul cel mai natural din lume. De fapt aşa şi era – cel puţin în privinţa generalului Kahlenberge. Ë1

spunea în gura mare, cu voluptate, tot ceea ce alţii nici nu îndrăzneau să gândească, iar Otto era un ascultător plin de răbdare.

— Îl aud venind pe bunul Dumnezeu, zise generalul Kahlenberge.

— Cu o jumătate de oră mai devreme decât de obicei.

— Era de aşteptat. Soţia lui îl onorează cu prezenţa, fapt care-i măreşte substanţial potenţialul de muncă.

După câteva clipe, generalul-comandant von Seydlitz-Gabler intră în cameră. Otto înţepeni. Un

munte de grăsime transformat brusc în seu. Generalul

Kahlenberge renunţă şi el la balansatul său riscant. Se ridică în picioare străduindu-se, cu supusenie, să privească bine intenţionat înainte.

Generalul-comandant ridică mai întâi mina în semn de salut

Acest gest prietenos era adresat atât şefului statului-major cât şi copistului. Dar era în acelaşi timp semnalul pentru retragerea lui Otto. Prima şi totodată cea mai importantă discuţie a zilei era o problemă internă.

— Noaptea trecută am studiat temeinic ordinul Führerului.

Generalul de infanterie von Seydlitz-Gabler pronunţă aceste cuvinte pe un ton profetic. Trupul său spongios era îmbrăcat într-o uniformă confecţionată de un croitor de lux. Astfel dichisit, putea figura în revistele patriotice sub titlul: Şefii noştri de armată!

— Examinând cu atenţie ordinul Führerului, mi-am dat seama că noi am putea avea o şansă deosebită. Ea constă probabil în faptul de a utiliza, într-un mod inteligent şi eficace, divizia şi competenta generalului Tanz.

Un fulger rapid străbătu ochii de linx ai generalului Kahlenberge.

— Divizia generalului Tanz, zise el precaut, a dus întotdeauna la capăt sarcinile dificile, care i-au fost încredinţate – în felul său. Ajunge un simplu ordin pentru ca

Tanz să transforme cartiere întregi din Varşovia în dărâmături. Dar ce vom obţine? Cel mult, un câmp perfect de dărâmături care să-ţi permită să vezi mai bine ce se întâmplă. Cadavrele nu vor opune niciun fel de rezistenţă; doar put. Soluţia radicală nu este întotdeauna cea mai bună. Desigur, morţii nu pot să se revolte. Dar nici să fie folositori.

Generalul-comandant dădu afirmativ din cap. Faptele şi gesturile sale purtau amprenta unei semnificaţii profunde de îndată ce-şi arbora uniforma. Privir ea îi era măreaţă, eroică, vizionară. Scruta viitorul – cum va arăta

oare acest viitor? Dar cine se gândea la el? Generalul

Kahlenberge era unul din puţinii militari care îşi permitea, din când în când, luxul de a vedea puţin mai departe decât lungul nasului.

— Această Varşovie, zise Kahlenberge, s-ar putea transforma, într-o fcună zi, într-un butoi de pulbere.

Evreii din ghetou ar putea să se revolte, iar în restul oraşului, mişcarea de rezistentă se face tot mai mult simţită. Dar şi din vina noastră. Nu facem nimic ca să punem capăt acestei măcelăriri murdare care ne pătează conştiinţa. Dacă nu vom întreprinde nimic, vom intra în istorie drept complici ai organizatorilor asasinatelor în masă.

— Să zicem că n-am auzit ultima dumneavoastră observaţie, zise generalul-comandant cu demnitate.

Dragul meu Kahlenberge, vă lăsaţi prea des antrenat de temperamentul dumneavoastră în a face afirmaţii îndrăzneţe şi periculoase. Tot ce pot face este să vă atrag atenţia!

— Ei bine, în ceea ce priveşte Varşovia, cred că pentru moment ţinem bine în mână situaţia. Şi apoi n-o să ne lase pe vecie la Varşovia. De aceea v-aş recomanda să aşteptaţi. În niciun caz n-aş recurge la ajutorul diviziei lui

Tanz. Intervenţia lui ar fi egală unei soluţii radicale. Tanz are împuterniciri speciale din partea cartierului general al

Führerului, iar ocupaţia sa preferată este jocul cu artificii, dacă îi oferi posibilitatea. Nu ne putem permite acest lucru.

— După cum bine ştiţi, Kahlenberge, eu sunt un om de formaţie umanistă. Fiind însă un cunoscător şi iubitor al Greciei antice, ştiu că nu ne putem sustrage forţei destinului. Este o grea povară, dar eu nu am dreptul să fug din faţa răspunderii pe care o am.

— Să presupunem, un moment, că istoria îşi urmează cursul obişnuit, lucru care se întâmplă adeseori tind nu te aştepţi. V-ar plăcea să fiţi dumneavoastră omul care a dat semnalul distrugerii Varşoviei?

Von Seydlitz-Gabler îşi aruncă privirea pe harta de stat-major de pe masă. Era un plan al Varşoviei. În mijloc, ghetoul înghesuit şi masiv şi cartierele oraşului în care, în ultima vreme, se semnalaseră tulburări. Săgeţi roşii groase erau îndreptate spre centru.

— Aţi elaborat cumva acest plan, Kahlenberge?

Întrebă generalul cu o voce plină de speranţă.

— Sunt planurile generalului Tanz. Ele ne-au fost trimise spre avizare. Puteţi să vedeţi că generalul nu se mulţumeşte cu jumătăţi de măsură”.

— Nu-i rău, zise von Seydlitz-Gabler cu admiraţie. Ca specialist experimentat aprecia acurateţea lucrării. Bucuria pe care i-o procura strategia pură nu putea fi întunecată de nimic. Acest general Tanz este, fără doar şi poate, un om de acţiune. Ar fi în avantajul nostru să m-l apropiem. Propun să-l invităm astăzi la masă. Ce părere aveţi?

— O masă de prânz pentru generalul Tanz, dacă se poate şi cu doamne?

— Nu-i rea ideea, Kahlenberge! aprobă imediat generalul. Soţia mea se va bucura să fie cu noi, fiica mea de asemenea.

— Am putea, pentru ca petrecerea să fie completă, să-l invităm pe maiorul Grau de la Abwehr, propuse şeful statului-major nepăsător. Grau se pricepe să distreze sexul slab, ştie să povestească nişte întâmplări deosebit de interesante. În prezent, colportează un fapt divers, o crimă căreia, după cum se spune, nu-i lipseşte sarea şi piperul. Adineauri am vorbit cu el la telefon.

— Să vină, zise von Seydlitz-Gabler, generos ca de obicei.

— Mă voi ocupa de masa de prânz, zise Kahlenberge scurt, clipind din ochii săi de linx. Maiorul Grau este un tip foarte amuzant. Uneori, mă întreb dacă nu suntem chiar noi ţinta ironiei sale.

Generalul-locotenent Wilhelm Tanz, comandantul diviziei Nibelungii, stătea pe jumătate lungit în maşina lui deschisă de teren, marca Mercedes. Mâna sa stângă se

sprijinea de cadrul parbrizului. În cealaltă mână ţinea cu eleganţă şi nonşalanţă un pistol automat. Ochii săi, limpezi ca apa de izvor, scrutau artera oraşului care se întindea în faţa lui.

— Aici vom introduce primul ic, declară el cu un calm suveran.

Generalul corespundea până în cele mai mici amănunte imaginii eroului ideal: un trup vinos, bine antrenat, cu şolduri înguste cum vezi la statuile de adolescenţi, umeri de gladiator şi o faţă colţuroasă. Generalul întruchipa parcă sinteza reuşită dintre un alpinist şi un marinar. Cei din jurul său îşi ridicară privirile spre el.

Numai şoferul generalului, un plutonier cu numele de Stoß, privea drept înainte. El trebuia în permanenţă să supravegheze drumul, chiar dacă maşina staţiona. Mâinile sale înmănuşate ţineau volanul conform ordinului primit.

Şoferul personal al acestui general trebuia să fie mereu gata de a porni maşina în trombă.

Maiorul Sandăuer, ofiţerul de legătură al diviziei, desenă, fără să spună niciun cuvânt, pe harta sa, icul pe care generalul voia să-l amplaseze în acel loc. Avea figura ştearsă, de învăţător, a lui Himmler, dar părea mai inteligent; ochii lui trădau un spirit viu şi energic. Consideră că e inutil să pună o întrebare.

— Vom proceda ca la pescuitul de ton, explică generalul. Mai întâi vom trasa un cerc mare, cuprinzător, şi vom trece prin sită numai marile artere. În acest mod vom pune în mişcare peştii cei mari. Ei vor încerca, bineînţeles, să scape fugind în direcţia opusă. Dar acolo vom ridica baraje. Astfel vom strânge plasa, iar rebelii vor fi mânaţi spre zidurile ghetoului. Acolo, practic, îi vom lichida.

— Ce se va întâmpla cu populaţia civilă? întrebă maiorul Sandauer.

— Nu se poate vorbi aici de o populaţie civilă în sensul general al cuvântului. Generalul Tanz făcu un gest

brusc cu mâna în care ţinea mitraliera. Vom face un triaj.

Suspecţii vor fi arestaţi.

Maiorul Sandauer îşi notă, pentru întâlnirea cu ofiţerii corpului de armată, trei lucruri: mijloace de transport, măsuri suplimentare de protecţie, măsuri de menţinere a securităţii. Acest ultim termen era un eufemism pentru instalarea lagărelor de prizonieri, cu instalaţiile aferente, ca de exemplu, latrine, lazaret, depozit de alimente şi o baracă pentru interogatorii.

— Conform unor estimări prudente, zise maiorul

Sandauer, în cartierele pe care vrem să le trecem prin sită, se află aproximativ optzeci de mii de locuitori.

— Luaţi măsuri în consecinţă, zise laconic comandantul de divizie.

Neacordând niciun fel de atenţie muncii lui Sandauer, generalul Tanz privea visător artera, de unde intenţiona să-şi înceapă acţiunea de curăţire. Casele, care mărgineau strada pe ambele părţi, erau în stil polonez, cu trei, patru etaje, cu ferestre şi porţi solide de lemn. Stejar polonez, provenit din pădurile din jurul Cracoviei şi Lublinului.

Nişte mici fortăreţe, care însă nu puneau probleme deosebite, dacă reuşeai să le ocupi repede, deci să le iei pe nepusă masă.

— Înainte! comandă generalul.

Aghiotantul se urcă grăbit în maşină. Când îl însoţea pe general stătea întotdeauna pe locul din spate dreapta.

Locul din stânga aparţinea celei de-a doua ordonanţe a comandantului de divizie, poreclit „ordonanţa de luptă”, spre deosebire de ordonanţa care se ocupa de îngrijirea obiectelor personale ale şefului. Acest băiat avea sarcina să ţină la dispoziţia generalului toate obiectele de care el ar avea nevoie în timpul unei bătălii: cafea caldă în termos, sandvişuri cu salam, alcool dublu rafinat, deşi se spunea că generalul nu bea niciodată când era în acţiune, acesta fiind rezervat doar pentru „cazuri extreme”! mai avea în dotare trei pături, o pernă tare şi un pachet de muniţie pentru pistol şi mitralieră. Numele acestui băiat este lipsit de

importanţă, deoarece generalul avea obiceiul să-i schimbe săptămânal.

— Să mergi cu treizeci pe oră, zise generalul.

Motorul Mercedusului începu să huruie. Plutonierul

Stoß evită însă orice forţare a motorului. Maşina se puse în mişcare cu uniformitatea unui ceasornic.

Generalul Wilhelm Tanz, comandantul diviziei de elită

Nibelungii însărcinată cu „misiuni speciale”, traversă într-un tempo moderat Aleea Potocki. De îndată ce se va da ordinul de atac îşi va amplasa aici „primul său ic”.

Plutonierul Stoß privea direct în faţă. Ordonanţa pipăia cu degetele proviziile pe care le avea în grijă. Maiorul

Sandauer, aghiotantul, îşi completa notiţele. Generalul părea absorbit de examinarea locurilor. Tot ce vedea se transforma în mintea lui într-o hartă geografică.

— Aruncătoare de flăcări! zise el trecând prin faţa unui şir de case. Sandauer, s-aveţi grijă ca rezerva noastră de aruncătoare de flăcări să fie completată.

— Voi comanda o cantitate triplă pentru a merge la sigur, spuse aghiotantul făcându-şi însemnările de rigore.

Generalul-locotenent Tanz dădu din cap. Ştia că se poate baza pe maiorul Sandauer, care era un tehnician al războiului, scutindu-l şi de toate amănuntele sâcâitoare.

Tanz putea să se consacre nestânjenit strategiei şi războiului cât timp un om ca Sandauer se ocupa de aprovizionarea cu muniţie şi alimente.

Generalul Yanz înregistra cu precizie tot ceea ce vedea. El examină toate casele, toate porţile. Casele erau masive, intrările însă destul de înguste şi de izolate. Pentru început ar fi suficient trei, patru soldaţi de casă: să închizi porţile, să asiguri spatele şi să treci prin sită locatarii! Apoi, 1 din loc în loc, câte un grup de mitraliori pentru a controla străzile. Tancuri pentru barajul general.

Toate maşinile blindate disponibile vor patrula rapid şi neîntrerupt între punctele nevralgice. Şi apoi, peste tot, aruncătoarele de flăcări! După ce vom curăţa parterul, supravieţuitorii se vor salva la etaj, de unde îi vom lua ca

dintr-o cursă de şoareci. Un singur impediment mai serios îl constituie acoperişurile.

— Ne-ar trebui nişte elicoptere, declară generalul aghiotantului. În plus, (facă e posibil, sprijinul acordat de nişte avioane care zboară la înălţime mică. Blocaj concomitent din aer şi de pe sol. Cei care vor scăpa dintr-o astfel de acţiune reprezintă un pericol potenţial.

— Vor face tot ce-mi stă în putere, răspunse

Sandauer. Faţa lui de învăţător exprima o îngrijorare profundă, ca şi cum s-ar afla în faţa unor examene grele. Sandauer nu-risca nimic prin exteriorizarea sentimentelor sale, deoarece generalul nu obişnuia niciodată să se uite cu atenţie la el. Întreaga lui atenţie se concentra asupra propriei sale persoane şi asupra duşmanului potenţial.

— Opreşte! zise generalul.

Stoß apăsă cu grijă pe frână. Maşina de teren se opri uşor, ca şi cum ar fi intrat într-un munte de vată. Grupul de copii, care se juca la marginea străzii, înţepeni. Ochii mari, îngroziţi, îl fixau pe general.

Comandantul de divizie Tanz ridică mâna. Apoi coborî din maşină cu o săritură elastică, un jucător de tenis care tocmai câştigase un meci dificil şi sărea peste fileu. El se apropie de copii şi văzu ochii lor înfometaţi. Feţele lor micuţe aveau un aer bătrânicios şi exprimau b frică nemărginită. Generalul îi întrebă pe un ton provocator:

— De ce vă temeţi, băieţaşi?

Maiorul Sandauer traduse întrebarea, care fusese pusă în limba germană. Băieţii nu îndrăzniră să se mişte.

— Cred că le este foame, explică maiorul Sandauer după ce le aruncă o scurtă privire.

Tanz se adresă ordonanţei:

— De ce alimente dispunem?

— Avem doar două sandviciuri cu salam unguresc.

Masa dumneavoastră de prânz, domnule general!

— Domnul general, explică Sandauer, este invitat la prânz la generalul comandant al corpului de armată.

— Chiar dacă n-ar fi aşa, zise generalul Tanz, nimic nu m-ar putea opri să renunţ la raţia mea obişnuită, dacă

împrejurările o cer. Vă rog să-mi arătaţi sandviciurile!

Cea de-a doua ordonanţă a generalului deschise cu mâini febrile o servietă şi scoase un şerveţel alb. În acest şerveţel se aflau cele două sandviciuri, pregătite conform ordinului primit. Ordonanţa le întinse lui Tanz.

Acesta însă se uită insistent la mâinile ordonanţei.

Ochii generalului străluciră asemeni unui strat proaspăt de zăpadă din regiunea arctică. Căci mâinile care ţineau sandviciurile erau aspre, crăpate, neîngrijite şi mai ales murdare. Vârfurile unghiilor aveau o culoare grî-albăstruie, iar pliurile pielii erau pline de murdărie amestecată cu transpiraţie.

— Porcule! spuse generalul.

Cu mâna stângă lovi scurt şi energic peste sandviciurile din şerveţel. Ele căzură pe jos, pe calupurile pline de praf ale pavajului unde se desfăcurăin părţile lor componente, desenâna o natură moartă în culori strălucitoare, salamul de un roşu ruginiu, untul cremos, pâinea albă cu coaja de un brun deschis. Privirile lacome şi totodată pline de spaimă ale copiilor erau aţintite asupra lor.

— Porc nenorocit! repetă generalul. Aceste porcării de sandviciuri nu pot fi oferite nici măcar copiilor polonezi.

Maiorul Sandauer făcu un semn cu capul copiilor în zdrenţe. Ei se repeziră asupra mâncării, se îmbrânciră, căzură unii peste alţii, îşi smulseră unul altuia salamul şi pâinea, le îndesară în gură şi linseră untul de pe pietre.

Dar nici generalul Tanz şi mei oamenii lui nu le acordară niciun fel de atenţie.

— Vă rog să vă notaţi: pâine, spuse generalul lui

Sandauer, pâine, poate şi alte alimente. Dulciuri. Acestor copii le este foame. Ei ar putea să ne dea informaţii preţioase.

— Am notat totul, zise Sandauer.

— În ceea ce-l priveşte pe acest individ murdar, continuă generalul arătând cu un gest scurt spre cea de-a doua ordonanţă temporară, va fi înlocuit! N-am niciun chef să-l păstrez în serviciul meu pe acest jegos. Săptămâna

trecută a îndrăznit să mă servească cu un pahar folosit şi nespălat.

Mi-a zgâriat centura şi a încercat să-mi ungă cu ulei masca de gaze. Nu ştie să deosebească măcar capul păturii de picioare. Şi acum a reuşit performanta să apară în faţa mea cu labele astea, care arată de parcă şi-ar fi dezgropat bunica cu ele.

— Va fi înlocuit, se grăbi să-l asigure zelos Sandauer.

— De la oamenii mei aştept atât curăţenie fizică cât şi morală, zise comandantul de divizie pe un ton poruncitor.

S-a înţeles?

— Da, domnule general! răspunse ordonanţa ale cărei ore în serviciul generalului erau numărate. Părea să fi scăpat de o mare povară. Se bucura, probabil, că scăpascăde onoarea de a putea servi la acest general.

— Înainte! ordonă energic comandantul de divizie.

Doresc să mai trec astăzi prin patru artere principale. Până la prânz, totul trebuie să fie gata. Sandauer, transmiteţi-i prin radio domnului general-comandant următorul mesaj:

„Acţiunea este în pregătire. Voi fi la marele cartier general la ora indicată”. Mai are cineva provizii? Să fie aruncate copiilor. Nu strică să aibă încredere în noi.

Raport parţial

Extrase din diferite scrisori

Scrisoarea nr. 1 – scrisă după 18 ani de la evenimentele relatate mai sus.

Expeditor: Profesor dr. Kahlen, domiciliat în anii

1945/46 în Münster / Westfalia; colaborator al universităţii populare şi ăl mai multor reviste; în 1947 se mută la

Berlin. Aici se ocupă în mod special de grupările cu tendinţe naţionaliste.

Reproducem aici părţile cele mai importante ale acestei scrisori:

În acea vreme am fost mai întâi locotenent, apoi căpitan în batalionul le al generalului von Seydlitz-Gabler. Printre sarcinile care-mi reveneau era şi aceea de a scrie

jurnalul de război al corpului de armată, sarcină de care sunt foarte mândru şi astăzi

Domnul general avea încredere deplină în mine, această încredere fiind reciprocă. În ochii mei, acest bărbat era un şef de armată înnăscut. El a intrat în istoria ţării ca unul dintre cei mai mari strategi ai patriei noastre.

Dar generalul von Seydlitz-Gabler nu era un simplu militar, era ceea ce putem numi un filosof Cuvintele sale, pe care am avut privilegiul să le consemnez, erau de anvergură universală. Abia acum ne dăm seama de valoarea lor. Iată cum comenta campania din Polonia: „E tragic să fii gunoiul de îngrăşământ al umanităţii – dar în acelaşi timp util!” Iar când am îngenuncheat Franţa, generalul a pronunţat următoarele cuvinte într-un moment de meditaţie solitară:

Ită4 constrânge pe alţii să se pună în slujba binelui şi a dreptăţii este o acţiune dureroasă, asemeni naşterii – trebuie s-o duci cu bine la capăt dacă nu vrei să pieri”.

Aş putea cita şi alte aforisme marcante, fapt pe care-l fac cu plăcere pentru a mă achita de misiunea mea de cronicar. Nu voi uita niciodată cuvintele pe care mi le-a adresat domnul general, lat o sticlă de Mâcon, în ajunul campaniei din Rusia: „Începem un calvar pe care numai posteritatea îl va putea înţelege. Căci ceea ce ne apare astăzi drept un vis temerar va deveni mâine realitate istorică”.

Şi pentru că m-aţi întrebat a At de insistent de soţia lui, pot să vă spun că a fost întotdeauna la înălţimea situaţiei

Am avut în repetate rânduri onoarea să fiu prezent în momente critice. Şi pot să vă spun că n-am văzut niciodată o persoană care să fi putut traduce mai bine în viaţă deviza:

„Oriunde te vei duce, eu te voi urma! u Pentru a fi drept, trebuie să adaug că ei se urmau reciproc. Nu voi uita niciodată acel recital Chopin în cursul căruia ea îi spuse: „Cum am putea cunoaşte adevăratele valori ale omenirii, dacă nu le-am purta în noi!”

Nu pot însă să vă spun prea multe despre copilul rezultat din această căsătorie fericită.

Ştiu doar că tânăra fată se numea Ulrike. Ea era un exemplu elocvent al străvechiului dicton can spune că taţii remarcabili au rareori copii remarcabili într-un anumit sens această tânără fată era o creatură nefericită. Avea însă un tată de anvergură istorică. Dar câţi copii îşi dau oare seama de măreţia părinţilor?

Scrisoarea nr. 2 – scrisă de asemenea după 18 ani de la evenimentele evocate cu prudenţă aici.

Expeditor: Otto; numit ocazional Otto-Otto, în prezentoroprietarul unui restaurant din Karlsruhe.

Extrase din scrisoarea lui Otto-Otto:

Generalul Kahlenberge era o forţă a naturii! Sunt sigur de asta. Mi-am petrecut mulţi ani alături de el. La Kahlenberge pereţii aveau urechi! Vreau să spun că ştia întotdeauna ce se întâmplă. Adeseori mi-am spus: Omul ăsta le prinde pe toate din zbor!

Kahlenberge avea un fel de al şaselea simţ pentru tot ceea ce se înămpla în jurul lui ştia întotdeauna când comandantul era prost dispus sau când era moale ca o brânză. Kahlenberge ştia ce vreme va fi poimâine şi intuia chiar numărul morţilor din săptămâna următoare. Adeseori rămâneam cu gura căscată când aveam de lucru cu el.

În orice caz, era singurul care nu încerca să ne toarne gogoşi când unii vorbeau despre „o moarte eroică”, obişnuia să spună: „Le-au astupat gaura e... pentru totdeauna!” Când ni se spunea „patria vă cheamă”, obişnuia să adauge „Acum o luăm pe coajă!” Iar când zicea „rahat”, atunci puteai fi sigur că ceva pute. Ocazional, vorbea cu /

plăcere de „marele şobolan german”, referindu-se la Führerul şi comandantul armatelor noastre.

Când dorea, îi băga pe toţi în buzunar! Kahlenberge era un tip grozav! Comandantul poate să fi avut idei gigantice – dar ce ar fi fost el fără talentul organizatoric într-adevăr unic al lui Kahlenberge? în ceea ce mă priveşte am fost adjunctul lui

Scrisoarea nr. 3 – scrisă de asemenea după 18 ani.

Expeditor: Sandauer, în prezent consilier de stat într-un minister de „land”. Reşedinţa privată în Schwäbisch-Alb, aproape de Geislingen-Steige.

Reproducerea in extenso a scrisorii consilierului Sandauer:

Geislingen-Steige, 9 noiembrie 1960

Mult stimate domn, Vă rog să mă iertaţi că vă răspund atât de târziu la amabila dumneavoastră scrisoare, dar multiplele mele obligaţii de serviciu nu mi-au permis s-o fac decât acum. În ciuda dorinţei mele sincere de a vă fi de folos, mă tem că răspunsul meu la întrebările dumneavoastră va fi precar, deoarece dedesubturile afacerii îmi sunt aproape necunoscute.

Este adevărat că am fost sub ordinele generalului Tanz, mai întâi ca maior, apoi ca locotenent-colonel al diviziei speciale Nibelungii. Am lucrat aproape doi ani, din 1942

până în 1944, sub directa lui conducere. Nu a fost o muncă uşoară, dar am executat-o cu tot simţul răspunderii şi toată corectitudinea necesară.

Trebuie să menţionez că, în toată această perioadă, nu au existat niciun fel de contacte de ordin personal între mine şi dânsul, fapt care nu uimeşte pe nimeni din cei care l-au cunoscut mai îndeaproape pe acest general neobişnuit.

Era un om „inaccesibil”. Nu avea o viaţă particulară. Nu trăia decât pentru muncă.

Mi se părea a fi, în acele vremuri, întruchiparea soldatului perfect. Dar trebuie să subliniez că opinia mea nu se bazează decât pe observaţiile pe care le-am putut face în timpul celor doi ani petrecuţi sub ordinele generalului

Observaţiile mele sunt, fără doar şi poate, incomplete şi, implicit, subiective. De altfel, generalul nu tolera nici slăbiciunea, nici contrazicerea. El dădea ordinele, iar noi le executam. Nu accepta propuneri decât atunci când le cerea.

Nu admitea niciun fel de discuţii

Deoarece m-aţi întrebat de impresiile mele asupra calităţilor umane ale generalului Tanz, menţionând scena cu copiii polonezi din Aleea Potocki, cărora le-a dat să mănânce raţia sa, pot doar să vă spun că aşa era el! Mânca bucuros la bucătăria de campanie sau în mijlocul oamenilor săi Am văzut de multe ori cum dădea să bea muribunzilor din bidonul său. Într-o zi a transportat în maşina sa o bătrânică dintr-un sat în altul. El, care nu punea nicio picătură de alcool în gură, nu fuma, respectând exemplar orice persoană de sex slab, nu ezita să-şi împartă ţigările soldaţilor şi uneori, chiar populaţiei civile. Buletinele de front relatează şi alte detalii de acest fel. Dacă doriţi, pot să vă trimit câteva exemplare.

V-aş rămâne obligat, dacă nu veţi abuza de încrederea mea. Riscul unor neînţelegeri penibile şi desigur periculoase este mare. Noi n-am reuşit încă să ne eliberăm în întregime de trecutul nostru, dar ne străduim s-o facem cât mai temeinic.

Cu convingerea că mă veţi înţelege, vă transmit cele mai bune urări.

Al dumneavoastră, Sandauer

Dejunul prevăzut a avea loc într-un cerc restrâns în apartamentele comandantului corpului de armată, generalul de infanterie von Seydlitz-Gabler, părea să aibă o oarecare importanţă. Căci doamna Wilhelmine preluase personal supravegherea pregătirilor. Pentru ordonanţe a fost o dimineaţă sumbră. Dar nu numai pentru ele. Ofiţerii de la intendenţă, bucătarul-sef, ordonanţele, personalul auxiliar feminin, toţi au fost în alertă.

„Pot să vă rog…?” Aceasta era formula pe care o folosea doamna Wilhelmine în astfel de cazuri. Căci „generăleasa” nu dădea niciodată ordine sau dispoziţii.

Nu avea dreptul s-o facă. Ea îşi exprima pur şi simplu rugăminţile. Dar „rugăminţile” ei aveau valoarea unui ordin de zi emis de comandant.

— Pot să vă rog, dragă domnişoară Neumaier, să găsiţi o faţă de masă cu şerveţele asortate?

Melanie Neumaier, auxiiiară a statului-major şi, de mulţi ani, prim-secretară a generalului, era victima preferată a doamnei Wilhelmine. Căci domnişoara Neumaier

— Puteai să-ţi dai seama de asta la fiecare ocazie – era profund devotată generalului „ei”. Probabil că-l visa şi noaptea. Dar altfel era destul de inofensivă. Nasul ei supradimensionat, deşi bine echilibrat, îi răpea mult din atracţia fizică. În plus, era extraordinar de timidă cu bărbaţii. Era numită „fecioara de fier”.

— Pot să vă mai rog, dragă domnişoară Neumaier, să ne găsiţi nişte pahare, care să nu fie disparate? Aş dori patru feluri de pahare în acelaşi stil şi anume: pahare de apă, de vin alb, de vin roşu şi şampanie. V-aş rămâne foarte îndatorată!

Confruntată cu atâta amabilitate şi solicitudine, domnişoarei Neumaier nu-i rămânea altceva de făcut decât să execute ceea ce i se cerea. Din experienţă ştia că dispoziţia generalului era în mare parte tributară toanelor soţiei. Toţi subalternii doreau să-l vadă pe general fericit şi bine dispus.

— Pot să vă rog să ştergeţi bine aceste pahare?

De astă dată „rugămintea” generălesei era adresată celor doi soldaţi de planton şi subofiţerului Lehmann, ordonanţa generalului. Ei se apucară să spele şi să şteargă paharele. După acest război, presupunând că se va termina odată, erau siguri că vor putea fi angajaţi ca personal hotelier de înaltă calificare.

Doamna Wilhelmine von Seydlitz-Gabler părea să fie pretutindeni în acelaşi timp: în bucătărie unde claponul sfârâia în tavă; la generalul Kahlenberge, şeful statului-major, care, din punct de vedere teoretic, era răspunzător pentru această masă de prânz; la Melanie Neumaier care era însărcinată cu scrierea cărţilor de vizită, procurarea florilor şi convorbirile telefonice; la ofiţerul de la intendenţă care, după câteva clipe de ezitare, acceptă să se despartă de diverse provizii speciale.

— Pot să vă rog să aduceţi gheaţă în frapiere, de

preferinţă de argint?

bău exista niciun fel de piedică pentru doamna general; lua obstacolele din prima încercare. Într-un timp record a scotocit marele Palat Liechnowski punând mâna pe tot ce era valoros şi scump.

Apartamentul soţului ei – şi al ei! – semăna cu un muzeu locuit: găseai în el mătase de Lyon şi marmură de

Carrara, tablouri din Paris şi mobile din Roma; la acestea se mai adăugau mobile de calitate făcute de vechi artizani polonezi, ca de exemplu o masă solidă, încărcată cu ornamente, opera unui atelier de artă din Cracovia de la sfârşitul secolului XVIII.

Faţa nobilă a lui Wilhelmine von Seydlitz-Gabler luă un aer sever. Ulrike, fiica ei, îşi făcu apariţia în cameră.

Era momentul să aplice anumite principii pedagogice severe.

Ulrike era o fată ciolănoasă, zveltă şi foarte rezervată.

Tatăl ei ar fi preferat să aibă un băiat. Dar Ulrike făcea totul pentru a-şi pune în valoare feminitatea. Însăşi coafura ei era o provocare. Părul ei lung şi drept îi învelea capul ca o eşarfă de mătase.

Ulrike le dădea mare bătaie de cap părinţilor ei. Căci îi lipsea cu desăvârşire acea conştiinţă de sine suverană la care te aşteptai din partea unei fiice de general. Nu era pretenţioasă în alegerea cunoştinţelor. Din această cauză trebuia supravegheată din umbră. Iată de ce se făcuseră toate intervenţiile necesare pentru a o „detaşa” pe Ulrike, care servea în armată ca auxiliar feminin, într-un birou în apropierea părinţilor. În prezent, lucra la comandatură.

— Te-am chemat aici, zise doamna Wilhelmine, cred că-ţi poţi închipui că am motivele mele!

Ulrike von Seydlitz-Gabler era tânără; ochii ei erau de un albastru profund ca cerul din Italia.

— Ce vrei să-mi interzici de astă dată?

— Dragul meu copil, zise Wilhelmine conştientă de dubla sa calitate de mamă şi de soţie de general, îmi fac griji din cauza ta, mai mult decât îţi închipui. Mă preocupă,

înainte de toate, viitorul tău. Vreau să fie bun, dacă nu strălucitor. Arătă cu mâna spre unul din scaunele înalte, care înconjurau masa. De fapt, nu mai eşti un copil, eşti deja femeie!

— È posibil, zise Ulrike pe un ton melancolic, uneori mă simt ca o femeie. De vină e probabil războiul.

— Nu mai eşti o fetiţă nevinovată! Generăleasa spuse aceste cuvinte ca şi cum ar fi citit ultimul curs al bursei.

Este inutil să ne prefacem!

— De ce-am face-o? Nu fac nimănui reproşuri, nici tatii, nici ţie. Prestez aici serviciul militar, conform dorinţei voastre exprese. După cum ştiţi, în serviciul militar te afli numai printre soldaţi. Şi nu toţi soldaţii sunt atât de bătrâni şi atât de respectuoşi ca un un general-comandant.

— Sper să nu mă înţelegi greşit. Nu vreau să-ţi fac morală. Fiecare om trebuie să aibă propriile sale experienţe. Dar aş dori să ştiu dacă eşti fericită.

— E cumva obligatoriu, în acest context?

Doamna Wilhelmine dădu afirmativ din căp:

— Mai ştiu şi eu câte ceva. Când am fost de vârsta ta, am căzut pradă şarmului unui locotenent. S-a întâmplat într-un parc, într-o noapte de vară. Nu mai trebuie să subliniez că a fost vorba de un bărbat neobişnuit. Dar trebuia oare să-mi leg viaţa de un tânăr locotenent plin de impetuozitate? Exista un căpitan, un om matur, ponderat, mai constant. Tatăl tău.

Ulrike îşi încrucişa picioarele cu un gest ostentativ, nereuşind însă să distragă atenţia doamnei general. Când doamna Wilhelmine îşi punea ceva în cap, nu era uşor s-o abaţi de la scopul ei.

— Noi, femeile, continuă imperturbabil doamna von

Seydlitz-Gabler, avem momentele noastre de slăbiciune, în momentele decisive însă, ne amintim de idealurile înalte care ne animă. Ne căsătorim cu bărbatul care ni se pare cel mai demn.

— Şi cine ar fi acela, după tine, în cazul meu?

— Cel puţin un general, Ulrike. De aceea te-am rugat să vii acum aici. E timpul suprem să-ţi faci ordine în viaţă!

Mă gândesc la generalul Tanz.

— Tanz? Vrei să mă mărit cu un monument?

— Ce poate fi mai frumos pentru o femeie decât să devină soţia unui bărbat care nu are egal pe pământ?

Doamna Wilhelmine pronunţă aceste cuvinte cu o convingere profundă; dispunea de sute de argumente, unul fiind mai convingător decât celălalt. Dar n-a mai apucat să le enumere. Generalii pătrunseră în sufragerie.

Erau cinci persoane la masă. În frunte se afla generalul-comandant. La dreapta lui stătea generalul-locotenent

Tanz, comandantul diviziei. Iar lângă Tanz şedea Ulrike.

Generalul-maior Kahlenberge închidea, într-un fel, cercul invitaţilor în fruntea cărora trona, incontestabil, doamna

Wilhelmine. Ea dirija conversaţia şi dădea, între timp, instrucţiuni ordonanţelor.

Doamna Wilhelmine anunţă noutatea:

— Un alt invitat, domnul maior Grau de la Abwehr, ni se va alătura la cafea! spuse aceste cuvinte, de parcă ar fi fost vorba de un aranjament abil – în primul rând generalii cu doamnele lor în tête-à-tête – apoi, mai târziu, gradele inferioare. Motivul era mult mai lapidar: claponul nu ajungea decât pentru maximum cinci persoane.

— Nu sunt sclavul plăcerilor culinare, afirmă generalul de infanterie von Seydlitz-Gabler, dar ştiu să le apreciez!

— Este pur şi simplu o problemă care ţine de cultură!

Doamna Wilhelmine nu ezită niciun moment să vină în sprijinul soţului ei. Nu eşti şi tu de aceeaşi părere, Ulrike?

— În ceea ce mă priveşte, zise Ulrike cu nonşalanţă, nu doresc decât să-mi potolesc foamea! Sunt mereu flămândă! La cantinele la care trebuie să mănânc de obicei, nu eşti atât de bine servit ca la cele ale generalilor.

— Şi noi trăim modest, zise von Seydlitz-Gabler cu un accent de reproş moderat, dar care nu putea trece neauzit.

Însă noi cultivăm şi ospitalitatea. Acestea sunt puncte culminante. De obicei, la micul dejun mâncăm numai pâine cu unt şi miere sintetică.

— Poţi cuceri întreaga lume, zise generalul Kahlenberge, şi tôt n-ai să poţi satisface toate poftele cuceritorilor.

Astfel de observaţii îi displăceau profund doamnei

Wilhelmine von Seydlitz-Gabler. De aceea găsi de cuviinţă că a venit momentul să dirijeze conversaţia spre un scop precis. Împingându-şi în faţă farfuria, pe jumătate goală, zise:

— Chiar dacă ai păstrat un anumit mod de viaţă, trebuie să fii capabil să-ţi impui anumite restricţii, când situaţia o cere. Epoca în care trăim cere sacrificii! Ce părere aveţi, domnule general Tanz?

— De acord cu dumneavoastră! răspunse el laconic.

Era pentru prima oară în cursul acestei mese când generalul Tanz spunea ceva. Nu scosese niciun cuvânt când a fost salutat de toţi la sosire. Îi oferise braţul doamnei sale de onoare, domnişoara Ulrike von Seydlitz-Gabler, fără să spună nimic. Conversaţia de la masă nu părea să-l intereseze. Întreaga sa atenţie era concentrată asupra mâncării. De asemenea, bău apă în loc de vin, lucru care nu miră pe nimeni. Generalul Tanz era considerat drept un bărbat cu o disciplină de fier.

Doamna Wilhelmine îl contempla cu o privire tandră, plină de încurajare:

— Trebuie să faci sacrificii, nu-i aşa?

— Şi ce fel de sacrificii aduceţi dumneavoastră?

Întrebă Ulrike cu nepăsare.

— Sunt soldat, zise generalul Tanz, considerând răspunsul suficient.

— Draga mea, zise von Seydlitz-Gabler pe un ton de reproş patern, e timpul să-ţi dai seama pe ce lume trăieşti.

Eu însumi sunt soldat – şi toţi strămoşii mei au fost soldaţi.

— Dar eu sunt de sex feminin! explică Ulrike.

— Ştiu bine acest lucru! Generalul-comandant afişă,

[ironunţând aceste cuvinte, un surâs suveran de gazdă pèrectă care nu se supără nici când unul din invitaţi îi sparge un porţelan preţios. Dar toţi membrii de sex feminin ai familiei noastre s-au căsătorit numai cu soldaţi.

— Şi ele şi-au găsit întotdeauna fericirea! afirmă doamna Wilhelmine.

— Mulţi soldaţi mor însă pe câmpul de luptă, zise

Ulrike pe un ton provocator, Puţini au şansa să rugineascâ în statul-major.

— Greşiţi, stimată domnişoară, declară generalul

Tanz pe un ton moderat. Membrii statului meu major, de exemplu, au numeroase ocazii de a-şi antrena trupu! şi de a-şi menţine spiritul treaz. Ofiţerii de stat-major din divizia mèa fac gimnastică matinală, alergări, exerciţii de scrimă. Nimeni nu rugineşte în divizia mea!

— Iar la noi, zise Kahlenberge, şeful statului-major, preferăm să exersăm cu sticle în loc de măciuci; ne săpăm groapa înainte de vreme, cu cuţitele şi furculiţele.

Discursurile pe care le ţinem, aduc aminte de Marathon.

Pentru a supravieţui trebuie să cunoşti bine arta de a ucide moartea… cu ajutorul hârtiilor.

Doamna Wilhelmine von Seydlitz-Gabler încercă să creeze o atmosferă destinsă.

— Generale Tanz, zise ea pe un ton uşor provocator, dumneavoastră sunteţi în ochii mei o personalitate exemplară… dacă fac abstracţie de un singur punct: Nu sunteţi căsătorit. De fapt, care este cauza?

— N-am avut ocazia, zise generalul laconic. Regret nespus.

— Poate că aţi ratat anumite ocazii?

— Posibil! zise generalul, ridicându-şi ochii ca şi cum ar scruta un câmp de bătaie. De fapt, nu noi am ales timpurile în care trăim. Avem însă obligaţia să le construim. Acest lucru ne lasă extrem de puţin timp pentru ceea ce numim viaţă particulară. Epoca noastră ne impune sarcini dure.

— Exterminarea evreilor face parte din ele? întrebă

Ulrike agresiv.

— Dumnezeule! Wilhelmine ridică mâna dreaptă într-un gest de apărare. Ce subiect pentru o conversaţie la masă! Şi nici măcar n-am terminat masa!

— Viaţa e o luptă! zise generalul Tanz în timp ce tăia în bucăţele brânza franţuzească. Cine doreşte să construiască un imperiu mondial trebuie să aibă curajul să distrugă toate celelalte imperii mondiale!

— Este inimaginabil de ce sunt capabili oamenii! zise Kahlenberge cu amărăciune.

— Eu, zise generalul Tanz, încerc întotdeauna să-mi fac datoria.

— Numai datoria – nimic altceva? Kahlenberge se sprijini de spătarul scaunului ca şi cum ar dori să evite pe cineva. Să-ţi faci doar datoria poate fi uneori un lucu oribil.

— Generalul Tanz este un bărbat adevărat! spuse cu hotărâre doamna Wilhelmine.

— Noi toţi suntem bărbaţi! declară generalul von Seydlitz-Gabler ridicându-şi cupa de şampanie ca pe un

Î>aston de mareşal. Ducem un război care ne-a fost impus.

1 ducem însă fără nicio ezitare. Nimic din ce e omenesc nu ne e străin! Şi pentru că-i aşa, mă întreb ce ne mai poate oare uimi?”

Cafeaua, preparată turceşte, a fost servită în „Salonul albastru”, al cărui nume se ăatora covorului de velur în nuanţe închise de bleumarin, care acoperea duşumeaua, şi perdelelor grele de un albastru ca noaptea care îmbrăcau

Sereţii. Plafonul de stuc de un albastru palid, asemeniorii de crocus, evoca norii îngheţaţi pe un cer de primăvară timpurie.

În această simfonie albastră luxuriantă îşi făcu apariţia, conform înţelegerii, maiorul Grau. El salută invitaţii cu un zâmbet afabil, ca un proprietar de grajduri care-şi prezintă cel mai minunat cal:

— Sper, doamnelor şi domnilor, să fiu în stare să vă

distrez puţin. Aş putea să vă relatez, în cazul în care vă interesează, despre un cadavru foarte ciudat. Este vorba despre cadavrul unei femei!

— Cred, zise Wilhelmine von Seydlitz-Gabler adresându-se cu un aer demn fiicei sale, c-ar îi mai bine să ne retragem în camera alăturată.

Domnii rămaseră singuri. Nu păreau a fi prea în largul lor.

— Stimatele noastre doamne, explică generalul-şef, dau dovadă de mult tact când este vorba de probleme profesionale.

— Este oare vorba de-o problemă de serviciu?

Întrebă Kahlenberge intrigat.

— Nu este exclus, explică Grau.

— Vă referiţi la cadavrul acelei femei?

— Irită acest lucru pe cineva?

Generalul von Seydlitz-Gabler izbucni în râs. Râsul lui avea o tonalitate melodică fiind rezultatul unui antrenament prelungit, de pe urma căruia obţinea întotdeauna efectul scontat. Dorind să creeze o atmosferă confidenţială, zise:

— Ce urmăriţi de fapt cu cadavrul dumneavoastră de femeie, stimabile*? Doriţi cumva să ne distrageţi atenţia?

De la ce oare? Poate c-ar fi mai bine să vă ocupaţi de cazul Hartmann.

— Cazul Hartmann nu mă interesează, spuse Grau.

El intră în competenţa serviciului de siguranţă. Dacă informaţiile mele sunt exacte, este vorba de 6 simplă eroare. Ăcest Hartmann a fost declarat mort. Ei bine, să lăsăm morţii cu morţii.

— Purtaţi cumva pantofi de lac? întrebă brusc generalul Tanz.

Maiorul Grâu îşi înălţă capul său decorativ:

— Este oare interzis*?

— E de prost gust, zise generalul Tanz.

— Nu fac parte din divizia dumneavoastră, replică Grau.

Kahlenberge îşi scutură craniul strălucitor de parcă

ar fi vrut să îndepărteze o muscă.

— Despre cine vorbim de fapt? De porcul ăsta nenorocit, pe nume Hartmann, sau de cadavrul unei femei?

— V-aţi parfumat cumva? întrebă Tanz cu faţa neclintită.

Maiorul Grau îi explică pe un ton vesel, imperturbabil:

— Folosesc ocazional o loţiune bună, după ce m-am bărbierit.

Generalul von Seydlitz-Gabler îşi frânse mâinile până-i trosniră încheieturile. Faţa sa rozalie nu-şi pierdu însă expresia amabilă. Gura sa rostea cuvinte blânde, nesemnificative, dar totodată împăciuitoare.

Generalul-comandant era un om al echilibrului. În jurul lui trebuia să domnească armonia. Pentru a distrage atenţia povesti o anecdotă din tinereţe, care se petrecuse în primul război mondial. Era vorba de nişte prizonieri.

Von Seydlitz-Gabler, în acea vreme ofiţer de legătură, pariase cu comandantul său că-i va face pe prizonieri, în decursul a trei zile, să cânte imnul naţional al Germaniei.

Câştigase pariul. Prizonierii n-au cântat numai

Deutschlandliedul ci şi imnul prusac: „Eu sunt un prusac, cunoaşteţi voi oare culorile mele? „Şi încă pe patru voci!

Această povestire picantă a provocat râsul general, deşi era bine cunoscută de toţi cei prezenţi. Ea făcea parte din repertoriul standard al generalului. Şi Grau se prefăcu că se amuză. Atmosfera se îmbunătăţi şi mai mult când, la cafea, se servi coniac Napoleon cu o vechime garantată de treizeci de ani. Bău chiar şi Tanz.

Maiorul Grau profită de pauza creată pentru a-şi relua firul povestirii:

— Sper că-mi veţi permite să revin la acel cadavru, despre care am pomenit mai înainte. Sunt convins că avem de-a face cu un caz cu totul special.

Kahlenberge dădu din nou din cap cu indulgenţă:

— Sunteţi un mucalit, dragă Grau. Trăiţi într-o epocă în care cadawele zac pe stradă ca pietrele de pavaj, iar

dumneavoastră ne prezentaţi cadavrul acesta ca pe un caz unic!

— Şi între cadavre există anumite deosebiri! Cel despre care vă vorbesc a fost perforat ca o coliţă de timbre. Şi totul a fost făcut cu mâna.

Generalul-comandant îşi ridică mâinile îngrijite într-un gest de apărare.

— Îngrozitor, murmură el, cutremurându-se.

— Toţi trebuie să murim odată şi odată! spuse cu răceală Tahz.

— Şi moartea îşi are râsul ei! IÇahlenberge îşi umplu paharulpână la margine cu coniac. Însăşi Julieta a trebuit să moară în floarea tinereţii, iar din frumoasa Desdemona n-a rămas decât o cârpă udă într-o noapte de iarnă. Se întâmplă, din păcate destul de des, ca patul să se transforme în mormânt.

Maiorul Grau se uită cu atenţie la generalul Kahlenberge.

— Cum aţi ajuns la astfel de amănunte, domnule general?

— Din când în când mai citesc cărţi, zise Kahlenberge făcând cu ochiul. Chiar şi Shakespeare.

Grau zâmbi uşor.

— În acest caz este vorba despre o crimă care depăşeşte tot ce s-a văzut până acum.

— Să nu mai vorbim de asta! propuse generalul von

Seydlitz-Gabler. Cine-i mort e mort şi trebuie să fie îngropat cât mai curând posibil.

— Totuşi fiecare moarte îşi are cauza ei!

— Şi fiecare om asasinat îşi are asasinul lui! completă

Kahlenberge. Dar în timpurile astea absurde numărul morţilor se ridică la milioane. Vreţi într-adevăr să găsiţi toţi asasinii? Eventual milioane de asasini? Sau la cine v-aţi gândit?

Generalul von Seydlitz-Gabler dădu dezaprobator din cap. Generalul Tanz privea în depărtare.

— Această moartă, zise Grâu cu grijă, a lucrat pentru noi. Ea prezenta pentru noi un interes deosebit. Şi acum se

pune întrebarea: Am dreptul oare să las nepedepsit ucigaşul unei persoane care ne-a făcut atâtea servicii preţioase?

— Bravo! exclamă Kahlenberge în timp ce puse mâna pe sticla de coniac. Ce liniştitor e faptul că-n zilele noastre mai există încă oameni a căror moarte nu rămâne nerăzbunată.

— În acest caz, continuă Grau, s-a întâmplat ceva cu totul şi cu totul neobişnuit şi neaşteptat. Vă asigur că investigaţiile nostre au fost foarte exacte, deoarece ancheta a fost condusă de specialişti eminenţi. Aceşti experţi au pus mâna pe un martor important, demn de încredere, care ne-a relatat că asasinul ar putea fi... Domnilor, din păcate, mă văd obligat să vă comunic următoarele: Asasinul prezumtiv pare a fi un general. Un general german.

Generalul von Seydlitz-Gabler îşi ridică din nou mâinile. Era cenuşiu ca nisipurile mişcătoare. Kahlenberge încercă să râdă; dar nu reuşi să scoată decât un sunet răguşit de câine hăituit. Tanz părea o stană de piatră.

Unui din paharele de coniac se răsturnă, conţinutul lui se întinse pe faţa de masă.

— Ce glumă proastă! zise în sfârşit, cu greutate, generalul von Seydlitz-Gabler.

Kahlenberge schiţă un zâmbet forţat:

— Orice este posibil în lumea asta, zise el.

— E o infamie! zise generalul Tanz pe un ton glacial.

O infamie care n-a putut să se nască decât în capul unui cretin.

Maiorul Grau, personajul cel mai important al serviciilor locale de contraspionaj, se uită la generali ca la nişte pubele de gunoi, gustându-şi din plin triumful.

Momente ca acesta erau rare în existenţa sa.

— Ne-aţi amuzat, zise von Seydlitz-Gabler cu o voce chinuită. Ştim să apreciem acest lucru. Dar acum nu dorim să vă mai reţinem!

Maiorul Grau se ridică tacticos, se înclină şi părăsi încăperea. Era sigur că lăsase în urmă o bombă de calibru

mare.

În încăpere rămaseră cei trei generali. Se uitară unul la altul, tăcând cu toţii.

Kahlenberge îşi închise ochii pe jumătate.

— Nu poate fi adevărat! fu de părere von

Seydlitz-Gabler după o lungă tăcere.

— Pentru mine acest Grau e un om mort! declară răspicat Tanz.

— Sărmane prieten! zise generalul-maior Kahlenberge cu indulgenţă. Nici nu ştiu ce să vă spun! Aveţi aerul unui Don Quijote şi trăncăniţi ca Sancho Panza!

— Nu pot să spun decât ceea ce ştiu, domnule general! declara caporalul Hartmann serviabil. Nu ştiu nimic mai mult decât ceea ce v-am spus!

Caporalul Rainer Hartmann avea un ten rozaliu careţi amintea de hârtia velină de scrisori, uşor strălucitoare! Capul îi era aşezat puţin cam strâraul) pe umeri.

Această infirmitate mi era congenitală, ci urmarea unei răni. În urmă cu câteva săptămâni, un glonţ îi perforase gâtul, şi mult timp nu putuse să scoată niciun fel de sunet în afara unui horcăit. Acestei împrejurări îi datora viaţa, pentru a se găsi, paradoxal, din nou în pericol de moarte.

— La ce-ţi folosesc toate acestea? întrebă generalul

Kahlenberge. Sau doreşti cu orice preţ să dai ortul popii?

Ştiu că există şi tipi care vor să se iutodistrugă. La ce

Caporalul Rainer Hartmann clipi din ochi ca şi cum ar fi fost forţat să privească în soarele incandescent. t) ar şi în această postura dădea impresia unei statui de gresie a lui

Apolo dintr-un parc municipal: trăsăturile chipului său tineresc, deşi lipsite de viaţă, erau nobile. Părul lui, uşor ondulat, cădea graţios pe fruntea lui înaltă. Corpul său evoca armonia formelor şi proporţiilor în ciuda uniformei. Întreaga sa viaţă părea a fi o permanentă provocare.

Cazul lui era agravat şi de faptul că Hartmann era de

părere că reuşise să supravieţuiască cu brio unei aventuri grandioase. Ei nu putea înţelege că ceilalţi nu erau deloc dispuşi să-i împărtăşească punctul de vedere.

— N-o să ajungă nicăieri, domnule general, îl asigură

Otto-Otto, grăsanul, care stătea mai în spate. Are o inimă bună şi de aceea dă uneori impresia că e idiot.

— Mi se pare plauzibilă scuza, Otto. Dar mă întreb ce va putea face caporalul Hartmann cu argumentele tale?

Generalul Kahlenberge lovi supărat cu pumnii în dosarul pe care-l avea în faţă.

— Această bucată de hârtie, continuă el, conţine baza condamnării lui la moarte. E frumos din partea ti să crezi în nevinovăţia caporalului Hartmann. Dar, din păcate, acest lucru nu ne scuteşte de obligaţia de a-i dovedi nevinovăţia.

Otto-Otto îşi balansă capul lui rozaliu de porc. Credea că ştie totul şi, în ciuda acestui fapt, nu dispera. Se bucura doar de încrederea generalului său. Caporalul

Hartmann însă deschise gura pentru a putea respira mai bine. Eforturile sale îţi aminteau de peştii aflaţi într-o mlaştină cu apă tulbure.

— Dacă voi transmite dosarul mai departe aşa cum e, s-a zis cu Hartmann. Va încăpea pe mâimie serviciului de securitate. Umărul stâng al lui Kahlenberge zvâcni uşor.

Zise apoi cu o voce aproape ininteligibilă: Nu vreau asta, nu sunt călău!

Caporalul Hartmann îşi plecă cu graţie capul:

— Nu ştiu într-adevăr ce mi s-ar putea reproşa, murmură el. Nu mă simt cu nimic vinovat.

— Parcă merge după dumneata! Generalul se sprijini de speteaza scaunului. Tot ce ştiu despre dumneata, Hartmann, este că ai avut mult ghinion. E de mirare că n-ai murit încă. Asta nu este nici meritul, nici vina dumitale. Sunteţi de o naivitate dezarmantă. Dar ce să facem noi, aici, cu un astfel de specimen? Oricum, aveţi din nou noroc. Nici nu ne gândim să vă dăm pe mâna călăilor. Să nu credeţi cumva că din cauza ochilor dumneavoastră albaştri, ci din cauza faptului că ne strică socotelile. Aţi

înţeles? Da? Bineînţeles că nu. Nici nu trebuie. Dar este şansa dumneavoastră. Ce părere aveţi, câte mii de oameni mai trăiesc astăzi doar datorită acestor circumstanţe?

Kahlenberge se cufundă din nou în dosar şi examină depoziţia caporalului Rainer Hartmann. Nu era util, după părerea lui, să se concentreze asupra amănuntelor, ci înregistră ceea ce i se păru important. În linii mari era vorba de următoarele date:

„… am fost repartizat unei unităţi care avea sarcina de a aproviziona cu alimente trupele combatante. Eram şase oameni sub conducerea unui subofiţer, al cărui nume nu-l cunosc. Trei camioane de tonaj mijlociu – de 4 tone – aparţineau acestei unităţi. În apropierea unei localităţi, al cărei nume nu-l ştiu, aii apărut brusc nişte trupe sovietice care au tras în noi. Toate camioanele au fost incendiate şi toţi soldaţii ucişi. Şi eu m-am ales cu mai multe împuşcături, am reuşit însă, pe jumătate inconştient, să mă târăsc câteva sute de metri înainte de a leşina…

…m-am trezit după o perioadă de timp nedeterminată într-o şură amenajată în infirmerie de campanie. Mă aflam printre soldaţi sovietici. Nu mai purtam uniforma, ci eram bandajat din cap până-n picioare şi învelit în pături. Nu puteam vorbi. Sovieticii m-au tratat ca pe unul de-al lor…

…după câteva zile sau săptămâni, această infirmerie a căzut din nou în mâinile trupelor noastre. Nu sunt în stare să dau date exacte. Aveam febră mare şi-mi pierdeam mereu cunoştinţa. Cam în acelaşi timp cu venirea trupelor noastre mi-a revenit graiul. Astfel am fost eliberat şi redat unităţii mele…”

Kahlenberge dădu alene din capul său ce strălucea mat.

— Câtă tâmpenie concentrată într-un singur loc, spuse el sentenţios, ca şi cum ar avea de cărat o mare greutate de care nu-l putea nimeni scăpa. Faptul că ducea această greutate cu o oarecare plăcere era o altă treabă.

— Ce scrie acolo e adevărul gol-goluţ, îl asigură caporalul Hartmann.

— Posibil, zise generalul Kahlenberge obosit.

Adevărul gol-goluţ aşa cum îl vede un oarecare caporal

Hartmann – în niciun caz însă întregul adevăr, aşa cum suntem noi obligaţi să-l vedem. Căci aceste evenimente au avut loc pe 5 decembrie 1943. La 10 decembrie s-a anunţat însă că una din unităţile noastre – şi anume cea formată din şase oameni şi un subofiţer – a căzut în mâinile sovieticilor. Conform ştirilor oficiale publicate, ea a fost asasinată în mod bestial – ochi scoşi, testicule tăiate, burţi spintecate etc. Nimeni nu a scăpat. Tocmai despre acest caz s-au adunat toate detaliile imaginabile care au fost exploatate propagandistic la maximum.

— Chiar aşa a fost! confirmă Otto-Otto. Au fost conduşi la faţa locului, cu ajutorul exemplar al reprezentanţilor diferitelor companii de propagandă şi al serviciului de securitate, reprezentanţii presei aşa-zis neutre. Şi a curs multă cerneală! Rareori s-a dispus de probe mai covârşitoare împotriva sovieticilor. Cadavrele prezentate nu erau decât o masă de carne tocată.

— Ministerul Propagandei a avut timp de săptămâni material suficient datorită acestui măcel – aşa cum reiese şi din acest dosar. A fost editată chiar şi o carte roşie. În carte sunt citate detalii deosebit de impresionante, constată generalul Kahlenberge de parcă ar verifica o notă de plată. Căpitanul Kahlert, cronicarul nostru, a umplut un clasor cu date despre acest caz.

Otto-Otto dădu afirmativ din cap:

— Desigur, din punct de vedere oficial, Hartmann e mort.

Kahlenberge se scobi în urechea dreaptă cu arătătorul.

Zise nemulţumit:

— Şi acum acest mort îşi face apariţia. Trăieşte! Şi ăsta e ghinionul dumitale personal, Hartmann. Căci, din păcate, dumneata eşti dovada vie că propaganda noastră a minţit.

— Dar ce vină am eu? întrebă Hartmann cu

ingenuitate. N-am făcut decât ceea ce trebuia. Nu înţeleg de ce trebuie să-mi reproşaţi acest lucru.

— Ce opinii periculoase aveţi, Hartmann! Kahlenberge se sprijini cu întreaga greutate a corpului de speteaza scaunului, cu bărbia înainte ca şi cum ar aştepta să fie ras. Sunteţi oare serios când afirmaţi că nu sunteţi de vină că mai trăiţi încă? Ce vină poate să aibă un om când vine pe lume ca evreu sau polonez sau prusac? De ce zăbovesc fiinţele acolo unde cad bombele? De ce unii crapă în pat, alţii în şanţ, iar unii, uneori, pe câmpul de onoare?

Singura întrebare pe care o pot accepta în acest moment sună aşa: Cum pot să vă scot capul din laţ fără să fac prea multe valuri?

Caporalul Rainer Hartmann se uită mirat la generalul

Kahlenberge. Otto-Otto, care urmărea această demonstraţie de lipsă totală de înţelegere cu o dezamăgire crescândă, găsi de cuviinţă să intervină.

— Imbecilule! strigă el, nu-ţi dai seama c-ai picat din lac în puţ?

Kahlenberge îşi masă capul pleşuv, care strălucea ca o bilă de fildeş bine lustruită, şi declară jovial:

— Aţi scăpat de moarte ca prin urechile acului, lucru care, evident, v-a depăşit. Faptul că trăiţi vă acuză! N-ar trebui să fiţi în viaţă datorită faptului că autorităţile v-au declarat mort şi ştirilor răspândite între timp. Se pune pe bună dreptate întrebarea: De ce aţi supravieţuit? Nu înţelegeţi? Potrivit datelor oficiale dumneavoastră sunteţi mort – mutilat, fără putinţă de a fi recunoscut. Faptul că totuşi existaţi, Hartmann, este o mană cerească pentru orice fel de propagandă îndreptată împotriva duşmanului.

Nu pricepeţi oare?

— Mă voi conforma de bunăvoie sfaturilor pe care le voi primi. Hartmann încercă zadarnic să-şi îndepărteze de pe frunte părul cârlionţat. Dar nu mi-e clar încă, ce se aşteaptă de fapt de la mine.

— Serviciul de securitate este de părere că există doar o singură explicaţie pentru supravieţuirea dumitale, spuse

Kahlenberge. Aceşti oameni sunt convinşi că numai cei care aparţin sovieticilor nu sunt ucişi de aceştia. Deci, dumneata ai permis masacrarea camarazilor dumitale, dându-i pe mina sovieticilor. Moartea îngrozitoare a camarazilor dumitale a fost preţul plătit pentru mizerabila dumitale viaţă.

— Dar această explicaţie este inexactă, zise Hartmann impresionat. Sunt gata să jur!

— Singurul lucru care mă interesează în acest moment sunt fapte pe care să le pot folosi – nimic altceva.

Şi pentru că acesta e adevărul, Hartmann, va trebui să schimbaţi fundamental declaraţia existentă. Otto-Otto vă va ajuta. El cunoaşte mişcarea! Dacă vrem să fim convingători, Hartmann, va trebui ca dumneata să fi scăpat de sovietici prin intervenţia dumitale personală.

Conştientă! Gata cu toată vorbăria despre leşin, afazie, revenirea vocii şi alte trucuri. Vă rog să notaţi toate acestea, Otto! fiumai acele lucruri conving care sunt crezute cu plăcere. Deci: Hermann a luptat cu ambiţie pentru propria-i viaţă; el a păcălit sovieticii ducând o luptă pe cât de periculoasă pe atât de susţinută pentru a-şi salva pielea. El nu a fost deci o victimă, ci un erou. Este singurul mod de a rezolva problema. De acord?

— Da, totul e clar, îl asigură Otto. Nu-i aşa Hartmann?

— De ce nu, murmură Hartmann supus. Nu doresc nimic altceva decât să trăiesc.

— Iată nişte cuvinte înţeţepte! Kahlenberge dădu cu hotărâre la o parte dosarul! îl lovi scurt cu mâna, semn care însemna că i-a pus punct. Vrem cu toţii să trăim, declară el sentenţios, atâta vreme cât mai putem! Căci noi trăim într-o epocă eroică.

Încăperea era rece şi netedă ca o cutie de metal.

Culoarea dominantă era un alb calcaros. Hărţile de pe pereţi dădeau impresia unor pete. Nici puţinele mobile nu pérturbau această monotonie profundă.

O rază de lumină cădea pe o sticlă şi două pahare de vin. La o oarecare distantă, două feţe umane erau scăldate

într-o dulce penumbră. Ëngel şedea obosit pe un taburet, iar maiorul urau schiţă un zâmbet uitându-se la paharul său.

Engel rânji precaut:

— Nu-i aşa, domnule maior, că-i credeţi capabili de multe lucrurij>e aceşti generali?

Maiorul Grau n a-şi trădă prin niciun gest ceea ce

(; îndea într-adevăr. Când se aplecă puţin în faţă, cămaşa ui de mătase foşni uşor. Eleganţa lui era iritantă. Cine a-l vedea, nu putea să creadă că lumea se afla într-un război îngrozitor, murdar.

— Dumneata ştii bine, Engel, că nu am obiceiul să mă impacientez, explică Grau cu amabilitate. Totuşi m-ar interesa să aflu dacă aţi reuşit să completaţi dosarul cu alte probe.

— Am făcut tot ce-am putut! Bineînţeles. Luând în considerare toate probele, se pare că există într-adevăr posibilitatea ca un general să fi comis acest asasinat.

— De ce să nu fi fost un general? întrebă Grâu cu o amabilitate cuceritoare.

Engel bătu cu degetele unei mâini pe degetele celeilalte ca şi cum ar cânta la pian.

— Oricum, aici este vorba de o crimă brutală.

— Experienţa ne învaţă că o asemenea crimă nu este în niciun caz privilegiul celor debili mintal sau al celor din clasa de jos. De ce să nu completeze şi un general această listă sângeroasă? Maiorul Grau zâmbi dus pe gânduri ca un colecţionar care-şi priveşte timbrele. Un general prusac sau gërman, Engèl, este pentru masele de gură-cască un fel de monument. Dar am cunoscut mai multe exemplare faţă de care un învăţător de sat e un geniu, iar un vizitiu un gentleman.

— Ei bine, spuse Engel, tot ce-aţi spus sună foarte convingător. În timpul unei razii, l-am prins odată pe un general cu un băiat homosexual. Dar se pune întrebarea:

Cine ne va crede?

— Vom invoca exemplul istoriei pentru a-i învinge pe aceşti oameni, spuse Grau pe îndelete, ca un pedagog care

ţine o lecţie importantă. Le vom reproşa trecutuf Putem să presupunem că aceşti ţipi, care nu vorbesc decât de tradiţie şi de onoare, nu sunt în realitate decât nişte amărâţi.

Să presupunem, mai departe, că aceste umbre de existenţe pompoase îşi bagă mereu coada între picioare când îi tratezi ca atare. Putem deci să spunem că încă de pe vremea marelui principe elector ei nu erau decât nişte simpli meseriaşi. Bătrânul Fritz a făcut din ei marionete. În 1848

ei au fost nimiciţi de o mână de revoluţionari de salon.

Sub Wilhelm al Ù-lea erau simple manechine. În timpul republicii de la Weimar singura lor dorinţă a fost să supravieţuiască. Iar apoi, când a venit Fütirerul, şi-au încovoiat spatele benevol punându-se în slujba zvasticii.

Engel întinse mâna după pahar şi-l ridică în lumină.

Maiorul Grau îşi acoperi ochii cu mâna, ca şi cum l-ar orbi ceva, şi continuă să vorbească cu aceeaşi amabilitate degajată.

— Bineînţeles că trebuie să te fereşti de generalizări.

Generalii nu sunt nici personaje legendare, nicio adunătură de lepre ideologice. Există printre ei, fără îndoială, şi oameni de onoare.

— Dar şi porci, nu-i aşa? spuse Engel. Şi pe ăştia îi învăţăm minte! Aşa!

— Cam aşa, zise Grâu îngăduitor.

Raport parţial

Alte documente

Extrase din jurnale intime şi scrisori. Extras dintr-o „analiză a situaţiei”.

Apoi: Rezultate ale anchetei.

Extrase din jurnalul intim al doamnei Wilhelmine von Seydlitz-Gabler.

Acest jurnal intim – intititulat „Jurnalul meu de război” – cuprinde mai multe volume. El a fost pus la dispoziţia noastră, după tratative îndelungate, de rudele autoarei care deţin toate drepturile.

Varşovia, 1942

Ce sumbru ar fi pentru mine acest oraş dacă n-ar exista

Herbert. (Herbert este generalul von Seydlitz-Gabler.) El răspândeşte în jurul lui o luminozitate care nu este nimic altceva decât emanaţia eului său curat şi bun. Ceea ce îl caracterizează e claritatea gândirii. Este inutil să susţin că sunt mândră de el. Această mândrie se asociază cu modestia.

Oamenii lui îl adoră! Cred că pentru el se-aruncă şi-n foc. Şi ce minunat lucru este când dragostea lor pentru el se răsfiinge şi asupra mea. O merit oare? Soţul meu, căruia i-am pus această întrebare, mi-a spus că da. Iată o nouă dovadă a măreţiei spiritului său.

Astăzi am aranjat un dineu într-un cerc restrâns. Totul a mers bine, în măsura în care se poate realiza acest lucru într-un oraş ca acesta. Atmosfera era de-a dreptul festivă.

Herbert a fost fără îndoială punctul central. La dreapta lui, generalul Tanz – unul din ofiţerii cei mai buni şi mai decoraţi ai Reichului Felul său cavaleresc, discret de a face curte fiicei noastre Ulrike e impresionant. Nobil! Ulrike este profund impresionată, se străduieşte însă să nu arate. Aşa sunt tinerii! Dar experienţa noastră o va feri să facă paşi greşiţi.

Într-un moment favorabil i-am spus generalului Tanz, fără ca altcineva să audă: „Mă bucur că dumneavoastră aţi fost desemnat să colaboraţi strâns cu soţul meu.< (Şi am adăugat spontan: „Soţul meu vă apreciază nespus de mult!”

„Aprecierea e reciprocă!” mi-a răspuns Tanz. Cred că aceste cuvinte sunt suficiente pentru a explica totul.

Herbert s-a obosit peste măsură! Lucrează toată ziua – ba chiar şi noaptea. Zilele trecute s-a culcat abia în zori

Era emoţionant să vezi cum s-a străduit să nu mă trezească.

Din delicateţe, i-am atras atenţia asupra erorii sale. I-am pus în ordine hainele, pe care, extrem de obosit cum

era, le aruncase peste tot. Cu oroare am descoperit urme de sânge pe ele – fusese la trupele combatante! Fără să sufle un cuvânt, ceea ce de altfel îl caracterizează.

Raportul generalului locotenent Tanz, comandantul diviziei Nibelungii.

Scris la Varşovia în 1942.

Raport scris în trei exemplare: pentru generalul-comandant, pentru înaltul Comandament al Wehrmachtului, pentru şeful SS al Reichului. Două copii pentru „arhivă".

Un exemplar al acestui studiu se găseşte la Varşovia în

„Colecţia documentelor istorice".

Iată mai jos alineatul 4 al acestui raport care cuprinde în total şapte pagini dactilografiate.

Având în vedere situaţia existentă, cred că nu mai este cazul să aplicăm o tactică înţeleaptă, abilă, într-un cuvânt prudentă, ci mi se pare mai adecvat să tindem spre o soluţie radicală. Populaţia Varşoviei este periculoasă. Cu bunătate şi toleranţă nu se mai poate obţine nimic. O revoltă este oricând posibilă. Faptul că soldaţii germani sunt împuşcaţi din ascunzători este un lucru dovedit. Pierderile nu sunt încă grave; săptămâna trecută, noi am avut şapte victime faţă de cele trei sute şaizeci şi patru ale adversarului în urma măsurilor noastre de represalii Dar aceste cifre pot să crească fulgerător. Iată de ce mă văd silit să pledez pentru soluţia radicală.

Declaraţii şi povestiri ale fostului caporal-şef Otto, înregistrate pe bandă magnetică în vara anului 1960. Redăm mai jos numai anumite părţi care sunt semnificative pentru evenimentele din Varşovia şi urmările lor.

Eu sunt un om sentimental – aşa am fost întotdeauna. Cu mine se poate vorbi. Dar nu înţeleg de ce se revine tot mereu la cazul Hartmann. Hartmann a fost un papă-lapte! Vă povestesc cum a fost.

Acest Hartmann era un om marcat de destin. În acea epocă deja puteai să intuieşti ceea ce s-a întâmplat mai

târziu, dacă mă gândesc acum bine. Există oameni care dau peste cadavre cu uşurinţa cu care alţii iau un guturai Hartmann era un astfel de om. Afirma în repetate rânduri: „Ce vină am eu! a Păi bine, domnule, ce vină are iepurele că are urechile lungi? Credeţi-mă, orice făcea acest Hartmann, rezultatul final tot un coşciug era!

Acestea fiind spuse, Hartmann era blând ca un miel.

Femeilor le sticleau ochii în cap când îl vedeau. Avea un temperament paşnic – puteai să joci cărţi cu el, fără să sară-n aer de îndată ce pierdea. De fapt, de cele mai multe ori pierdea.

Depoziţiile fostului subofiţer Engel, luate în cursul anchetei, *ÏS* ani mai târziu. Öomnul Engel a precizat că declaraţiile sale sunt făcute din memorie şi nu angajează pe autorul lor (ca de fapt şi declaraţiile altor persoane)

decât în măsura în care se dovedesc a fi exacte.

Să nu mă întrebaţi cefei de om a fost maiorul Grau. Nu ştiu nimic. Timp de aproape doi ani am lucrat împreună cu el, dar n-am reuşit să-mi dau seama cefei de om e. Dacă te uitai la el, părea un bărbat suplu şi maleabilK dar atunci când voia, putea să fie groaznic de încăpăţânat. În afară de asta nu respecta pe nimeni! Am fost odată de faţă când i-a spus

Gauleiterului Koch, comisar al Reichului: „Pe mine nu mă interesează titlurile şi funcţia dumneavoastră aici, ci ceea ce faceţi!”

tot ceeq ce ştiu este că-şi cunoştea foarte bine meseria.

Avea idei într-o zi am văzut pe biroul lui o scrisoare de la amiralul Canaris care începea cu următoarele cuvinte:

„Dragul meu Gottfried!” Am fost uluit. Nici măcar nu ştiam că pe maior îl chema Gottfried.

În orice caz, cu el trebuia să te aştepţi mereu la surprize.

Existau zile în carţ nu ştiai cine trebuia tratat ca prieten şi cine ca duşman. Într-o zi mi-a spus chiar: „Porcii mistreţi nu sunt animale domestice!” – şi asta referindu-se

la un general.

Generalul-maior Kahlenberge, şeful statului-major al unui corp de armată, afişa o preferinţă pentru muzica corală. În realitate nu-i plăcea. Dar obişnuia să-şi spună:

„Cine cântă nu poate gândi; cine nu poate gândi este un subordonat agreabil. Deci să se cânte! Cântecul uşurează şefului multe situaţii complicate”.

Când corul format din membrii statului-major al generalului von Seydlitz-Gabler avea repetiţii, Kahlenberge asista cu plăcere.

Membrii acestui cor – evident un cor bărbătesc – erau recrutaţi din toate departamentele statului-major.

Din el făcea parte bucătarul-şef alături de directorul serviciului cartografic, secretarii cântau alături de şefii de serviciu, primul tenor era un telegrafist, iar basul profund aparţinea unui sanitar. Funcţia de dirijor era deţinută de un dentist, care era cunoscut în localitatea lui natală drept un fervent participant la carnavaluri. El dirija cu pasiune şi perseverenţă.

— *Westerwald*! ordonă generalul Kahlenberge pe un ton încurajator.

Corul, care tocmai beneficiase de o scurtă pauză, îi îndeplini cu plăcere dorinţa. Kahlenberge îşi întinse comod picioarele în faţă. Vocile răsunară pline de sentiment. Sala de mese din pivniţa Palatului Liechnowski, în care avea loc această revărsare asurzitoare de sentimente, părea cuprinsă de cutremur.

Brusc, zelul sonor al cântăreţilor crescu. Kahlenberge nu-şi putu iniţial explica această fervoare. Dar când se întoarse îl văzu pe generalul von Seydlitz-Gabler. Se sculă solemn în picioare şi luă o poză de supunere umilă. Corul proslăvea vântul care bătea atât de rece prin pădurea

Wester.

Generalul-comandant îl conduse pe şeful statului-major în culoarul pivniţei. Când von Seydlitz-Gabler se dedica în acest mod personal şi prevenitor colaboratorilor săi, însemna că are motive deosebite. Ochii lui

Kahlenberge începură a străluci ca cei ai unei pisici la vederea unor şoareci graşi.

— Un cor splendid! spuse von Seydlitz-Gabler.

Kahlenberge dădu afirmativ din cap.

— E o problemă de antrenament, zise el.

Generalul-comandant îşi drese glasul şi spuse apoi:

— Tezaurul cântecelor germane este inepuizabil. Îmi place mai ales Vânătoarea *sălbatică şi îndrăzneaţă a lui Lützow*.

— Va intra în repertoriu, promise Kahlenberge, din ce în ce mai curios.

— Cântecele corale sunt expresia cea mai înaltă a tradiţiei germane. Nu întâmplător găsim aici valorile noastre caracteristice, precum romantismul profund sentimental, dragostea nemăsurată pentru natură, în mod deosebit pentru pădurea germană, ca şi fidelitatea necondiţionată.

Kahlenberge zâmbi. Aceste divagaţii prevesteau un eveniment cu totul deosebit – generalului fiindu-i evident greu să spună ce avea pe suflet.

— Să mergem în curtea interioară! propuse von Seydlitz-Gabler.

În curtea interioară se afla o fântână, o suprafaţă de gazon şi o galerie boltită în stilul barocului timpuriu. Aici obişnuia să se plimbe generalul-comandant, adâncit în gânduri pe care le considera creatoare. Domneau aici liniştea şi solitudinea. Abia sosiţi în curte, von Seydlitz-Gabler îi spuse bomba:

— Închipuiţi-vă – acest maior Grau se află în anticamera mea!

— Nu e pentru prima oară! constată Kahlenberge laconic.

— Dar mi-a trimis un mesaj în care îmi cere permisiunea să-mi pună nişte întrebări. În calitate oficială! Ce ziceţi de asta?

kahlenberge nu găsi pe moment cuvintele potrivite din cauza surprizei plăcute. El încercă cu desfătare să reconstruiască ceea ce se întâmplase: Grau venise deci în

anticameră. Acolo el a anunţat că intenţionează să pună nişte întrebări oficiale, iar generalul-comandant a şters-o urgent pe uşa din dos, căutându-l pe şeful statului său major!

— Situaţia merită toată atenţia, murmură Kahlenberge.

— Trebuie să facem ceva imediat.

— De ce? îşi permise Kahlenberge să întrebe.

— Cum adică, dragul meu! Generalul-comandant îşi luă o postură maiestuoasă, ca şi cum ar trebui să cuprindă cu ochii o întreagă divizie înainte de atac. Acest procedeu mi se pare anormal! Trebuie, de îndată, să găsim strategia potrivită. Nu putem să stăm cu mâinile încrucişate când cineva vrea să ne tragă pe sfoară!

— A făcut Grau vreo aluzie la genul de întrebări pe care intenţionează să le pună?

— E clar ca lumina zilei, stimabile. Acest tip vrea pur şi simplu să ne provoace. Ieri mi-am spus că vrea doar să glumească. Şi cum era vorba de o glumă foarte dubioasă, l-am pus la punct cum se cuvenea. Mărinimos cum sunt, am dus raţionamentul mai departe şi mi-am zis că tipului îi va veni mintea la cap, dacă-i acordăm timpul necesar şi ocazia. Dar ce se întâmplă? îndrăzneşte să se înfiinţeze la mine pentru a-mi pune întrebări! Mie!

— Şi credeţi, într-adevăr, că întrebările se referă la insinuările de ieri ale maiorului Grau? Pe ce vă bazaţi aceste supoziţii?

— Pe presimţirile mele! Presimţiri împerecheate cu experienţa! Credeţi-mă, acest Grau nu se dă în lături de la nimic pentru a-şi urmări fanteziile sale. Acest om n-ar ezita s-o ducă la eşafod pe propria-i mamă, numai pentru a putea obţine elucidarea unui caz oarecare. Trebuie cu orice preţ să punem capăt manipulaţiilor sale.

Kahlenberge îşi miji ochii săi strălucitori de motan.

— Acest Grau, spuse el cu prudenţă, este un om periculos, lucru care nu trebuie pierdut din vedere.

— Nu doresc complicaţii inutile, îl asigură von Seydlitz-Gabler. Refuz cu hotărâre să acord acestui

Grau o importanţă pe care n-o are! Trebuie pus la punct!

— Nimic mai simplu, zise Kahlenberge la pândă. Nu trebuie decât să-i răspundeţi la întrebări şi atunci el îşi va da seama că a fost inutil să le pună.

Generalul-comandant îşi împături batista şi-şi tamponă cu ea fruntea lui înaltă. I-a trebuit câtva timp ca s-o şteargă.

— Bineînţeles că aveţi dreptate – ca întotdeauna de altfel, dragă Kahlenberge. Cel puţin în ceea ce priveşte principiile. În timpuri normale, soluţia dumitale ar fi desigur cea mai simplă şi rezonabilă. Dar din păcate, împrejurările actuale nu sunt normale.

Kahlenberge se opri în faţa unui pilastru al galeriei boltite.

— Vreţi să spuneţi, zise el bucuros, că nu sunteţi practic în stare să răspundeţi pe larg întrebărilor acestui

Grau?

— Cam aşa s-ar zice, mărturisi cu greutate von

Seydlitz-Gabler. Să ne înţelegem bine, nu am nimic să-mi reproşez, dar recunosc deschis şi confidenţial că un astfel de interogatoriu mi-ar fi foarte penibil.

— Acest lucru, schimbă bineînţeles datele problemei, îl asigură Kahlenberge încercând din răsputeri să-şi ascundă veselia.

— În seara în care s-a întâmplat povestea aia îngrozitoare, despre care ne-a povestit Grau, n-am fost acasă. Vă asigur că nu am nimic de ascuns, dar a fost vorba de o escapadă galantă. Înţelegeţi ce vreau să zic?

Kahlenberge dădu afirmativ din cap. El avea multă înţelegere pentru escapadele bărbaţilor.

— Dacă doriţi să-l îndepărtaţi pe acest Grau, aş propune să-i facem rost de o schimbare de aer, spuse el.

Veni rândul lui von Seydlitz-Gabler să ciulească urechile. Ştia că vorbele lui Kahlenberge erau adesea pline de şovăială. Dacă el nu ezita să se amestece, avea desigur motivele sale strict personale. De aceea îl întrebă plin de curiozitate:

— Ce aţi spune dacă l-aş îndrepta pe acest Grau spre

altcineva? Mă gândesc la dumneavoastră, Kahlenberge.

Ce-ar fi dacă i-aş sugera să vă interogheze mai întâi pe dumneavoastră şi apoi să vină la mine? Ce s-ar întâmpla atunci?

— Ar puţi! recunoscu Kahlenberge deschis. Şi eu am viaţa mea particulară. Nu-mi place ca străinii sau serviciile noastre să-şi bage nasul în ea. Cu tot respectul cuvenit, pot să afirm că amândoi ne aflăm în aceeaşi barcă.

— Ei bine! exclamă von Seydlitz-Gabler plin de speranţă. În aceeaşi barcă! Dar noi formăm un echipaj reuşit.

Ce părere aveţi, cum am putea ieşi dintr-o astfel de situaţie?

— Trebuie să recurgem la soluţia întrebuinţată atunci când nu există o altă cale de ieşire: războiul! anunţă

Kahlenberge pe acelaşi ton ironic. Dacă acest Grau nu poate fi oprit, atunci îi asmuţim pur şi simplu asupra lui

Tanz. În acest mod va ajunge la adresa cea mai potrivită.

Necomplicat cum e, Tanz ia-n coarne tot ce-i stă în cale.

— De acord, spuse von Seydlitz-Gabler uşurat. El adăugă însă cu precauţie:

— Credeţi că generalul Tanz este omul care ne trebuie?

— El şi nimeni altul! spuse Kahlenberge.

Generalul Tanz părea atras ca de o forţă magică de o intersecţie situată în partea occidentală a centrului

Varşoviei. Nu avea nimic deosebit, era o intersecţie ca multe altele: pavaj din piatră, pomi, şiruri de case cenuşii, verzi şi iarăşi cenuşii. Jur-împrejur, rânduri de ferestre murdare de praf.

Dar această intersecţie era însemnată pe harta statului major cu iniţiale Al marcate cu un creion roşu gros care se găsea în mâinile generalului. Al însemna „debutul acţiunii”. Din acest punct strategic, Tanz intenţiona să înceapă acţiunea represivă de curăţire a centrului oraşului.

— Generalul-comandant nu a respins deci planul nostru, constată Tanz pe un ton echilibrat.

Maiorul Sandauer stătea, în aşteptare, în spatele generalului. Spuse cu prudenţă:

— Nici nu şi-a dat încă acordul.

— Nu l-a respins, afirmă generalul Tanz, ceea ce înseamnă că-l aprobă.

Sandauer nu-l contrazise. Ştia bine că generalul se enerva când cineva îndrăznea să-l contrazică.

— Cafeaua! ordonă Tanz.

Ordonanţa cea nouă a comandantului de divizie sări ca ars. Se ştia că soldatul nu va rezista mult în acest post.

El deschise cu grabă portbagajul, luă din el un termos, o ceaşcă de porţelan cu farfurioara aferentă, le curăţă pe amândouă cu un prosop de bumbac, turnă cafeaua şi întinse, cu mâinile tremurânde, ceaşca generalului.

— E prea rece, spuse Tanz după ce-i aruncă o privire scurtă, dispreţuitoare.

Ordonanţa înţepeni de frică. Comisese o greşeală de neiertat. Ori cafeaua fusese prea rece atunci când o turnase în termos, ori termosul nu reţinea căldura, ori nu luase suficient în considerare temperatura de afară. Dar oricum ar fi fost, era greşeala lui. Mâinile îi tremurau atât de tare, încât cafeaua se vărsă parţial în farfurioară. Dar nimeni nu se mai ocupa de el.

Generalul Tanz scrută cu o privire aproape tandră casele de dincolo de intersecţie. Maiorul Sandauer se uita la general. Plutonierul care se afla la volanul Mercedesului nu vedea decât strada din faţa lui. În spatele lor, stăteau la pândă două maşini blindate de recunoaştere, echipate cu radio la bord, şi eşalonul de motociclişti care-l însoţea permanent şi care era format din patru soldaţi îmbrăcaţi în haine de piele strălucitoare pe patru motociclete

BMW. Ei se uitau numai înainte. Nu-i interesa ordonanţa care se strecură în spatele coloanei.

— Vom lansa o operaţie-test, spuse generalul Tanz.

— Fără aprobarea generalului-comandant? Maiorul

Sandauer, ofiţerul de legătură al diviziei Nibelungii, puse această întrebare pe un ton foarte moderat. Cuvintele sale erau destinate numai comandantului diviziei Nibelungii; nimeni altcineva nu le auzi.

— O astfel de acţiune, continuă Tanz netulburat, necesită o pregătire minuţioasă. Noi trebuie să încercăm mai întâi la o scară redusă ceea ce vom face apoi pe o scară mare. Abia atunci vom putea opera decisiv cu o anumită siguranţă. Puneţi divizia în stare de alertă. Parola: „Pacea în pădure”.

Sandauer dădu din cap afirmativ. Îşi permise totuşi să facă o observaţie marginală.

— Trebuie pus la curent corpul de armată?

— După aceea! hotărî Tanz. Pentru moment, acţiunea noastră este un simplu exerciţiu de manevră. Am nevoie însă de rezultatele acestei experienţe care pot fi foarte elocvente. La urma urmei este vorba de aplicarea unor metode noi. Noi le vom încerca mai întâi în trei, patru străzi pentru a le aplica mai târziu în treizeci până la cincizeci de străzi. Este inutil să vă spun că trebuie să evităm orice fel de vâlvă.

— Trebuie să pun întreaga divizie în stare de alertă?

— Desigur! Ce se întâmplă sub ordinele mele se petrece la lumina zilei – sau deloc.

— Trebuie să te pui în valoare, afirmă Wilhelmine von Seydlitz-Gabler. Se aşteaptă de la tine o atitudine reprezentativă, situaţia, funcţiunile tale o cer!

— Desigur, recunoscu gèneralul-comandant.

Avusese dintotdeauna un simţ acut al responsabilităţilor sale – cum s-ar spune, de când era copil. Tatăl, general la rândul lui, iar mai târziu moşier, îl crescuse în principii solide. Copil fiind, el strânsese cuminte mâna angajaţilor şi servitorilor cu ocazia sărbătorii recoltei şi a

Crăciunului. Strânsese mâna cărnoasă şi masivă a menajerei, mâna osoasă şi tăbăcită a primului vizitiu, mâna tandră şi moale ca mătasea a unei bone care i-a suflat provocator în faţă.

— Fără îndoială, o idee excelentă, spuse el, reuşind chiar să schiţeze un zâmbet.

— O serată intimă cu lume fină! spuse ea de parcă ar fi promulgat o lege.

Generalul von Seydlitz-Gabler scoase un oftat de durere, aproape imperceptibil. Îl dureau picioarele. Pantofii cei noi pe care i-i dăduse de dimineaţă soţia lui erau de o eleganţă sobră, dar mult prea strâmţi. Solicitudinea lui Wilhelmine era adeseori greu de suportat.

— Această serată trebuie să fie şi un eveniment cultural, îi explică Wilhelmine. M-am gândit la un concert în faţa unui auditoriu select.

— Foarte frumos, spuse generalul resemnat.

— Nu mă gândesc la o orchestră mare, nici chiar la un cvartet de coarde. Mă gândesc c-ar fi bine să chemăm un pianist.

— Poate reuşim să găsim unui!

— Care, bineînţeles, va cânta Chopin.

— Evident!

— Să nu uităm că suntem la Varşovia.

— Cred că vom putea organiza această serată în câteva zile.

— Astă-seară, spuse Wilhelmine cu o voce dulce.

Generalul dădu din cap dezgustat, acceptând totuşi propunerea.

— Kahlenberge trebuie s-o organizeze, spuse von Seydlitz-Gabler.

— A şi început pregătirile. Doamna Wilhelmine se uită cu idulgenţă la soţul ei care se prăbuşise într-un fotoliu, complet epuizat.

— Dacă te strâng pantofii cei noi, Herbert, ar fi bine să-i scoţi. Fă-te comod, atât timp cât mai ai ocazia.

Kahlenberge, şeful statului-major, organiza serata.

Pentru început, porni în căutarea ajutoarelor: caporalul Otto, grăsunul, primi însărcinarea să pavoazeze festiv sala; căpitanul eraußnick – maestru de ceremonii recunoscut – se va ocupa de desfăşurarea seratei; Melanie Neumaier, „fecioara de fier” a generalului-

comandant, a fost însărcinată cu întocmirea listei invitaţilor.

Când pregătirile erau în toi, organizatorul şef, generalul Kahlenberge, nu mai avea mare lucru de făcut. Îl chemă deci pe caporalul Hartmann la el.

Hartmann apăru, dar se opri în pragul uşii. De aici, îi aruncă lui Kahlenberge o privire plină de neîncredere.

Acesta însă râse încetişor.

— Vă daţi seama, pronunţă brusc generalul afişând o mină serioasă, că un singur cuvânt nelalocul lui vă poate costa capul? Trebuie să învăţaţi să gândiţi practic, Hartmann. Deci, aţi avut vreodată o legătură cu sovieticii, să spunem cu comuniştii?

— Cum să fi avut!? îi ripostă Hartmann indignat.

Niciodată!

— Prima greşeală! Kahlenberge dădu din cap dezaprobator. Afirmaţiile făcute cu voce tare sunt întotdeauna suspecte. Dacă vrei ca lumea să te creadă, trebuie să-ţi prezinţi cazul cu modestie, cu ezitări… cel puţin când nu vorbeşti de la o tribună la o adunare populară. Pe plan personal, este întotdeauna o greşeală să spui adevărul cu glas tare. Să nu spui niciodată sus şi tare „niciodată”, spune simplu „nu!” însoţit de o privire încărcată de devotament şi de patriotism şi de o ţinută ireproşabilă. Iată cum trebuie să procedezi…

— Am înţeles, domnule general, spuse caporalul

Hartmann plin de bunăvoinţă.

— Şi apoi, faceţi un efort de gândire, tinere! Gândiţi-vă bine dacă nu aţi avut vreodată legături cu comuniştii?

Dumneata sau tatăl dumitale, fratele, unchiul sau cumnatul dumitale? Aveţi cumva vreo logodnică sau o soră care să fi avut vreodată o legătură cu ei?

— Nu, spuse caporalul Hartmann pe un ton voit modest. Sfaturile generalului începuseră să-şi facă efectul.

— Rămâneţi, în principiu, la acest „nu”, îi recomandă de îndată Kahlenberge. Să nu spuneţi niciodată „nu ştiu”.

sau ceva care comportă o restricţie mentală.

Hartmann schiţă un zâmbet uşor. Simţea că generalul

îi era binevoitor.

— Încep încet să înţeleg, murmură el, ce linie de conduită trebuie să aplic.

— Eu am să vă iau la statul meu major pentru a vă pune la adăpost. În aşteptarea unor vremuri mai bune, veţi fi în serviciul meu personal. Otto-Otto vă va da instrucţiunile necesare. Şi nu uitaţi niciodată, că o singură greşeală făcută vă poate pierde. Nu veţi mai avea ocazia s-o comiteţi şi pe a doua! Pe de altă parte, trebuie să fiţi conştient că prin greşelile dumneavoastră mă compromiteţi şi pe mine. Aţi înţeles?

Hartmann făcu un gest cu capul în semn că a înţeles.

Răsuflă uşurat. Părăsi apoi încăperea deoarece prezenţa lui acolo i se păru inutilă.

Generalul Kahlenberge nu se uită după el. Îl ceru la telefon pe maiorul Sandauer, ofiţerul de legătură al diviziei lui Tanz. Cei doi se apreciau reciproc, ceea ce însemna că nu complotau unul împotriva celuilalt decât în cazurile de forţă majoră.

Kahlenberge dori să ştie următoarele, fără a mai face apel la introducerea de rigoare: Ar fi oare generalul Tanz dispus să răspundă la nişte întrebări pe care urma să i le pună un oarecare maior Grau de la Abwehr? Aceste întrebări vor avea desigur un caracter oarecum „penibil”.

Prin „penibil” trebuie să se înţeleagă „compromiţător”.

sau chiar „jignitor”.

— Generalul Tanz, spuse Sandauer neimpresionat, nu are obiceiul să se eschiveze în faţa unor situaţii complicate. Trebuie însă să vă atrag atenţia că generalul

Tanz are nişte concepţii ferme asupra anumitor puncte de vedere, neezitând să şi le exprime fără niciun fel de echivoc.

— Ştiu acest lucru. Contez chiar pe francheţea proverbială a generalului.

— Despre ce este vorba, domnule general? îl întrebă

Sandauer deschis.

— Mie mi-ar conveni, răspunse Kahlenberge cu

aceeaşi sinceritate, ca generalul să explice anumitor persoane că subordonaţii nu trebuie să pună niciun fel de întrebări şefilor lor, cu excepţia cazurilor când sunt solicitaţi s-o facă.

— Aceasta este şi părerea generalului Tanz, spuse Sandauer. Nici nu va trebui să-i aduc aminte.

— Atunci vă voi trimite acest personaj indiscret la timpul oportun. Ce intenţionează să facă generalul dumitale azi după-amiază, dragă Sandauer?

— Un gen de repetiţie generală! Şi adăugă cu precauţie: Tanz intenţionează să experimenteze o metodă nouă pe un spaţiu restrâns şi pe o perioadă de timp limitată.

Kahlenberge nu-şi manifestă dezaprobarea şi uimirea cu privire la această hotărâre luată de Tanz de capul lui. În mod normal, în calitate de şef al statului-major, el ar fi trebuit acum să intervină. Dar Kahlenberge nu era omul să facă două greşeli una după alta. Îşi formulase prost întrebarea aşa că reluă pe un ton voit reţinut:

— Ceea ce mi-aţi povestit acum este o comunicare sau un raport oficial?”

Sandauer înţelese de îndată unde voia să ajungă Kahlenberge.

— Cred că am avut doar o scurtă conversaţie.

— Ei bine, şi eu cred la fel!

— Pentru a reveni la sugestia dumneavoastră, domnule general, nu cred că aţi putea găsi un loc mai nefavorabil şi o oră mai nepotrivită pentru a pune întrebări generalului Tanz decât astăzi după-masă la ora 15, la capătul sudic al Promenadei.

După această convorbire telefonică, Kahlenberge îi telefonă maiorului Grau de la Abwehr explicându-i că generalul-comandant este din păcate reţinut în acea după-amiază din motive de reprezentare şi se scuză că nu-l poate primi. El, Kahlenberge este de asemenea indisponibil, din aceleaşi motive ca generalul-comandant.

Generalul Tanz însă, poate fi întâlnit în acea după-amiază la ora 15 la capătul sudic al Promenadei.

Maiorul Grau îi mulţumi pentru această informaţie.

Vocea lui suna de parcă ar râde, fapt care-l irită pe

Kahlenberge. Dar nu avu timp să aprofundeze situaţia, deoarece fu acaparat de pregătirile pentru recepţia din seara aceea.

Doamna Wilhelmine von Seydlitz-Gabler nu lăsa nimic la întâmplare şi controla mai ales activitatea lui

Melanie Neumaier, mâna dreaptă a generalului.

— Lucraţi, ca de obicei, excelent, constată doamna

Wilhelmine. Soţul meu şi cu mine vă apreciem foarte mult. Am senzaţia că soţul meu vă iubeşte. Nu trebuie să roşiţi. Am vrut doar să spun că vă iubeşte ca pe o fiică. Îl iubiţi şi dumneavoastră?

— Îl venerez pe domnul general, îngăimă Melanie, roşindu-se uşor. Generalul este un bărbat remarcabil.

— Ceea ce nu-l împiedică să rămână totodată un om!

Wilhelmine vorbea pe un ton degajat ca şi cum ar fi fost vorba de modă, de vreme sau de national-socialism, revizuind între timp lista invitaţilor. Nu-i scăpă niciun nume. Observă că lipseau trei sau patru nume la care ea ţinea.

Melanie Neumaier completă lista cu serviabilitate.

Doamna Wilhelmine dădu aprobator din cap şi continuă:

— Soţul meu, dragă domnişoară Neumaier, a dus o viaţă grea dedicată în exclusivitate serviciului patriei. Din cauza eforturilor depuse, sănătatea sa se resimte. Din păcate nu pot fi tot timpul alături de el: staţionările ca asta din Varşovia sunt un caz fericit. Dacă însă se îmbolnăveşte, aş dori foarte mult să vă ocupaţi de el, domnişoară Neumaier. Ce ziceţi?

— Cu tot dragul, stimată doamnă! Melanie fu cuprinsă de un zel debordant. I se părea că i se acordă o încredere nelimitată, fapt care o făcea să se simtă plină de recunoştinţă şi devotament. Puteţi să aveţi toată încrederea în mine. Voi face cu plăcere tot ce-mi stă în putinţă.

Această reacţie o mulţumi pe doamna Wilhelmine pe

deplin. În afară de asta, îşi cunoştea prea bine bărbatul pentru a nu fi deloc neliniştită. Ba chiar reuşi să se amuze – evident discret – pe seama acestei fete atât de complexate.

Bine dispusă, generăleasa se gândi să-l viziteze pe cel de-al doilea responsabil cu organizarea, şi anume, pe căpitanul eraußnick, specialistul în petreceri. eraußnick provenea din industria hotelieră – secţia: „Distracţie şi dans” – unde avea să aterizeze din nou, după război.

eraußnick nu se temea să includă în programele sale distractive, dacă i se cerea, chiar cultura. Aşa că de astă dată a făcut o vizită la conservatorul din Varşovia. Acolo a adunat întreg colectivul, inclusiv profesorii, comandându-le:

Pianiştii, un pas înainte, la stânga! Şi acolo s-au înşiruit cam o duzină de bărbaţi şi de femei. Nimeni dintre ei n-a negat că nu ştie să cânte în mod deosebit Chopin; în plus executantului i se promisese „un pachet de alimente”.

drept onorariu. eraußnick alesese o fată corpolentă cu părul lung şi negru pe nume Wanda. Alegerea lui, făcută cu un ochi de cunoscător, nu avea nimic de-a face cu arta muzicală.

Acum Wanda stătea în faţa lui. Alături de Wanda se afla caporalul Hartmann. Şeful statului-major, generalul

Kahlenberge îl detaşase pe Hartmann lui eraußnick cu următoarea recomandare internă: „Acest Hartmann este un expert în cultură; are stofă de critic de artă”. De aceea, eraußnick îl alesese pentru a discuta cu Wanda programul concertului.

Doamna Wilhelmine intră în acest moment în încăpere. eraußnick se îndreptă în grabă spre ea, se opri în faţa ei în poziţie de paradă pentru a-i da un soi de raport. Se aplecă adânc asupra mâinii întinse, sărutând-o, cum s-ar spune, cu cucernicie. După care o informă pe „preastimata doamnă” asupra amănuntelor organizatorice, arătând cu mâna în timpul expunerii spre mai multe coşuri pline cu sticle, spre o baterie de pahare, spre pian, spre Wanda, spre Hartmann.

Wilhelmine manifestă un interes deosebit pentru cele auzite şi văzute, interes subliniat de o oarecare recunoştinţă. Îi aruncă Wandei o privire binevoitoare – deşi puţin distantă, cum îi stătea în fire. Oriunde se afla, dădea mereu impresia că stă pe un podium. De aici îi aruncă lui

Hartmann o privire neîncrezătoare.

— Sunteţi nou aici? întrebă ea.

Hartman nu spuse „da”, mulţumindu-se să dea simplu din cap. El făcu acest gest cu o oarecare graţie, nu lipsită de devotament – cel puţin aceasta fu impresia doamnei

Wilhemine.

Acest tânăr nu avea numai o înfăţişare plăcută, ci avea şi bune maniere!

— Te rog să nu te laşi deranjat, dragă domnule

eraußnick. Continuă-ţi în linişte pregătirile, spuse doamna general.

— Desigur, stimată doamnă! Maestrul de ceremonii se întoarse ascultător spre Wanda şi Hartmann. Deci, domnilor, spuse el plin de importanţă, ce vom clămpăni la pian în această seară? în orice caz Chopin, aceasta este dorinţa stimatei doamne – dorinţa dumneaei e poruncă pentru noi. Deci Chopin – dar care din lucrările tipului?

— Polonezele, propuse Wanda.

— Sună bine! zise eraußnick aprobator. Poloneza – este un fel de dans. Are ritm. Nimeni nu va adormi ascultând această muzică. Şi de fapt ăsta-i lucrul cel mai important.

Doamna Wilhelmine se uită la Hartmann.

— Ce părere aveţi? Sunteţi de acord cu propunerea?

— Polonezele lui Chopin sunt incomparabile, zise

Hartmann cuviincios, dar s-ar putea să nu fie tocmai recomandabile în condiţiile actuale. Aceste poloneze sunt compoziţii poloneze patriotice. Robert Schumann le-a asemuit unor tunuri împodobite cu flori!

— Aşa ceva este bineînţeles imposibil! zise eraußnick imediat. Dacă e vorba de tunuri, atunci în niciun caz poloneze. Şi pe deasupra încoronate cu flori – asta-i tot ce

ne lipsea!

— Sunteţi foarte atent, i se adresă doamna Wilhelmine lui Hartmann. Se pare că sunteţi un tânăr talentat. Vă las în seamă cu toată încrederea alcătuirea programului pentru concertul de astăzi. După ce l-aţi întocmit, puteţi să mă căutaţi şi să-mi daţi raportul. Sunteţi de acord? Nu este un ordin, ci exprimarea unei simple dorinţe. Dar pot să-mi dau seama că doriţi să-mi faceţi această favoare. Ei bine – vă aştept mai târziu să treceţi pe la mine.

Piaţa Promenadei – partea sudică! ordonă maiorul

Grau şoferului.

În acel moment, soarele străpunse norii. O rază de soare îl lovi pe maior în ochi, orbindu-l. Se lăsă pe spate în pernele maşinii, clipind din ochi.

— Sunteţi înarmat? întrebă el.

— Întotdeauna, răspunse şoferul.

— Mergem la generalul Tanz, spuse Grau pe un ton prietenos.

— De ce nu, zise soldatul cu calm.

Maşina rula pe străzile aproape goale ale Varşoviei.

Motorul bâzâia ca un roi de ţânţari. Grau ridică ochii spre cer; soarele se ascunsese din nou după o perdea transparentă de nori aidoma unor dâre de fum. Grau obţinuse primele succese ca poliţist prin elucidarea unui caz de incendiu voluntar. Privind cerul îşi aduse aminte de acel caz.

— Accesul în Piaţa Promenadei este interzis! anunţă şoferul.

Maiorul Grau tresări. Abia acum remarcă ceea ce şoferul văzuse deja de câtva timp: piaţa era ocupată de unităţi de luptă. Ele purtau uniforma de campanie, un amestec de cenuşiu, cafeniu şi verde, şi erau echipate cu arme pentru lupta corp la corp. Liniştea din jur era apăsătoare. Se vorbea foarte puţin, şi atunci doar în şoaptă. Soldaţii stăteau tăcuţi asemeni unei cirezi de vite în faţa unei porţi închise, aşteptând ca cineva să le-o deschidă.

— Trupele diviziei generalului Tanz, anunţă şoferul.

— Probabil un exerciţiu, zise maiorul Grau. La Tanz se fac mereu exerciţii. Sau se luptă. Între timp se mai şi doarme. Nu te lăsa indus în eroare. Pentru noi nu există baraje.

Grau nu-şi schimbă atitudinea. Nu avea aerul că l-ar interesa în mod deosebit ceea ce se petrece în jurul lui.

— Opriţi! strigă o voce fermă şi puternică. Nimeni nu trece mai departe!

În faţa portierei lui Grau apăru figura maroniu-cenuşie, plină de riduri a unui jocheu, tăiată în două de casca de oţel trasă pe ochi. Ochii săi albaştri-alburii exprimau o hotărâre fermă. Gura – o tăietură pe faţa-i ridată.

Era un obstacol greu de trecut sau de înlăturat, pus în dispozitiv de Tanz.

Grau nu dorea să aibă complicaţii, în orice caz nu de acest gen. Coborî calm din maşină continuându-şi drumul pe jos. Mai avea de parcurs aproximativ optzeci de metri până în capătul sudic al pieţei. Aici îl văzu pe generalul

Tanz – impozant, în ciuda staturii sale suple. Generalul dădea impresia unui bloc eratic pierdut în deşert, deşi era înconjurat de soldaţi.

Grau îl căută din ochi pe Sandauer şi îl găsi, sprijinit de o tanchetă de recunoaştere care se afla la o oarecare distanţă, în spatele generalului. Sandauer ţinea în mână o hartă la care nu se uita fiind pierdut în visare. Nici generalul nu făcea altceva, ştia însă să creeze aparenţa unui om plin de importanţă. Sandauer privea în gol; generalul scruta depărtările. Un reporter de război, repartizat diviziei, profită de ocazia favorabilă pentru a face câteva fotografii. Generalul stătea nemişcat; niciun fotograf nu putea visa, în acele vremuri, la mai mult.

— Acţiune! strigă generalul.

Aghiotantul generalului retransmise ordinul lui

Sandauer. Acesta luă poziţia de drepţi şi zise cu tonul unei casnice care cumpără la alimentară un kilogram de zahăr:

— Deci înainte! se adresă el telegrafistului care şedea în maşina blindată.

— Am întâlnire cu generalul, spuse Grau. Dar am impresia că deranjez.

— Este imposibil să-l deranjezi pe general, dacă nu vrea să se lase deranjat, răspunse Sandauer pe un ton profesoral, ton de care nu se debarasa în nicio situaţie. Puteţi să vă duceţi liniştit la el – vă aşteaptă.

Grâu se îndreptă spre general. O tăcere apăsătoare domnea în jurul acestuia. Lui Sandauer i se păru că simte în nări un uşor miros de putrefacţie.

Grau se prezentă la Tanz. Generalul privea nemişcat înainte. Nu puteai să-ţi dai seama dacă l-a auzit pe maior sau nu. După câteva clipe, zise:

— Aşteptaţi câteva minute, Grau!

În decursul acestor „câteva minute" nu se petrecu nimic deosebit. Nimic, în orice caz, ce ar fi putut justifica, măcar pe jumătate, atenţia încordată a generalului.

Faţadele caselor păreau întunecate, plane, asemeni unor decoruri de teatru. Toate ferestrele erau închise, geamurile semănând cu nişte ochelari aburiţi. Arborii păreau nişte cadavre enorme.

Câteva unităţi de luptă se strecurau în linişte de-a lungul caselor, oprindu-se în dreptul porţilor, jfntr-o stradă laterală se auzea zgomotul unei uzine. Într-acolo se îndreptau tancuri.

Chipul generalului se transformă acum într-o mască de bronz. Muşchii obrazului se reliefau puternic. Mâinile sale osoase şi fine se odihneau pe mitralieră ca şi cum ar fi cuprins gâtul unei iubite.

Răsună apoi prima împuşcătură. Ea fu urmată imediat de zgomotul exploziei grenadelor. Într-o fracţiune de secundă, scena se schimbă, liniştea mormântală cedând în faţa unor zgomote asurzitoare; puncte luminoase sălbatice străfulgerau pe cer asemeni unui joc de lumini într-o maşină electronică. Primele coloane subţiri de fum se înălţau spre cer ca şi cum oraşul ar fuma cu pasiune mii de ţigări de foi.

Faţa lui Tanz se destinse. Schiţă o umbră de surâs.

Surâsul său elastic, optimist crescu în intensitate pe măsură ce pavajul din jurul lui fu lovit de o ploaie de gloanţe. Se auzi distinct, nu departe de el, bufnitura unui trup care cade. La scurt timp un al doilea trup se prăvăli pe pavaj. Generalul Tanz rămase nemişcat.

— Totul decurge conform planului! constată puţin mai târziu Sandauer.

Generalul dădu afirmativ din cap, aproape imperceptibil. Îşi întoarse şi capul ca şi cum ar dori ca întreaga companie să-i vadă surâsul.

— Bine, zise apoi mulţumit Tanz, acum maiorul

Grau poate să-mi pună întrebările.

— Se pare că vrea să renunţe acum, răspunse

Sandauer.

Tanz făcu o grimasă plină de dispreţ:

— Vrei să spui c-a făcut în pantaloni?

— Nu neapărat. Sandauer se străduia să privească liniştit în ochii sfredelitori ai generalului. Maiorul Grau a plecat pur şi simplu.

— Fără să spună nimic?

— A spus ceva, dar n-am prea înţeles.

Sandauer minţi fără ruşine, căci îi era imposibil să-i spună generalului ceea ce auzise. S-ar fi prăbuşit lumea îngropându-l şi pe el odată cu ea. Acest maior Grau spusese cu voce tare şi inteligibil următoarele: „Nu poţi să te aştepţi de la un om, fie el şi numai pe jumătate normal, să asiste la un astfel de circ pentru imbecili!”

Recepţia la generalul-comandant, menită să fie un eveniment de societate – incluzând şi un recital festiv

Chopin – era pe cale să eşueze lamentabil.

Generalul von Seydlitz-Gabler a fost împiedicat să participe. Se zvonea că avea de luat nişte „decizii importante”. Datorită acestui fapt, şeful statului său major, generalul Kahlenberge, era şi el „blocat”. Iar generalul

Tanz se găsea pe undeva în oraş. Dacă deschideai ferestrele puteai auzi zgomotul luptei declanşate de divizia lui. Din acest motiv toţi se fereau s-o facă. Ordinul în acest

sens, îl dăduse doamna Wilhelmine. Ea continuă să organizeze totul cu o mână de fier, prezidând în acelaşi timp recepţia cu o ţinută demnă. După primele minute penibile, atmosfera a început să se încălzească datorită căpitanului eraußnick, care nu şi-a dezminţit talentul de maestru de ceremonii. Reţeta sa era de o simplitate uluitoare. În loc să servească la început vermut sau vin de

Porto, cum prevedea protocolul, el recurse la băuturi tari:

Chartreuse pentru doamne, coniac şi rachiu de zmeură pentru domni – totul servit în pahare de vin!

Una din „deciziile importante" pe care generalul-comandant trebuia să le ia se referea la maiorul Grau. Acesta se găsea în anticamera generalului – deosebit de tenace şi amabil. Dorea să fie ascultat!

Kahlenberge îşi zise: „De ce nu?", după care intră în biroul şefului său ierarhic.

Generalul-comandant tocmai îşi pregătea discursul pentru recepţie. Trebuia să sune bine, să fie profund şi binevoitor, dar în acelaşi timp serios, având în vedere circumstanţele date, într-un cuvânt: edificator. Schiţase deja frazele mai importante – fiind ocupat acum cu retuşurile fine, orice deranj indispunându-l.

— N-avem încotro, domnule general, va trebui să-l ascultăm pe prietenul nostru Grau, recomandă

Kahlenberge pe un ton amabil. De fapt, e o apariţie deosebit de interesantă. Se poartă tot ca un gentleman, dar pare ferm hotărât să meargă până la capăt, asemeni unui toreador în arenă. E timpul să-l facem să înţeleagă că se înşală.

— N-a reuşit Tanz să ne debaraseze de el, aşa cum prevăzusem?

— Nu! Kahlenberge spuse asta fără cel mai mic regret – mai degrabă uşurat. Aveai impresia că-i face plăcere să fie din nou confruntat cu complicaţiile provocate de Grâu. Grau, continuă el, şi-a dat probabil seama că Tanz vrea să-l joace, lucru imprevizibil. În orice caz, Grau a bătut de urgenţă în retragere şi anume în

direcţia noastră.

— Foarte neplăcut, murmură generalul von

Seydlitz-Gabler. Ce părere aveţi, cum trebuie să procedăm?

— Nu putem oare amâna discuţia, să zicem, pe mâine?

— Nu suntdeacord.

Ca adeseori, când era vorba să ia o hotărâre importantă, Seydlitz-Gabler avu momente de slăbiciune. I se făcu rău de la stomac. Avu apoi senzaţia că strânge între pulpele sale burta unui cal pe care-l călărea. Se remontă asemeni unui animal gonflabil, pe care cineva îl umfla cu aer.

— Să intre! zise el cu demnitate.

Maiorul Grau îşi făcu intrarea ca un cuceritor pus să ia cu asalt biroul cu întreg inventarul său material şi uman. Îmbrăcămintea lui, de obicei impecabilă, părea şifonată şi uşor murdară, ca şi cum ar fi fost obligat să se culce pe pământ într-un loc public, ceea ce se şi întâmplase. Afişa însă un zâmbet cordial.

— Am sperat, spuse el, să fac o anchetă oficială în această după-masă. Generalul Kahlenberge în persoană s-a ocupat de aranjamentele necesare – cu aprobarea şi acordul generalului de corp de armată. Dar eu m-am văzut prins într-o acţiune militară…

— Ceea ce este regretabil, foarte regretabil, replică von Seydlitz-Gabler cu o voce sonoră.

— Regretabil, dar adevărat! Grau îşi permise să zâmbească în continuare. Cu atât mai regretabil cu cât a fost vorba de o acţiune care ar fi trebuit semnalată din timp serviciului mai.

— Domnule maior Grau, zise generalul-comandant suflând ca un ridicător de greutăţi, vă mulţumesc pentru interesul arătat şi pentru disponibilitatea îmbucurătoare de a colabora cu noi. Apreciez mult acest lucru şi voi trage concluziile necesare. La timpul potrivit voi reveni asupra acestui subiect.

Maiorul Grau păru amuzat de răspuns.

— Am mandatul să vă cer pe loc explicaţii, domnule general. Aş putea fi tentat să cred că orice ezitare din partea dumneavoastră echivalează cu o tentativă de ascundere a adevărului.

— E o ameninţare?

— Un simplu avertisment! explică Grâu imperturbabil. Am de pus câteva întrebări şi le voi pune!

— Mai târziu, vă rog, spuse von Seydlitz-Gabler pe un ton relativ energic. Vă rog să nu uitaţi că o operaţie militară are întotdeauna prioritate.

— Chiar dacă astfel este sistematic împiedicată elucidarea unei crime?

— Din păcate şi atunci, spuse Kahlenberge cu un surâs enigmatic. Legile războiului primează în faţa dreptului penal; această propoziţie nu este consemnată în nicio carte, dar ea este respectată peste tot din motive lesne de închipuit.

— Vă rog să mă lăsaţi acum singur cu şeful meu de stat-major, adăugă pe un ton foarte ferm von Seydlitz-Gabler.

Maiorul Grau părea să se amuze pe seama interlocutorilor săi. El se retrase ca un actor care părăseşte scena pentru a reapărea peste câteva secunde. Salutul său din pragul uşii nu corespundea în niciun fel regulamentului.

Generalul nu-i răspunse.

— Zilele lui sunt categoric numărate, remarcă von

Seydlitz-Gabler. Atitudinea arogantă pe care a avut-o depăşeşte marginile. Cred că e timpul să-l transferăm în altă parte, ce zici? Ştiu şi cum s-o fac. Nu-i niciun fel de problemă. Ceea ce mă nelinişteşte mult mai mult în acest moment este vestea că în oraş au avut loc acţiuni de luptă.

Ce ştiţi de ele?

— Nimic concret. Ştiu doar că generalul Tanz fixase nişte exerciţii pentru această după-masă.

— Fără să ne întrebe?

— Era prevăzut un simplu exerciţiu. Maiorul Sandauer, aghiotantul lui Tanz, m-a pus la curent. Nu ştiu

ce turnură au luat lucrurile.

— Vă rog să vă informaţi îndată! ordonă generalul.

Ceea ce s-a şi făcut. Timp de o oră, Kahlenberge vorbi la telefon cu Sandauer pe o linie directă, recent instalată, care ajungea până în Piaţa Promenadei.

În acest timp, von Seydlitz-Gabler n-a fost inactiv. Şi el a telefonat, şi anume la cartierul general al Führerului.

Acolo avea un vechi camarad de luptă care era în termeni excelenţi cu amiralul Canaris. Şi această convorbire a fost promiţătoare. Nimic nu putea trece înaintea unei bune camaraderii între foşti elevi ai unei şcoli militare!

Între timp, doamna Wilhelmine primea invitaţii în marea sală a popotei, frumos pavoazată. Ea îl remarcă pe caporalul Hartmann care se postase în apropierea ei, la o distanţă respectuoasă. Izbutise să alcătuiască un program care promitea să reunească toate sufragiile. Conform dorinţei, Chopin, dar numai valsurile sale şi câteva preludii inofensive. În caz de nevoie, nişte „études” drept bis.

— Sunteţi într-adevăr un tânăr capabil, zise doamna

Wilhelmine pe un ton apreciativ între două strângeri de mână. Ea îi dădea tocmai mâna sa delicată comisarului

Reichului. Mă pot încrede în dumneata!

Hartmann se înroşi. Se înroşea întotdeauna când nu se simţea în largul lui. Lumea în care nimerise îi oferea mai multe surprize decât şi-ar fi putut imagina vreodată.

Perioada în care s-a văzut silit să penduleze între viaţă şi moarte, sovietici şi nazişti, Chopin şi doamna Wilhelmine era extrem de scurtă.

— Mă voi ocupa de el, zise Ulrike privindu-l veselă pe Hartmann. Voi avea grijă să nu-l pierdem.

— Sper, răspunse doamna Wilhelmine cu severitate, că nu ai uitat pentru ce te afli aici.

— Imposibil să uit aşa ceva.

— Bine, zise Wilhelmine, dar atunci poartă-te ca o fată de general, după care, zâmbind uşor, i se adresă lui

Hartmann: Dacă voi avea nevoie de dumneata, te voi chema.

Să fii pregătit.

— Bineînţeles, stimată doamnă, spuse Hartmann aruncând o privire precaută spre Ulrike.

Generalii făceau între timp ce puteau. În acest al treilea an de război ei mai deţineau puterea. Aparatul administrativ intern funcţiona încă. De aceea, von

Seydlitz-Gabler credea că lumea se mişcă pe o orbită perfectă, riguros dirijată.

— Convorbirile mele cu maiorul Sandauer şi generalul Tanz îmi permit să-mi fac o idee de ceea ce s-a întâmplat, povesti Kahlenberge. Câteva unităţi ale diviziei

Nibelungii au fost angajate în această după-masă într-un exerciţiu. Scopul exerciţiului era recunoaşterea posibilităţilor de combatere a grupurilor inamice de franctirori care se ascundeau în case.

— Cum s-a putut ajunge de la un simplu exerciţiu la lupte?

— Foarte simplu. Trupele generalului Tanz şi-au început exerciţiul şi, conform maiorului Sandauer, luptătorii polonezi din rezistenţă au deschis brusc focul asupra lor. A urmat apoi riposta oamenilor din divizia

Nibelungii.

— Foarte uşor de înţeles, spuse fără nicio ezitare generalul. A fost deci un caz de legitimă apărare. Prin asta noi suntem scoşi de cauză!

— Cu condiţia ca nimeni – mă gândesc de exemplu la maiorul Grau – să nu aibă o altă părere. El ar putea vorbi, de exemplu, de o provocare deliberată, ba chiar să ne suspecteze că ne-am fi dat acordul tacit.

— Nu trebuie să ne facem niciun fel de grijă în această privinţă, dragul meu Kahlenberge. Generalul-comandant clipi din ochi mulţumit. Între timp am dat şi eu câteva telefoane. După cum ştiţi, continuă el clipind familiar din ochi, îl apreciez nespus de mult pe maiorul Grau. Zelul lui depus în cadrul Abwehrului de aici merită să fie recompensat. Am vorbit cu cei în drept că maiorul Grau merită ca nimeni altul să fie folosit într-un post mai important, pe măsura capacităţii sale.

— Aţi reuşit să fie expediat în altă parte? întrebă Kahlenberge curios.

— Maiorul Grau va fi promovat locotonent-colonel şi va fi detaşat Abwehrului din Paris. Este o mare ocazie pentru el… şi pentru noi.

Raport parţial

Documente finale cu privire la prima parte a acestei cărţi

Depoziţiile fostului subofiţer Lehman, ordonanţa generalului von Seydlitz-Gabler timp de mai mulţi ani.

Localitatea: Berlin. Data: 17.02.1962

Lehman despre viaţa particulară a lui von Seydlitz-Gabler.

Document prezentat în rezumat:

Generalul a fost ceea ce numim un om mare, lucru care trebuie constatat mereu. Un om nobil până-n vârful degetelor.

Evenimentul următor va exemplifica ceea ce am afirmat mai sus: La scurt timp după campania în Franţa, o vilă oarecare care serveşte de cartier general Ajung cu întârziere.

Văd însă lumină în biroul generalului. Mă gândesc: Ăsta munceşte pe rupte. Poate are nevoie de ceva, de o tartină, de o sticlă de apă minerală sau de o sticluţă cu vin de Burgundia.

Bat la uşă. Intru. Îl văd pe general şezând într-un fotoliu, visător. Într-o ţinută impecabilă, bineînţeles. Cu toate decoraţiile. Văd mai încolo o fată. Foarte nostimă. Goală puşcă.

Dansează. Spun: „Pardon”. Generalul zice: „Cred că mă deranjezi în acest moment, dragul meu Lehmann”.

Dacă-mi aduc aminte de Melanie Neumaier? De Vozida lui? (Prescurtare obişnuită pentru termenul de „secretară de anticameră”). Desigur. Era nebună după general!

Bineînţeles că nu o arăta niciodată. Se topea toată când i se permitea să stea mai mult în preajma lui într-o zi m-a înnebunit de tot. Am aruncat-o pe patul generalului –

el avea tocmai o întrevedere. Pufăia ca o locomotivă care urcă un munte strigând: „Herbert, o, Herbert!” Pe mine mă cheamă

Alfons – Herbert este prenumele generalului.

Dar doamna Wilhelmine era o femeie de lume. Ne dădea gata pe rând cu şarmul ei. Eram uneori la fel de epuizat ca generalul şi totuşi, ea nu m-a obligat să mă culc cu ea. Vreau să spun că era o adevărată doamnă! Nimeni nu putea ajunge la ea. Nici măcar cel pe care l-ar fi încurajat. Nici Rainer Hartmann. Pot să pun mâna-n foc. ăla a fost o perioadă de timp un fel de căţeluş de salon al ei

Dădea foarte frumos din coadă. Dar la atât a rămas.

Stimata doamnă mi se adresa întotdeauna numai la persoana a treia. Cam aşa: „Bravul nostru Lehmann va avea desigur grijă, sper, ca… etc. Lehmann al nostru! În curând întreg statul-major îmi spunea aşa. Chiar şi o fată care-l fericea pe general mă numea: Lehmann al nostru. Şi asta nu pe nedrept. Generalul nu mai era în floarea vârstei.

Vinul roşu şi-a avut şi el partea lui de vină. La asta se adăugau şi eforturile tacticii războiului. Pe scurt, îi dădeam uneori o mână de ajutor. Acest lucru era adeseori însoţit de complicaţii Odată, aşteptam în camera alăturată. Aud strigăte de groază. Intru. Văd mai întâi scena la care mă aşteptam. Mă înţelegeţi? Văd apoi că fata are faţa vineţie.

Era pe punctul să se sufoce. Generalul făcuse o criză cardiacă şi se agăţase de ea, cuprinzându-i gâtul cu mâinile. O

tragedie, nu? El şi-a sacrificat toate forţele pe altarul patriei

Şi patria? Recunoştinţa patriei, toată lumea o ştie. Mai bine să n-o mai pomenim!

Extras dintr-un articol care a apărut în revista „Spiritul şi armele” în noiembrie 1942. Autorul lui a fost căpitanul

Kahlert, istoricul repartizat statului-major al generalului.

Titlul acestui articol este: „Rezistenţa şi consecinţele sale”.

Noi purtăm acest război pentru a crea o lume mai bună.

Aceasta este sarcina noastră istorică, de la care nu se poate şi nu are voie să se sustragă nicio persoană care este conştientă de datoria pe care o are faţă de Marea Germanie şi de crearea unei noi orânduiri în Europa.

Dar, ca întotdeauna când lumina se luptă cu întunericul, se dezlănţuie cele mai întunecate forţe. Partea decadentă a umanităţii nu poate da ascultare legii luminoase a dreptăţii.

Metodele ei preferate sunt perfidia şi trădarea. Nu trebuie să ne dăm numai seama de aceasta, trebuie să ne pregătim consecvent să luptăm împotriva acestor elemente criminale.

Aceasta este situaţia cu care ne confruntăm în diferite locuri, mai ales în Varşovia. Regretăm mult acest fapt, dar nu avem dreptul să ne sustragem responsabilităţilor noastre.

Ce s-a întâmplat de fapt în realitate? Polonia a provocat permanent Reichul german forţându-l să intre în război. Nu am avut de ales. A trebuit să facem faţă acestei provocări

Am ieşit victorioşi din luptă. Am ocupat această ţară şi am început s-o administrăm conform legii milenare a învingătorului şi a principiilor eterne ale umanitarismului.

Raportul unui individ pe nume Valentin Gebhardt.

Valentin Gebhardt nu este citat în această carte. El este pomenit într-o jumătate de propoziţie, fiind bărbatul care s-a prăbuşit bolborosind în Piaţa Promenadei chiar în apropiere de generalul Tanz. A fost atunci grav rănit.

Acest bărbat făcea parte, ca subofiţer, din escorta de motociclişti care îl însoţea permanent pe generalul Tanz când era în acţiune.

Generalul păstra în toate situaţiile o atitudine impasibilă. Chiar şi sub ploaia de gloanţe cea mai aprigă. Unii spuneau despre el că se ia de piept şi cu diavolul. Alţii ziceau că nu-i păsa de nimic. Un tip a afirmat chiar că generalul caută moartea cu luminarea. Toate acestea sunt

prostii

Generalul era curajul în persoană.

L-am cunoscut încă pe vremea când, cu mitraliera în mână, era mereu în primele rânduri, în mijlocul celor mai aprige înăierări Golea încărcător după încărcător. Centura lui era plină de grenade. Poseda mai multe pistoale. Unul îl purta mereu asupra lui, altul se afla în permanenţă în compartimentul pentru mănuşi al maşinii sale, iar cel de-al treilea îl căra ordonanţa.

Tanz era un trăgător de elită. Noi spuneam mereu de el:

„Dacă-l vede un duşman, atunci el este ultimul lucru pe care-l vede pe lumea asta. „Într-un cuvânt: un dur! Până în ziua în care totul s-a dus pe apa sâmbetei.

Şi atunci am fost de faţă. Era în prima iarnă rusească, în împrejurimile Leningradului Tanz talona, ca de obicei, duşmanul. Ajunsese deja în periferia vestică a oraşului. Nici măcar batalioanele de asalt nu puteau să facă faţă ritmului lui. Cel de-al doilea motociclist din escortă a fost înlocuit de cinci ori în şapte zile. Plângeau toţi de jale, credeţi-mă. Brusc ne-am trezit tăiaţi de restul trupei. Două zile şi două nopţi am luptat pentru a ne elibera – adeseori cu arme şi muniţii luate de la sovietici. Dar între timp, jumătate din divizie şi-a găsit moartea. Au fost companii din care n-a rămas nici o singură unitate.

În Varşovia, când m-a nimerit glonţul, mi-am pierdut cunoştinţa. Când mi-am revenit la infirmiere, o soră mi-a înmânat o sticlă de coniac spunându-mi: „Cu cele mai bune urări de la general”. Ăsta era generalul nostru Tanz! în ceea ce mă priveşte am fost dintre cei mai buni motociclişti ai lui.

Continuarea convorbirilor cu Engel, fost subofiţer al

Abwehrului care a lucrat sub ordinele maiorului Grau.

Extrase din înregistrările pe bandă făcute după 18 ani de la evenimentele evocate.

Nu pot decât să repet că rolul meu a fost cel al unui subordonat. Eu nu aveam dreptul să iau vreo decizie

oarecare. N-am făcut-o niciodată. Am fost ceea ce se numeşte un organ executant în ceea ce priveşte pe cei trei generali care se găseau la

Varşovia în acea epocă, aş dori să-i caracterizez în felul următor:

1. Generalul de infanterie von Seydlitz-Gabler, comandant al unui corp de armată; militar de şcoală veche; avea toate virtuţile şi toate defectele acestuia. Privit mai îndeaproape, un vestigiu al secolului trecut. Forţa sa motrice era soţia lui. În anumite momente ale vieţii lui trebuie s-o fi urit de moarte. Îl ţinea sub papuc. Niciun bărbat nu iartă asta unei femei

2. General-locotenentul Tanz, comandantul diviziei de elită Nibelungii. Un general de carieră de prim rang! A venit de la un oarecare corp voluntar. Era fără scrupule, ştia exact cum se obţin succesele. Pentru el nu existau decât două posibilităţi: crucea de cavaler sau crucea de lemn. Renumele său era legendar. Cine nu contribuia la întărirea acestei legende era duşmanul lui personal! Printre aceştia am făcut probabil şi noi parte: maiorul Grâu şi cu mine.

3. Generalul-maior Kahlenberge, şeful statului-major al generalului-comandant. Origine burgheză. Era foarte greu să afli ce gândeşte în realitate. Îşi ascundea sentimentele sale adevărate în spatele unei măşti de circumstanţă. Nimeni nu l-a putut avea la mână. Negociator tenace, partener dificil, era abil în aproape tot ce făcea. Uman cu subalternii, dar nu lipsit de un umor echivoc. El era de fapt creierul corpului de armată. El îl inspira, îl sfătuia şi-l pondera pe von

Seydlitz-Gabler; poate că-l şi dirija.

Rezultatul este cunoscut. Am plecat atunci la Paris.

Astfel, criminalul – care putea să fie un general – a fost salvat pentru moment.

Dar căile destinului sunt ciudate. Doi ani mai târziu, în iulie 1944, ne-am reîntâlnit cu toţii la Paris!

CĂDEREA

SE LICHIDEAZĂ VIEŢI OMENEŞTI

Paris, 1944

Lucienne cânta. În cântecul ei implora să i se vorbească de dragoste, de care ea era avidă. Când cânta, închidea ochii ca şi cum ar visa. Dar e posibil ca lumina orbitoare a reflectoarelor s-o fi orbit, ori să nu fi dorit să vadă ce se petrecea în jurul ei. Căci mulţi dintre spectatorii care o priveau purtau uniforme care nu erau nici ale soldaţilor din ţara ei, nici ale celor din ţările aliate.

— Nu e minunată? şopti căpitanul eraußnick cu mândrie aplecându-se puţin în faţă, cu o confidenţialitate decentă, ca şi cum ar oferi pe „sub masă" o marfă rară. O considera pe Lucienne o descoperire personală. Avea întotdeauna o masă rezervată, la dreapta estradei. Era suficient să dea un telefon.

— Vi se plăteşte aici un comision, eraußnick?

Întrebă generalul Kahlenberge.

Generalul von Seydlitz-Gabler care stătea lângă el declară:

— Această cântăreaţă are o voce de mătase. Cuvântul „mătase" îi aduse aminte de dorinţa soţiei sale de a-i cumpăra nişte materiale.

Lucienne cânta mai departe. Cântecul ei nu avea însă strălucirea interpretării marelui Saşa. Lucienne dorea să trăiască, localul ei trebuia să prospere, în timp ce Saşa dorea să strălucească, să-şi demonstreze superioritatea lui suverană. Saşa se considera o parte compactă a istoriei franceze, Lucienne, în schimb, nu era nimic altceva decât o pariziancă. Îi era indiferent cine o ascultă atât timp cât se simţea iubită – iubită ca instituţie a şansonetei.

Ascultând-o pe Lucienne, aduceai un omagiu celebrităţii ei, talentului ei de cântăreaţă. Localul în care cânta era scufundat într-o lumină roz. Feţele cărnoase, îndreptate spre estradă, trădau desfătare, satisfacţie. Uniformele nu mai dădeau impresia unor simple „uniforme", ele producând acelaşi efect ca uniformizarea socială datorată fracului sau smochingului. În localul ei puteau să fie văzuţi în uniformă chiar şi generalii – frecventarea localului fiind considerată o activitate

culturală.

Nu lipsea nici elementul feminin al localurilor de noapte: chipuri uniforme de fildeş, brăzdate de dungi negre şi roşii – sprâncenele şi buzele – subţiri primele, groase celelalte. Din când în când câte un chip palid punctat de nişte ochi iritaţi, albaştri sau cenuşii – membre feminine ale armatei învingătoare. Femei în uniformă, dar totuşi femei.

Cântecul care implora să se vorbească numai despre dragoste avea mai multe strofe. Lucienne le cânta ca în transă, pierdută în meandrele melodiei şi ale sentimentului. Spectatorilor li se tăiase respiraţia. Erau subjugaţi, cuceriţi şi nu le venea să creadă.

Se reaprinseră plafonierele. Ibucniră aplauze. Paharele au fost duse la gură. Mandatarul notă: şase sticle în inervalul de cinci secunde. Numărul lui Lucienne era în fiecare seară momentul cel mai lucrativ al localului.

— Am promis cumva prea mult? întrebă eraußnick.

— Mă simt deosebit de stimulat, mărturisi von

Seydlitz-Gabler. Fusese între timp decorat de numeroase ori, dar nu comanda decât un corp de armată. Drept urmare, Kahlenberge rămăsese tot şeful statului-major şi consilierul indispensabil al generalului, fiind-însa ridicat la rangul de general-locotenent şi purtător a) crucii de cavaler.

— Domnule general, aveţi vreo dorinţă deosebită? se interesă eraußnick.

— Încă nu! zise von Seydlitz-Gabler.

Kahlenberge, prevăzător, adăugă:

— Puteţi totuşi să sondaţi terenul, dragul meu eraußnick”.

„Maestrul de ceremonii” se ridică serviabil. Dar înainte de a părăsi masa pentru a porni în cercetare, dădu dispoziţii să servească a treia sticlă de Veuve Cliquot rosé

1933 – ce recoltă! Răcit la douăsprezece – paisprezece grade. El era un cunoscător. Dar tocmai din această cauză nu-i era uşor. Nimic nu era mai greu decât să-ţi menţii poziţia privilegiată, ba chiar s-o îmbunătăţeşti.

Conform experienţei sale, generalii preferau tinerelele – dar tocmai în acest punct situaţia era foarte tensionată.

— Aici eşti tentat să uiţi povara timpului, zise dus pe gânduri generalul von Seydlitz-Gabler. Şi, de fapt, n-ar trebui să rezişti tentaţiei.

Kahlenberge îşi goli paharul cu plăcere. Tot ceea ce făcea mai nou, o făcea cu ideea de a-şi procura plăceri şi de a profita din plin. Simţea provocarea de a alege între viaţă şi moarte, alegând de la sine înţeles viaţa atât timp cât nimeni nu-l putea obliga să moară. Dar totul era posibil – mai ales într-o lume care dorea să oblige soldaţii să se poarte ca nişte bandiţi ordinari.

Kahlenberge zâmbi amăgitor, se aplecă spre von

Seydlitz-Gabler şi spuse:

— Într-un fel sau altul, va trebui să ne decidem cât mai repede pentru tipul de patrie pe care îl dorim. Evenimentele actuale ne obligă s-o facem – dacă le interpretăm corect.

Generalul-comandant clipi din ochi, privind în sus, în lumina orbitoare a plafonierelor. Văzu ceva alb ca zăpada, un auriu strălucitor cu mii de reţelexe, pete sângerii care-ţi aminteau bălţile de sânge. Pe o grindă stăteau nişte amoraşi bucălaţi şi rotofei ca cei aparţinând stilului baroc de la Würzburg. Cu singura diferenţă că erau rozalii, asemeni marţipanului – nişte copii încă, dar fardaţi deja.

— Urăsc minciuna sub toate formele ei, declară generalul von Seydlitz-Gabler. Sinceritatea şi francheţea au fost întotdeauna semnele mele distinctive!

— Tocmai de aceea, zise Kahlenberge cu un accent vesel, nu ar trebui să vă fie greu să vă spuneţi punctul de vedere dacă vom fi întrebaţi cărei Germanii dorim să-i aparţinem.

— Sunt un om care analizez argumentele pro şi contra, zise generalul cu prudenţa unui pescar experimentat, şi nu fac parte dintre aceia care aprobă totul fără să gândească. Am fost întotdeauna un patriot german conştient şi astfel am ajuns general.

— În calitate de patriot german, explică Kahlenberge

calm, ar trebui să vă ridicaţi împotriva celor care pretind că deţin monopolul în materie de patriotism.

Von Seydlitz-Gabler ridică privirea spre lumină.

— De la vârsta discernământului am încercat întotdeauna să-mi servesc patria cu credinţă.

— Nimeni nu se aşteaptă la altceva din partea dumneavoastră.

Generalul-comandant dădu cuminte din cap. Nu auzea încă râsetele înfundate care izbucniră în jurul mesei sale. Noaptea pariziană, plină de plăceri şi aventuri, abia începuse. Von Seydlitz-Gabler suspină puţin, bău mult şi fu copleşit o bună bucată de timp de senzaţia că se afla din nou în faţa unor evenimente decisive.

Kahlenberge îşi privea generalul clipind din ochi.

Vedea cum suferă. Simţea o satisfacţie secretă. În ultima vreme folosea orice ocazie pentru a face aluzii sfredelitoare şi dureroase cu privire la o catastrofă inevitabilă.

— Chiar în cursul acestei nopţi, zise el, mă voi întâlni cu un grup de ofiţeri de a căror cinste ireproşabilă sunt convins.

— Fii prudent, dragul meu!

— Trebuie să se întâmple ceva hotărâtor – cât mai repede cu putinţă. Ce pot să raportez acestor ofiţeri despre atitudinea dumneavoastră?

Von Seydlitz-Gabler era leoarcă de transpiraţie, ca şi cum s-ar fi aflat într-o saună. Pielea feţei sale roz strălucea ca un lac umed.

— Simpatia mea, zise von Seydlitz-Gabler, aparţine întotdeauna cauzelor bune şi juste.

— Îmi permiteţi să vă întreb ce înţelegeţi prin aceasta în cazul care ne preocupă?

Această întrebare rămase pentru moment fără răspuns. O umbră se aşternu pe masă – nu cea a lui

Kraußnick, ci a lui Grau de la Abwehr. În prezent, locotenent-colonel. El se înclină cu politeţe. Nu pierduse nimic din siguranţa lui. Dimpotrivă: părea mai sigur pe el ca niciodată.

Kahlenberge nu fu prea încântat de această apariţie.

— Ei bine, ce faceţi aici, zise el sarcastic. Credeam că sunteţi pe urmele spionilor, sabotorilor şi ale trădătorilor de ţară.

— De ce nu şi aici? răspunse Grau îndatoritor.

Generalul von Seydlitz-Gabler se ridică. Îi aruncă lui Grau o privire ostilă:

— Ce idee să ne deranjaţi în una din puţinele noastre clipe libere!

— Am venit pur şi simplu să vă aduc o veste care, presupun, prezintă un oarecare interes. Generalul Tanz se află în drum spre Paris.

— A mai „prăjit" oare vreo divizie de-a lui? întrebă Kahlenberge ironic.

— Aşa s-ar zice, spuse Grau cu un zâmbet aprobator.

Divizia generalului Tanz va fi completată şi trimisă în regiunea Versailles-Fontainebleau.

— Şi asta vă face plăcere, nu-i aşa?

— Mă gândesc tot mereu cu plăcere la întâlnirile noastre atât de instructive de la Varşovia.

După aceste cuvinte locotenent-colonelul Grau se îndepărtă. El traversă localul păşind mândru ca un păun.

Cel puţin aşa i se păru lui von Seydlitz-Gabler. Oriunde apărea, Grau dădea impresia că totul îi aparţine. Şi muzica parcă se adapta ritmului paşilor săi.

Generalul-comandant se uită clipind din ochi la şeful statului său major.

— Cred că n-o să îndrăznească să-şi continue aici comedia de la Varşovia?

— A ajuns atunci doar până la actul întâi!

Kahlenberge îşi împreună mâinile într-un gest cucernic.

— Probabil că nu va ajunge la următorul act datorită evenimentelor mult mai importante. Habar n-am care este atitudinea vârfurilor din Abwehr, dacă prietenii noştri au reuşit să-l atragă de partea lor sau dacă Grau se află probabil pe lista lor de arestări.

— Sper! zise generalul-comandant.

— Oricum ar fi, priviţi deci cu simpatie activităţile acelor bărbaţi?

Faţa generalului se întunecă; părea scufundat în sine, ascultând cu încordare vocea sufletului său.

— Probabil. Totuşi am o presimţire proastă.

La scurt timp după această conversaţie apăru din nou căpitanul eraußnick, anunţând sosirea unor „creaturi delicioase”, bine făcute şi „gata să-şi facă datoria”.

Generalul, luând alura unui Jupiter morocănos, aruncă o privire încărcată de reproş lui Kahlenberge şi declară:

— Mi-a trecut tot cheful. Păstraţi-le pentru voi!

Barul Mocambo era plin ochi. Temperatura era tropicală. Un saxofonist escaladă o gamă urcătoare, scoase câteva triluri tânguitoare, prăbuşindu-se apoi, sufocat şi gâjâit, în adâncurile mocirloase ale başilor. Caporalul Rainer Hartmann îşi scoase tunica.

— De ce nu-ţi scoţi şi cămaşa, spuse o fată tânără de lângă el.

— Poate mai târziu, spuse Hartmann crezând că face o glumă. El o ridică pe sus pe fata de lângă el. Era dispus să-şi facă drum cu ea prin marea de trupuri, dar toţi se dădură la o parte, făcându-i loc.

Acest lucru avu darul să-l indispună. Voia şi el să facă parte din societatea lor. Voia să fie unul din oamenii aceia mulţi care se distrau aici şi care erau la fel ca el: tineri, dornici de viaţă, plini de dorinţă după alte trupuri, după mirosul lor, după căldura lor. Dar ei se fereau de el. Şi asta doar pentru că trebuia să poarte o uniformă. Căci aproape toţi cei care frecventau barul Mocambo erau francezi în civil. Dar, în fond, tineri ca el!

— Sunteţi trist? îl întrebă fata cu care dansa.

Hartmann negă cu vehemenţă.

— Sunt fericit, o asigură el. Aici îmi place, vin aici tot mereu. Pot să spun că eu am descoperit acest local. Vă place?

— Mă cheamă Ulrike. Fata pe care o ţinea în braţe se lipi de pieptul lui. Puteţi să-mi spuneţi liniştit Ulrike.

— Deci vă place acest local? întrebă „Hartmann plin de speranţă.

— Mie îmi place pentru că sunt aici cu dumneata.

Ulrike îi suflă aceste cuvinte în ureche, încât avu impresia că-l atinge uşor cu buzele. Mi-am dorit întotdeauna să fiu într-un astfel de local împreună cu dumneata!

Hartmann se îndepărtă instinctiv. Ulrike era fiica generalului său. Otto-Otto, prietenul lui, a avut ordin s-o însoţească. În prezent şedea prăbuşit la bar, cu fundul lui lătăreţ şi cu spatele ca un sac de făină, făcându-şi plinul.

Când Ulrike von Seydlitz-Gabler făcu a doua tentativă de apropiere, Hartmann nu se mai dădu înapoi. Toate aceste gesturi făceau parte din atmosferă. Îşi spuse că ea se bucură doar de aceste lucruri neobişnuite. Un joc nevinovat – nimic altceva. Încă o dovadă ce minunat era

Parisul.

Lui Hartmann îi plăcea tot ce vedea în jur: lumina obscură cu tente roşii şi roz, zidurile groase de cărămidă, bubuitul asurzitor al bateriei care uneori se asemăna cu fâlfâitul aripilor unui stol de păsări în alertă. Îi plăceau şi oamenii din această pivniţă a bucuriilor modeste.

— Unde pot să mă spăl pe mâini? întrebă Ulrike după turul de dans.

O conduse la toaletă. Cunoştea încăperile strâmte din spate care aparţineau barului Mocambo: bucătăria, depozitul de sticle, biroul, unica toaletă.

Se apropie apoi de bar. Acolo se afla Otto-Otto, tovarăşul, camaradul şi prietenul lui. Şi tot acolo se afla şi

Raymonde, prietena lui. Ea reprezenta pentru el

Parisul – sau mai exact periferiile sale, curţile dosnice, hotelurile cu ora, gurile de metrou.

Raymonde clătea pahare. Se uită zâmbind la el.

— Te dai serios la micuţa Seydlitz-Gabler, spuse

Otto-Otto cu admiraţie. Faţa lui porcină şi rozalie radia.

Dar te avertizez – rişti să-ţi arzi degetele.

Raymonde puse în faţa lui Hartmann – fără să aştepte

comanda – un pahar de crème de menthe cu gheaţă zdrobită. Era foarte veselă. Nu cunoştea gelozia.

Era prea sigură de calităţile ei deosebite pentru a fi geloasă. Ulrike von Seydlitz-Gabler nu constituia o concurenţă. Spaţiul redus din spatele tejghelei nu o împiedica să se mişte ademenitor, plină de veselie, în paşi de dans.

— Ai putea să mi-o cedezi în noaptea asta, propuse

Otto-Otto pe un ton degajat. Sunt convins că această

Ulrike te va despăgubi pentru efortul depus.

— Vorbeşti din experienţă?

— Ferească Domnul! exclamă Otto-Otto cuprins de panică. Mai ţin încă la viaţă. În ceea ce priveşte rafinamentele existenţei, ţi le las cu plăcere.

Rainer Hartmann simţi cum o mână delicată, dar sigură se lăsă pe umărul lui. Era mâna lui Ulrike.

v – Vrei să mai dansăm? îl întrebă ea.

Un blues voluptuos şi melancolic – Basin-Street

Blues – îl făcu să uite de sine. Lichiorul foarte tare de mentă, al şaptelea în seara asta, îl învăluia ca o pătură grea. Tunica sa atârna ca o cârpă pe spătarul unui scaun.

— Mă simt minunat, zise Ulrike lipindu-se de el.

Sunt, poate, chiar fericită.

— Aici poţi să fii, o asigură Hartmann. Se simţea plin de entuziasm ca întotdeauna atunci când se simţea cuprins de un dor ascuns. O strânse pe Ulrike von Seydiitz-Gabler mai mult din recunoştinţă, căutând-o din ochi pe

Raymonde. Ea continua să-i zâmbească. Ce să vrei mai mult?!

Poate doar acest lucru: nu numai Raymonde, ci şi toţi francezii din local să-i zâmbească. El îi iubea doar! Ar fi trebuit să simtă acest lucru! Dar în jurul nemţilor care dansau aici se crea mereu un spaţiu gol, chiar şi în jurul lui, deşi îşi scosese tunica. Acest lucru începu să-l obsedeze.

— Au mult prea multe prejudecăţi în ceea ce ne priveşte! exclamă Rainer Hartmann cu durere. Se uită la feţele oamenilor din jurul lui, lipsite de expresie, asemeni

unor suprafeţe de beton. În jurul lui nu erau decât ziduri.

Fu cuprins de o dorinţă arzătoare să le străpungă.

— Ce e de făcut împotriva acestei situaţii?

— Trebuie să ai răbdare.

— Este oare suficient să aştepţi vremuri mai bune?

Nu trebuie să încerci să faci şi tu ceva în această direcţie?

Ulrike zâmbi:

— Nu se spune oare că fericirea e contagioasă? Nu suntem noi doi fericiţi, Rainer?

— Întreaga omenire! exclamă Hartmann. Şapte lichioruri de mentă, căldura toridă şi zgomotul muzicii îl ameţiră definitiv.

El o părăsi pe Ulrike von Seydiitz-Gabler, îşi croi drum prin vâltoarea dansatorilor, se urcă pe estradă dându-l uşor la o parte pe saxofonist. Îşi ridică ambele mâini ca şi cum ar fi intenţionat să potolească o furtună.

Orchestra amuţi. Peste o sută de ochi îl fixau ca nişte lămpi stinse.

Hartmann stătea pe o estradă într-un bar obscur de pe o stradă laterală aproape de Champs Élysées. Acest lucru se întâmpla în epoca în care frontul german era ameninţat atât în est cât şi în vest; oamenii mureau cu miile în localităţi pe care nimeni nu le cunoştea; înfruntarea materialelor de război zguduia pământiil; lumea părea împărţită în gropi comune.

Hartmann însă era acolo, pe estradă. Era încălţat cu cizme soldăţeşti, pantaloni şifonaţi din celofibră, o cămaşă gri-gălbuie, transpirată la subsuori. Faţa lui strălucea de sudoare şi de un foc interior.

— Prieteni! strigă Hartmann cu înflăcărare. Vorbea greoi franţuzeşte. Pronunţă „mes amis” cu un accent aspru, gutural. Impresiona asistenţa. Nimeni nu-l contrazise.

Hartmann îşi continuă discursul în franceza lui stângace, rigidă.

— Spun: Prietenii mei, pentru că aşa cred. Vă rog să mă scuzaţi că vorbesc prost limba dumneavoastră. Dar

intenţiile mele sunt sincere.

— E şi asta ceva! îl încurajă un francez.

Începuseră să râdă, mai ales femeile. Aceste râsete nu erau răuvoitoare, ci mai degrabă tandre. Raymonde, mult iubita Raymonde, care stătea în spatele barului, bătu din palme. I se alăturară şi alţii, mulţi dintre ei din amuzament.

— Eu sunt neamţ! strigă Hartmann plin de zel. Voi sunteţi francezi! Dar cu toţii suntem oameni! Nu port nicio vină pentru acest război – nu l-am declanşat eu. Şi nici voi nu l-aţi făcut. El a fost făcut cu noi. Suntem cu toţii în aceeaşi barcă. Vrem să trăim. Să trăim atât timp cât vom fi lăsaţi s-o facem!

— Bravo! exclamară mai mulţi francezi.

Puţinii nemţi, care se aflau în încăpere, îşi aruncară unii altora priviri consternate. Unul dintre ei, care stătea în apropierea uşii, notă ceva pe un carnet. Ulrike von Seydlitz-Gabler stătea nemişcată, plină de aşteptare. Din spatele barului, Raymonde zâmbea aprobator.

Otto-Otto însă, care şedea la bar transformat parcă într-un bloc de gheaţă, se întoarse spre Hartmann şi-i spuse:

— Ţi-ai pierdut minţile? Prestaţia ta de aici te poate costa viaţa. Nu-ţi dai seama? Draga mea lebădă, locul tău este la grădiniţă, nu la război. Ah, am uneori senzaţia neplăcută, că eşti un om mort. Sărmanul de tine, numai tu nu-ţi dai seama.

O jumătate de oră mai târziu, Hartmann a fost arestat de un comando al poliţiei militare.

În Quai des Orfèvres – cartierul general al Poliţiei din Paris – ziua de lucru avea douăzeci şi patru de ore.

Rata criminalităţii crescuse odată cu vremurile zbuciumate. Inspectorul Henri Prévert – pentru intimi „blândul Henri” – avea obiceiul să spună: „În curând se va realiza visul oricărui poliţist: poţi face tot ce vrei. Într-un oarecare colţ al lumii vei fi oricum tratat ca un criminal!”

Monsieur Henri Prévert arăta ca o pară: fundul constituia partea dominantă a trupului său. Chipul său

dădea impresia că fusese modelat în grabă dintr-un aluat de pâine, iar ochii se asemănau cu doi nasturi uzaţi. În spatele acestei faţade; anoste se ascundea însă un instrument de precizie: creierul cel mai capabil al poliţiei din Paris.

Telefonul de pe masă sună scurt de trei ori. Asta însemna o vizită care nu trebuia anunţată în prealabil. În situaţia existentă nu putea fi vorba decât de serviciul de contraspionaj german. Probabil Engel, copoiul, care avea sarcina să-i bage beţe-n roate. Dar când uşa se deschise, Prévert îl văzu pe locotenent-colonelul Grau în persoană.

Pe chipul de aluat nu se vedea niciun fel de surpriză – părea de altfel incapabil să exprime altceva decât indiferenţă. Inspectorul îşi salută musafirul cu efuziune:

— Ce onoare, domnule colonel!

Grau se aşează pe un scaun ca şi cum s-ar fi urcat în şa.

Îşi împinse bărbia înainte întrebător.

— Ai conştiinţa încărcată, Monsieur Prévert?

— Conştiinţa încărcată? Pentru ce? De fapt, dumneavoastră aţi venit la mine, domnule locotenent-colonel.

Dacă aş fi avut ceva pe conştiinţă, atunci m-aţi fi convocat la biroul dumneavoastră.

Monsieur Prévert ocupa, la ora aceea, postul cel mai dificil din Franţa. Era şeful unui serviciu special, de curând înfiinţat, al Siguranţei Naţionale. Sarcina sa consta în stabilirea contactelor necesare între forţa de ocupaţie germană şi serviciile poliţiei franceze. Nimeni nu-l invidia pentru asta. Colegii săi erau cu toţii convinşi că niciun cap din Franţa nu era mai ameninţat ca al lui.

Grau îşi prezentă doleanţele fără niciun fel de introducere. Cu Prévert toate formulele retorice de politeţe şi dueluri diplomatice formale erau inutile. Grau îi spuse:

— Vreau să fac o afacere cu dumneavoastră.

Prévert dădu afirmativ din cap. Ştia că nu este vorba de mătase, coniac sau antichităţi. Dacă se trata cu el,

atunci era vorba numai de vieţi omeneşti.

— Mă voi strădui să fiu un comerciant corect, declară el.

— Monsieur Prévert, zise Grau, ce vă pot eu oferi sunt câţiva dintre patrioţii dumneavoastră care probabil prezintă interes pentru francezi. Pot să vă livrez de asemenea o jumătate de duzină de eroi, care în prezent se află sub paza noastră.

— Ce vă interesează în mod deosebit, domnule Grau?

— În schimb nu doresc, bineînţeles, peştişori pe care-i poţi prinde cu năvodul, ci numai peşti mari. Dacă este posibil pe cei mai mari!

Monsieur Prévert îşi balansă bustul ceea ce însemna un gest de aprobare totală. Propunerea lui Grau nu era o surpriză. Engel făcuse deja nişte apropouri în acest sens.

Grâu dorea deci să prindă animale mari – nu iepuri şi căprioare; voia să împuşte tigri şi elefanţi.

— Este destul de greu, dar nu imposibil, domnule Grâu. Dispunem deja de nişte elemente. Mă gândesc în primul rând la munca agenţilor noştri speciali, la acel departament al Siguranţei, care se ocupă în exclusivitate de interesele dumneavoastră.

Acest „departament” era o creaţie organizatorică personală a lui Prévert. Sarcina lui oficială era să faciliteze activitatea serviciilor germane şi să le ofere acoperire. În realitate, el aduna o documentaţie imensă despre diferite evenimente, întrevederi, acţiuni, de la simple abateri până la crimă. În bordelul de pe strada Saint-Honoré, care era frecventat de ofiţerii superiori, a fost introdus un grup de oameni capabili care deserveau o instalaţie de ascultare de mare precizie tehnică pentru a-i proteja, bineînţeles, pe nemţi. Căci e de neînchipuit ce s-ar fi putut întâmpla dacă un ofiţer german ar fi încăput pe mâinile proxeneţilor.

— Munca noastră nu e întotdeauna uşoară, spuse Prévert. Au loc organizări, reorganizări. De curând a fost deschis un stabiliment înfloritor pe Avenue Montaigne unde se practică perversităţi. O altă casă, deschisă recent

în strada François, foloseşte în exclusivitate minore. Noi asigurăm un control foarte strict tuturor acestor instituţii.

Pe lista clienţilor permanenţi din strada François se află şi numele unor ofiţeri germani. Pot să vă ofer un număr mare de obişnuiţi ai localurilor pentru homosexuali printre care se află şi trei funcţionari ai serviciului dumneavoastră.

Grau făcu un gest cu mâna ca şi cum s-ar fi apărat de-o muscă.

— Acest gen de activitate nu mă interesează în mod deosebit. Oricare bărbat poate să ajungă să facă mici perversităţi, depinde de starea de beţie în care se află. Iar homosexuali există pretutindeni. Pe mine mă interesează perversităţile mai grave. Dacă doriţi să-mi înmânaţi listele citate, nu le refuz. Doresc însă ceva mai mult. Mult mai mult

„Blândul Henri" îşi ridică nasul lui turtit, de buldog, ca şi cum ar amuşina. Dacă putea să contribuie la decimarea nemţilor, de ce să n-o facă, indiferent de ce căuta Grau?

Mai ales că i se oferea şansa să scape nişte compatrioţi de la o moarte sigură. Făcu un efort de gândire, după care ridică imperceptibil din umeri.

— Cât mi-aţi da, de exemplu, pe un general? întrebă el în sfârşit cu vocea sa voalată de băutor de absint.

— IVei francezi, răspunse Grau imediat. Trei de pe oricare listă, pe care mi-o veţi da. Trebuie să menţionez însă că lista trebuie să cuprindă zece nume. Alegerea o voi face eu. Trebuie să înţelegeţi că nu sunt atotputernic. Este necesar să-mi iau şi eu măsurile mele de prevedere pentru ca serviciul de siguranţă şi Gestapoul să nu-mi bage beţe-n roate. Nu am nevoie să vă explic, înţelegeţi dumneavoastră. Ne vom descurca aici, la Paris, şi cu aceste organizaţii triste. Puteţi să-mi spuneţi acum fa care general vă gândiţi?

Prévert ezită. Grau nu era omul să lucreze cu metodele geambaşilor de cai. Cunoştea bine toate trucurile meseriei sale, dar nu avea un caracter de intrigant. De

aceea zise:

— Cunoaşteţi un general cu numele de Kahlenberge?

— Perfect. Încheiem afacerea! zise Grau. Puteţi să-mi furnizaţi detalii?

— Mai acordaţi-mi timp, o zi-două pentru a tria şi a completa materialul.

— Bine. Voi reveni mâine, Monsieur Prévert!

Raport parţial

Alte documente

Informaţiile unui ziarist, care s-a ocupat în mod deosebit de evenimentele din iulie 1944 la Paris şi care a scris mai multe lucrări legate de cercetările sale.

Despre grupul care s-a format în jurul generalului

Stülpnagel, şeful forţelor armate germane din Franţar nu pot spune mai nimic nou. Atitudinea majorităţii ofiţerilor implicaţi direct în conspiraţia împotriva lui Hitler îţi inspiră un respect nemărginit. Mai ales atitudinea locotenent-colonelului Cäsar von Hof acker a fost de o grandoare istorică.

Alături de aceste grupuri distincte, formate în sferele înalte ale ierarhiei militare, mai existau şi numeroase grupuleţe de mai mică importanţă, constituite din elemente trinevoûoare dar pasive, uneori chiar din confidenţi benevoli în jurul acestor grupări se învârteau o serie întreagă de ofiţeri care bănuiau multe lucruri fără să cunoască însă amănunte. Ei au încercat să adere cu prudenţă la aceste grupuri, dar nu au fost acceptaţi

Alţii, la rândul lor, fie simpli ofiţeri, fie ofiţeri de stat-major sau generali constituiţi în grupuri independente, încercau să-şi întindă plasa. Adeseori conspirau între ei sau chiar împotriva lor fără însă a-şi da seama. Toţi erau conştienţi că situaţia nu mai poate dura. Le lipsea însă o organizare centrală, atotcuprinzătoare. Având în vedere natura lucrurilor, ea era imposibil de realizat.

Astfel au putut fi înregistrate tentative de conspiraţii foarte curioase. O cerinţă importantă era renunţarea la orice document scris şi la orice aluzie în convorbirile telefonice. Duşmanul putea să intercepteze totul. În acest

caz, duşmanul era format din serviciile de securitate şi din

Gestapo, fiind suspectate însă şi serviciile de contraspionaj.

Mijloacele de comunicare cele mai sigure erau discuţiile directe, de la ofiţer la ofiţer, sau cele care aveau loc într-un cerc foarte restrâns.

Aceste discuţii nu trebuiau în niciun caz să bată la ochi.

Ofiţerii din acelaşi serviciu se vedeau cu uşurinţă fără a trezi suspiciuni Dar ofiţerilor, care nu aveau nici un motiv oficial pentru a se înălni, le era deosebit de greu să comunice unii cu alţii

Astfel au fost alese pentru asemenea convorbiri locuri neutre şi cât se poate de nebătătoare la ochi cum ar fi metroul, mai ales liniile 1 şi 7 între Palais-Royal şi Hotel de

Viile. Se lua contact şi-n cafenele. Domnul von Falckenhausen, de exemplu, membru al statului-major al înaltului Comandament al Wehrmachtului din Franţa, pare să fi fost un biciclist pasionat; el obişnuia să pedaleze în civil, având pe cap o bască tipic franceză.

Gândiţi-vă la situaţia generală din acele vremuri: frontul din est ceda treptat terenul. Aliaţii debarcaseră în Sicilia.

Frontul din Normandia, care rezistase până atunci, ameninţa cu cedarea. La Paris se aflau încă numeroase state-majore şi diferite trupe: trei comandamente pentru armata de uscat, pentru Luftwaffe şi marină, toate trei având propriile lor servicii de securitate, apoi comandantul forţelor armate din

Franţa, şeful suprem al SS-ului şi al poliţiei din Franţa, serviciul de securitate, eşalonul logistic al frontului din vest, etc. a în afară de acestea, în Paris şi în regiunea pariziană se aflau numeroase unităţi mici sau mari – trupe de rezervă şi de înlocuire destinate în parte represiunii unor eventuale revolte. Trupele lui von Seydlitz-Gabler reprezentau numai o mică parte a acestor unităţi în ciuda celor enumerate mai sus, tabloul general pe care-l oferea

Parisul părea neschimbat; Parisul rămânea – citez acum un specialist – un „Eldorado „pentru mulţi nemţi

Raportul fostului plutonier Johannes Kopisch, membru în acea epocă al jandarmeriei de campanie. În această calitate, el a executat numeroase controale în rândul

Wehrmachtului din comandamentul regiunii pariziene.

De ce îmi aduc aminte atât de bine de acea seară? Deoarece întreaga afacere mi s-a părut destul de stupidă. Dumneavoastră ştiţi, ca jandarm de campanie vezi foarte multe lucruri, dar ce s-a întâmplat atunci a fost pur şi simplu o tâmpenie.

Nu aş putea să vă sun acum nici data, nici ora exactă.

Dar era după miezul nopţii şi era o mare zăpuşeală. Cea mai mare parte din luna iulie am suferit de această căldură de seră care a durat până-n 21 iulie. Îmi aduc perfect de bine aminte de această dată. De ce? În acea zi a început să plouă, caietul meu de rapoarte a căzut în noroi şi era cât pe-aci să fiu trimis pe front. Şeful meu era un om deosebit de sever şi de arţăgos, despre care aş putea scrie numeroase cărţi.

Dar să revenim la subiect! Trebuie să fi fost cu câteva zile înainte de 21 iulie. Într-o noapte ne făceam rondul nostru obişnuit într-o maşină de teren. Mereu pe acelaşi traseu, în sus şi-n jos pe Champs Élysées, de la Arcul de Triumf până la Rond-Point.

Şi tocmai când o luam din nou în sus pe Champs

Élysées – sau poate chiar în jos? – se îndreptă spre noi un tip care ne spuse: „La barul Mocambo un tip ţine discursuri defetiste”. I-am spus: „Suflă puţin!” Mi-am dat seama că tipul nu era afumat. În caz contrar i-aş fi dat papucii Subofiţerul care ne-a oprit făcea parte din cei ultraconştiincioşl

N-aveam de ales, aşa că ne-am îndreptat spre barul

Mocambo să vedem despre ce e vorba.

Intrăm deci înăuntru şi ne îndreptăm spre cel care ţinuse cuvântarea defetistă. Îi fac semn cu ochiul şi-l

întreb: „E
adevărat?” Şi ce credeţi că spune tipul, boul ăsta? Spune pur şi simplu: „Da”. Recunoaşte totul în loc să nege. Nici nu se gândeşte să se folosească de singurul argument posibil, să spună că era beat mort şi că vorbele sale n-au fost înţelese cum trebuie, el referindu-se la cu totul altceva, să îndruge ceva potrivit.

Ei bine, nu-mi venea să-mi cred urechilor! Acest Hartmann era direct mândru de ce spusese, de ce-şi permise să afirme. „Ei şi?” afirma el. „Ce-am făcut?” Vă rog nu rămâi cu gura căscată la astfel de afirmaţii? Tipul aţâţă francezii împotriva noastră şi pretinde că războiul e o tâmpenie. Şi asta în faţa a zeci de martori! Ei bine – când te gfităeşti acum – n-a greşit prea tare! Dar aşa ceva nu se face!

Nu mi-a rămas nimic altceva de făcut decât să-l iau cu mine pe acest Hartmann. Împreună cu câţiva martori – printre care şi o persoană care susţinea că este fiica unui general. Ei bine, ce-am mai râs atunci! Dar mi-a trecut apoi râsul când am aflat că bătrânul ei era într-adevăr general în orice caz am înaintat raportul aşa cum prevedea regulamentul. Ce altceva puteam oare face?

Ce impresie mi-a făcut Hartmann? Am spus-o, cred. Un sărman imbecil! De altfel – un tip drăguţ. Un pic cam molatec, dar drăguţ. Mi s-a părut cam ciudat. Vreau să spun că nu părea a fi în toate minţile. De ce? Nu ştiu. Am doar această senzaţie.

Declaraţia fostului locotenent-colonel Sandauer, aghiotant al generalului Tanz.

Făcând această declaraţie, Sandauer a afirmat că el o va repeta oricând, dacă va fi nevoie, „sub jurământ”. Ea a fost făcută în scris după 17 ani de la evnimentele evocate.

Data exactă: 18 septembrie 1961. Iată textul declaraţiei:

Insist asupra faptului că nu a fost niciodată cazul de „a trimite la abator” divizia Nibelungii al cărei comandant era generalul Tanz, nici în Polonia, nici în Rusia, nici în Franţa.

Detaşarea diviziei noastre în iulie 1944 în bazinul parizian nu a avut niciun fel de legătură cu această problemă.

Adevărate sunt doar următoarele fapte:

1. Pierderile diviziei Tanz se menţineau, la acel moment, în limite care pot fi numite rezonabile.

2. Dacă cifrele pierderilor pot să pară deosebit de ridicate în ochii nespecialiştilor, aceasta se datorează faptului că noi – în calitate de divizie de elită – am fost întotdeauna introduşi în luptă în punctele cele mai fierbinţi.

3. Comandamentul diviziei a fost întotdeauna bine planificat şi asigurat conform ordinelor; nu a existat niciodată interimat sau haos. Singura excepţie ar putea fi considerată situaţia din faţa Leningradului din decembrie 1941. Atunci, generalul Tanz, care se găsea în fruntea unui detaşament de şoc, a fost rupt de grosul diviziei. În afară de asta, noi am fost supuşi unui foc de artilerie de o intensitate rar întâlnită.

În urma acestui concurs nefericit de împrejurări, divizia noastră a fost pentru o scurtă perioadă de timp dezorganizată, incapabilă să acţioneze.

4. Afirmaţia, larg răspândită, conform căreia generalul

Tanz ar fi primit în urma acestor evenimente ordinul, de la

Führer în persoană, să nu mai ia parte personal şi direct la acţiuni de luptă nu corespunde în totalitate adevăhilul

Personal şi în particular aş dori să adaug declaraţiei mele următoarele: Domnul general Tanz era în străfundul fiinţei sale un om luptător. Dar după episodul Leningrad, şi-d dat în permanenţă silinţa să-şi ţină bine în mână divizia.

Acest lucru nu se putea face decât de la cartierul general al diviziei Datorită acestui fapt generalul a fost obligat să nu mai ia parte direct la acţiunile militare.

Nopţile generalului von Seydlitz-Gabler deveniseră în

ultima vreme din ce în ce mai scurte şi mai grele. Zăcea în pat ca o formă de plumb care fusese băgată într-un cuptor. Sângele îi circula prin vene ca o lavă vâscoasă. Suferea ca un martir.

Una din cauzele insomniei sale era necesitatea din ce în ce mai stringentă de a se gândi la destinul patriei sale şi mai ales la soarta conducătorilor ei. Niciodată în istoria germană un general nu a fost obligat să se gândească atât de intens la astfel de probleme.

Se învârtea în pat cu gura deschisă, fiind cât pe ce să cadă din el. Nu mai era în stare nici măcar să viseze.

Odinioară – în copilărie şi în tinereţe – trăise în visurile sale bătălii întregi, sărbători de încoronare şi parade militare. Totul era de o claritate strălucitoare; putea chiar să descifreze inscripţiile de pe drapele şi să distingă cozile animalelor de pe blazoane. Acum nu vedea decât un caleidoscop de culori terne însoţite de zgomotele puternice ale unei orchestre de suflători care-ţi spărgea urechile cu melodia „Parlez-moi d'amour".

— Scularea, domnule general! spuse subofiţerul Lehmann, ordonanţa sa.

Generalului îi trebuiră câteva secunde pentru a se putea trezi. Îşi ridică gemând toracele, se lăsă pe o parte şi-şi puse pe duşumea picioarele sale în formă de sabie, întinse mâna după paharul cu suc de portocale, scos dintr-o cutie de conserve, pe care Lehmann i-l oferi.

Lehmann avea obiceiul să bea în fiecare dimineaţă suc de portocale. De aceea îi dădea şi generalului.

În timp ce îşi golea paharul, în picioare şi în cămaşa de noapte care-i făcea mic şi neajutorat, el se uită la ceas.

Faţa lui luă pentru prima oară în acea zi o expresie umană de om revoltat.

— A dat strechea-n tine, Lehmann! E abia ora şapte!

— Domnul general ia astăzi micul dejun la hotel împreună cu stimata doamnă. Lehmann pronunţă aceste cuvinte ca şi cum ar fi transmis prognoza meteorologică.

Stimata doamnă a telefonat aseară exprimându-şi această dorinţă. Şi deoarece, domnule general, v-aţi întors

azi-noapte târziu…

— Bine, bine! zise generalul scurt. Se grăbi să-şi termine toaleta de dimineaţă.

— Maşina vă aşteaptă deja, spuse Lehmann. În faţa lui se afla din nou un general încărcat de decoraţii şi pli n de demnitate. Ordonanţa îl măsură cu un ochi critic părând satisfăcută.

Von Seydlitz-Gabler se lăsă condus de la cartierul său general situat la Auberge du Moulin-Noir, în marginea estică a Bois de Vincennes, în centrul oraşului, în Place

Vendôme, unde coborî în faţa hotelului Éxcelsior. Aici locuia temporar soţia lui. Din fericire, la Paris nu i se puteau oferi aceleaşi facilităţi ca la Varşovia.

— Spre marele meu regret nu te văd decât arareori, zise doamna Wilhelmine în loc de salut.

— Serviciul, draga mea, serviciul mă acaparează cu totul. În prezent ne găsim în faţa unor decizii hotărâtoare!

Generalul, care intrase în camera de hotel a soţiei sale, o învălui pe Wilhelmine cu o privire cavalerească, plină de devotament. Apoi, privirea îi căzu pe cel de-al doilea pat, îmbrăcat într-un alb imaculat, neatins, destinat lui şi care părea că-l acuză. Dar spre uşurarea lui, lângă fereastră stătea Ulrike, preaiubita lui fiică, bine făcută şi graţioasă ca un cal de curse. Însăşi coama ei de păr venea să întregească această comparaţie.

— Vom lua micul dejun împreună, decretă Wilhelmine.

Ceea ce au şi făcut – după multă vreme – iarăşi în cercul restrâns al familiei. Schimbară câteva fraze politicoase, vorbiră despre acasă şi despre Paris. Ulrike constată că-i place Parisul. Fontainebleau însă, unde îşi desfăşura activitatea, i se părea plicticos în comparaţie cu

Parisul.

— Parisul nu-i de tine, declară doamna Wilhelmine cu hotărâre. Aruncându-i apoi o privire scurtă soţului ei, ea continuă: Parisul nu face bine nimănui. Totuşi i-aş permite lui Ulrike să mai rămână aici câteva zile. Tocmai am auzit că generalul Tanz se va instala aici. Cred că va trebui să

avem puţin grijă de el.

— Prefer atunci să rămân la Fontainebleau! exclamă spontan Ulrike.

Pentru această remarcă ea fu aspru pusă la punct de către mama ei pe care generalul se simţi obligat s-o susţină. Wilhelmine se lansă apoi într-un lung monolog care îi permise să spună totul cu privire la această temă.

Argumentele ei erau fără replică, cei prezenţi fiind total neputincioşi în faţa lor. Ulrike se cufundă într-o tăcere ostentativă. Generalul însă declară că ştie să aprecieze argumentele veneratei sale soţii – de fapt ca întotdeauna.

— Voi vorbi imediat cu Kahlenberge despre problemele organizatorice corespunzătoare! zise generalul.

— Prietenul dumneavoastră intim s-a băgat din nou în rahat până peste cap!

Aceste cuvinte fuseseră spuse de generalul Kahlenberge caporalului Otto.

Otto pusese pe biroul lui Kahlenberge raportul

Comandamentului din Paris – fără niciun fel de comentariu. Generalul avea să afle şi aşa destul de curând detaliile penibile ale acelei întâmplări.

— Acest Hartmann, continuă generalul, e un pericol public datorită prostiei sale. A mers prea departe cu declararea în public a idealismului său care cuprinde întreaga lume şi mai ales femeile. Te rog să nu mă înţelegi greşit, Otto. Nu am nimic împotriva opiniilor particulare, nici nu pretind recunoştinţă sau efuziuni sentimentale de la subordonaţii mei. Singurul lucru pe care-l cer este puţin bun simţ. Există anumite lucruri pe care nu ţi le poţi permite dacă doreşti să lucrezi cu mine. N-am ce face cu imbecili sentimentali!

— Ce lucruri rele a făcut? întrebă Otto pe tonul unui vizitiu cumsecade, dornic de a da explicaţii unui client deosebit de dificil.

— A ţinut discursuri defetiste! în prezenţa francezilor!

— Ăia n-au înţeles nici jumătate din discursul său – franceza lui Hartmann e de neînţeles!

— Otto, întrebă generalul cuprins de un vag presentiment, ai fost şi tu de faţă?

— Din pură întâmplare, răspunse acesta. Stăteam la tejghea şi beam un păhărel. Deodată l-am auzit pe Hartmann dându-şi drumul.

— Şi nu i-ai tras una peste gură?

— Era în plin avânt, domnule general. La început nici n-am înţeles ce trăncănea. Cred că a vorbit ceva despre înţelegerea între popoare, despre reconciliere.

— S-a întâmplat într-un bordel, bineînţeles?

— Nu era un bordel, domnule general, pe cuvântul meu de onoare. Era una din cârciumile alea obişnuite.

— Bine, răspunse Kahlenberge amuzat. Te voi ţine în umbră în cazul în care cineva va face o anchetă. În ceea ce-l priveşte pe Hartmann n-am să mişc nici cel mai mic deget! Să petreacă nişte zile la arest, poate aşa o să-i vină mintea la cap şi-şi vî da seama ce prostii a făcut! mai târziu o să-l scot iarăşi din rahat, chiar cu riscul de a mă călca din nou pe nervi cu discursurile sale filantropice.

Mai ai ceva să-mi spui?

— Vă rog să mă iertaţi, domnule general. Otto încercă să intre în pielea urnii preot militar, rol pe care nu-l stăpânea prea bine – spre satisfacţia lui Kahlenberge. Vă rog să reflectaţi la ce s-ar putea întâmpla dacă

Hartmann ar fi interogat şi dacă va spune nişte nume sau dacă va fi obligat s-o facă. Mă tem că în acest caz el nu va spune doar numele meu ci şi al unei alte persoane.

Gneralul Kahlenberge îşi ridică bărbia. Ochii lui priveau cu neîncredere. În creierul său se făcură de îndată legăturile corecte.

— Otto, doar nu vrei să zici că şi domnişoara von

Seydlitz-Gabler a luat parte la această acţiune?

— Ba da, domnule general! spuse Otto-Otto cu admiraţie. Generalul său avea un al şaselea simţ când era vorba de probleme delicate. Am avut ordin s-o iau ieri de la operă pe stimata domnişoară şi s-o conduc cu maşina la

hotel. Cu această ocazie am făcut un mic ocol.

Kahlenberge luă un lineal de pe birou şi-şi lovi cu el palma întinsă, fixându-l cu privirea pe Otto. După o pauză mai îndelungată el zise:

— Cred că nu-ţi trece prin minte să-ţi desfăşori viaţa particulară în Cercurile generalilor?

Otto explică pe un ton sugestiv:

— Puteţi avea încredere deplină în mine. Nu sunt un imbecil. În afară de asta, această Ulrike e mult prea slabă pentru a corespunde gusturilor mele.

Acest lucru voia să-l ştie cu exactitate Kahlenberge.

Deşi avea o grămadă de lucru, îl interesa absolut tot ce era în legătură cu familia von Seydlitz-Gabler. La început, Otto tăcu rezervat. După câteva înfloriturі retorice preliminare, îşi dădu drumul la gură clipind din ochi:

— Ulrike von Seydlitz-Gabler are o slăbiciune pentru

Hartmann. Vocea ei devine guturală când vorbeşte despre el sau cu el. Totul a început încă atunci, la Varşovia.

Punctul de plecare se pare că au fost interesele artistice comune – Chopin, de exemplu. Urmează o aventură romantică, plimbări în doi mână-n mână, diverse scrisori transmise prin poşta militară de campanie… Emoţionant, nu-i aşa?

Generalul Kahlenberge puse linealul pe birou. În colţul ochilor îi apărură riduri de veselie.

— Daţi de urgenţă un telefon în numele meu la

Comandamentul Parisului, Otto. Hartmann să fie transferat de îndată la mine. Vom aviza restul.

Otto părăsi camera bucuros, iar Kahlenberge se afundă în dosarele sale. Cu ajutorul ofiţerilor săi de stat-major el reuşi să rezolve într-un timp minim munţi de documente. Ordinele sale erau precise, ca şi cum ar fi ieşit dintr-o maşină de ştanţat. După o oră de muncă, colaboratorii săi erau scăldaţi în sudoare. Kahlenberge avea un aer mulţumit şi rozaliu ca un bebeluş proaspăt îmbăiat.

Organizaţia lui Kahlenberge funcţiona din plin şi scuipa ordine precum rotativa ziare. Această erupţie

vulcanică de zel a fost întreruptă doar prin venirea generalului von

Seydlitz-Gabler.

Acum începea faza aşa-numitei planificări de perspectivă. Obiectivele apropiate erau mai clar precizate, iar cele îndepărtate conturate. Oamenii se transformaseră în coloane de cifre, se opera în exclusivitate cu cifre. Totul nu era decât un „material” care trebuia folosit cu eficacitate. Abia după aceea veni rândul problemelor deosebite.

— Am discutat ieri noapte, spuse Kahlenberge pe un ton confidenţial, cu un grup de ofiţeri de încredere. Printre ei se aflau şi doi generali; vreţi să le spun numele?

— Vă rog, nu e nevoie! zise von Seydlitz-Gabler ridicându-şi mâna îngrijită ca pentru a ordona discreţie.

— Toţi sunt de acord, raportă Kahlenberge, că trebuie să se întâmple ceva dacă dorim să evităm o catastrofă absolută. Ei sunt de părere că nu trebuie să ne dăm în lături de la nimic. Sperăm să vă putem avea în mijlocul nostru, domnule general!

Von Seydlitz-Gabler se informă asupra diferitelor detalii şi fruntea lui de gânditor se încreţi de riduri adânci.

În tot acest timp el dădu din cap de mai multe ori.

În încheiere spuse:

— Ţineţi-mă şi pe mai departe la curent, dragă

Kahlenberge. Nu vă refuz colaborarea mea, dar mai am câteva obiecţiuni de formulat. Vă atrag mai ales atenţia asupra folosirii negândite a actelor de violenţă. De altfel, cred că este inutil să vă spun că această discuţie nu a avut loc niciodată. Totuşi vă pot asigura cu conştiinţa împăcată: dacă patria mă cheamă, voi răspunde la apel!

Kahlenberge acceptă această asigurare care nu spunea de fapt nimic. Nu se aşteptase la altceva. Totuşi nu a pregetat să laude simţul acut al datoriei şi sagacitatea generalului von Seydlitz-Gabler.

— Să abordăm acum punctul următor, spuse generalul von Seydlitz-Gabler. Tanz e în drum spre Paris. Are ordin să se prezinte la noi. A fost plasat provizoriu sub

ordinele noastre. Noi trebuie să refacem cât mai repede posibil divizia lui decimată pentru a o pregăti de luptă.

Următoarea jumătate de oră a fost folosită pentru consideraţii de rutină. Cei doi generali erau convinşi că divizia Tanz le va epuiza toate resursele. Tanz se bucura de protecţia şefului suprem al Wehrmachtului. Lucrurile cele mai bune vor fi doar destul de bune pentru el.

— Vom avea o mulţime de greutăţi, zise Kahlenberge. Cu Tanz nu-i de glumit.

— El şi oamenii lui au luptat ca nişte lei. O pauză, o perioadă de odihnă îl vor ajuta să-şi recapete forţele.

— Excelentă idee! exclamă Kahlenberge. El înţelese de îndată ce posibilităţi se creionau aici. În acest mod, Tanz putea fi abătut în altă direcţie, îndepărtat, poate chiar şi izolat. Chiar dacă acest lucru ar reuşi numai pentru o scurtă perioadă de timp, ar fi totuşi un câştig enorm.

— Generalul Tanz, zise von Seydlitz-Gabler pe un ton părintesc, este apreciat de toată lumea – inclusiv de familia mea. Soţia mea ar fi cu siguranţă dispusă să-l primească şi să-l răsfeţe după toate regulile artei pe vechiul nostru camarad de arme. Fiica mea îi va da şi ea cu plăcere tot sprijinul.

— Splendid! exclamă Kahlenberge.

— Este evident că un astfel de program nu va putea avea loc în permanenţă. Nu putem să fim atât de insistenţi! Propun deci următoarele: Să-i pregătim lui

Tanz câteva zile agreabile şi armonioase. Să se dedice printre altele şi muzeelor, lucru uşor de realizat la Paris.

Ce părere aveţi?

— Cred, replică Kahlenberge pe un ton plin de subînţelesuri, că am omul potrivit pentru a-l însoţi permanent pe generalul Tanz. 11 cheamă Hartmann.

Generalul Tanz fusese rugat sau, mai exact, i se ordonase să se prezinte la orele 16. Cu cinci minute înainte de ora stabilită, generalii von Seydlitz-Gabler şi Kahlenberge se întreţineau lângă o fereastră din Auberge du Moulin-Noir.

Erau siguri că nu vor trebui să aştepte niciun minut în plus. Tanz era punctual ca radiodifuziunea Reichului.

La ora 16 fără trei minute îşi făcu apariţia un motociclist din suita generalului Tanz, urmat imediat de maşina de teren Mercedes, acelaşi model cu cel folosit de Tanz la

Varşovia – numai că era al patrulea vehicul din aceeaşi serie. Celelalte trei exemplare fuseseră transformate de război în fier vechi.

În acel vehicul şedea – imobil ca o statuie – generalul Tanz. La stânga sa, ţinând volanul cu ambele mâini, conform regulamentului, plutonierul Stoß. Pe scaunul din spate, locotenent-colonelul Sandauer, ofiţerul de legătură al diviziei Nibelungii. Alături de el, ordonanţa generalului, unul din cei mulţi a căror cifră nici nu poate fi înregistrată.

Al doilea motociclist al generalului încheia această mică, dar impresionantă suită. Datorită ţinutei lui de o solemnitate împietrită semăna mai degrabă cu o marionetă decât cu un om – o marionetă de fier. Aerul din preajma generalului părea îngheţat. Ce se apropia acum era întruchiparea rece şi strălucitoare a puterii. Personificarea războiului.

— Ştie să se pună în valoare! comentă Kahlenberge.

— Totul la el e disciplină şi stăpânire de sine! declară generalul von Seydlitz-Gabler cu un accent de admiraţie amestecat cu scepticism. Cei care nu ştiu ce este un general prusac nu trebuie decât să-l privească!

— Sărmana Prusie! murmură Kahlenberge pentru sine.

Generalii se salutară. Scena se derula după un ceremenonial solemn, pregătit cu grijă. Tanz rămase imobil timp de o secundă, ochii săi căutându-i pe cei ai lui von

Seydlitz-Gabler. La doi paşi în spatele lui, stătea, asemeni unei umbre, locotenent-colonelul Sandauer. Tanz îşi duse apoi la caschetă mâna înmănuşată în piele cenuşie de căprioară. El salută, după care dădu raportul cu o voce clară, fermă şi corectă.

Generalul-comandant von Seydlitz-Gabler răspunse

pe un ton pe care l-ar fi vrut la fel de ferm şi de net.

— Mă bucur să vă văd din nou la ordinele mele.

Dumneavoastră şi divizia dumneavoastră aţi purtat nişte lupte grele, rezistând eroic. Vă felicit, generale!

— Mulţumesc! spuse generalul Tanz scurt, înclinându-se cu demnitate.

Cu aceasta, partea oficială a întâlnirii se încheiase.

Von Seydlitz-Gabler râse uşurat şi zise:

— Fii bine venit, dragă Tanz!

Îşi strânseră mâinile respectând cu scrupulozitate eticheta: von Seydliz-Gabler îi dădu mâna lui Tanz, Tanz lui

Kahlenberge, von Seydlitz-Gabler lui Sandauer, Kahlenberge lui Sandauer.

— Să ne facem comozi, domnilor! Doriţi nişte răcoritoare?

— Refacerea efectivelor diviziei mele, începu Tanz spontan, ar trebui începută de urgenţă.

— Fără îndoială! replică generalul von Seydlitz-Gabler puţin agasat. Dar mai întâi să luăm loc.

Tanz luă loc – după generalul Gabler. Ceilalţi domni le urmară exemplul. Chiar şi şezând, generalul Tanz dădea impresia că stă în picioare, drept ca o luminare, controlându-şi fiecare muşchi. Sandauer care încerca zadarnic să-l imite semăna cu rădăcina noduroasă a unui arbore bătrân. Faţa lui de învăţător exprima îngrijorare.

Von Seydlitz-Gabler aruncă o privire scurtă şefului statului său major care se aşezase lateral, în spatele generalului Tanz. Kahlenberge îşi permise să rânjească uşor:

— Mă tem că reconstituirea diviziei dumneavoastră, domnule Tanz, nu se poate face de azi pe mâine.

— Ştiu, replică Tanz. Dar acest lucru nu schimbă cu nimic ordinul marelui cartier general: reconstituirea diviziei în cel mai scurt timp posibil!

— „Cel mai scurt timp posibil” poate înseamnă o săptămână sau două.

— Conform estimărilor mele, între şapte şi zece zile maximum.

Pentru generalul Tanz, fiecare zi – inclusiv noaptea! – era o zi de muncă. În timpul războiului nu trebuia să existe zile de odihnă – în orice caz nu într-un război la care lua el parte. Explica acest lucru de câte ori avea ocazia.

— Munca bună nu se face în grabă, replică Kahlenberge.

— Dar ea nu exclude rapiditatea.

Tanz îşi demonstră inflexibilitatea. Dar von

Seydlitz-Gabler detesta orice fel de demonstraţie în prezenţa sa. Se străduí totuşi să zâmbească înţelegător.

— Listele cu cerinţele noastre, Sandauer! comandă generalul Tanz.

Sandauer scoase un dosar voluminos din servieta lui şi îl înmână lui Tanz care îl înmână lui von Seydlitz-Gabler care îl dădu mai departe lui Kahlenberge. Acesta îl puse pe genunchii lui. Tăcere plină de aşteptare.

— Zece zile, spuse generalul Tanz cu insistenţă.

Poate numai şapte…

La un semn al lui von Seydlitz-Gabler interveni din nou Kahlenberge. Întâlnirea se transformă brusc într-o negociere laborioasă şi complicată. Kahlenberge vorbi mai întâi despre greutăţi şi posibilităţile de a le surmonta, după care încercă o nouă diversiune: Corpul de armată se află într-o situaţie foarte delicată fiind în permanenţă solicitat să completeze breşele de pe front, dar să şi refacă unităţile de rezervă.

Aşa cum prevăzuseră, Tanz nu a cedat. Dădu interlocutorilor săi de înţeles că în anumite circumstanţe va fi obligat să se pună direct în legătură cu cartierul general al

Führerului.

— Vom învinge toate greutăţile! afirmă von

Seydlitz-Gabler. Ne vom apuca imediat de treabă, vom munci intens dar fără să ne grăbim pentru a nu compromite succesul. V-am spus oare, dragul meu Tanz, că soţia mea vă transmite complimente?

— Îi mulţumesc doamnei şi-mi permit să-i prezint omagiile mele!

— Şi fiica mea Ulrike s-a interesat de dumneavoastră, dragă Tanz.

Un surâs vag străbătu chipul generalului. Îşi împreună mâinile.

— Pot să vă rog să-i transmiteţi domnişoarei salutările mele sincere?

— Cu multă plăcere, îl asigură von Seydlitz-Gabler. Îl învălui pe Tanz cu o privire părintească, ceea ce-i fu destul de greu. Sper că vom avea ocazia în zilele următoare de a vă avea ca musafir la o masă în familie.

— Sper şi eu acelaşi lucru! Tanz avea politeţea unui robot.

Din nou Kahlenberge interveni. De astă dată argumentă în felul următor: Chiar dacă reconstituirea diviziei

Tanz ar fi posibilă în zece zile, primele trei, patru sau chiar cinci zile vor fi ocupate în exclusivitate cu munca de rutină pe care el, Kahlenberge, ar putea s-o efectueze foarte bine cu Sandauer.

— Sunteţi de acord, Sandauer?

— Pe deplin, spuse locotenent-colonelul Sandauer serviabil.

Câteva zile de muncă cu Kahlenberge însemnau practic tot atâtea zile fără Tanz.

— Excelentă idee! exclamă generalul von Seydlitz-Gabler cu entuziasm. Câteva zile de odihnă vă vor face bine, dragul meu Tanz.

— Imposibil! interveni Tanz scurt. Vocea lui era plină de indignare. Era asemeni unui toreador căruia i s-a făcut propunerea să păzească temporar vacile. Trebuie să urmăresc lucrările de la început!

Von Seydlitz-Gabler încercă să-şi joace rolul de „părinte al soldaţilor” manifestându-şi îngrijorarea. El purta pe umerii săi, explică el, responsabilitatea sănătăţii morale şi fizice a soldaţilor săi. Tanz a acţionat exemplar, mergând până la epuizare. El nu s-a gândit niciodată la el, nu şi-a luat nicicând concediu. Dar şi cel mai bun motor are nevoie de odihnă, de revizie. Ce să mai spunem atunci

de oameni!

— Odihniţi-vă puţin, dragul meu!

— Nu pot să-mi permit s-o fac!

Von Seydlitz-Gabler nu cedă. Era un maestru în arta retoricii. Descrise totul în cele mai strălucitoare culori.

Tanz părea însă a suferi de daltonism. Îl conjură, îl rugă de asemeni. Dar Tanz era de neclintit. În cele din urmă recurse la mijloacele extreme:

— Nu-mi lăsaţi nicio altă alternativă, dragul meu, decât să vă impun ceea ce este spre binele dumneavoastră.

Cred că este absolut necesar să vă luaţi câteva zile de odihnă. Sunt gata să-mi asum întreaga responsabilitate pentru decizia pe care o voi lua. Vă ordon să luaţi concediu. E clar? Este un ordin!

— Da, domnule general! răspunse Tanz prompt.

Von Seydlitz-Gabler se bucura vizibil de succesul lui.

Era cu totul inutil să te comporţi între soldaţi ca un diplomat. Cum de a putut uita că într-o lume în care domneşte disciplina este uşor să te impui.

— Îl vom caza pe domnul general Tanz la hotelul

Excelsior.

— Mă voi ocupa de toate pregătirile necesare, explică

Kahlenberge. Sunt de părere ca domnul general Tanz să poată vedea în cel mai scurt timp posibil cât mai multe obiective turistice interesante din Paris. Pentru asta propun următoarele: îmbrăcăminte civilă, o maşină şi un cunoscător versat al condiţiilor de aici. Am la dispoziţie un om în statul meu major, un oarecare Rainer

Hartmann. Este caporal şi dispune de cunoştinţe extraordinare în materie de artă, istorie şi cultură, etc. Sunt convins că nu veţi putea găsi unul mai competent, dragă

Tanzi

— Minunat! spuse generalul von Seydlitz-Gabler.

Nimeni nu bănuia măcar catastrofa iminentă. Nici chiar Tanz, unicul care ar fi trebuit s-o prevadă.

Raport parţial

Alte documente din perioada în care au avut loc

aceste evenimente.

Extrase din notele personale – nu este vorba despre un raport de activitate oficial – *ale unui agent de la Sûreté* care obişnuia să lucreze sub codul A 17 A.

Aceste note se aflau în posesia unui domn B., fost plutonier în serviciul de spionaj al Abwehrului german, care a publicat câteva lucrări foarte interesante despre activitatea sa la Paris.

Notele luate de A 17 A în decursul unei anchete asupra unei crime din Rue de Londres. (Detaliile urmează mai târziu). Al treilea interogatoriu din cele şapte. Partener de discuţie: Ulrike von Seydlitz-Gabler. Discuţia s-a derulat conform indicaţiilor lui Monsieur Prévert.

Rezervele mele: Eu vin în numele Sûreté-ului francez, ştiu că nu există nicio bază legală pentru a interoga un membru al Wehrmachtului german. Sûreté vă roagă pur şi simplu să colaboraţi cu noi.

Rugăm de asemenea să ţineţi cont de următoarele: Este vorba doar de nişte întrebări de rutină care au drept scop completarea informaţiilor. Ele nu implică niciun raport direct cu crima a cărei circumstanţe dorim să le elucidăm.

De anchetă se ocupă cinci comisari Fiecare dintre ei trebuie să ia între şapte şi zece interogatoriu

Domnişoara von Seydlitz-Gabler s-a declarat, în cele din urmă, dispusă să colaboreze cu mine. i-am pus atunci următoarea întrebare: „De când îl cunoaşteţi pe un anume

Hartmann, Rainer Hartmann?”

Ulrike von Seydlitz-Gabler: L-am cunoscut pe domnul

Hartmann în Polonia, la Varşovia. Acest lucru s-a întâmplat cu doi ani în urmă – în 1942. S-a întâmplat la o recepţie la care a avut loc un concert de Chopin. În acea seară am schimbat doar câteva cuvinte. Dar peste câteva zile ne-am întâlnit din nou la comandament. Aici am stat de vorbă mai mult timp, după care am plecat să ne plimbăm. Apoi ne-am dat întâlnire duminica următoare. Se purta cu mine de parcă ar fi fost de faţă şi tatăl meu, generalul. În orice caz, Rainer

Hartmann s-a purtat întotdeauna foarte cuviincios. A trebuit să fac mari eforturi pentru a-i risipi rezerva. Dar acest lucru s-a întâmplat mult mai târziu la Paris, nu la Varşovia.

Restul este în exclusivitate problema mea personală, nu-i aşa?

Directive emanate de la cartierul general al generalului-locotenent Tanz, comandantul diviziei Nibelungii, redactate şi editate de ofiţerul de legătură.

Către secretarul de serviciu.

...a şterge bine în fiecare dimineaţă cu o cârpă de tină biroul înainte de începerea serviciului. O dată pe săptămână placa mesei trebuie dată cu ceară şi lustruită, şi anume, luni dimineaţa. De asemenea de câte ori i se schimbă locul.

Toate deteriorările trebuie reparate pe loc. În cazul petelor de cerneală trebuie aplicată de urgenţă o soluţie care curăţă petele. Ea poate fi găsită la serviciul de legătură unde există rezerve.

Pe biroul domnului general trebuie să se afle în permanenţă: cerneală neagră şi roşie, două tocuri cu câte o peniţăt trei peniţe de rezervă. Apoi trei creioane; semitari; două creioane chimice, tari; un creion roşu, gros; un creion verde, subţire – toate foarte ascuţite, niciunul din ele nu are voie să fie mai scurt decât două-treimi din lungimea iniţială. O

cantitate dublă de ustensile de scris trebuie avută în rezervă.

Sertarul din stânga este pentru rezerve. Nicio radieră!

Către a doua ordonanţă personală – Extras – Generalul are două ordonanţe personale, numite şi „băieţi”. Ordonanţa 1 este responsabilă pentru serviciul intern, iar ordonanţa 2 pentru cel extern.

Indicaţiile pentru cei doi cuprindeau opt pagini dactilografiate.

Cu privire la: Rezervele alimentare

Deoarece e imposibil să prevezi începutul şi durata

diferitelor operaţiuni militare, o rezervă alimentară – raţia de fier va exista întotdeauna. Ea este compusă dintr-o conservă de

250 g de grăsime (topită fără bucăţi de carne), o conservă de

250 g de came de vacă (numită şi comed-beef), o conservă de 250 g cu pateu (cu usturoi sau de ţară, în niciun caz pateu de ficat), două pachete de pâine prăjită (unul cu pâine de gnu şi celălalt cu pâine de secară), o solniţă umplută cel puţin pe trei-sferturi cu sare granulată.

La acestea se mai adaugă obiectele următoare: tacâmuri din metal (în niciun caz de argint) şi anume: un cuţit, o furculiţă, o lingură şi o linguriţă. Două sticle de termos cu geanta lor. Cea albastră pentru băuturile reci, cea roşie pentru băuturile fierbinţi. Două şervete mari pentru a înlocui faţa de masă. Şase şerveţele albe, din în Două pahare.

Hârtie igienică aspră şi tare, cuprinzând un minimum de 50 de foi pliate, albe sau gri, niciodată colorate.

Raportul fostului caporal-major Otto despre relaţiile între Ulrike von Seydlitz-Gabler şi Hartmann.

Când mă gândesc astăzi la acele evenimente, am impresia că cei doi m-au dus bine de nas. De fapt, ar fi trebuit să-mi dau seama de manipulările lor. Dar ei au fost de-o prudenţă neobişnuită.

Aveau şi toate motivele. Dacă generăleasa ar fi aflat ceva… nici nu vreau să mă gândesc la ce s-ar fi putut întâmpla! Kahlenberge trebuie să fi mirosit ceva. Trebuia mereu să-i dau raportul despre tot ce ştiam în legătură cu ei.

Ca să spun adevărul, nici nu ştiam prea multe. Astfel că, am născocit mereu câte ceva pentru a-l mulţumi pe Kahlenberge. La urma urmei la ce-ţi serveşte imaginaţia?

Dar vreau să vă spun un lucru: o astfel de fată de general prezintă multe avantaje. Dacă o manevrezi cu grijă te poţi alege cu o asigurare pe viaţă. Dacă greşeşti – din contră; te poate costa capul. Dar Hartmann n-a avut niciodată noroc. Oriunde păşea intra în cel mai mare rahat.

Şi apoi, o avea pe Raymonde!

Generalul von Seydlitz-Gabler suferea din cauza atmosferei încărcate şi fierbinţi a Parisului. Începea să se simtă din ce în mai bătrân şi mai uzat. Tentaţiile din jurul lui erau mult prea mari, dar el nu mai avea nici măcar libertatea de a se lăsa sedus de ele. Astfel, generalul îşi găsi refugiul în vinul roşu pretinzând că vrea să lucreze mult. Comandă o sticlă de Mâcon şi o chemă la el pe

Melanie Neumaier, devotata sa secretară. Ceru să i se aducă în birou şi două pahare de vin şi o stivă de documente diverse.

El o învălui pe Melanie Neumaier cu o privire paternă care nu se deosebea prea mult de cea a unui crescător de animale ce-şi contemplă iepurele preferat.

— E destul de târziu. Nu doresc să vă reţin prea mult!

Îi zise el.

— Nu vă faceţi probleme, domnule general! exclamă domnişoara Neumaier. Sunt întotdeauna la dispoziţia dumneavoastră, cum bine ştiţi!

— În acest caz, vom examina câteva dosare.

Melanie era o colaboratoare incomparabilă, fidelă şi punctuală ca un cronometru. Nu se dădea în lături de la nimic. În acea seară, generalul avea chef să exploreze „ultimele” limite ale disponibilităţilor ei, de care era sigur că sunt nelimitate, fapt care-l măgulea foarte tare.

Se ocupară mai întâi în exclusivitate de dosarele de pe birou. Niciunul nu prezenta vreo problemă specială, dar trebuiau examinate şi rezolvate.

Între timp băură Mâconul. Prima sticlă se goli repede.

Subofiţerul Lehmann aduse a doua sticlă fără ca faţa lui de oaie să trădeze ceva. Ochii lui tulburi priveau dezinteresaţi; ştia, din experienţa lui îndelungată, că generalul o considera pe Melanie Neumaier un simplu obiect de consum zilnic. Ideea că această stare de lucruri s-ar putea schimba într-o bună zi nu-i trecu prin minte. Pregăti o a treia sticlă şi se duse la culcare.

De fapt, noaptea abia începuse. Generalul von

Seydlitz-Gabler ridică paharul în direcţia lui Melanie, făcând un gest larg ca şi cum ar fi ţinut un discurs la popotă ofiţerilor. Bău paharul cu o plăcere evidentă.

Melanie făcu acelaşi lucru.

— Doriţi poate să încheiem pentru astăzi? întrebă generalul. Presupun că vă aşteaptă cineva.

— Atunci să aştepte! exclamă Melanie cu cochetărie.

— Mă flataţi, dragă Melanie, murmură generalul cu o voce răguşită. Ocazia era favorabilă şi fructul copt. Dormitorul generalului se afla alături de birou. Generalul se hotărî să treacă la atac.

— Aşezaţi-vă lângă mine, Melanie, zise el. În acest mod ne va fi mai comod să prelucrăm dosarele.

Melanie Neumaier îşi trase scaunul de lângă masă şi-l puse lângă fotoliul şefului ei.

Generalul îşi puse, ca din întâmplare, mâna pe coapsa stângă a lui Melanie care şedea la dreapta lui, ca şi cum ar fi căutat un punct de sprijin. Ea îşi mişcă imperceptibil picioarele pentru a se apropia şi mai mult de general şi bău o înghiţitură de vin fără a avea însă nevoie de acest întăritor. Aşteptase de multă vreme acest moment, de fapt de ani de zile. Ea ştia perfect că acum, în faţa scopului aproape atins, nu avea voie să-şi piardă stăpânirea de sine. Momentul nu venise încă.

— Sunteţi supărată? întrebă von Seydlitz-Gabler încet.

— Sunt fericită! replică Melanie cu o voce voit speriată.

Herbert mai ezita încă. Nu părea pe de-a întregul decis să atace ultima baricadă. Satisfacţia de a putea s-o facă era mult mai puternică decât dorinţa de-a o face. El clipi în lumina pe care lampa de birou o arunca asupra dosarelor deschise. Camera semăna cu o scenă pe care se juca un spectacol de revistă: nuanţele dominante erau de roz deschis şi roşu aprins. Generalul îşi închise ochii, intensitatea culorilor îi provoca durere. În timp ce mâna sa dreaptă explora zonele călduţe şi intime, percepu brusc un

zgomot monoton, care devenea din ce în ce mai tare şi mai ameninţător. Cineva bătea la uşă. Melanie sări speriată în picioare şi-şi trase-n jos fusta boţită. Ochii ei de căprioară speriată străluceau pe faţa ei rubicondă. Şi

Herbert se metamorfoză în general, cu ajutorul unor gesturi bruşte – asemeni figurilor din desenele animate.

Intră Kahlenberge.

— Sunt sigur că nu vă deranjez. Leneşul de Lehmann s-a dus să se culce după ce mi-a spus: „Generalul lucrează cu domnişoara Lehmann”. De aceea nu am ezitat să intru la o oră atât de nepotrivită, deoarece am de discutat cu dumneavoastră o problemă importantă.

— Bineînţeles că nu mă deranjaţi!

— Cu siguranţă? Buna Melanie i se păru lui Kahlenberge destul de jenată şi încurcată. Dar putea pur şi simplu să se înşele!

— Vreţi vă rog să ne lăsaţi singuri câteva minute, dragă domnişoară Neumaier, zise Kahlenberge nestingherit. Desigur, dacă generalul este de acord.

Von Seydlitz-Gabler sancţionă atitudinea obişnuită de nonşalanţă a şefului său de stat-major prin tăcere.

Melanie părăsi încăperea mâhnită, cu capul în pământ. I se trântise uşa în nas. De Kahlenberge! Nu-l simpatizaze niciodată – acum însă îl ura.

— Aveţi de discutat cu mine o problemă importantă?

Kahlenberge îi raportă despre discuţiile secrete pe care tocmai le purtase. Conform acestora, reţeaua de întâlniri secrete se dezvoltase şi se întărise substanţial. Ea cuprindea pe comandantul şef ai forţelor din vest, feldmareşalul von Kluge care simpatiza cu conspiratorii, comandantul-şef al forţelor armate staţionate în Franţa, generalul von Stülpnagel. Comandantuî-şef al armatelor de rezervă, generalul Fromm, era la curent cu totul şi aştepta momentul când să intre în acţiune.

— Bine, bine, zise generalul von Seydlitz-Gabler. Dar n-aţi fi putut să-mi povestiţi toate acestea şi mâine dimineaţă?

— Acţiunea trebuie executată de urgenţă – poate

chiar în trei zile, deci pe 20 iulie, conform unor remarci venite din strada Bendler. Este vorba de a aduna toate forţele disponibile. Este prevăzută o întâlnire imediată cu anumite grupuri bine organizate – ca de exemplu cel a comandantului-sef al forţelor Wehrmachtului din Franţa.

Riscăm să pierdem ocazia. Timpul nu mai aşteaptă! Pot să elaborez un plan de urgenţă?

— Trebuie să fim pregătiţi să facem fată oricăror situaţii imaginabile, murmură von Seydlitz-Gabler. Fii atent „oricăror situaţii”! Datorăm acest lucru armatei şi patriei noastre.

— Desigur. Dar camarazii mei şi cu mine văd în domeniul nostru încă o piedică deosebită. Ne referim la generalul Tanz. Este adevărat că am reuşit să-l izolăm, dar mai rămân şi alte probleme de rezolvat.

Generalul von Seydlitz-Gabler declară pe un ton care nu admitea niciun fel de replică:

— Îmi cunoaşteţi deviza: Niciun fel de decizii premature. Totul la vremea lui. O bună pregătire este condiţia cea mai bună a succesului. Rezultatul unei bătălii se decide adeseori înainte ca ea să înceapă. Trebuie de asemenea să vă sfătuiesc să nu intraţi intempestiv în contact cu oricine. Inteligenţi cum suntem, trebuie să punem la socoteală şi ambiţiile oarbe, periculoase. Deci – prudenţă, prudenţă şi din nou prudenţă! Iar în ceea ce-l priveşte pe generalul Tanz, el este scos din circuit cel puţin pentru două-trei zile, ce vreţi mai mult? Pot doar să sper că pregătirile despre care mi-aţi vorbit vor fi făcute temeinic!

Caporalul Rainer Hartmann era convins că-l aşteaptă câteva zile agreabile. Totul indica acest lucru: fusese eliberat de serviciul său obişnuit. I se dăduse îmbrăcăminte civilă de bună calitate şi lipsită de extravagantă. I-a fost încredinţat de asemenea un Bentley grozav, strălucitor, de opt cilinări, construit în 1939 – pradă de război. I s-a mai înmânat un portofel de piele bine garnisit cu bani francezi, nişte cupoane de benzină şi mai multe atestate speciale.

Fusese însărcinat personal de generalul Kahlenberge să-l însoţească pe generalul Tanz în excursia sa de câteva zile prin IParis.

La sfârşitul instructajului, Kahlenberge i-a spus:

— Ori îţi duci cu bine la îndeplinire această misiune, ori îţi semnezi testamentul!

Hartmann credea că i s-a încredinţat cea mai plăcută misiune care exista în armată. Se bucura de ce-l aştepta.

— Mai întâi te vei prezenta la locotenent-colonelul

Sandauer.

Lucru pe care Hartmann îl şi făcu. Îşi băgă hainele civile într-un geamantan pe care-l primise odată cu ele şi merse cu Bentleyul la Romainville unde fusese instalată provizoriu divizia Nibelungii. Aici maşina lui fu îndelung admirată. El ceru să vorbească cu locotenent-colonelul

Sandauer şi fu primit de către acesta. Se simţea ca un ambasador regal.

Sandauer îi ceru legitimaţia, inspecta Bentleyul, examina îmbrăcămintea lui civilă şi-i controlă documentele.

Făcu toate acestea fără să schimbe, practic, niciun cuvânt cu Hartmann.

— Arătaţi-mi mâinile! spuse apoi Sandauer.

Hartmann se execută ca şi cum ar participa la un joc de societate. În ochii lui, Sandauer semăna cu un pedagog bătrân.

— Pregătiţi Bentleyul de drum! ordonă Sandauer.

Plutonierul Stoß, şoferul domnului general, vă va supraveghea. Apoi veţi primi alte instrucţiuni.

Apăru plutonierul Stoß: un taur care se îndrepta spre

Hartmann. Stoß inspecta cu o privire plină de invidie şi neîncredere Bentleyul puternic, gri-argintiu şi zise:

— O maşină se curăţă de sus în jos, începe!

Hartmann se apucă de treabă – era ora trei după amiază.

La ora cinci încă nu terminase cu caroseria. Stoß vorbea puţin, dar tot ce spunea erau numai reproşuri. Avea o voce răguşită şi lătrătoare. Din când în când înconjura ca

un câine ciobănesc Bentleyul găsind ceva de obiectat. La ora şase se declară destul de mulţumit cu aspectul exterior al maşinii. La ora şapte găsi interiorul „acceptabil”, după care zise:

— Şi acum motorul!

Hartmann strălucea de parcă ar fi fost stropit cu ulei.

Scrâşni din dinţi, murmură câteva cuvinte de neînţeles, îl urî pe plutonierul Stoß şi împreună cu dă pe toţi plutonierii din lume. Stoß se simţea foarte bine. Îi ordonă lui Hartmann să cureţe toate bujiile, să frece blocul motor până străluceşte şi să cureţe cu şmirghel contactele cablurilor.

Către ora nouă, plutonierul Stoß se declară satisfăcut.

Dădu din cap posac.

— Merge, murmură el înainte de a se retrage, scoţând nişte grohăituri necivilizate, dar foarte obişnuite la el.

La scurt timp după aceea îşi făcu apariţia şi locotenent-colonelul Sandauer. Ochii lui de un albastru deschis intens îl priveau pe Hartmann care părea să fi ajuns la capătul puterilor.

— Scoateţi-vă salopeta, spălaţi-vă, mai ales mâinile, şi veniţi la mine. Vă voi prezenta generalului.

După un sfert de oră, Hartmann se prezentă la

Sandauer. Acesta se sculă în picioare, deschise o uşă şi-i făcu semn lui Hartmann să-l urmeze.

Caporalul Hartmann nu-l vedea pentru prima oară pe generalul Tanz. Îl văzuse de departe, la Varşovia. Dar acum se afla faţă-n faţă cu ilustrul personaj. El recunoscu faţa lunguiaţă şi osoasă a generalului; fiecare detaliu, părea trasat pe o planşă de desen, cu linii clare şi exacte.

— Caporalul Hartmann, pronunţă Sandauer cu o voce indiferentă şi monotonă. Prenume: Rainer. Talia:

1, 75 m. Greutatea: 72 kg. Înrolat în armată de la începutul războiului. Infanterist. Carnet de conducere din 1939.

Bacalaureat. Vrea să studieze istoria artelor. Născut

în

1922 la Berlin. Tatăl funcţionar superior la căile ferate ale

Reichului. Decedat. Mama trăieşte la Berlin. Singur la părinţi. Fără antecedente penale. Celibatar.

Generalul stătea nemişcat. Făcea impresia că vede prin Hartmann. Ochii lui erau aproape închişi, formând o linie. Crucea sa de fier strălucea alături de alte decoraţii.

Apoi dădu din cap.

— Apropiaţi-vă Hartmann! îi ceru Sandauer caporalului.

Hartmann se execută. Figura impasibilă a generalului părea să crească prin salturi succesive. Îşi deschise gura mică şi filiformă. Vocea generalului părea să vină din spaţiile interstelare clare şi reci.

Generalul spuse:

— Arătaţi-mi mâinile!

Hartmann îşi întinse mâinile spre generalul care şedea.

Pe urmă îşi întoarse mâinile cu palmele-n sus. Nu-i tremurau degetele.

— Rezolvaţi restul, Sandauer! spuse generalul.

Cu aceasta, întrevederea luă sfârşit. Hartmann se întoarse în biroul locotenent-colonelului. Sandauer zâmbea.

Se aşeză pe scaunul de lângă birou şi-şi scoase ochelarii.

— N-aţi făcut o impresie proastă, spuse Sandauer care dădea impresia că a dus la bun sfârşit o sarcină deosebit de grea. Generalul vă acceptă, ceea ce este echivalentul unei decoraţii. Dar asta nu este bineînţeles decât începutul. Acum se va vedea dacă puteţi să faceţi într-adevăr faţă. Luaţi loc, Hartmann – mai avem de discutat anumite lucruri.

Sandauer începu prin a-i pune o mulţime de întrebări lui Hartmann, care acestuia i se părură lipsite de sens sau, în cel mai bun caz, inutile. A încercat totuşi să răspundă amănunţit. Sandauer dori să ştie în primul rând unde şi-a

petrecut copilăria, ce fel de şcoli a frecventat, care materii i-au plăcut în mod deosebit, ce l-a interesat, unde şi-a petrecut vacanţele şcolare, ce fel de lectură a preferat.

Hartmann în tentat să întrebe: „La ce foloseşte acest interogatoriu?” Dar răbdarea inchizitorială a lui

Sandauer nu permitea nici cea mai mică digresiune.

Sandauer îşi punea întrebările cu aceeaşi precizie cu care le-ar fi citit de pe un formular anume.

— Nu vă bateţi capul pentru a şti dacă întrebările noastre au un sens sau nu, îi recomandă Sandauer zâmbind. Nu sunteţi în măsură, Hartmann, să judecaţi acest lucru, cel puţin, în acest stadiu. Dar puteţi să în a credeţi, ştim foarte bine ceea ce facem. Deci, să continuăm!

Următorul set de întrebări i se păru caporalului Hartmann şi mai ciudat decât primul. Sandauer dorea să ştie dacă Hartmann avusese în cursul vieţii vreo boală neobişnuită.

— A fost vreunul din membrii familiei bolnav? Aveţi ceva cunoştinţe în domeniul medical? Aveţi vreun doctor în familie? Aveţi printre prietenii sau rudele dumneavoastră pe cineva care se interesează de probleme medicale şi le discută cu dumneavoastră?

— Nu, răspunse Hartmann supus.

Răspunsul lui la toate aceste întrebări a fost pur şi simplu „Nu, domnule locotenent-colonel!”

— Vă rog să nu vă mire curiozitatea mea, Hartmann!

Sandauer îşi curăţa cu o grijă deosebită ochelarii, de parcă ar fi fost din platină pură.

— Cine este detaşat în imediata apropiere a generalului Tanz trebuie verificat cu o deosebită grijă.

— Am înţeles, domnule locotenent-colonel!

Sandauer se sprijini de speteaza scaunului şi respiră adânc. Ochii săi inerţi erau închişi.

— Serviciul dumitale la generalul Tanz, Hartmann, va începe mâine dimineaţă, 18 iulie, la ora 8. La ora 8 te vei prezenta cu Bentleÿul în faţa hotelului Excelsior, Place Vendôme. Domnul generalul ocupă camera 33.

Ţine bine minte, ora 8; nicio secundă mai târziu, nicio secundă mai devreme! Noi am elaborat un program detaliat care-ţi va fi remis la sfârşitul întâlnirii noastre. Subofiţerul fcopatzki, actuala ordonanţă nr. 1, îţi va da indicaţiile interne. Fiţi foarte atent la ce vă va spune!

Apoi veţi prezenta generalului un proiect exact al vizitării curiozităţilor principale ale Parisului. În primul rând, operele de artă. În niciun caz morminte! Nici chiar cel al lui

Napoleon! Cuvântul de ordine este: relaxare.

— Am înţeles, domnule locotenent-colonel! exclamă

Hartmann.

Sandauer îşi puse ochelarii.

— Printre documentele pe care le vei primi vei găsi şi numărul de telefon la care mă poţi găsi oricând. Dacă cumva se întâmplă ceva neobişnuit, vreau să spun o problemă care depăşeşte capacitatea dumitale de înţelegere, telefonează-mi imediat! în rest: Mult noroc! Ai să ai nevoie de el.

Rainer Hartmann simţi nevoia acută de a bea un coniac dublu. Dar acesta nu era unicul motiv pentru care s-a dus seara târziu la barul Mocambo. Ştia că acolo o va regăsi pe Raymonde cu surâsul ei plin de tandreţe, cu răbdarea ei amabilă şi cu disponibilitatea ei total lipsită de complicaţii. Alături de ea putea să trăiască fără să se simtă ODligat de a trăi numai pentru ea, pretenţie care omora orice plăcere.

Hartmann îşi croi drum printre perechile îmbrăţişate.

Câţiva francezi îi zâmbiră. Acest lucru îl bucură şi-i mai risipi starea de spirit proastă.

Ajunse cu greu la tejghea unde strânse mâna pe care

Raymonde i-o întinse veselă. Nu spuse nici „bună seara”, nici „ce mai faci”. Îi strângea pur şi simplu mâna atât timp cât voia ea. Această plăcere nu putea dura, din păcate, toată seara, deoarece Raymonde era de serviciu, iar el dorea să bea un coniac dublu.

— Mă simt mizerabil, Raymonde! Nu ştiu de ce, dar am senzaţia c-am înghiţit un şobolan!

— N-o să te ţină mult! Zâmbetul lui Raymonde era tonifiant. Sunt câteva persoane aici care nu vor decât să te distreze.

Raymonde arătă cu degetul spre colţul din stânga al localului. Acolo şedea Otto-Otto, care rânjea mulţumit ca şi cum s-ar fi aflat la o serbare populară. Ridică mâna şi-i făcu un semn lui Hartmann, arătându-i cu degetul o femeie care se afla puţin mai încolo. Era Ulrike von

Seydlitz-Gabler.

Hartmann murmură ceva de nedesluşit, era clar că nu este prea încântat. Cu toate acestea, Raymonde îi ceru să nu-şi lase prietenii să aştepte. Când încercă să obiecteze că cei de la masă nu-i erau prieteni ci simple cunoştinţe, Raymonde îi spuse:

— E o fată drăguţă şi atrăgătoare. Nu cred să existe bărbat care să nu fie atras de ea.

— Prefer să rămân lângă tine! declară Rainer

Hartmann.

— Nu astăzi, răspunse Raymonde zâmbind. Astăzi nu mă simt prea bine.

Nu-şi făcea griji cu privire la afecţiunea lui. Era convinsă că un bărbat care o cunoştea îşi dădea seama, în braţele unei alte femei, că nimeni în fume nu se putea măsura cu ea.

Rainer Hartmann se duse deci la masa la care stătea

Ulrike cu Otto-Otto. Subofiţerul urlă câteva cuvinte de bun venit. Nu putea face altfel din cauza vacarmului orchestrei. În timp ce vorbea îşi agita braţele ca pe nişte aripi.

Ulrike spuse simplu:

— Îmi pare bine că vă văd!

Hartmann n-a mai apucat să-i răspundă. În faţa lui se înălţa ca un zid un bărbat: Stoß, plutonierul Stoß, vechiul şofer al generalului Tanz. Părea complet schimbat. Cantitatea mare de alcool îl transformase într-un conviv stânjenitor.

— Hartmann! exclamă el. Mai eşti încă în viaţă, nenorocitule! Pentru mine eşti un om mort. O grămală de

gunoi. Bălegar, nimic altceva. Bun de îngrăşat părăluţe şi gura-leului!

Hartmann încercă zadarnic să scape de acest val de injurii. Plutonierul Stoß se îmbătase pentru prima oară după mulţi ani. Căci a doua zi va putea şi el în sfârşit să doarmă cât doreşte. Ocazia era unică. Va dormi dus! Va hiberna! Lucrul la care visase de ani de zile era pe cale să se îndeplinească, chiar dacă numai pe o perioadă de două, trei zile. Datorită acestui Hartmann – un idiot sărman, inocent şi naiv!

— T'ăiaţi-l de pe listă, preastimată domnişoară! recomandă caporalul Stoß, în timp ce se înclina clătinându-se spre Ulrike. Credeţi-mă – el, practic, nu mai există, numai că n-o ştie. Veniţi, acordaţi-mi un mic dans. Capul sus, micuţo! Eu sunt tare ca fierul. Bunul Hartmann este de pe acum de aruncat la fier vechi.

Hartmann se ridică şi se plasă în faţa lui Ulrike. El spuse încet dar pătrunzător:

— Vreau să vă atrag atenţia, domnule caporal, că această tânără doamnă este fiica generalului von

Seydlitz-Gabler.

— Cu atât mai bine! exclamă caporalul Stoß cu entuziasm. Se clătina ca un catarg în vânt. E cea mai bună glumă pe care am auzit-o de multă vreme. Ca un glumeţ ce sunt pot doar să-ţi spun că dacă domnişoara este fiica generalului-comandant, atunci eu sunt fratele mareşalului

Reichului!

— Eu sunt aici ca persoană particulară, domnule caporal, îl avertiză Rainer Hartmann.

— Rahat! zise Stoß. În ceea ce priveşte viaţa ta particulară, tu nu mai ai aşa ceva!

— Sunteţi beat! spuse Hartmann.

— Desigur! exclamă plutonierul Stoß agăţându-se de spătarul scaunului. Desigur, omule, dar mai sunt şi plutonier. Şi în această calitate nu pot permite ca un plutonier să fie molestat de un caporal beat. De aceea ordon caporalului să dispară de aici!

— N-aveţi dreptul să faceţi aşa ceva! strigă Ulrike

furioasă.

— Nu te amesteca, păpuşico, îi ceru plutonierul Stoß privind-o cu dispreţ. Este o afacere între bărbaţi care nu te priveşte!

Hartmann se puse în gardă din cauza lui Ulrike.

— Domnule plutonier, nu aveţi dreptul…

— Gura! Şterge-o imediat de aici şi du-te la culcare!

E un ordin de serviciu. Mâine ai o zi grea, sunt în măsură s-o spun. Şi dacă n-ai dispărut în cinci minute voi chema o patrulă şi te voi închide. Ai înţeles?

— Plec, spuse Hartmann roşu de furie, sau poate de ruşine. Nu-şi putea permite să mai cadă încă o dată în mâinile jandarmeriei. Plec, dar vom mai sta de vorbă!

— Şi eu? întrebă Ulrike.

— Dacă vrei, poţi să mai rămâi! spuse Stoß făcând pe generosul.

— Îl voi ruga pe Otto să vă conducă acasă. Hartmann făcu un efort să-şi păstreze prestigiul. Încercaţi, vă rog, să înţelegeţi în ce situaţie mă aflu. Trebuie să plec. Nu-mi rămâne nimic altceva de ales.

— Ne întâlnim mâine, da?

— Poate. Nu ştiu încă – dar sper.

— Şi eu.

— Cele cinci minute aprobate de mine sunt pe trecute, declară Stoß inflexibil. Fie dispari imediat sau dispar eu pentru a telefona după patrulă. Cred că nu vrei să-mi faci asta, şi nici păpuşii tale.

— Să ştiţi că nu permit astfel de măgării în prezenţa mea, spuse Ulrike arţăgoasă.

— Nu? Stoß o privi rânjind. Micuţa avea temperament, lucru pe care ştia să-l aprecieze. Ştii ceva, spuse el candid, ai putea să te plângi tăticului tău, generalul! Sunt de pe acum curios ce-o să iasă!

Raport parţial

Alte documente

Stenograma unei discuţii care a avut loc în timpul anchetei.

Raportul domnului B.

Domnul B. este un fost plutonier din serviciul de contraspionaj al armatei, considerat, pe drept, un specialist al evenimentelor din iulie 1944 din regiunea parizianã.

Din principiu, francezii erau supravegheaţi de către francezi, nu în ultimul rând din motive lingvistice. Cum însă germanii întreţineau relaţii şi cu francezii, se întâmpla adesea ca membrii forţelor de ocupaţie să se afle sub controlul poliţiei franceze. Serviciile franceze au înregistrat astfel multe convorbiri confidenţiale. Printre acestea s-au aflat probabil şi conversaţii în legătură cu conjuraţia ofiţerilor.

Nu l-am văzut decât o dată pe Monsieur Prévert care este mereu citat în legătură cu aceste evenimente. El mi-a făcut o impresie deosebită. La prima vedere nu-ţi trezea niciun fel de încredere. După ce-l auzeai vorbind, îţi dădeai seama că era un om deosebit de capabil.

Într-o astfel de meserie, comerţul cu oamenii este un lucru obişnuit. Şi aici există legea cererii şi ofertei. Se poate presupune că Prévert stăpânea cu măiestrie toate regulile jocului.

În acea epocă, înseşi persoanele iniţiate nu cunoşteau toate intenţiile şi tendinţele generalului Kahlenberge. Se pare că n-a reuşit niciodată să stabilească contacte cu grupul principalilor conspiratori A lucrat pe cont propriu, organizându-şi, probabil, propriul său cerc de ofiţeri Este deci foarte dificil de a-ţi forma o idee precisă despre acest om.

Întrebarea care se pune nu este de a şti ce valoare a avut generalul Kahlenberge şi eventualii săi susţinători, ci cât valora el în ochii lui Prévert. Pentru Prévert, patrioţii francezi valorau, evident, mult mai mult decât un general german. Pornind de la această constatare ne putem explica tot ceea ce a urmat.

Rolul pe care l-a jucat în această afacere locotenent-colonelul Grau nu a putut fi însă complet elucidat: El trecea drept un expert deosebit de talentat în materie de spionaj şi de sabotaj. Unele persoane credeau că aparţine

grupului amiralului Canaris, altele vedeau în el un alt opozant. Poate că era un simplu „outsider”. Pe de altă parte, în anumite cercuri de conspiratori, el era considerat o persoană periculoasă, probabil, din cauza faptului că nimeni nu-i putea citi gândurile şi defini intenţiile.

Relatarea unui oarecare Jacques Dumaine

Jacques Dumaine, care nu apare în nicio parte a acestui raport a fost în 1944 proprietarul barului

Mocambo din Paris. El este astăzi, în timpul anchetei, în

1961, proprietarul restaurantului Les Sables, la nord de

La Rochelle, restaurant marcat cu o stea în ghidul

Michelin.

Însemnările reproduse mai jos nu sunt decât extrase ale unei conversaţii care a durat trei ore.

Maître Jacques Dumaine: Barul Mocambo era întotdeauna plin de lume – în majoritate tineri. Ei nu aveau decât o singură dorinţă: să trăiască! Să uite, să se îmbete şi să iubească, indiferent de ce limbă foloseau sau dacă aveau uniforpia sau nu.

„Îmi aduc foarte bine aminte de Hartmann. Dădea întotdeauna impresia că-i este foame, foame de ce? Nu se ştie. Franceza lui era execrabilă. Mă dor şi acum urechile când mă gândesc la ea. Dar ce înflăcărat era!

Se poate ca simpatia mea pentru el să fi fost condiţionată de Raymonde. Mă întreb aacă acest Hartmann şi-a dat vreodată seama de ataşamentul ei?

...a ţinut un discurs în mijlocul localului meu. Aş fi vrut să-l îmbrăţişez. Dar n-am mai apucat. Trebuia să servesc.

După câteva minute au dat buzna în local ciracii cu căşti de broască ţestoasă care l-au şi ridicat.

A doua seară, Hartmann se afla din nou printre noi

Cădea întotdeauna în picioare, ca un Hopa-Mitică. Puteai să-i dai în cap şi să-i cari la picioare, el nu simţea nimic, rezista tuturor agresiunilor. Cel puţin aşa părea.

Ce s-o fi ales de el?

Nota fostului subofiţer Engel cu privire la locotonent-colonelul Grau.

Am fost adesea împreună – nu numai când mergeam la vânătoare ci şi în particular. A vorbit mult cu mine, dar n-am putut niciodată să ştiu ce gândea în forul său interior.

Uneori, când îşi permitea câte o remarcă compromiţătoare, mă întrebam dacă o face din convingere sau aacă îşi bătea joc.

Uneori trebuia să danseze concomitent la mai multe nunţi – acesta era apanajul meseriei. Unii mai încercau să-şi bage nasul în domeniul nostru, ca de exemplu serviciul de \siguranţă sau Gestapoul. Grau îşi pierdea o groază de timp ca să scape de aceşti indivizi inoportuni uneori era obligat să recurgă la forţă! Astfel serviciul de siguranţă susţinea că Grau ar fi omorât doi dintre oamenii lor.

Trebuie spus că şi serviciile Wehrmachtului din regiunea parizianã vedeau roşu când apărea Grau. Mersese până acolo încât arestase din pat câţiva ofiţeri superiori. Bineînţeles, cu cea mai perfectă politeţe.

În acea zi – era 18 iulie 1944 – Parisul strălucea în toată splendoarea mijlocului de vară. Parisul se odihnea asemeni unei femei goale, binevoitoare şi pline de temperament, conştientă de frumuseţea ei coaptă, dispusă să se scoale pentru a se arunca în braţele unei noi zile aducătoare de plăceri. Cel puţin aşa i se păru lui Hartmann Parisul în dimineaţa acelei zile.

Era posibil să vezi totul şi într-o altă lumină: temperatura corespundea sezonului. Cerul era fără nori; circulaţia normală, normală având în vedere că era război. Era

Parisul de fiecare zi, din toate timpurile. Faţade nesfârşite pietrificate în grandoarea lor, cenuşii, negre-cenuşii, negre. În toate nuanţele imaginabile de la cenuşiu la negru. Scufundat într-un somn letargic în căldura apăsătoare a soarelui.

Era ora opt fix. Hartmann stătea lângă Bentley în faţa intrării principale a hotelului Excelsior. Era cuprins de o agitaţie plină de bucurie. Era sigur că va trăi evenimente

neobişnuite. Inaccesibilitatea glacială a generalului Tanz nu-l neliniştea în mod deosebit. Căci chiar şi un Tanz, îşi zicea Hartamnn, va fi sedus mai devreme sau mai târziu de farmecul ciudat al acestui oraş.

Un subofiţer se apropie de Harrtmann, venind dinspre hotel. Era palid, de parcă i-ar fi fost rău. Ducea o servietă, mai bine spus o transporta cu o deosebită grijă, ca şi cum ar fi conţinut o bombă gata să explodeze la cea mai mică scuturătură.

Tu eşti Hartmann? întrebă subofiţerul. Pe mine mă cheamă Kopatzki. Spune-mi pur şi simplu Paul. Sunt ordonanţa nr. 1 a generalului Tanz, cel puţin pentru moment. Am uitat azi dimineaţă să scot şireturile din pantofi înainte de a-i curăţa. Dacă observă, e vai de mine!

— Îmi pare rău, spuse Hartmann.

— Nu trebuie să-ţi pară rău! ripostă subofiţerul

Kopatzki. Avea figura unui şoricar maltratat, dar şiret ca o vulpe. Ar fi trebuit s-o fac mai devreme. O să mă alunge ca pe un câine şi o să mă pedepsească cu cincisprezece zile de corvoadă la bucătărie. Ce pomană pe capul meu!

Hartmann nu ştiu ce să-i răspundă. Un singur lucru îi era clar: acest Kopatzki – cu prenumele Paul – nu era uşă de biserică.

— Servieta e pentru mine?

— Ţi-ar conveni, nu-i aşa? Această servietă aparţine generalului. Ea conţine raţia de mâncare a generalului pentru zilele de concediu.

Paul, subofiţerul, îi întinse servieta lui Hartmann. Era făcută din piele de porc de culoare închisă, bine întreţinută, strălucind ca o oglindă mată.

— Lustruită cu mâna! spuse Kopatzki cu amărăciune.

Ai nevoie zilnic de un sfert de oră ca s-o faci să lucească aşa. Dar generalul mai are încă trei la fel.

Hartmann vru să pună mâna pe servietă. Paul o trase repede înapoi. Faţa lui exprima consternare.

— Nenorocitule, doar nu vrei să pui mâna pe servietă cu labele tale asudate! N-ai mănuşi?

— De ce mănuşi? Doar nu sunt vizitiul personal al generalului!

Paul Kopatzki izbucni în râs; râsul său era penibil şi grosolan, neexprimând nici măcar o bucurie răutăcioasă.

— În fond, ce-mi pasă mie! Dacă vrei să-ţi sapi groapa, n-ai decât. Dar nu pe socoteala mea! De servietă răspund eu până când vei pleca cu generalul.

De aceea Kopatzki, care purta mănuşi, aşează cu grijă servieta în Bentley, şi anume în spate, pe jos, nu înainte însă de a fi controlat starea de curăţenie perfectă a vehiculului.

— Am o fire adaptabilă, spuse el între timp, adeseori nu ai de ales.

Hartmann află că această servietă conţinea „răcoritoare”: o sticlă de coniac, o sticlă de lichior de ienupăr, apoi un termos cu cafea neagră tare: şaptezeci de boabe la o ceaşcă la o temperatură de 40 de grade.

— Un grad în plus sau în minus şi generalul îţi aruncă fiertura pe cel mai apropiat perete sau în cap!

Mâna lui Hartmann trăda neîncrederea în veridicitatea celor afirmate de către subofiţer. Acesta zise cu regret:

— Măi, eşti căzut din lună!

— Generalul bea?

— Bea de stinge! Dar nu este uşor să-l prinzi asupra faptului. Poate să bea găleţi întregi de coniac şi să pronunţe totuşi cu claritate fiecare cuvânt şi să stea drept ca o luminare. Probabil că bea în fiecare dimineaţă câteva baterii. În afară de asta fumează ca un turc, când nu-l vede însă nimeni. Nu se jenează însă de cei din imediata lui apropiere.

— La urma urmei are şi el nervii lui, spuse Hartmann, încercând să caute o explicaţie. Trebuie avut în vedere că a trecut prin multe lucruri îngrozitoare.

— Dar nimeni nu se gândeşte prin ce am fost noi obligaţi să trecem!

Hartmann recurse acum la următorul precept general:

„Niciodată dracul nu-i aşa de negru cum ţi-l închipui!”

Kopatzki gâfâi dispreţuitor. Făcu următoarea prezicere:

— În curând o să-ţi frigi botul! îţi spun doar atât:

Lustruieşte tot ce poate fi lustruit – altminteri o să-ţi lustruiască el mutra!

Kopatzki îi dădu sfaturi. Avea de fapt ordin de la locotenent-colonelul Sandauer să dea sfaturi. Şi anume:

Nu vorbi niciodată fără să fii întrebat.

Execută fără să crâcneşti orice ordin chiar dacă ţi se pare fără rost şi lipsit de sens.

Foloseşte fiecare oprire – fie că generalul vrea să viziteze ceva, fie să mănânce sau să se ducă la toaletă – pentru a îndepărta toată murdăria făcută între timp.

Supraveghează scrumierele, planşeul şi locurile de şezut.

Nu atinge niciodată obiectele curăţate – dacă n-ai mănuşi – decât cu ajutorul şervetelor. La nevoie este suficientă şi hârtia.

Răspunde la întrebări cu o voce tare şi răspicată, chiar dacă generalul le pune, de obicei, foarte încet. De altfel el nu pune întrebarea decât o singură dată.

Fii atent la culoarea caietelor sale de notiţe.

— Omul lui Dumnezeu! exclamă Hartmann plin de înfricoşare. Ce vrei să spui cu „Fii atent la culoarea caietelor sale de notiţe”?

— Are două, explică subofiţerul pe un ton plin de indulgenţă. Unul este negru, şi nepericulos pentru tine. În el îşi notează gândurile. Celălalt e roşu. El serveşte la notarea omisiunilor, erorilor, a ceea ce ai uitat, a neglijenţelor şi greşelilor celor din anturajul său. Fiecare observaţie scrisă este urmată de o pedeapsă. În caz de recidivă urmează agravarea gradată a pedepselor până la comandoul special şi la mutarea disciplinară pe front.

Ultima măsură poate fi o condamnare indirectă la moarte.

— Nu pot să cred aşa ceva!

— Atunci ai să te convingi singur.

— Tâmpenii! Hartmann încercă să se autosugestioneze; avea urgentă nevoie de încredere în sine. Pe mine nu mă mai poate uimi nimic. În timpul campaniei din

Rusia am petrecut şapte zile în serviciul generalului

Schörner. Asta înseamnă ceva! Nimeni nu poate fi mai dificil ca el!

— Schörner, dificil? Subofiţerul Kopatzki izbucni din nou în râs. Schörner e blând ca un motan în comparaţie cu

Tanz.

— Tanz e şi el un om ca toţi ceilalţi! Dovada? Frecăm tiparul şi stăm de vorbă. Mi s-a ordonat să fiu aici la ora opt fix şi acum e opt şi jumătate. Cred că o astfel de întârziere este o trăsătură foarte omenească.

Kopatzki clătină îngrijorat din capul lui de câine boxer.

— Sărman nebun! Tu ai fost chemat aici la oră opt de către Sandauer. Asta numai pentru a te mai putea prelucra încă o dată în linişte, pentru a înţelege cum stau lucrurile.

Generalul va veni abia la nouă şi atunci la ora fixă. Poţi să mă crezi. Acum îşi ia micul dejun.

Hartmann se dădu cu un pas înapoi de parcă ar fi vrut să pareze o lovitură. Atinse din greşeală cu mâna udă de transpiraţie o aripă a maşinii. În acel loc apăru o pată umedă întunecată. Cu un gest aproape mecanic îşi scoase batista şi se apucă să lustruiască tabla. Kopatzki rânji plin de înţelegere.

Apoi îşi făcu apariţia locotenent-colonelul Sandauer.

Ca şi Kopatzki, părea foarte obosit, cenuşiu ca ceara şi extrem de palid. Ochii săi însă priveau pătrunzător şi scrutător prin lentilele groase.

— Aveţi mănuşi? întrebă el.

— Nu, domnule locotenent-colonel, n-am ştiut că…

— Kopatzki, fă rost de mănuşi. Adresează-te cel mai bine portarului hotelului; leva ajuta.

Subofiţerul Kopatzki dispăru grăbit în holul hotelului.

Locotenent-colonelul Sandauer însă începu să dea

ocol maşinii şi lui Hartmann pentru a-i examina mai bine.

Astfel se scurseră câteva minute. Soarele scălda această scenă militară neobişnuită din mijlocul Parisului într-o lumină orbitoare şi fierbinte. Rarii trecători îşi întorceau capul – ceea ce se întâmpla aici se petrecea într-o lume care nu-i interesa.

— Nu-i rău, Hartmann, spuse Sandauer în cele din urmă. Se pare că vă puteţi adapta exigenţelor. V-aţi pregătit bine? Domnul general aşteaptă de la dumneavoastră nişte propuneri concrete. Se vor vizita numai locurile cele mai importante, dar temeinic.

— Da, domnule locotenent-colonel.

— Şi cum am mai spus: niciun fel de morminte sau monumente funerare. Din astea avem şi noi destule! Veţi evita Domul Invalizilor, Arcul de friumf, Panteonul.

Generalul are nevoie de grandoare şi frumuseţe pentru a se putea destinde, aţi înţeles?

Hartmann avu de suportat şi alte sfaturi şi instrucţiuni date de Sandauer. Primi apoi de la Kopatzki o pereche de mănuşi pe care acesta le obţinuse de la portar. Peste câteva momente se auziră bătăile înfundate ale unui orologiu.

— Ora nouă! spuse Sandauer. Domnul general vine.

Generalul Tanz veni – îmbrăcat într-un costum uşor, gri deschis. Îl purta de parcă ar fi fost o uniformă. Ochii lui priveau în sus, spre soare. În clipa următoare îşi coborî privirea spre Hartmann scrutându-l cu rapiditatea unui

[» lot de vânătoare. Apoi veni rândul Bentleyului. Generalul înaintă cu un pas măsurat spre maşină.

Hartmann deschise portiera din spate. Generalul rămase trei secunde pe loc pentru a verifica curăţenia din interiorul maşinii. Cei trei sateliţi ai săi – Sandauer, Kopatzki, Hartmann – încremeniţi ca nişte statui, nu-l lăsară din ochi.

Dar generalul intră în maşină fără să spună niciun cuvânt. Se aşeză pe bancheta din spate, neatingând aproape perna. Stătea drept şi ţeapăn ca o luminare. Se uita înainte, prin parbriz spre coloana din Place Vendôme.

S-ar fi putut să-i placă deoarece emana forţă şi grandoare.

Metal întunecat, strălucitor. O coloană a victoriei.

— Pentru început, un tur al oraşului, zise generalul cu o voce înceată dar nu nemulţumită.

Dar înainte ca Hartmann să fi pornit motorul, generalul îi spuse lui Sandauer fără să-şi întoarcă privirea:

— Îl veţi înlocui pe subofiţerul Kopatzki. Mi-a murdărit şireturile cu cremă de ghete. Paisprezece zile de corvoadă la bucătărie.

— La ordinele dumneavoastră, domnule general!

spuse Sandauer pe un ton indiferent.

— Plecarea! comandă generalul.

Generalul Kahlenberge nu se dădea înapoi de la niciun sacrificiu, când i se dădea ocazia să-l prelucreze sistematic pe comandantul lui. Acceptă chiar şi invitaţia la masă a doamnei Wilhelmine. Singurul obiectiv care-l interesa în aceste zile era întărirea reţelei sale subversive formate din ofiţeri şi realizarea contactului cu nucleul conspiratorilor”.

Momentul decisiv părea să se apropie cu viteza vântului. Dar von Seydlitz-Gabler nu-şi spusese încă părerea pe şleau. Nu el ca persoană ar fi fost atât de important, ci numele lui având în vedere rangul şi funcţiile sale. Acţiunea propriu-zisă va fi dusă la bun sfârşit, ca de obicei, de ofiţeri de stat-major inteligenţi şi dornici de acţiune. Dar geiieralul-comandant era tot atât de greu de prins ca o bucată alunecoasă de săpun pe care vrei s-o apuci cu mâinile ude.

— Conferinţele şi întrevederile se succed, povesti

Kahlenberge. Mai multe planuri au fost elaborate deja în cele mai mici detalii.

— Nici nu te poţi aştepta la altceva din partea ofiţerilor de stat-major, zise von Seydlitz-Gabler evitând cu eleganţă răspunsul direct. Nu întrebă despre ce convorbiri fusese vorba, şi nici nu-şi exprimă dorinţa de a i se comunica planurile. Dădea impresia că ar fi de acord sau cel puţin ar tolera toate acestea, evitând însă să ia o

atitudine.

— Şi feldmareşalul Rommel a fost câştigat definitiv pentru cauza noastră.

— Un soldat de mare valoare, fu imediat de acord von Seydlitz-Gabler, deşi e greu de văzut în el un mare conducător de armată. Trebuie totuşi să-i recunoşti meritele din campania din Africa.

Devenea din ce în ce mai greu, chiar şi pentru şeful statului-major, de a vorbi între patru ochi cu generalul-comandant în majoritatea cazurilor era de faţă Neumaier.

Sau subofiţerul Lehmann, ordonanţa, îşi făcea de lucru prin încăpere. În timpul deplasării spre hotelul Excelsior şoferul supraveghea scena din spatele volanului său ca o broască ţestoasă echipată cu urechi-radar.

La hotel, Wilhelmine nu-şi slăbi nicio clipă bărbatul din ochi în timp ce Kahlenberge expunea situaţia. Dar

Kahlenberge se feri să facă şi cea mai mică aluzie la conspiraţie în prezenţa ei. Ea era femeie şi prefera o viaţă sigură.

Se ivi însă şi unul din acele rare momente favorabile – iar Kahlenberge îl folosi pe deplin. Între desertul care se lua în restaurantul hotelului şi cafeaua care urma să fie servită în apartamentul doamnei general, cei doi generali au avut ocazia să fie singuri pe coridor timp de câteva minute.

În timp ce mergeau cot la cot, Kahlenberge spuse pe un ton provocator, dur şi răspicat:

— Acest individ va trebui ucis!

Von Seydlitz-Gabler nu manifestă nici cea mai mică emoţie, deşi ştia foarte bine ce personaj era vizat prin „acest individ” – Hitler, bineînţeles. Se stăpâni exemplar şi spuse:

— Să mergem să ne bem cafeaua. Ne va face bine.

La cafea fusese invitată şi Ulrike, care nu participase la dejun. Căci doamna Wilhelmine profita de ocaziile oficiale pentru a se pune la punct cu afacerile celor doi generali, de astă dată fiind vorba de probleme de serviciu. Ea avea obiceiul să se intereseze în cele mai mici

amănunte de tot ce se întâmpla în corpul de armată al soţului ei.

Pentru discuţia neoficială, lejeră, alesese un subiect deosebit, drag sufletului ei: generalul Tanz.

— Este oare îngrijit cum trebuie? a vrut să ştie ea la începutul discuţiei.

Această întrebare era adresată – ca de altfel toate întrebările importante – în mod deosebit lui Kahlenberge, care îi răspunse:

— Totul a fost pregătit cu cea mai mare grijă. Un bărbat care pare să răspundă exigenţelor a fost însărcinat să-i servească ca ghid. Generalul Tanz va fi foarte ocupat, de dimineaţă până seara, acesta fiind lucrul cel mai important.

— Esenţialul, îl corectă doamna Wilhelmine cu o voce blândă, este ca generalul să petreacă câteva zile plăcute şi relaxante. Nimeni nu le merită mai mult ca el!

— Şfr nimeni nu are mai multă nevoie de relaxare ca el, adăugă Kahlenberge.

— Se spune că bea pe ascuns, afirmă Ulrike.

— Cine ţi-a spus? întrebă doamna Wilhelmine cu severitate.

— Mi-a spus cineva!

— Cine este acel „cineva”?

— Un tip oarecare.

— Ar fi bine, Ulrike, să nu te intereseze ce spune oricine. Doamna Wilhelmine îi aruncă lui Ulrike o privire plină de reproş. Un om de caracter urăşte calomniile.

Privirea ei scormonitoare se aţinti acum asupra lui Kahlenberge. N-am dreptate? întrebă ea.

— Aveţi perfectă dreptate! afirmă Kahlenberge cu promptitudine. Apoi adăugă următoarele explicaţii: Un general nu bea din principiu, el ia, din când în când, un pahar. Toţi generalii practică, într-o măsură mai mare sau mai mică, acest obicei. Acest lucru nu poate fi evitat în război datorită tensiunii nervoase, oboselii, vicisitudinilor, etc.

— Nu văd de ce un general n-ar lua din când în când

un păhărel, sublinie Wilhelmine, cu condiţia însă, să ai un stomac sănătos. Din păcate, Herbert, nu e cazul tău. Dar dumneata, dragă Kahlenberge?

Conversaţia luă astfel o turnură lejeră şi degajată.

Doamna Wilhelmine o domina în întregime. Ea îi atribui lui Tanz toate calităţile posibile, lăudându-l peste măsură.

Obiectivul acestei tactici nu scăpă nimănui.

— Intenţionez să-l invit pe domnul Tanz la cină. Nu te bucuri, Ulrike?

— Nu! răspunse laconic fiica denaturată a generalului.

Doamna Wilhelmine consideră această reacţie ca pe o glumă.

Von Seydlitz-Gabler invocă eticheta socială, obligaţiile ospitalităţii. Numai Kahlenberge bănuia motivele ascunse ale aversiunii lui Ulrike faţă de Tanz, motive care puteau fi folosite cu abilitate în anumite circumstanţe.

— Aveţi motive speciale să vă plângeţi de generalul

Tanz? o întrebă el pe un ton politicos.

— Oamenii generalului Tanz nu au niciun fel de maniere. Sunt nişte tipi grosolani, insolenţi şi obraznici.

Este semnificativ nu-i aşa?

Kahlenberge urmări de îndată acelaşi scop.

— Vorbiţi în general, stimată domnişoară? Sau aveţi un motiv concret?

— Îl cunoaşteţi pe plutonierul Stoß?

— Ce înseamnă asta? Doamna Wilhelmine încercă să întrerupă firul discuţiei. Domnul Kahlenberge are cu totul alte griji pentru a se mai ocupa de un plutonier oarecare!

— Un oarecare plutonier Stoß, spuse Kahlenberge foarte politicos, este, dacă nu mă înşel, şoferul preferat al generalului Tanz.

— Ce comportare tipică! exclamă Ulrike.

Contribuţia ei belicoasă la această discuţie în jurul ceştii de cafea avea un motiv real. Dorea cu ardoare să fie exclusă de la cina în perspectivă. Căci numai astfel s-ar fi

putut duce la barul Mocambo unde se găseau interesele ei particulare.

Dar doamna Wilhelmine nu se preta la astfel de manevre. Când vedea că iese fum de undeva ţinea neapărat să vadă şi focul.

— Ulrike, întrebă ea pe un ton sever, cum ai ajuns să faci cunoştinţă cu astfel de oameni? Unde, când şi cum a putut avea loc o astfel de întâlnire? Te rog să-mi răspunzi la această întrebare.

Ulrike refuză orice răspuns. Von Seydlitz-Gabler făcu apel la încrederea pe care fiica lor trebuia s-o aibă în părinţi. În acest timp, Kahlenberge îşi sorbea cu voluptate cafeaua. Peste ceaşca de cafea, îi aruncă lui Ulrike o ocheadă amuzată.

Fiica generalului perseveră în muţenia ei. Orice altă informaţie ar fi putut avea consecinţe dezastruoase. Dacă mama ei ar fi aflat că ea îşi petrecea timpul printre soldaţii de trupă şi pe deasupra în localuri dubioase, zilele ei la Paris ar fi fost numărate. O aştepta, atunci, Allenstein în Prusia Orientaia sau Stargard în Pomerania sau Chemnitz în Saxonia sau oricare altă localitate de provincie. N-ar fi trebuit să dea niciun indiciu.

— Oricum, avem un nume, spuse doamna Wilhelmine.

Este totuşi un punct de sprijin. Pot să vă rog, Kahlenberge, să faceţi nişte cercetări discrete, care mi se par indispensabile?

— Întotdeauna la ordinele dumneavoastră, doamnă, o asigură Kahlenberge grăbit, fără a ezita nicio secundă.

Cu toate că generalul şi cu mine va trebui să luăm în zilele următoare nişte măsuri foarte grave, voi găsi cu siguranţă timp să vă îndeplinesc dorinţa, stimată doamnă. Puteţi conta pe mine!

Caporalul Hartmann îl plimbă pe generalul Tanz prin

Paris. Primise următorul ordin: Turul oraşului cu viteza maximă de 50 km pe oră. La trecerea prin fata monumentelor şi a curiozităţilor viteza se va reduce la ŞO km pe oră.

Comentariu succint al celor văzute.

Hartmann îşi pusese instinctiv ambele mâini, înmănuşate în mănuşile gri-alburii ale portarului de la

Excelsior, pe volan. Îşi ţinea capul uşor înclinat spre spate pentru a nu-i scăpa mei o comandă a generalului.

Dar generalul nu spuse niciun cuvânt timp de o oră.

Hartmann auzi nişte zgomote, dar nu îndrăzni să întoarcă măcar un pic capul. Motorul Bentleyului era la fel de silenţios ca mecanismul unui ceas.

Zgomotele provocate de general erau următoarele:

zăngănitul unui pahar, destupatul unei sticle, gâlgâitul unui lichid, zgomotul aspru provocat de aprinderea unui chibrit. Nimic altceva. Generalul nu părea a se fi mişcat în decursul acestei activităţi.

Hartmann luase drept punct de plecare al turului său de de la Cité. Se îndepărtase de el în spirală cuprinzând în circuitul său principalele curiozităţi din centrul Parisului.

Spunea numele lor, explicându-le în câteva cuvinte. Nu ştia însă dacă generalul îl ascultă sau nu.

La o curbă, Hartmann privi lateral în oglinda retrovizoare: Tanz avea aceeaşi ţinută ca la începutul deplasării cu singura diferenţă că în mâna stângă avea o ţigară, iar în cea dreaptă un pahar aproape plin. Lichidul avea reflexe maronii, deci era coniac. Un rictus bizar contracta din când în când figura sculpturală a generalului, de parcă ar fi fost străbătut de şocuri electrice. Partea dreaptă a feţei era străbătută de riduri adânci, de la colţul gurii până la ureche. Fruntea însă era netedă şi strălucitoare ca tăblia unei mese bine lăcuite.

— Stop! spuse generalul.

Hartamnn apăsă cu grijă pe pedala de frână, îndreptând maşina dt mai la dreapta, după care opri. Aşteptă alte ordine.

Se aflau aproape în mijlocul podului Alexandre III. Sub ei, Sena curgea încet cu reflexele ei gri-argintii.

— Să trecem acum în revistă în amănunţime curiozităţile principale ale oraşului, spuse generalul Tanz.

Faceţi propuneri, Hartmann!

nartmann se aştepta la un astfel de ordin. El spuse

fără ezitare:

— În timpul dimineţii Notredame. Masa de prânz la Quasimodo. La începutul după-amiezii tablourile din Luvru.

— Fără şunci bătrâne, i-o tăie generalul.

— Vreau să vă propun impresionistă de la Luvru.

Apoi o excursie la Versailles, palatul, scările exterioare, grădinile.

— De acord! spuse generalul.

Hartmann traversă podul Alexandre, merse de-a lungul Senei în direcţia Notredame. Bentleyul se opri în piaţa din faţa catedralei. Hartmann sări din maşină, o înconjură, şi deschise portiera din spate dreapta. Generalul coborî fără grabă.

— Datele cele mai importante! ordonă generalul.

Hartmann îşi recită lecţia bine învăţată: catedrala Notredame. Construită între 1163 – 1330. Numele genialului constructor a rămas necunoscut. Suprafaţă construită 5500 de metri pătraţi, lungimea în interior 130 de metri. În faţa unei coloane din absidă o statuie a Fecioarei Maria din secolul XIV, numită Notredame de Paris. În tezaur relicve: lemn din crucea Mântuitorului şi o parte a coroanei de spini.

— Bine, spuse generalul. Aşteptaţi-mă aici!

Generalul se îndreptă spre catedrală. Costumul său gri-deschis nu făcea pliuri. Ţinuta ţeapănă, decorativă, a corpului său era plină de demnitate.

Hartmann se sprijini obosit de Bentley. Generalul Tanz nu făcuse niciun fel de observaţie, niciun fel de gest care ar fi putut fi interpretat într-un fel oarecare. Era imposibil să-i ghiceşti sentimentele.

Privi în maşină, acolo unde şezuse Tanz. Văzu cenuşă şi multe mucuri de ţigări. Hartmann îşi aduse aminte de ce-i spusese subofiţerul Kopatzki, care până azi de dimineaţă fusese ordonanţa nr. 1 a generalului, şi anume:

Curăţenia mai presus de orice!

Luă deci din portbagaj o perie şi un făraş – mama lui

folosea astfel de instrumente pentru a înlătura fărâmiturile de prăjitură de pe masă. Se apucă de curăţat sistematic partea din spate a maşinii. Apoi curăţă cu unul din şervete, paharul folosit pentru băutul coniacului. Lustrui de asemenea pielea pernelor, mânerele şi ferestrele.

După ce făcu toate acestea intră şi el în catedrală. Şi acolo îl văzu pe general care părea cufundat în contemplarea lucrării *Travaux des Mois*, imagini ale vieţii cotidiene din secolul XIII.

Cuprins de emoţie, caporalul Hartmann cugetă: „Iată un om de acţiune al vremurilor noastre fascinat de operele de artă nemuritoare. Încearcă să uite realitatea penibilă şi chinuitoare care îl înconjoară. Eu însă sunt alesul care să-l duc să vadă astfel de opere! Ce datorie nobilă şi utilă!” Brusc, îşi aduse aminte că uitase să golească scrumiera din partea din spate a maşinii. Uitase s-o cureţe. Plecă grăbit să repare această omisiune.

După o oră şi douăzeci de minute îşi făcu apariţia generalul Tanz. Se îndreptă spre Bentley şi spre Hartmann ca şi cum i-ar fi văzut pentru prima oară. Apoi se opri. După cinci sau şase secunde începu să înconjoare maşina – o singură dată. Dar nimic nu scăpă ochilor lui sfredelitori.

— Scrumiera, spuse el.

Hartmann îi prezentă scrumiera – era curată. Generalul Tanz dădu din cap satisfăcut. Ridică apoi covoraşul de la picioarele locului său – şi acolo totul era curat.

— Mâinile dumneavoastră! zise Tanz. Hartmann i le arătă, după ce-şi scoase mănuşile de portar. Generalul nu avu nimic de obiectat.

— Pauză de prânz! anunţă generalul.

Caporalul Hartmann îşi conduse generalul la restaurantul Quasimodo care se afla la o distanţă de circa două sute de metri. Specialitatea casei era raţă cu portocale, iar ca băutură, conform obicieului, şampanie. Tanz mâncă şi bău.

Între timp, Hartmann lustrui blocul motor. Îşi mâncă sandviciul cu friptura de pui rece şi bău apă minerală. În

timpul acestei pauze de timp a consumat două cârpe şi o legătură de cârlţi.

La două şi ceva generalul se afla din nou lângă Hartmann şi Bentley. Zâmbetul lui tainic arăta că-i plăcuse mâncarea bine stropită cu şampanie.

— Deschideţi capota, ordonă el.

Hartmann execută ordinul. Generalul se aplecă imperceptibil spre motor şi scoase din buzunarul stâng al costumului său gri-perle o batistă de un alb imaculat. Cu ea frecă zona delcoului. Albul imaculat al batistei nu rezistă la acest tratament.

— Nu-mi place, spuse generalul, să-mi murdăresc batistele cu murdăria pe care subordonaţii mei n-o curăţă! Acesta este primul avertisment pe care-l capeţi!

Te sfătuiesc să nu ajungi la al doilea. Care este următorul punct al programului nostru?

— Impresioniştii de la Luvru, domnule general!

— Dă-i drumul!

Tanz se strecură vizibil mulţumit pe locul din spate al automobilului. Spuse:

— Nu doresc să fiu numit în prezenţa unei terţe persoane „domnule general” în timpul excursiei noastre.

Plimbarea noastră are un caracter strict privat. Să nu uitaţi acest lucru!

Hartmann frână Bentleyul în Place de la Concorde, unde la marginea parcului Tuileries, lângă Luvru, se afla pavilionul care adăpostea impresioniştii. Pavilionul avea un nume ciudat: Jeu de Paume.

— Aici se află, explică Hartmann cu entuziasm, aproape toate marile opere de artă pe care Franţa le-a dăruit omenirii în ultimii o sută de ani, începând cu

Monet, Manet şi Cézanne, van Gogh, Renoir şi Gauguin fără a mai vorbi de Degas, Toulouse-Lautrec, Vameşul

Rousseau.

Tanz stătea în faţa tablourilor cerând lui Hartmann să i le explice. Caporalul se execută, explicându-i totul în cuvinte frumoase din care străbătea însă un entuziasm

reţinut. El vorbi cu voce scăzută despre forţa explozivă a lui Van Gogh, despre luminozitatea culorilor lui Renoir, despre forţele naturii pe care Cézanne le-a prins în operele sale. T-anz asculta cu atenţie. Repeta chiar, în surdină, o explicaţie sau alta pentru că i se părea esenţială, Degas, Edgar, *Femeie pieptănându-se*, pastel 80 x 57.

Se opri în faţa fiecărui tablou ca şi cum cineva i-ar fi dat de rezolvat o problemă de aritmetică. Aveai impresia că-şi împarte timpul cu exactitate. Vizionarea fiecărui tablou îi luă acelaşi număr de secunde. Tanz nu prefera, dar nici nu neglija pe nimeni. Aveai impresia că trece în revistă un regiment de gardă. Hartmann, în spatele lui, răsfoia catalogul murmurând date, cifre, nume.

Un singur tablou îi reţinu însă atenţia generalului ceva mai mult: Vincent van Gogh, *Autoportret 1889*; ulei, 65 x 54 – numit uneori şi „Vincent pe un fundal de flăcări".

Descrierea din catalog: „Plin de tensiune interioară, stă mărturie pentru efortul disperat al lui Vincent de a-şi stăpâni focul interior care-l devoră. Este expresia echilibrului suprem la marginea prăpastiei".

Hartmann se mulţumi doar cu cititul comentariilor succinte ale catalogului. Nu avea timp să spună mai multe. Şi de astă dată dori să treacă mecanic mai departe la tabloul următor. Dar generalul Tanz zăbovi mai mult timp decât de obicei în faţa lui „Vincent pe un fundal de flăcări". Privi hipnotizat tabloul său, poate, privea doar fix înainte. Tabloul fiind la nivelul ochilor lui, îl cuprindea şi pe el implicit cu privirea.

Hartmann se apropie de el cu prudenţa cuvenită.

Văzu cum braţul drept al generalului fu cuprins de mişcări sacadate. Mâna crispată ca o gheară se abătu asupra frunţii lui, strângând-o într-un cerc de fier. Generalul – până atunci o construcţie din oţel cenuşiu şi rectiliniu – părea să-şi piardă echilibrul, începând să se clatine. Hartmann se repezi spre el şi nu ezită să-l ajute apucându-l cu fermitate de braţul stâng. El simţi muşchii încordaţi sub degetele sale. În acelaşi moment, muşchii s-au întins, braţul prins devenind un fel de bielă care printr-

o mişcare mecanică îl împinse pe Hartmann cu brutalitate. Caporalul se clătină pe picioare. În ochii săi de copil se putea citi uimirea şi perplexitatea. Nu putea înţelege ce se petrece.

În faţa lui stătea generalul, aşa cum îl văzuse pentru prima oară pe un câmp de luptă din Rusia – o stâncă inaccesibilă. Ochii săi aveau răceala încremenită a unui şarpe. Generalul murmură abia perceptibil:

— Cum aţi îndrăznit să mă atingeţi!

— Iertaţi-mă, domnule general, dar m-am gândit că…

— Nu se atinge un general!

Tanz îi întoarse spatele, îndreptându-se spre tabloul următor. Hartmann îl urmă. Creierul lui părea golit. Era însă în stare să mai citească din catalog.

Generalul păşea înaintea lui ca şi cum acel moment de slăbiciune n-ar fi existat vreodată. Privi, fără să reacţioneze în vreun fel, tablou după tablou; în faţa unuia singur trecu fără să se oprească după ce-i aruncă o privire scurtă.

Era *Femei scăldându-se* al lui Renoir, acea simfonie colosală a culorilor formată din tonurile rozalii şi ameţitoare ale carnaţiei femeii. Atitudinea generalului deveni şi mai rigidă.

Ca încheiere, generalul îşi alese în holul de la intrare o serie de cărţi poştale. El făcu acest lucru foarte sistematic, alegerea lui neoglindind nicio preferinţă pentru un pictor oarecare. Tanză dorea să-şi procure un evantai cât mai complet posibil. Înainte de a-şi pune cărţile poştale cu grijă în portofel, el îi ordonă lui Hartmann să le plătească.

Punctul următor al programului era Versailles. Traversă distrat şi rapid palatul, aproape cu dispreţ. Părea dezgustat de luxul şi splendoarea emanată din fiecare colţişor. Grădinile îi plăcură mai mult. Probabil că acurateţea lor decorativă îl duceau cu gândul la planuri de organizare pregătite cu grijă. Marea scară exterioară îi captă întreaga atenţie. Generalul o urcă şi o coborî de două ori, cu paşi măsuraţi, de parcă ar fi vrut s-o ia în

posesie.

La orele 19 programul de vizitare al zilei se terminase.

Hartmann se întoarse cu Bentleyul la hotelul Excelsior, sări din maşină şi deschise generalului portiera.

— Sunt mulţumit! remarcă generalul, ceea ce reprezenta o înaltă apreciere din partea lui. Să-i telefonaţi peste o jumătate de oră colonelului Sandauer care vă va da instrucţiunile următoare. Între timp vă rog să vă ocupaţi de maşină!

Generalul intră în hotel. Hartmann se duse cu maşina într-o stradă alăturată unde se afla un garaj la dispoziţia

Wehrmachtului. Acolo, se apucă să facă curăţenie în

Bentley. Dădu astfel peste servieta generalului. O

deschise pentru a vedea ce conţine.

Ea conţinea două cutii de ţigări goale, fiecare conţinând douăzeci şi patru de ţigărr, şi o sticlă de coniac, goală şi ea.

Se întâlniră într-unul din separeurile de la etajul întâi.

Restaurantul situat pe Quai des Grands Augustins era celebru – şi nu numai pentru preţurile sale pipărate.

Vestitul Poulet Docteur servit de această casă era inegalabil; acelaşi lucru se putea afirma şi despre Crêpes Mona.

Şi care din noi plăteşte nota? întrebă locotenent-colonelul Grau.

— Vă aflaţi la Paris, spuse Monsieuer Prévert cu vocea lui de băutor de absint. Consideraţi-vă, cel puţin în cazul de faţă, musafirul meu.

Au început masa cu languste stropite cu Chablis.

Monsieur Prévert avea, după cum spunea, onoarea de a fi prietenul personal al bucătarului-şef, lucru care putu fi remarcat nu numai la nota de plată, ci mai ales la mâncare. Au fost serviţi cu cele mai bune bucate şi cu cele mai alese vinuri.

De astă dată se întâlniseră pe un teren neutru. Un intermezzo comic precedase întâlnirea. După stabilirea

locului şi a orei întâlnirii, amândoi trimiseseră la faţa locului un agent însărcinat cu controlul pereţilor pentru a depista eventualele microfoane ascunse! Aceştia se întâlniră nas în nas, se mirară unul de celălalt şi ajunseră repede la următoarea concluzie: Dacă ambele părţi se tem de acelaşi lucru, înseamnă, de fapt, că nu a existat niciun fel de temei pentru teamă.

— Nu aveţi încredere în mine? întrebă Grau vesel.

— Sunt, de altfel ca şi dumneavoastră, precaut.

Prévert îşi desfăcu atent langusta. În astfel de vremuri nu poţi fi suficient de prevăzător. Ca să vă spun adevărul, domnule Grau, nu pot nici măcar să-mi permit ca discuţiile mele să fie ascultate de oamenii mei.

— Nici eu, spuse Grau.

El privi marea oglindă care acoperea aproape în întregime peretele sălii, între două perdele de damasc prăpădite. Pe oglindă erau scrijelite numeroase cifre şi iniţiale. Nenumărate fete încântătoare şi-au imortalizat probabil, în decursul deceniilor, datele serilor pline de plăceri petrecute aici, gravându-le cu diamantele inelelor lor. Separeurile, aşa-numitele salons particulières, erau destinate mai ales perechilor de îndrăgostiţi. Dar şi afacerea care-i reunea pe cei doi bărbaţi în acea seară cerea o discreţie deplină.

— Ce puteţi să-mi livraţi? dori Grau să ştie.

Monsieur Prévert dădu din cap, înclinându-se parcă în faţa paharului său de Chablis.

— Doi generali, un colonel şi un năvod plin de peştişori!

— Se numără şi Kahlenberge printre ei?

Monsieur Prévert dădu din nou din cap afirmativ.

Ochii lui se umplură de tristeţe. Suferea că bucatele alese erau profanate de astfel de discuţii care ar fi fost mai adecvate la cafea.

Grau continuă să insiste:

— Ce fel de delicte?

— Ceea ce se numeşte la dumneavoastră „înaltă trădare”.

— Nimic altceva? Sunt dezamăgit. Nu aveţi nimic neobişnuit, nelalocul lui? De exemplu, o crimă frumoasă sau ceva asemănător?

— Ei bine, răspunse Monsieur Prévert, fără să bănuiască unde voia să ajungă Grau, poate o înaltă trădare însoţită pe pregătirea unui asasinat – sau cel puţin complicitate. V-ar conveni mai mult această formulare?

Grau se încruntă, întinse mâna după pahar şi-l bău grăbit.

— Aveţi documentele corespunzătoare la dumneavoastră?

Monsieur Prévert dădu iarăşi din cap, asemeni unui bijutier care vrea să confirme dorinţa specială a clientului său. Apoi sună. Se putea servi felul doi. Bucătarul-şef îi recomandase Canard Colette – recomandările lui fiind pentru prietenii săi lege. Ca băutură servi un Château

Laffitte din 1908. Prévert mirosi paharul cu preţiosul lichid de Burgundia. Chipul său oglindea amintirile plăcute legate de această licoare.

Acest ceremonial nu-l împiedică însă pe Grau, după ce fusese servit, să se intereseze insistent de documentele promise.

— Le-am adus cu mine. Prévert îşi tranşă raţa cu reculegere. Şi cum stăm cu lista mea?

— O accept. Am făcut deja demersurile necesare.

Când apăru ospătarul, un domn bătrân cu prestanţa unui prim-ministru la pensie, spuse: Un oarecare domn Engel ia masa jos în restaurant – vă rog să-l chemaţi la mine.

Engel se prezentă de îndată; era rozaliu şi vesel ca un îngeraş. Zâmbetul lui strălucitor era molipsitor.

— Primele trei nume de pe listă, ordonă Grau. La timpul prevăzut şi la locul stabilit.

— Se face! exclamă Engel ca şi cum ar fi fost vorba de o plăcută tranzacţie comercială. Îşi umflă obrajii şi nimeni nu s-ar fi mirat dacă ar fi părăsit încăperea fluierând.

Monsieur Prévert îşi desprinse privirea de pe raţă, a

cărei pieliţă aurie avea culoarea frunzelor de rododendron după primul îngheţ, şi se uită la Grau cu ochii săi melancolici.

— Sper să nu ne înţelegem greşit. Eu vă voi preda de îndată materialele dorite. Este vorba de probe indubitabile. Ce se va întâmpla însă cu acest material dacă nu o să-l puteţi folosi sau nu o să doriţi s-o faceţi?

drau îşi puse pe masă furculiţa şi cuţitul.

— Ce Vă face să credeţi asta?

— Pentru că nu sunteţi un nazist. Monsieur Prévert făcu această constatare cu toată naturaleţea, ca şi cum ar fi spus de exemplu că bucătarul-şef al acestui local este un maestru în meseria lui. Dar asta nu e tot! Dumneavoastră puneţi preţ pe demascarea unor ofiţeri superiori, pe scoaterea lor din circuit. De ce?

— Să servească felul următor! spuse Grau.

Din nou se instală tăcerea. Lampadarele se reflectau strălucitoare în oglinzile vechi. Ospătarul care-i servea părea să anunţe, asemeni unui profet, sfârşitul lumii. Lambriurile întunecate care auziseră atât şoapte pline de gingăşie, cât şi râsete fericite, îi învăluiau şi pe aceşti vânători de oameni cu îngăduinţa lor plină de răbdare.

— Ce vă pot oferi cu documentele mele, spuse Pré.

vert scoţând din buzunarul de la piept o legătură de notiţe, este o conspiraţie a generalilor şi ofiţerilor împotriva lui

Hitler. Ei au manifestat indubitabil intenţia de a-l înlătura, dacă acesta este lucrul pe care doriţi să-l auziţi!

Grau întinse mâna după documente, le luă şi începu să le răsfoiască cu nerăbdare. Parcurse cu privirea foile, reţinând esenţialul. Faţa i se îmbujoră de emoţie.

— Înţelegerea e înţelegere! spuse el cu hotărâre. Eu vă voi livra trei din oamenii dumneavoastră. Puteţi să faceţi cu ei ce doriţi. Acelaşi lucru este valabil şi pentru mine. Şi dumneavoastră îmi livraţi trei oameni, iar eu voi face cu ei ceea ce vreau – în cazul că voi acţiona într-un fel.

— Acum să bem un pahar de şampanie! propuse

Prévert. Am dat dispoziţie să pună o sticlă la gheaţă; este un Mumm Rosé din 1933… sper să vă placă.

A fost servită şampania. Au închinat în sănătatea lor.

A fost un moment solemn. Un pact neobişnuit fusese pecetluit. Îşi goliră paharele până la fund.

— Noi doi suntem poate cei mai diferiţi oameni din lume, spuse apoi Grau. Cu toate acestea am senzaţia că suntem fraţi.

— Ce poate fi mai natural! Există o fraternitate care nu este condiţionată de legăturile de sânge şi care nu are nimic de-a face cu spiritul de turmă al celor aduşi la acelaşi numitor – fraternitatea realiştilor.

— Poporul meu, continuă Grau după cel de-al treilea pahar de rosé care-l pătrunse asemeni ploii de primăvară, mă refer mai degrabă la poporul căruia îi aparţin, se află într-o stare de beţie prelungită provocată de cantităţile nemăsurate de bere tare şi de snaps ordinar îngurgitate.

Beţia i-a atins însă, spre oroarea mea, şi părţi importante, acelea care, prin definiţie, îşi păstrează sângele rece în orice situaţie.

— Vorbiţi de generali!

— Aşa-numiţi generali! exclamă Grau fără niciun fel de reţinere. Îşi închipuie că ştiu ce înseamnă tradiţia prusaco-germană! Dar mulţi dintre ei sunt săraci cu duhul şi mincinoşi, lăsând milioane de soldaţi să creadă că Hitler întruchipează această tradiţie. Însă au devenit lachei şi lingăi.

— Un general nu-i mare lucru! Există câteva mii. Vă aşteptaţi cumva numai la genii şi eroi?

— Existi generali care se comportă ca o cireadă de vite. Pot fi mânaţi în toate punctele cardinale. Dacă evadează vreunul – de exemplu Beck sau Hoeppner – se îmbulzesc cu zecile să-i ia locul. Nimic nu este mai uşor în zilele noastre în Germania decât să înlocuieşti un general.

Stau drepţi în faţa unui şobolan împuţit, se lasă împroşcaţi cu noroi şi spun: „Să trăiţi! La ordinele dumneavoastră!” Este dezgustător!

Monsieur Prévert era ocupat cu platoul de

brânzeturi.

Atenţia lui părea captată de o bucată de brânză de oaie cu un miros penetrant, aspru, din regiunea la sud de Pau. El spuse cu o voce reţinută:

— Nu vă impresionează totuşi faptul că există încă nişte generali care sunt hotărâţi să meargă până la capăt?

— E prea târziu! murmură Grau sprijinindu-se obosit de spătarul scaunului. A-l omorî acum pe Hitler e ca şi cum ai ucide un cadavru. Căci înfrângerea lui este pecetluită. Rezistenţa ofiţerilor ar fi fost o faptă istorică dacă ar fi avut loc în urmă cu trei ani, să zicem chiar doi. Acum ea nu este decât un act de legitimă apărare.

— Dar îi veţi susţine? şi fără a aştepta un răspuns, Prévert continuă: Oricare ar fi decizia dumneavoastră, nu trebuie să uitaţi niciodată că există foarte puţine lucruri în această lume tristă pentru care merită să mori – dar infinit mai multe lucruri pentru care trebuie să trăieşti!

Caporalul Rainer Hartmann îi telefonă locotenent-colonelului Sandauer la ora stabilită. Spera să nu-l găsească la biroul lui sau ca acesta să nu fie dispus să discute la telefon cu un caporal. În realitate Sandauer părea să aştepte cu nerăbdare telefonul lui.

— Hartmann, spuse Sandauer fără niciun fel de introducere, domnul general este mulţumit de dumneata.

Vă rog să consideraţi acest lucru ca pe o distincţie deosebită!

Aceste cuvinte avură darul să impresioneze şi pe un om ca Hartmann. Se simţi onorat şi mândru. Hartmann omisese însă un mic amănunt: aceste cuvinte de recunoaştere a meritelor sale nu fuseseră spuse de Tanz, ci de

Sandauer. Sandauer ştia însă foarte bine când un angrenaj avea nevoie de ulei.

— Domnul general Tanz, continuă Sandauer ca şi cum ar citi un text scris, doreşte ca dumneavoastră, pe lângă misiunea de şofer, şi îmi permit să spun şi cea de ghid, să preluaţi şi funcţiile ordonanţei nr. 1. Aceasta presupune o încredere deosebită din partea lui. Sper că

veţi şti s-o onoraţi. Unitatea dumneavoastră a fost informată.

Generalul Kahlenberge şi-a dat personal acordul.

Hartmann nu remarcă zgomotele de pe linia telefonică, pierduse orice contact cu realitatea înconjurătoare, concentrându-se numai asupra vocii neînsufleţite de gramofon care-i răsuna în ureche. Înregistră instrucţiunile şi ordinele fără a mai avea timp să reflecteze asupra lor.

Avea senzaţia că pluteşte pe apele învolburate ale unui fluviu, pe o plută sau poate agăţat de un colac de salvare, nici el nu ştia…

Sandauer continuă: Pentru a putea fi în orice moment la dispoziţia domnului general Tanz, veţi locui la hotelul

Excelsior. Vi s-a reţinut deja o cameră. Portarul vă va da toate informaţiile necesare. Vă veţi muta imediat acolo.

De la orele 20 la 22 domnul general Tanz va lua cina împreună cu domnul general von Seydlitz-Gabler. În această perioadă de timp aveţi liber. Nu este exclus ca după aceea să fiţi solicitat. Aţi înţeles?

Era foarte clar. Hartmann repetă ordinele şi instrucţiunile primite. Zgomotele de pe linie se intensificară. Cei doi interlocutori începură să vorbească cu voce ridicată.

Cu toate aceste condiţii tehnice deplorabile, Hartmann avu senzaţia că aude cu distincţie respiraţia lui

Sandauer. Locotenent-colonelul inspiră aerul profund ca pentru a-şi face curaj. El întrebă:

— E totul în ordine, Hartmann? Nu aţi remarcat nimic neobişnuit?

Hartmann avu nevoie de trei sau patru secunde pentru a se gândi cum sau dacă să răspundă la această întrebare. Aceste patru, cinci secunde au fost prea mult!

Înainte de a putea răspunde, auzi din nou vocea lui Sandauer, impersonală dar totuşi uşurată:

— Deci totul este în ordine, Hartmann. Am luat la cunoştinţă raportul dumitale. Nici n-am vrut să ştiu mai mult. Noroc şi pe mai departe!

Hartmann nu ştiu ce să facă, să se bucure, să se mire sau să se supere. În cele din urmă dădu din umeri şi agăţă telefonul în furcă.

Se duse apoi la hotelul Excelsior unde i se dădu o cameră la etajul cinci, cameră a cărei fereastră dădea în curtea din spate. Un miros dulceag de resturi menajere, toalete şi bucătărie urca până sus. Dacă se apleca mult în afară, putea să vadă printre acoperişuri o bucăţică de cer.

Îşi însemnă în caietul lui de raport:

Locuiesc şi eu aici în hotel. Ce ziceţi? Nu e rău deloc. Camera mea are numărul 548. Până la orele 22

sunt la localul nostru. M-aş bucura să vă revăd.

Al dumneavoastră R.H.

Rupse foia din caiet, o împături ca pe o telegramă şi coborî în hol unde o dădu portarului zicându-i:

— Pentru domnişoara Ulrike von Seydlitz-Gabler.

Dar numai pentru ea personal. Vă rog să i-o înmânaţi numai când este singură.

— Am înţeles, răspunse portarul. El luă discret bancnota pe care i-o dădu Hartmann de parcă ar fi şters un fir de praf de pe tejghea.

Hartmann se simţi cuprins de o febră de aşteptare plină de bucurie. Se întreba la ce preţ se poate cumpăra lumea. Sau mai exact: Cât costă Parisul? Şi oricât ar fi putut costa viaţa în aceste zile la Paris, totul se trecea în cont. Ce noroc cu concediul special al generalului Tanz!

Rainer Hartmann se urcă în Bentley; motorul începu să toarcă liniştit. Cei o sută de cai putere nu făceau mai mult zgomot decât trei pisici mulţumite. Hartmann apăsă pe acceleraţie. El luă câteva curbe în viteză şi se opri în faţa barului Mocambo sub lampa de la intrare care strălucea în spatele geamurilor de sticlă mată cenuşii-albăstrii.

Intră în localul lui preferat ca şi cum ar fi vrut să-l ia în stăpânire. Nu de mult, în după-masa aceleiaşi zile, generalul Tanz – generalul lui – coborâse într-un fel asemănător scara exterioară de la Versailles. Hartmann se împiedică. Uitase că ultima treaptă din această pivniţă era

putredă şi denivelată.

Prima persoană pe care o văzu era Raymonde care-l salută cu mâinile ridicate în care ţinea un pahar şi o sticlă.

Hartmann remarcă apoi un individ îmbrăcat într-o uniformă de subofiţer. Tipul dansa ca un urs, plin de entuziasm cu două fete deodată. Se învârtea în cerc, ca la horă, iar faţa îi era roşie de excitare, ca o pătlăgică.

Dansatorul dezlănţuit i se păru cunoscut lui Hartmann. După câteva momente de ezitare, spre marea lui uimire, constată că individul era Kopatzki, subofiţerul

Kopatzki, fosta ordonanţă nr. 1 a generalului Tanz, în prezent un simplu om.

Paul Kopatzki îşi abandonă dansatoarele. Se apropie clătinându-se de Hartmann, şi se aruncă literalmente asupra lui pentru a-l îmbrăţişa cu afecţiune. Puţea ca o pivniţă de vinuri. Îl bătu inimos pe Hartmann pe umeri cu labele lui de urs. Vocea lui semăna cu croncănitul unui corb înfometat. Sentimentul de fericire pe care-l simţea părea să-l obosească teribil.

— Ce vrei să bei? strigă Kopatzki. Azi fac cinste. Îmi sărbătoresc renaşterea. Şi acest lucru ţi-l datorez ţie! Vrei şampanie? Dacă vrei poţi să bei găleţi întregi!

Kopatzki îl îmbrăţişă din nou cu o veselie fără milă.

Părea să aibă braţe nenumărate, ca o caracatiţă. Îl trase cu forţa pe Hartmann la masa lui. Acolo şedea, râzând din inimă, plutonierul Stoß.

Stoß zise:

— Mai trăieşti, băiete?

— Poate, spuse Kopatzki, că e un supravieţuitor! Dar mâine poate figura din nou pe lista condamnaţilor.

Oricum ar fi, noi nu putem decât să-i fim recunoscători.

Nu eşti de aceeaşi părere, Stoß?

Plutonierul dădu din cap semnificativ. Se dădu puţin la o parte pentru a-i face loc noului venit. Hartmann luă loc şi Kopatzki se aşeză lângă el. Cei doi îl înconjurau ca un gard de spini.

— Ce noroc să te întâlnesc! îi spuse Hartmann lui

Paul Kopatzki. Trebuie să te înlocuiesc la general. Vrei să-mi dai nişte informaţii? De ce trebuie să mă feresc.

— De ce trebuie să te fereşti! Kopatzki izbucni într-un hohot de râs atât de puternic, încât era cât pe ce să se sufoce. Singurul sfat pe care ţi-l pot da e să ai grijă să nu te facă praştie – asta-i tot!

— Omoară-l pe acest Tanz şi vei avea linişte, îi recomandă plutonierul Stoß laconic. Un sfat mai bun n-am cum să-ţi dau.

— Se mai întâmplă uneori şi minuni, spuse Kopatzki golind toate paharele din preajma lui. Şi ştii care este minunea cea mai mare pentru mine? Că nu s-a găsit încă nimeni care să-i bage cuţitul în burtă sau să-l lovească cu o rangă în cap. Dar poate că tu eşti omul potrivit!

— Sunteţi beţi, exclamă Hartmann.

— Din fericire, spuse Kopatzki cu limba împleticită.

O zi fără Tanz e o zi plină de soare. Să fii beat turtă înseamnă să fii pe jumătate fericit. Acest lucru ţi-l datorăm ţie. De aceea îţi suntem atât de recunoscători, încât vom veni cu plăcere la înmormântarea ta.

Hartmann se duse la bar la Raymonde. Apuca una din mâinile ei, cealaltă fiind ocupată cu turnarea unui coniac dublu pentru el. Se uită cu atenţie la sânii ei care erau ca nişte perniţe ademenitoare. Se gândi la coapsele ei, pe care nu le putea vedea, dar pe care le cunoştea pe dinafară. El murmură:

— Aş vrea să fi putut rămâne în noaptea asta la tine.

— Cine te opreşte? întrebă Raymonde.

— Un general.

— De când este un general mai important decât o femeie?

— De când există războiul!

— Nu putem încerca să uităm un astfel de război?

— Poate mâine, Raymonde.

— Când doreşti!

Îşi bău coniacul şi se uită la ceas. Ulrike nu venise încă. Hartmann ţinea mâna lui Raymonde şi se gândea la general, la Ulrike, la hotel şi la Bentley. Îşi spuse: Sper că

nu va ploua! Ar fi îngrozitor să curăţ maşina! Ce muncă ar fi!

— Îmi ştii adresa, îi spuse Raymonde în timp ce destupa o sticlă de vin alb. Ştii unde e locul cheii şi unde poţi să-ţi găseşti pijamaua.

Hartmann se uită din nou la ceas. O trase pe

Raymonde spre el şi o sărută cu foc. Nimeni nu le acorda niciun fel de atenţie. Îi simţi limba mlădioasă, respiră parfumul trupului ei şi se simţi tentat să se gândească la patul ei. Rezistă însă tentaţiei şi plecă. Se urcă în Bentley, merse la hotelul Excelsior şi intră în camera sa.

Se aruncă în pat şi luă o carte, un roman de Fallada, dar nu-l deschise. Aştepta, fără a şti însă exact ce. Apoi sună telefonul. Se repezi la telefon sperând să audă vocea lui Ulrike. Dar era generalul.

— Pregătiţi maşina de plecare, zise Tanz.

Hartmann Veni cu maşina în faţa intrării. Generalul luă loc. Cerul deasupra Parisului strălucea într-un albastru închis. Aveai impresia că oraşul, acum leneş şi supus, se îmbrăcase într-o cămaşă de noapte netransparentă.

— Un local oarecare! ordonă generalul.

Hartmann era pregătit şi pentru un astfel de ordin.

Urcă în Montmartre şi o luă pe strada Formentin. Se opri în faţa localului Don Juan. În prospect se indica: mobilier spaniol autentic; tablouri de maeştri şi orchestră de mare clasă. Generalul, îmbrăcat în acelaşi costum gri-perle, coborî din maşină şi intră în local. Hartmann rămase la volan. El aşteptă. Avu de aşteptat cam o jumătate de oră.

Generalul reapăru, se lasă să cadă pe scaunul din spate şi spuse cu dispreţ:

— Nu vreau un local familial, ci un bar de noapte! Ai înţeles?

Hartmann înţelese. Merse cu două străzi mai departe la un local numit Eve discrète. Opri maşina şi generalul coborî. Pătrunse în local ca şi cum ar fi trecut printr-un zid de vată.

Hartmann îl aşteptă trei ore.

Apoi generalul îşi făcu apariţia. Era ca un bloc de oţel care aluneca pe rulmenţi. Faţa lui avea culoarea cenuşie a stâncilor mâncate de apă. Nu scoase niciun cuvânt. Se lasă să cadă în maşină ca într-un pat. Când Hartmann porni maşina, alunecă într-o parte. La următoarea curbă se redresă. Hartmann avu impresia că are în maşină o statuie.

Dar această statuie începu din nou să se mişte când

Hartmann opri în faţa hotelului. Buşteanul de oţel, care de fapt era un om, se desprinse dintre perne şi începu să alunece înainte, spre intrarea hotelului. El intră în hotel fără să scoată un cuvânt. Un munte împietrit. Maşina era plină de aburi de alcool care-ţi tăiau respiraţia.

Rainer Hartmann urcă în camera lui. Patul era răvăşit.

Ulrike dormea în el.

Raport parţial

Documente diverse care se referă la evenimentele care au avut loc într-o singură zi: 18 iulie 1944, Paris.

Extras din jurnalul intim al doamnei Wilhelmine von

Seydlitz-Gabler:

Am din ce în ce mai mult convingerea că Parisul nu este un oraş de valoare şi de un rang deosebit. Aici se confundă grandoarea cu stilul pompos, tradiţia istorică cu trecutul prăfuit, frenezia nesănătoasă cu bucuria de a trăi. Celor predispuşi la viciu acest oraş le oferă ocazia să se degradeze şi să decadă. Herbert este şi el profund afectat de această constatare. Ieri la prânz mi-a spus: Aici este piatra de încercare a spiritelor!

Herbert, ce multă dreptate ai avut! Niciodată nu l-am simţit mai prusac pe veneratul nostru Tanz ca în acest mediu parizian. Şi el suferă; bineînţeles că nu o arată.

Nimeni nu-şi dă seama. Doar eu, cu intuiţia mea feminină, simt cât de mult suferă.

Ca mamă, îmi dau seama că Ulrike trece printr-o fază fericită. Nu mai e atât de crispată. Cu câtă afecţiune a luat din mâna generalului Tanz platoul cu friptură la petrecerea

noastră de aseară! M-am uitat la Herbert care mă privea şi el. Apoi zăngăni un pahar. Nu m-a înşelat oare vederea?

Mâna generalului tremura. Ulrike a reuşit să-l descumpănească pe acest erou de oţel!

Scriind aceste rânduri, mă simt încă plină de bucurie.

Simt nevoia impetuoasă s-o vizitez pe mica mea Ulrike. Voi merge în camera el. Simte desigur nevoia de a-şi revărsa inima, aşa ca de la femeie la femeie.

Extrase din corespondenţa fostului locotenent-colonel Sandauer, ofiţerul de legătură al diviziei Nibelungii:

Mă întrebaţi dacă am remarcat anumite lucruri deosebite la generalul Tanz? Menţionaţi odată chiar termenul de „ciudăţenii”. Doriţi apoi să fiţi informaţi despre anumite detalii cum ar fi tremuratul mâinilor, spasme, dureri în tâmple, apoi consumul de ţigări, de alcool etc.

Înainte de a răspunde, fără tragere de inimă, la aceste întrebări, vreau să fac câteva precizări referitoare la acest subiect:

1. În timpul bătăliei pentru Leningrad din noiembrie/decembrie 1941, generalul a trebuit să se apere „în arici” timp de trei zile şi trei nopţi cu un grup mic de soldaţi în toate aceste zile el nu a dormit niciun minut. Au reuşit să scape cu viaţa doar patru omeni din patruzeci

2. În timpul represiunii revoltei din Varşovia maşina generalului a trecut peste o mină. Generalul a fost aruncat în aer, şi-a pierdut cunoştinţa pentru mai mult timp şi a rămas surd timp de douăzeci de ore.

3. La construirea unui cap de pod peste Don, pontonul s-a rupt şi a fost luat de valuri. Generalul a fost mânat de curent câţiva kilometri, lovindu-se în calea lui de mai multe stânci Deşi uşor rănit, el a fost scos din apă leşinat.

Aceste incidente ar fi putut avea drept urmare anumite tulburări nervoase. Nu-mi rămâne decât să reafirm că generalul avea o stăpânire de sine exemplară.

Nu pot să neg că-i plăcea să bea ocazional alcool Trebuie să spun însă că în timpul serviciului nu bea

niciodată, iar la petrecerile mondene, doar moderat. În concediu sau după orele de serviciu avea din când obiceiul să bea câte un păhărel Despre cantităţile consumate nu pot să vă spun nimic deoarece nu am fost niciodată de faţă.

De aceea cred că vă înşelaţi când afirmaţi că aş fi purtat vreodată convorbiri telefonice cu subalternii mei în care mi-aş fi exprimat îngrijorarea cu privinţă la acest subiect.

M-am străduit pur şi simplu să menţin contactul cu cei care erau responsabili în acel moment de bunăstarea personală a generalului Nu trebuie să uităm că el era şeful diviziei căreia îi dedicam întreaga mea muncă şi toate forţele mele.

Acestea au fost adevăratele motive…

Raportul unui prieten francez despre o vizită făcută la

Madame Raymonde Gautier:

Localitatea: Hossegor – o mică staţiune balneară pe malul Atlanticului, la nord de Biarritz.

Data: în ultima săptămână a lunii august 1961.

Poliţistul din Hossegor, un fel de prusac ratat, ne-a prilejuit înălnirea. Doream să traversez intersecţia, exista doar una în acel orăşel, când m-am trezit în braţele lui întinse, cu ajutorul cărora reglementa „circulaţia” unei singure maşini

Mi-a dat un avertisment şi m-a trimis înapoi având de aşteptat, drept pedeapsă, mai mult timp semnalul său. ilângă mine o femeie izbucni într-un râs vesel, care m-a atras ca un magnet. M-am uitat la ea şi mi s-a părut că o cunosc de foarte multă vreme.

Observaţie intercalată:

Pentru a rezuma raportul acestui prieten, care reprezintă de fapt o carte în sine, trebuie relatate următoarele fapte: Această femeie îi amintea de o fotografie care-i fusese trimisă. Era Raymonde, fata de la barul Mocambo.

Prietenul o întrebă: „Vă cheamă Raymonde, nu-i aşa?”

Ea spuse da. El o rugă pe Raymonde să-i acorde o întâlnire. După nişte discuţii preliminare urmă întrebarea:

„Vă mai aduceţi aminte de un oarecare Hartmann?”

Despre el, Raymonde a declarat următoarele:

„Un tânăr ca o zi de primăvară”, spuse ea. Vorbi foarte elogios despre Hartmann. Îl iubise, evident. Faptul că era neamţ n-o deranjase. Hartmann era un om paşnic şi tandru, care putea fi foarte fericit în anumite momente. Trebuie să adaug că nu era deloc greu să fii fericit în preajma lui

Raymonde.

Altă observaţie intercalată:

Urmează amănunte, pline de entuziasm, despre

Raymonde. Hartmann avusese norocul să dea peste o pasăre pe cât de rară, pe atât de preţioasă. De ce nu se măritase cu Hartmann, ci cu un oarecare Gautier?

În acea epocă, spuse ea, mă gândeam adesea că singurul lucru care contează este dragostea. Dar pe atunci nu puteam bănui câte lucruri se pot petrece în lume. O zi numai, şi această zi veni prea repede pentru mine, şi totul s-a sfârşit pentru mine, ca un vis. În cele din urmă te întrebi dacă toiul n-a fost decât un vis frumos! Când te trezeşti, l-ai şi uitat.

— Este ora cinci şi jumătate, Monsieur!

Vocea avea ceva ameninţător. Lui Rainer Hartmann îi vâjâia capul de parcă ar fi fost o cascadă.

Auzi iarăşi aceeaşi voce:

— Auziţi Monsieur, este ora cinci treizeci.

— Şi ce-mi pasă!

Hartmann îşi aminti brusc că se găsea într-o cameră de hotel. Începu să-şi aducă încet şi greu aminte de cursa nebună prin Paris, de aşteptarea încordată, de generalul bălăngănindu-se ca un catarg de oţel, de fiica de general goală puşcă din patul lui, de sticla din servieta încredinţată lui.

Această sticlă zăcea acum goală pe noptieră. Vocea portarului răsună cu insistenţă:

— Este ora cinci şi treizeci, Monsieur, trebuie să-l

treziţi pe general la şapte fix.

— Fir-ar să fie, dar până atunci mai pot dormi cel puţin o oră!

— Monsieur uită pregătirile!

— Ce vă interesează?

— Avem dispoziţiile noastre ferme, Monsieur.

Organizaţia, semnată Sandauer, funcţiona perfect.

Portarul de noapte avea un plan precis, nu se admitea niciun fel de derogare. Direcţiunea îl dăduse portarului de zi pentru a-l preda apoi, în copie, portarului de noapte.

Punctele principale – indicaţiile speciale pentru apartamentul 12, ocupat pentru moment de domnul general Tanz, numit de personal „clientul” – sunau în felul următor:

Niciun angajat al hotelului nu are voie să intre în camere în perioada în care locuieşte acolo clientul.

Singura excepţie fiind făcută la solicitarea directă, clară, a clientului însuşi sau a însoţitorului acestuia, însoţitorul acestui client, pentru moment un oarecare Hartmann; trebuie trezit la ora cinci şi treizeci.

Micul dejun va avea loc la scurt timp după aceea, însoţitorului clientului i se va pune la dispoziţie între orele 6 şi 7 un valet şi o cameristă. Ei vor primi instrucţiunile necesare de la însoţitor, care are singur dreptul de a pătrunde în salonul apartamentului.

Hartmann a fost pus la curent cu aceste dispoziţii şi cu altele, după sosirea lui în holul de la intrare. Portarul îl măsură cu o îngăduinţă solemnă ca şi cum ar avea în faţa lui un bolnav incurabil.

— Vă admir sângele rece, spuse portarul.

— Îmi vine să vomez.

— Vă înţeleg. Cafeaua e deja pregătită.

Hartmann era singurul client în picioare din hotel.

Înghiţi în grabă ceaşca de cafea însoţită de un corn uns gros cu unt şi marmeladă. În acest timp studie indicaţiile speciale ale lui Sandauer. Nu-i trebui prea multă fantezie ca să înţeleagă ce-l aşteaptă.

Se duse în apartamentul 12 însoţit de un valet şi o cameristă care nu-şi ascundeau curiozitatea. După ce adună obiectele vestimentare răspândite prin cameră le spuse:

— Vă rog să curăţaţi şi să călcaţi costumul şi să îndepărtaţi petele. Pantofii trebuie curăţaţi şi lustruiţi foarte bine. Dar vă rog să scoateţi mai întâi şireturile.

Următoarea jumătate de oră Hartmann o petrecu curăţind valiza şi cele două serviete ale generalului. Le unse cu cremă şi le lustrui. Folosi pentru aceasta două cârpe de lână şi o jumătate de cutie de „Glizando” – cremă specială pentru cea mai fină piele. Toate acestea le găsi într-o cutie pe care era înscrisă litera „P”. Conţinutul cutiei era înregistrat pe o foaie lipită pe interiorul capacului.

La ora şapte fix, Hartmann era gata. Îşi potrivise ceasul nu după orologiul unei biserici oarecare, ci după ora exactă a radiodifuziunii germane. Bătu decent la uşa dormitorului. Auzi vocea generalului, înceată dar clară!

Tanz stătea la fereastra dormitorului său. Trupul său fibrös era învelit într-un halat cafeniu dintr-un material grosolan şi tare. Într-o mână ţinea o ţigară aprinsă, iar în cealaltă ceasul lui de buzunar/

— Ora şapte, domnule general.

— Ora şapte şi treizeci şi şapte de secunde, Hartmann. Vă rog să fiţi foarte exact în tot ceea ce afirmaţi.

Generalul arăta de parcă ar fi petrecut o noapte odihnitoare. Îşi pieptănase cu grijă părul său scurt, blond deschis. Ochii săi aveau sclipirea rece a diamantelor bine şlefuite.

— Baia mea, Hartmann. Treizeci şi unu de grade.

Hartmann se îndreptă spre baie. Patul generalului era desfăcut şi aşternutul împăturit cu grijă. Perna avea urme de salivă, dar fusese bine îndreptată ca şi cum nimeni n-ar fi dormit pe ea. Prin fereastra larg deschisă pătrunse în cameră aerul călduţ al dimineţii de vară. Era ca şi cum ziua şi noaptea precedentă n-ar fi existat!

Hartmann lasă să curgă în cadă apa caldă şi cea

rece.

La marginea căzii se afla un termometru. Puse o bucată proaspătă de săpun în savonieră, controlă albeaţa imaculată a prosoapelor, îndreptă covoraşul din faţa băii şi se uită în oglindă pentru a se convinge cât de curată este. Îl văzu astfel pe general stând în spatele lui şi observându-l insistent.

— Hartmann, spuse generalul încet, accentuând însă fiecare silabă cu o insistenţă deosebită, aveţi să-mi comunicaţi ceva?

— Nu, domnule general.

— Deci totul este în ordine?

— Da, domnule general.

Tanz se dezlipi din tocul uşii de care se sprijinise, înaintă doi paşi spre Hartmann/apoi se opri în mijlocul băii. În ciuda zgomotului făcut de apă, vocea lui penetrantă se auzea clar.

— Pretind o sinceritate absolută, Hartmann.

— Am înţeles, domnule general.

— Ei bine?

— Domnule general, sunteţi bărbat. Şi fiecare bărbat are anumite nevoi.

— Mai departe, Hartmann.

— Nici eu, dacă aş fi fost în locul dumneavoastră, domnule general, nu ni-aş fi dat în lături să frecventez anumite localuri. Ne aflăm doar la Paris. În afară de aceasta, domnul general este în concediu.

— Asta nu vă priveşte, Hartmann.

— Am înţeles, domnule general.

— Supraveghează apa de baie. Aveţi de executat doar ordinele care vi se dau. Restul nu trebuie să vă intereseze.

Hartmann potrivi apa de baie la treizeci şi trei de grade – cu două grade peste temperatura cerută. El calculă timpul necesar generalului pentru a se dezbrăca şi a se urca în vană. Tanz înregistră toate aceste acţiuni ca b maşină de calculat.

— Ocupaţi-vă între timp de micul dejun, ordonă el.

Fără lapte. Numai cafea. Cinci ouă la pahar, piper şi

sare.

Două felii de şuncă, una fiartă şi una crudă. Un coniac triplu, marca mea preferată.

Generalul făcu baie, apoi se îmbrăcă. În acest timp

Hartmann aştepta în camera de alături. Tanz se aşeză la masă şi începu să mănânce. Hartmann stătea la perete, în apropierea uşii, imobil de parcă ar fi făcut parte din inventar.

— Hartmann, spuse generalul după prima ceaşcă de cafea, la ora nouă vei fi cu maşina în raţa hotelului. Până atunci să foloseşti timpul pentru curăţirea maşinii. Nu uitaţi să reîmprospătaţi proviziile din sacoşa mea de voiaj.

Caporalul răspunse cu stereotipul „Am înţeles, domnule general”. Se abţinu de la orice alt comentariu, aşteptând cu nerăbdare momentul în care putea să părăsească această cameră. Dar generalul nu făcu gestul obişnuit.

— Hartmann, spuse Tanz aplecându-se asupra ouălor, sunt dispus să vă iau în serviciul meu. Aveţi anumite calităţi. Acest post vă va aduce anumite avantaje. Sper că nu *mi* veţi dezamăgi. Care este programul zilei de astăzi?

Hartmann îşi pregătise cu grijă propunerile ţinând cont de recomandările lui Sandauer.

— Propun, domnule general, ca în această dimineaţă să vizităm colecţiile greceşti şi egiptene de la Luvru. După amiază, Muzeul Armatei Palais Chaillot – iar dacă ne mai rămâne timp muzeul Balzac şi muzeul Rodin.

— Nu-i rău, spuse generalul. Se ridică, zvelt ca un furnal, abandonă ouăle şi şunca şi se duse în dormitor.

De acolo aduse un teanc de cărţi poştale pe care le aruncă pe masă. Ilustratele se împrăştiară ca un evantai.

— Ce spuneţi de asta, Hartmann?

Hartmann era încurcat. Erau reproducerile impresioniştilor de la Jeu de Paume, şi a celor de la Luvru pe care însuşi generalul le alesese. Ele reprezentau acele tablouri care, aparent, îl impresionaseră pe general. Hartmann spuse prudent:

— Aceste reproduceri sunt modeste în comparaţie cu

originalele.

Generalul dădu aprobator din cap ca şi cum i-ar fi fost confirmate bănuielile lui ascunse.

— Nu ştiu cum au ajuns aceste ilustrate în dormitorul meu. Probabil că portarul hotelului le-a procurat pentru mine. I s-a ordonat probabil să-mi atragă atenţia asupra curiozităţilor oraşului.

Hartmann se uită buimăcit la general ca şi cum ar fi văzut în faţa ochilor un centaur, sau un leu cu trupul de femeie, sau un copil care avea în mijlocul feţei un cioc de vultur. Ideile i se învălmăşeau în cap ca un joc de artificii pe cerul întunecat al nopţii.

— Aceste tablouri, spuse generalul arătând cu un gest energic reproducerile, mă interesează. Aş dori să le văd!

Să mă conduceţi la acest muzeu!

Caporalul părăsi grăbit apartamentul, coborî în goană scările şi se duse la portar. Aici încercă să obţină legătura telefonică cu Sandauer.

— E urgent! Foarte urgent!

Dar locotenent-colonelul nu era de găsit.

Toate acestea se petreceau în ziua de 19 iulie 1944, la

Paris, hotelul Excelsior la ora nouă fără treisprezece minute.

Caporalul Hartmann era convins că nu înţelesese bine. Nu putea exista o altă explicaţie a scenei la care tocmai asistase. Noaptea trecută fusese prea extenuantă pentru el. Acest fapt nu putea fi o scuză, dar putea explica anumite lucruri.

În timp ce se grăbea spre maşină murmură: „Trebuie să fi înţeles greşit. Sau generalul a vrut să mă pună la încercare. Cine poate şti ce se petrece în creierul unui astfel de om?”

Doamna Wilhelmine von Seydlitz-Gabler se zvârcoli în pat neliniştită în aşteptarea unei zile grele. Nu îndrăznise să se lase pradă somnului izbăvitor. Miza era mult prea mare.

Iată etapele acestei nopţi:

Ora 23.42: Doamna wilhelmine termină cu notarea impresiilor în jurnalul ei intim, cuprinsă de speranţe pentru viitor. Conform acestora, bărbatul ei, Herbert, urma să mai urce o treaptă în cariera lui militară. Ulrike, fiica ei, se va căsători cu Tanz. Astfel ea, Wilhelmine, nu va fi numai soţia unui şef de armată, ci şi soacra unui erou naţional. Acest sentiment înălţător o transpuse într-o stare euforică şi sentimentală. Ea luă hotărârea să-şi viziteze fata pentru a o iscodi şi încuraja.

Ora 23.47: Doamna Wilhelmine pătrunse în camera fiicei ei situată la etajul doi al hotelului. Era goală.

Wilhelmine îşi spuse că trebuie să fie o absenţă momentană. Toate hainele lui Ulrike erau la locul lor, inclusiv rufăria intimă, aleasă personal de Wilhelmine. Nu lipsea decât Ulrike, o cămaşă de noapte roz şi un halat albastru.

Singura concluzie logică era că Ulrike era undeva pe aproape. Probabil la toaletă.

Ora 23.51 – 00.07: Doamna Wilhelmine s-a dus la toaletă de femei de la etajul doi. Era goală. Oare ce se întâmpla? Wilhelmine se gândi că toaleta fusese probabil ocupată în momentul în care Ulrike avusese nevoie de ea.

Mai existau însă două posibilităţi: toaleta de la etajul unu şi cea de la etajul trei. Dar nici acolo nu se afla nimeni.

Doamna Wilhelmine fu cuprinsă de panică.

Ora 00.07 – 4.12: Doamna Wilhelmine aşteptă în camera lui Ulrike, mai întâi pe un scaun, apoi pe pat. În cele din urmă se întinse pe pat fiind ruptă de oboseală.

Urmară câteva ore de aşteptare încordată. Imagini obsedante îi treceau prin minte: Ulrike rătăcind în noapte, Ulrike pură şi încrezătoare pradă brutalităţii unui bărbat, Ulrike căzută în mâinile unui bărbat, făcând dragoste cu el.

Ora 4.13: Doamna Wilhelmine, cufundată în somn, se trezi speriată. Apăru Ulrike. Era îmbrăcată, conform aşteptărilor, în cămaşa de noapte roz şi în halatul albastru. Dar amândouă boţite. Părul îi era despletit şi vâlvoi.

— Unde ai fost? întrebă doamna Wilhelmine.

— Nu te priveşte, răspunse Ulrike.

Ora 4.28 – 4.40: Doamna Wilhelmine o copleşi pe

Ulrike cu întrebări. Ulrike tăcea. Wilhelmine apelă la sentimentul familial, la onoare, înţelegere, bunăvoinţă şi la bunul simţ al fiicei sale. Zadarnic. În faza următoare, doamna general recurse la ameninţări masive, la autoritatea părintească, la puterea şi influenţa tatălui ei. Ulrike căscă şi-i spuse complet epuizată:

— Dacă ai şti mamă ce obosită sunt! N-am închis un ochi toată noaptea.

— Nici eu! răspunse Wilhelmine prompt.

La care Ulrike zise:

— Probabil că fiedare din noi din alte motive!

Ora 4.30 – 8.47: Doamna Wilhelmine se întoarse în camera ei. Se aruncă pe pat, fixând cu privirea plafonul gri-albăstrui ornat cu stucatură: trandafiri ieşind din cornuri ale abundenţei. Wilhelmine închise ochii şi adormi.

În jurul orei 8.40 somnul chinuit al doamnei von

Seydlitz-Gabler luă sfârşit. Era ora la care portarul trebuia s-o sune. Portarul de zi, un om cu experienţă în materie de hotelărie, îşi luase postul în primire. După primele întrebări introductive puse de Wilhelmine, el se scuză spunând că numai portarul de noapte ar putea probabil să-i dea informaţiile necesare.

Portarul de noapte, care tocmai se pregătea să plece acasă, fu chemat la doamna von Seydlitz-Gabler. Stătea cu un aer supus şi devotat în faţa ei. În cursul lungii sale vieţi de portar de hotel el cunoscuse mulţi clienţi ciudaţi, şi era sigur că nimeni şi nimic în lume nu-l va putea face să-şi piardă sângele rece.

— Stimată doamnă, explică el pe un ton plin de indulgenţă, un portar stă în loja lui. El vede şi înregistrează pe toţi cei care vin şi pleacă din hotel, dar el nu se ocupă cu ceea ce se întâmplă la etajele superioare.

— Cine supraveghează etajele?

— Nimeni, stimată doamnă. Începând cu miezul nopţii nu mai sunt de serviciu nici chelnerii de etaj şi nici

cameristele.

— Nimeni nu se ocupă de etajele superioare unde se poate întâmpla orice?

— De ce să se întâmple, stimată doamnă?

— Deci oricine poate intra în ce cameră doreşte!

— Cu condiţia să aibă cheia respectivă sau ca acea cameră să fie neîncuiată. Ceea ce înseamnă practic să fie lăsată deschisă!

Doamna Wilhelmine concedie portarul care se retrase cu plăcere. Ea începu să telefoneze şi ceru să vorbească cu soţul ei.

— Vino imediat aici, îi spuse ea, am o problemă importantă de discutat cu tine. Te rog, fără eschivări! Mă tem că ne aflăm în faţa unui scandal.

— Un domn Prévert, anunţă Otto.

Generalul Kahlenberge răsfoia rapoartele de rutină ale serviciilor pe care le avea în subordine. Constată cum colonelul Sandauer se străduia din nou să-şi facă temeinic treaba, fiind pe cale să adune toate trupele disponibile încă pentru a completa divizia lui Tanz.

— Ce vrea acest Prévert de la mine? Kahlenberge vedea cu ochi buni orice ocazie de diversiune; obligaţiile sale cotidiene îl pictiseau; aştepta cu nerăbdare momentul decisiv.

— Acest domn vrea să stea de vorbă cu dumneavoastră, răspunse Otto. În orice caz aşa mi-a spus.

Generalul făcu un semn cu capul Otto-Otto deschise uşa şi-l lăsă pe Prévert să intre. Kahlenberge îi oferi musafirului său un scaun.

— Eu sunt, cum s-ar spune, veriga intermediară între serviciile germane şi franceze din acest oraş, sunt, dacă vreţi, un poliţist. Cu aceste cuvinte se prezentă acest bărbat. Avea vocea unui clochard, care infirmă cu un gest regesc bănuiala că ar dori doar o sticlă de vin roşu.

— Am motivele mele să presupun că activitatea mea v-ar putea interesa.

Ceea ce şi era cazul. Kahlenberge mirosi imediat că acest Prévert este unul dintre acei oameni pe care nu-i poţi

ignora şi pe care trebuie să-i ai în vedere.

Faţa de oaie a vizitatorului ascundea cu grijă curiozitatea care-i înviora ochii. Îşi lăsase capul în faţă ca şi cum ar gândi profund. Spuse apoi:

— Adeseori, serviciul meu mi se pare ca un fel de groapă de gunoi; găseşti acolo tot felul de deşeuri şi resturi.

Kahlenberge nu-i răspunse. Îşi aplecase şi el craniul neted ca un ou. Privi coloanele nesfârşite de cifre, care zăceau în faţa lui pe birou şi care constituiau hrana lui spirituală zilnică. La vederea lor îl apucă greaţa.

— Ce legătură poate să fie între mine şi groapa dumneavoastră de gunoi? întrebă generalul precaut.

— Materialul care mi se aduce este format în majoritatea cazurilor din aşa-numite „rapoarte secrete”. În aceste rapoarte, domnule Kahlenberge, numele dumneavoastră apare din timp în timp.

Kahlenberge se rezemă de speteaza scaunului.

— Ce doriţi de la mine, domnule Prévert?

— Am vrut doar să vă cunosc, să vă văd!

— De ce?

— Am fost întotdeauna un om foarte curios. Am vrut să văd omul pe care l-am vândut, fără a-l fi cunoscut mai îndeaproape.

— M-aţi vândut?

— Aşa s-ar spune! Prévert vorbea de parcă ar fi discutat pur şi simplu despre calităţile vinului din acel an.

V-am vândut în schimbul unui om care are şi el ambiţii politice. El este unul din conducătorii mişcării noastre de rezistenţă din Marsilia.

Chipul lui Kahlenberge se transformă într-o mască rigidă. Făcu un gest uşor cu mâna prin care dori să arate vizitatorului său că nu înţelege prea bine despre ce este vorba. Generalul se feri să facă şi cel mai mic comentariu, într-o astfel de situaţie, cea mai mică greşeală putea să aibă consecinţe dezastruoase.

Monsieur Prévert îşi pipăi bărbia inexpresivă.

— Problema e simplă, spuse el. Se spun o groază de

lucruri pentru a ajunge la anumite urechi. Din păcate însă mai sunt şi microfoane. La aceasta se adaugă şi acei oameni care nu pot păstra un secret. Pe scurt: există flecari şi printre conjuraţi. Vă sunt suficiente aceste explicaţii?

— Îmi sunt suficiente, spuse Kahlenberge ale cărui trăsături luară nuanţa cenuşie a cimentului.

— Veţi dori, acum, să aflaţi, domnule Kahlenberge, cui v-am vândut – fără a vă cunoaşte în prealabil. Trebuie să recunosc că nu mi-a fost deloc greu s-o fac. Am făcut această vânzare pentru că mi s-a părut o afacere deosebit de bună, nu numai pentru mine şi pentru cauza mea, ci şi pentru cel vândut, deci pentru dumneavoastră.

Faţa încordată a generalului începu să-şi schimbe aspectul; nu se destinse încă, se putea însă citi pe ea un fel de uimire. El întrebă precaut, de parcă ar fi dezamorsat o bombă temporizată:

— Pot să aflu ce înţelegeţi prin „afacere deosebit de bună”?

— Apărarea spatelui, dragul meu! Doresc să mă asigur. Lăsaţi-mă să vă explic! Toate regimurile brutale şi totalitare nu au numai adepţi fanatici, ci, din fericire, şi adversari hotărâţi. Istoria, de altfel şi istoria franceză, este plină de astfel de exemple. La dumneavoastră, în

Germania, s-a dezvoltat un al treilea tip, de creaţie recentă, şi anume un fel de răzbunător al onoarei prea uşor pusă-n joc. Acest tip de oameni nu urăsc naziştii, îi detestă pur şi simplu. Căci ei gândesc toate lucrurile prin prisma criteriilor istorice. Dacă creaturile nazismului sunt atât de tâmpite şi de criminale pentru a permite să se abuzeze de ele până la crimă, trebuie lăsate în pace. Ele vor deveni victimele propriilor lor crime. Iată ce crede cea de-a treia categorie de nemţi. Ei nu dispreţuiesc nimic mai mult decât atitudinea laşă de aşteptare, disponibilitatea de a face compromisuri, lipsa belicoasă de caracter a oamenilor, care, datorită raţiunii lor şi a educaţiei primite, ar fi trebuit să dea dovadă de o demnitate şi un curaj minim. Pe scurt: ceea ce poate fi trecut cu vederea unui

măcelar de cai nu trebuie iertat în niciun caz unui general.

— Văd că-l cunoaşteţi foarte bine pe locotenent-colonelul Grau! El este fără îndoială una din sursele dumneavoastră de informaţie!

Monsieur Prévert dădu din cap afirmativ şi în acelaşi timp admirativ. Îşi dădu seama că interlocutorul său merita atenţia pe care i-o acordase. Kahlenberge nu avea numai capacitatea de a înţelege rapid şi sigur datele unei probleme, ci şi a premiselor ei.

— Şi el face parte din acea acoperire a spatelui, de care v-am vorbit adineaori. Grau ar putea, dacă doreşte, să vă trimită împreună cu câţiva din camarazii dumneavoastră la spânzurătoare. Departe de el gândul s-o facă! El aşteaptă. Ştiţi ce? Aşteaptă ultima ocazie care s-ar putea prezenta ofiţerilor germani de a se detaşa printr-un gest hotărât de trecutul murdar! Dacă însă ofiţerii se vor da încă o dată în lături, pentru ultima oară, din faţa datoriei lor, dacă vor face încă o dată proba incompentenţei şi inepţiei lor, Dumnezeu să-i aibă-n pază! Vă rog să mă iertaţi că am recurs la cuvinte sforăitoare, am vrut doar să vă explic ce se petrece în sufletul lui Grau!

— Vă mulţumesc pentru sinceritatea dumneavoastră, Monsieur Prévert.

Prévert încerca să zâmbească, parcă ar fi mirosit un vin vechi şi tare de Burgundia.

— Sper că nu credeţi, domnule Kahlenberge, că v-am spus toate aceste lucruri pentru a vă face dovada îmbucurătoare a sincerităţii mele. Doresc mai degrabă să fac o mică afacere cu dumneavoastră.

Kahlenberge îşi înclină capul pleşuv, ceea ce în cazul lui însemna un acord tacit.

— Spuneţi-mi condiţiile dumneavoastră! Voi fi probabil obligat să plătesc un preţ ridicat!

Monsieur Prévert scoase din buzunarul de la piept o foaie de hârtie de mărimea unei cărţi de vizită pe care erau scrise trei numere de telefon.

— Mă puteţi găsi întotdeauna la unul din aceste trei numere. Pot să vă rog să notaţi aceste numere pentru a le

avea mereu asupra dumneavoastră la nevoie? Cunoaşteţi cumva un oarecare Alexandre Dumaine din Saulieu? El este unul dintre cei mai buni bucătari ai Franţei şi unul din prietenii mei. Ar fi cazul să-i faceţi o vizită. Nimic nu se compară cu un cocoş în vin de Burgundia pregătit de acest maestru.

— Înţeleg, răspunse Kahlenberge. Îşi notă numerele de telefon în agenda lui.

— Doriţi să vă avertizez când a venit momentul?

Conform informaţiilor mele este o chestiune de ore.

Dumneavoastră veţi fi primul căruia îi voi comunica vestea!

— Mulţumesc, spuse Monsieur Prévert, înclinându-şi capul într-o parte şi pipăindu-şi nasul cu două degete.

— Un cocoş în vin de Burgundia este, desigur, o mare tentaţie. Dar să ţi se ofere posibilitatea să trăieşti una dintre cele mai memorabile ore ale istoriei, asta da, tentaţie. Nu ştiu într-adevăr pe care din cele două s-o aleg! Dar dacă îmi veţi da posibilitatea să mă decid din timp, înseamnă deja mult!

— Veţi mai auzi de mine, Monsieur Prévert.

— Sper că nu va fi şi pentru ultima oară!

Turul de oraş al generalului Tanz începu şi în acea zi la ora fixată. La ora nouă fix generalul apăru în costumul lui gri-perle în faţa hotelului Excelsior. Hartmann deschise repede portiera din spate a Bentleyului. Soarele de dimineaţă se reflecta provocator în caroseria maşinii.

Generalul Tanz se opri. Nu i se mişca niciun muşchi pe faţă. Privirea sa bănuitoare se plimba peste Bentleyul strălucitor, începând de la faruri, peste aripile din faţă, parbriz, alunecând apoi peste geamuri, peste lacul părţilor laterale, peste aripile din spate, peste pneuri şi roţi, oprindu-se apoi asupra capacelor de la roţi. Nimic nu trăda ce gândeşte.

— Deschideţi capota, Hartmann!

Generalul făcu doi paşi înainte; apoi, după o scurtă pauză mai făcu unul. Se aplecă deasupra motorului privindu-l cu atenţie, după care scoase din buzunarul de la

piept o batistă albă ca neaua cu care începu să frece de zor o bujie. Examină apoi batista, nedescoperind nicio urmă de murdărie. Aplecându-se încă o dată asupra motorului, el se apucă să frece delcoul.

Hartmann stătea drepţi în costumul lui cafeniu de serie, încercând să pară degajat. Îşi ţinea, conform obiceiului, mâinile lipite de cusătura pantalonului, genunchii apropiaţi şi pieptul bombat. Se gândea în sinea lui la ceea ce s-ar fi gândit orice pifan în situaţia lui. Se gândi la acel liniştitor „Pupă-mă în cur!” Simţi însă că mâinile îi erau ude de sudoare.

Tanz examină încă o dată batista lui albă ca zăpada fără ca pe chipul lui să se înregistreze vreo schimbare. Îşi băgă apoi, cu un gest rapid şi energic, batista în buzunarul de la veston şi ordonă:

— Turul oraşului!

Hartmann simţi o uşurare de moment. Închise încet portiera din spate dreapta. Purta, conform regulamentului, mănuşi de piele. Se aşeză în spatele volanului şi porni.

De astă dată nu-şi pregătise cu grijă itinerarul. Generalului părea să-i fie cu totul indiferent ceea ce vedea, încotro se îndrepta maşina. El nu dădu niciun ordin, nicio indicaţie. Nu-şi manifesta în niciun fel aprobarea sau dezaprobarea. Bea şi continua să tacă.

Hartmann îşi pilotă maşina de-a lungul şi de-a latul

Parisului, traversând Sena de la stânga spre dreapta şi invers. Zgomotul minunatului motor era aproape imperceptibil. Tocmai de aceea Hartmann putu să perceapă un alt fel de zgomot, care-l intrigă: era ca şi cum o ploaie fină s-ar fi abătut asupra geamurilor. Dar străzile erau uscate, soarele strălucea radios, parbrizul lucea.

Dar aceste sunete monotone, asemeni unor lovituri sacadate, continuată. Hartmann se aplecă precaut într-o parte, până când reuşi să-l vadă pe general în oglinda retrovizoare. Văzu chipul imobil al generalului, sculptat parcă în lemn de stejar; văzu mâna care ţinea un pahar pe jumătate plin şi apoi mâna dreaptă pusă cu nonşalanţă pe speteaza de piele. Degetele mâinii sale drepte băteau

ritmul în speteaza scaunului, sever şi regulat. Minute întregi; sferturi de oră nesfârşite. Degete de fier, componente de motor.

— Stop! spuse generalul brusc. Ce reprezintă acest edificiu?

— Domul Invalizilor, explică Hartmann.

Abia în acel moment îşi aduse aminte de recomandarea expresă a lui Sandauer: acest monument făcea parte din obiectivele care trebuiau evitate cu orice preţ.

— Daţi-mi nişte date, spuse Tanz.

Hartmann luă în mână ghidul care se afla la îndemână, pe scaunul alăturat. Deschise cartea şi începu să citească, sărind, fără să ezite, peste acele pasaje care i-ar fi putut şoca sensibilitatea generalului. Domul Invalizilor, monument clasic din perioada Regelui Soare, data construcţiei domului: 1679 în stil iezuit, consacrat în 1706, muzeu militar din 1905.

— Aş dori să-l vizitez, spuse generalul. Aşteptaţi-mă aici!

Tanz se apropie cu un pas de cuceritor de Domul

Invalizilor. Hartmann îl urmări cu o privire supusă, ca şi cum şi-ar lua rămas bun de la el pentru totdeauna. Era conştient de vina lui, de a fi omis amănunte importante.

Căci acolo, în Domul Invalizilor se afla mormântul lui

Napoleaon şi al altor generali care, cum se spune, meritaseră această onoare din partea patriei. Dar Tanz nu trebuia oare să ştie acest lucru? Făcea partdin cultura generală, chiar şi cea a unui general german, Hartmann dădu din umeri. Apoi se apucă să cureţe sistematic Bentleyul cu ajutorul cârpelor de lină, şervetelor de piele de căprioară, a periilor şi a lopăticii de gunoi.

Peste două ore apăru generalul! Era palid ca şi cum i s-ar fi făcut rău. Se îndreptă spre Hartmann sfredelindu-l cu privirea.

— V-aţi pierdut minţile să mă trimiteţi într-un asemenea loc? spuse el.

Hartmann preferă să nu răspundă la această

întrebare.

Chiar şi încercarea de a se scuza era periculoasă. De aceea îşi îndeplini, fără să scoată un cuvânt, obligaţiile sale de şofer. Deschise uşa dreaptă din spate a maşinii.

— Morminte! spuse generalul cu dispreţ. Le cunosc pe dinafară. Nu de aceea mă aflu la Paris/Vă interzic să-mi mai aduceţi un astfel de afront! încă o dată şi-o să plimbi rahat, nu un general german!

Tanz se urcă în maşină. Băgă mâna în geantă şi scoase de acolo un caiet de notiţe. Hartmann nu reuşi să distingă culoarea caietului. Tanz începu să noteze ceva. Hartmann nu îndrăzni să se uite în oglinda retrovizoare. Din întâmplare, într-o frântură de secundă putu să vadă faţa generalului scăldată în sudoare.

— Aer curat, spuse generalul într-un târziu.

Hartmann se îndrepta către vest, spre Bois de Boulogne.

O luă mai întâi de-a lungul Senei, evitând cu grijă, în urma experienţei avute de curând, drumul prin Place de l'Étoile unde se afla mormântul Soldatului Necunoscut. Trecu pe lângă Palatul Chaillot, care nu ascundea niciun pericol, adăpostind numai tablouri, şi de aici o luă în direcţia lacului din Bois.

Ajuns aici, se socoti salvat. Sau aleile mărginite de pomi i-ar putea aminti de cimitirele militare? Nu puteai să ştii niciodată, mai ales cu un individ ca Tanz...

Masa luată pe terasa unui restaurant din Bois îi aduse linişte generalului. Mâncă păstrăv cu migdale şi o jumătate de cocoş la proţap stropit cu vin alb şi roşu. Ca apetitiv bău un Pernod, iar după masă un coniac. La cafea fumă o ţigară de foi, iar între feluri ţigări obişnuite.

— Totul mă dezgustă, spuse Tanz mai târziu, pe un ton confidenţial. Trebuie să mă relaxez din când în când.

Ca atunci când trebuie să te caci. Ţi se face scârbă, dar este absolut indispensabil.

— Aveţi vreo dorinţă anume pentru această după-amiază, domnule general?

— Aş dori să văd tablourile ale căror reproduceri ţi

le-am arătat.

— Impresionistă de la Luvru, domnule general?

Tanz făcu un gest violent cu mâna. Dădea impresia că se simte rău. Un rictus de durere îi schimonosi partea dreaptă a feţei sale în două reprize. Vocea sa deveni tranşantă ca lama unui cuţit:

— Nu vă holbaţi la mine ca la un idiot! Vă interzic să mă fixaţi ca un bouf Aţi înţeles?

— Am înţeles, domnule general.

— Ce mai aşteptaţi? Demaraţi!

Hartmann se aplecă deasupra volanului. Timp de câteva clipe avu senzaţia că o mână rece şi puternică îl va apuca de gât. Ştia însă că erau doar ochii încremeniţi ai generalului care-l fixau din spate. Ochii generalului erau ca nişte cleşti de fier. Era imposibil să scapi din strânsoarea lor.

Singurul lucru pe care-l puteai face era să-ţi păstrezi sângele rece şi să tratezi totul cu indiferentă. Ce se întâmpla acum era, fără îndoială, una din acele escapade năucitoare, binecunoscute ale lui Tanz.

Hartmann o luă din nou spre Place de la Concorde şi opri maşina în acelaşi loc ca în ziua precedentă: lângă

Jardin des Tuileries, colţ cu Rue de Rivoli. Generalul coborî. Părea să vadă aceste locuri pentru prima oară.

— Luaţi-o înainte, ordonă generalul. Cumpăraţi biletele de intrare şi lista cu tablourile expuse. Apoi mă veţi urma prin expoziţie. Vă rog să-mi spuneţi toate detaliile de construcţie, bineînţeles. Puteţi renunţa la trăncănelile pseudo-tehiiice!

Scena din ajun se repetă, pas cu pas. Generalul trecu în revistă toate tablourile ca şi cum ar inspecta trupele.

Din nou, proceda extrem de metodic. Urmă indicaţiile din catalog, număr după număr, acordând fiecărui tablou acelaşi număr de secunde.

Hartmann îşi urmă generalul ca în ziua precedentă.

Explicaţiile pe care le citea erau aceleaşi: numele pictorului, denumirea tabloului, anul în care a fost pictat, dimensiunile sale. Edouard Manet, *Lola*, *Dejunul pe iarbă*,

Olympia, *Vază cu bujori*, ultimul pictat în 1864/1865, semnat, ulei pe pânză, 9 lx69. Urmau apoi Degas, Monet, Cézanne şi Pissaro.

Generalul Tanz contemplă aceste tablouri fără ca muşchii săi să se destindă nicio clipă. Ochii săi de un albastru intens nu exprimau nimic. Te întrebai dacă înregistrează ceva din cele văzute sau nu. Uneori, mâinile sale se căutau. Îşi încleşta degetele cu atâta vehemenţă încât auzeai articulaţiile trosnind. Buzele sale erau subţiri ca fanta unui telefon cu monezi. Timp de o oră nu scoase niciun cuvânt.

Hartmann căzu într-o stare de indiferenţă şi de oboseală. Eforturile nopţii şi ale zilei precedente îi epuizaseră forţele şi rezistenţa. Era obosit ca un câine după o lungă zi de vânătoare. În timp ce debita cu o voce monotonă comentariile catalogului, încerca să se autosugestioneze că ceea ce făcea în acel moment trebuia să aibă un sens, aşa cum au toate lucrurile. Un Tanz ştia întotdeauna cu exactitate ce doreşte. Era doar general.

Astfel de raţionamente şi altele asemănătoare treceau prin mintea obosită a lui Hartmann asemeni unui râu tulbure în care cad picături de ploaie. Această tortură spirituală avea să ia în curând sfârşit. Se aflau la etajul trei unde mai aveau de văzut cam o treime din tablouri.

Contemplaseră cele mai uluitoare opere a lui Monet, şi anume cele trei tablouri care reprezentau catedrala din

Rouen: în zorii zilei, în lumina dimineţii şi în plin soare.

Generalul era cât pe-aci să dea din cap dezaprobator.

Probabil că acest triplu efort i se părea lipsit de sens, ceea ce nu l-a împiedicat să-l aprecieze.

Brusc, ca atras de un magnet, generalul se îndreptă spre grupul central al tablourilor lui Van Gogh. Dar aceste tablouri nu păreau să reprezinte nimic altceva decât o învălmăşeală de culori, de pânze, de numere de catalog.

Tanz trecu pe lângă tablourile de la Arles la fel de indiferent ca pe lângă cele de la Anvers; nici doctorul Gachet, nici biserica, nici cârciuma n-au reuşit să-i capteze

atenţia şi să-i încetinească ritmul.

Dar deodată se opri, ca şi cum s-ar fi lovit de un perete. Rămase nemişcat ca un stâlp înfipt în pământ.

Minute întregi.

În faţa lui atârna autoportretul lui Van Gogh, acelaşi „Vincent pe un fundal de flăcări”. Un iad în flăcări din nuanţe de verde sticlos. Flăcări de gheaţă atotdevoratoare. În mijlocul acestui cosmos efervescent, o fiinţă umană. Ultima privire îndreptată asupra lui însuşi, înainte de prăbuşirea în abis.

Hartmann, care se afla în spatele generalului, văzu cum umerii de piatră ai generalului începură să se încovoaie şi timp de o secundă avu senzaţia că vede cum capul generalului era gata să se rostogolească de pe umeri.

Generalul părea strivit de nişte greutăţi invizibile enorme.

Privirea lui Van Gogh exprima cunoaşterea nemiloasă a calvarului ultim pe care un om îl poate suporta.

Cu un efort supraomenesc, generalul reuşi să-şi adune încă o dată forţele. Încercă să se redreseze. Se întoarse pe călcâie şi se îndreptă spre scară cu paşi greoi, târşiţi. Mâna lui dreaptă apucă pipăind balustrada. Coborî scara, părăsi palatul, se repezi afară, sub cerul liber, alergă peste prundişul esplanadei trecând pe lângă scaunele de grădină mâncate de vreme şi îndreptându-se spre balustradă, unde se opri cu răsuflarea tăiată. Hartmann îl văzu respirând cu greutate ca şi cum ar fi alergat la maraton.

Generalul îşi reveni cu greu. Privirea lui rătăci peste Place de la Concorde, unde fusese înălţată odinioară ghilotina, spre Champs Élysées la al cărui capăt se înălţa Arcul de Triumf. Într-acolo privea Tanz, unde, neştiut de el, se afla mormântul Soldatului Necunoscut.

Hartmann se opri în spatele generalului, la o distanţă respectuoasă. Nu putea înţelege ceea ce se întâmplase.

Aştepta fără să ştie ce.

Aşteptă treizeci şi cinci de minute.

Doamna Wilhelmine von Seydlitz-Gabler credea că ar cunoaşte bine lumea, lumea ei. Era la curent cu slăbiciunile soţului ei şi cu eforturile merituoase pe care le făcea pentru a le ascunde. El reuşea de minune, dar nu în faţa ei.

— Este vorba de onoarea şi viitorul fiicei tale!

— Posibil, răspunse generalul von Seydlitz-Gabler evaziv. Din păcate, am impresia că fiica noastră are cu totul alte noţiuni despre onoare şi viitor decât noi.

— Să nu uităm că Ulrike n-a dormit în această noapte acasă. E un fapt constatat. Ştim de asemenea că n-a putut să părăsească hotelul. Singura problemă care se pune acum este să ştim la cine a petrecut noaptea.

— La un bărbat oarecare!

— De ce nu la Tanz?

Wilhelmine îşi jucă acest atu, ţinut în mânecă, cu un aer de superioritate. Ea judeca lumea după propriile ei criterii. Îşi spune deci: „Ce am riscat eu ca tânără fată (acest lucru se întâmplase cu aproape un sfert de secol în urmă), de ce să nu rişte şi Ulrike acum?” Ea îl pusese atunci pe general în faţa faptului împlinit. Herbert însă nu-şi mai aducea aminte. Ulrike era doar fata ei. Putea deci să facă un astfel de lucru.

— Imposibil! spuse von Seydlitz-Gabler cu convingere. Tanz nu intră în socotelă.

— Nu trebuie să rămânem indiferenţi la aventurile fetei noastre. Recunosc că nu suntem poate imparţiali. Avem nevoie de sfatul unei persoane neutre. Şi de încredere, bineînţeles. Presupun că ştii la cine mă gândesc?

Von Gabler-Seydlitz ştia. Şi el se gândise la aceeaşi persoană, la Kahlenberge. Kahlenberge era un om de încredere, cu experienţă, uns cu toate unsorile. Era persoana cea mai potrivită pentru a rezolva astfel de probleme dificile.

Kahlenberge veni în calitate de amic, oricând gata să facă un serviciu. Cel puţin asta era impresia pe care o lăsa.

Doamna Wilhelmine procedă diplomatic. Nu dorea să

se pripească. Se dedică mai întâi obligaţiilor ei sociale.

Servi cafea şi coniac. Urmă apoi un monolog despre obligaţiile şi grijile materne. Puţin mai târziu, întrebă direct:

— Este oare posibil ca fiica mea să-şi fi petrecut noaptea cu generalul Tanz?

— Posibil dar puţin probabil! răspunse Kahlenberge laconic. De altfel, nu e singurul bărbat care a dormit în acest hotel în noaptea trecută.

— Domnule Kahlenberge, spuse doamna Wilhelmine cu insistenţă, presupun că ştiţi mai multe decât spuneţi.

— Stimată doamnă, sunteţi foarte perspicace, o asigură Kahlenberge provocator.

— Vă rog să fiţi sincer! interveni von Seydlitz-Gabler prompt.

— Voi veni în întâmpinarea acestei rugăminţi, răspunse Kahlenberge, deşi în acest caz rolul meu este foarte ingrat. Un răspuns sincer ar putea duce la neînţelegeri.

— Nu din partea mea! susţinu doamna Wilhelmine.

Vă rog!

Kahlenberge spuse tărăgănat:

— De ce credeţi că trebuie să fie neapărat un general de vină, dacă o fată nu-şi petrece noaptea acasă? Nu credeţi că un caporal tânăr ar fi la fel de potrivit?

— Un caporal? exclamă speriată Wilhelmine ca şi cum cineva ar fi amestecat cu apă de la robinet cel mai bun vin de Burgundia. Pot să vă întreb, pe ce vă bazaţi, când faceţi o astfel de afirmaţie?

— NU întreţin uneori cil Otto-Otto, secretarul meu, spuse Kahlenberge.

— Aveţi cumva obiceiul să discutaţi cu acest om şi despre probleme personale?

— Numai despre probleme personale, stimată doamnă. Nu îmi stă în obicei să vorbesc cu subordonaţii mei despre probleme de serviciu.

— Foarte corect! interveni von Seydlitz-Gabler, mânat de dorinţa de a-şi face simţită prezenţa. Când suntem la

serviciu, obişnuim să dăm ordine şi indicaţii!

— Nu-mi spui nimic nou, dragă Herbert, spuse Wilhelmine, neslăbindu-l din ochi pe Kahlenberge. Nu ştiu însă ce se poate discuta de obicei cu secretarii.

— Otto-Otto, stimată doamnă, este pentru mine ceea ce pentru anumite doamne reprezintă o veche menajeră.

Drăguţul de Otto este o adevărată ţaţă de sex masculin.

Cred că bate toate bârfitoarele din oraş. Otto obişnuieşte să-mi raporteze tot ce ştie, ce află, tot ce observă şi ce presupune.

— Chiar şi despre fiica mea?

— Şi despre fiica dumneavoastră. Otto-Otto are un camarad care e caporal. Un oarecare Hartmann.

— Hartmann? întrebă doamna Wilhelmine.

— Cred că vă mai aduceţi aminte de el. La Varşovia s-a bucurat de protecţia dumneavoastră deosebită.

— Nu poate fi adevăraţi strigă generalul von

Seydlitz-Gabler revoltat.

Gâtul doamnei Wilhelmine se coloră uşor în roz, roşeaţa răspândindu-se apoi pe faţă. Un semnal de alarmă, pentru cei care o cunoşteau.

— Mă ocup dezinteresat de oamenii tăi, păstrând întotdeauna distanţa necesară, constată ea. Este oare un motiv pentru a-mi face reproşuri?

— Te rog să mă ierţi, draga mea! exclamă generalul von Seydlitz-Gabler jignit. Revolta mea nu a fost îndreptată împotriva ta – ci împotriva acestui om. A acestui…

Cum îl cheamă? A acestui Hartmann! Corect. O să ţin minte numele lui. Cum îndrăzneşte un individ de teapa lui să pătrundă în cercurile noastre! Nu-mi vine să cred!

— Nu vă jenaţi din cauza mea! exclamă Wilhelmine cu emfază.

Recomandarea era inutilă. Lui Kahlenberge nici nu-i trecea prin minte să se jeneze.

— Domnişoara UÂrike l-a cunoscut pe acest Hartmann la Varşovia. N-aş putea să vă pun cât de apropiate au fost raporturile dintre ei. Au purtat

corespondenţă.

S-au revăzut aici, la Paris.

— S-au revăzut? Doamna Wilhelmine se agăţă de un licăr de speranţă. Asta nu înseamnă mare lucru. O revedere poate fi nevinovată. În afară de asta este absurd ca un caporal să locuiască la hotelul Excelsior.

Generalul Kahlenberge îşi drese glasul cu îndemânarea unui artist de cinema care se pregăteşte să ţină o tiradă. În tot acest timp se uită la von Seydlitz-Gabler ca şi cum acesta ar fi fost un afiş care anunţa ceva important.

Wilhelmine remarcă şi ea această privire.

— Ai să-mi încredinţezi un secret, Herbert?

— Nicidecum! Cu excepţia unui mic amănunt: Acest caporal Hartmann locuieşte într-adevăr în acest hotel.

Kahlenberge l-a instalat aici. Bineînţeles cu acordul meu, trebuie să recunosc.

— Şi ce face acest om aici?

— Caporalul Hartmann, explică Kahlenberge cu amabilitate, are sarcina de-a face cât mai plăcut concediul generalului Tanz.

— Incredibil! murmură doamna Wilhelmine cu o voce atonă. Ce zici, Herbert?

— Vom lua toate măsurile necesare, promise generalul-comandant. Bineînţeles, cu corectitudinea necesară.

Nu admit ca un Hartmann să-şi bată joc de mine.

Hotărârea mea va fi neiertătoare. Vă rog să faceţi cele necesare, dragă Kahlenberge.

Raport parţial

Extrase din alte documente, însemnări şi relatări

Hector Meurisse, Paris, fost portar de hotel în acele vremuri. Ocupă în prezent, în 1960, aceeaşi funcţie.

Hector Meurisse ne-a dat cu amabilitate următoarea declaraţie:

Hotelul nostru „căruia îi daţi numele de Hotel

Excelsior, – direcţiunea vă va fi recunoscătoare pentru discreţia dumneavoastră –, a fost în acea epocă şi

mai este şi astăzi unul din cele mai cunoscute hoteluri din Paris.

El nu fusese rechiziţionat de nemţi Am primit doar instrucţiuni conform cărora trebuia să asigurăm cazarea unor clienţi iluştri. Clienţii care ne-au fost repartizaţi erau cu toţii persoane de clasă – chiar dacă nu corespundeau întru totul standardelor internaţionale.

Puteţi să-mi arătaţi lista dumneavoastră încă o dată?

Doamna Wilhelmine von Seydlitz-Gabler! Dacă-mi mai aduc aminte de această doamnă? Perfect. Îşi exprima dorinţele cu o politeţe desăvârşită, totuşi ele sunau ca nişte ordine. Ea ştia să aprecieze cu exactitate orice fel de serviciu bun, deşi nu avea gusturi prea alese în ceea ce priveşte bucătăria sau pivniţa de vinuri.

Să revenim la lista dumneavoastră: Domnişoara Ulrike von Seydlitz-Gabler; fiica generalului, nu-i aşa? Permiteţi-mi să mă gândesc puţin. Da. Nu prea semăna cu mama ei.

Foarte simpatică. Nu părea prea fericită. Se pare că a avut necazuri. Chiar şi poliţia s-a interesat de ea. Nu cunosc amănunte.

Caporalul Hartmann? Nu-mi aduc aminte de el. Însoţitorul generalului Tanz? Posibil. Dar nu cred că a stat mai mult de-o noapte la noi când a venit, de ce a plecat, ce s-a întâmplat cu el? Nu ştiu nimic.

Ia să ne uităm aici, generalul Tanz! Nu-l voi uita niciodată. Chiar în civil era prototipul generalului A vrut să petreacă la noi un fel de concediu de convalescentă. A spart mai multe pahare şi o oglindă. Se spune că le-a spart în cădere. În general se poate spune despre el că era un domn cu ţinută.

Extrase dintr-o conversaţie cu un fost membru al serviciilor de securitate din Paris.

Acest fost membru al serviciilor de securitate este astăzi comerciant de textile la Frankfurt pe Main. El a fost vizitat cu speranţa că ne va putea ajuta în elucidarea anumitor aspecte din acest raport.

Dumneavoastră puteţi, dacă doriţi, să-mi citaţi

numele întreg şi să indicaţi adresa mea: Horst Torgauer, Zeii 17, Frankfurt /Main. Nu am nimic împotrivă, deoarece nu am nimic de ascuns. Am fost în acea epocă agent al serviciilor de securitate de la Paris, dar într-o funcţie de subordonat.

N-am niciun motiv să-mi fie ruşine.

Astăzi începe să se facă încet lumină în întunericul de atunci. Numeroasele memorii publicate de atunci încoace aruncă lumină asupra evenimentelor din acea perioadă. Un jurământ rămâne totuşi un jurământ. Omenia înseamnă întotdeauna omenie. Am ajutat mai mulţi evrei. Doriţi documente? Vi le pot prezenta în copii. Am avut întotdeauna multă simpatie pentru patrioţii francezi şi am un simţ înnăscut al adevăratei democraţii.

Doriţi să aflaţi câteva lucruri despre locotenentul Grau de la Abwehr? Ei bine, cu oameni de genul lui era foarte greu să lucrezi. Din când în când, voia anumite lucruri de la noi, dar când îl rugam noi ceva întâmpinam mereu greutăţi din partea lui

Era un om dificil. Lipsit de raţiune. Discordia noastră avea ceva tragic. Nu ştiu exact ce capete de acuzare au existat împotriva lui. Dar şeful nostru, doctorul Knochen, a spus după prima întâlnire cu acest Grau: „Orele lui sunt numărate!”

Şi aşa s-a şi întâmplat.

Stenograma unei şedinţe care poate fi numită „de informare „sau „de instruire”.

Această stenogramă a fost transcrisă de un caporal repartizat, împreună cu alţi gradaţi, serviciului personal al generalului Tanz. El a deţinut postul de ordonanţă timp de trei săptămâni.

Aceste sfaturi sau indicaţii au fost date de locotenent-colonelul Klaus Dieter Zirseti, aghiotantul generalului Tanz în primăvara lui 1944.

Textul acestei stenograme a fost citit pentru ultima oară în octombrie 1961 la o reuniune amicală care avea loc săptămânal, în ziua de luni, în Köln-Wahn sub lozinca

„Prietenii veseliei”.

Lectura acestui document s-a bucurat de un succes nebun, provocând hohote de râs.

Aceste amănunte ne-au fost comunicate de Otto care ne-a permis şi consultarea acestui document.

Locotenentul-major Zirsch, primăvara lui 1944:

…nu vă uitaţi ca boii la mine, tâmpiţilor, strângeţi din buci, destupaţi-vă minţile. Aveţi hârtie şi creioane ca să vă notaţi ce spun, ţineţi-vă fleanca, altfel o luaţi pe coajă, să ţineţi bine minte, cârnaţi nenorociţi ce sunteţi, că voi nu aveţi niciun fel de opinie dacă ţineţi la existenţa voastră mizerabilă; cretinii se împuţinează din ce în ce mai mult datorită eutanasiei; important e să ţineţi mâinile pe cusătura pantalonului şi totul să strălucească începând de la hârtia igienică, batistă, până la gamelă; se pune doar mare preţ pe igienă; vai de cel care se şterge la cur cu degetele când cresc a Atea frunze pe pomi; pantofii şi cizmele să arate ca venite din fabrică, să strălucească ca luna, cutiile de cremă de ghete goale trebuie de îndată înlocuite, iar inimile voastre trebuie să bată pentru Germania Mare; niciodată să nu uitaţi că un general reprezintă Germania Mare, nenorociţilor; împuţiţilor; mizerabililor; aţi notat tot ce v-am spus? parchetul trebuie să fie oglindă, în pod mânca de pe el, la nevoie trebuie să-l lingeţi, căci periuţa de dinţi şi cârpele sunt arareori limbi dar pe ele le avem mereu la dispoziţie pentru a ne face treaba; ajungem astfel la binefacerile culturii; batistele şi şervetele trebuie să fie albe ca zăpadă când îşi şterge generalul mucii, dar vai de cel care-şi şterge labele de pantaloni sau şi le pune pe maşina generalului care trebuie să strălucească asemenea unui ou uns cu ulei în soarele deşertului, chiar dacă plouă sau ninge sau cade cerul pe voi sau vă căcaţi în pantaloni, lucru de care vă cred capabili; dar vai de acela care pute, chiar dacă Dumnezeu ar fi pus sudoarea înaintea recompensei, nu poate fi vorba de putoare, lenjeria de corp şi labele trebuie să fie curate ca şi dinţii, cine are murdărie sub unghii poate să-şi pregătească sicriul fără să vorbim de moarte şi de alte rahaturi ce n-au de-a face cu metafizica picioarelor

transpirate, nici dracu' nu ştie; important e ca tot ce e piele să strălucească, cine nu ascultă o s-o păţească; atenţie la buza paharelor şi a ceştilor, strângeţi din buci şi curăţaţi cu peria pila de unghii a generalului după fiecare întrebuinţare, v-aţi notat ce v-am spus, scârboşi nenorociţi ce sunteţi.

În acea seară de 19 iulie 1944, generalul Tanz luă cina la Versailles. Mâncă limbă de mare la care bău o sticlă de vin alb; apoi un pui de Bresse bine stropit tot cu o sticlă de vin, de astă dată roşu. Drept încheiere i se recomandă un coniac dublu.

Prin ferestrele restaurantului, el contemplă palatul care se detaşa pe cerul de noapte de un albastru deschis ca o cutie uriaşă plină ochi cu istorie. Acolo se găsea şi acea scară exterioară! Mare, impunătoare, unică! Ce plăcere să o urci şi să o cobori chiar de trei, patru ori.

Tanz îşi comandă coniacul dublu. Ospătarul îl servi cu o amabilitate şi un respect deosebit. Era foarte impresionat de enorma cantitate de mâncare şi de băutură pe care generalul era capabil s-o consume. Tanz ridică paharul, îl mirosi şi-l puse din nou pe masă. Îl văzuse pe Hartmann în uşa restaurantului şi-i făcu semn cu mâna.

— Hartmann, doriţi să beţi un pahar de coniac cu mine? întrebă generalul.

Hartmann nu ezită niciun moment pentru a da unicul răspuns corect:

— Domnule general, sunt în timpul serviciului.

Era convins că răspunsese pe placul generalului.

Generalul dădu din cap mecanic, asemeni unei păpuşi de ceară dintr-o vitrină, fără să manifeste nici cea mai mică apreciere.

— Luaţi totuşi loc, Hartmann! zise el. Apoi comandă pentru însoţitorul şi şoferul lui o sticlă de apă minerală de

Vichy.

Generalul îşi băgă mâna în buzunarul de la piept şi scoase un teanc de ilustrate; erau aceleaşi pe care le cumpărase în ziua precedentă. Le întinse cu un gest solemn în faţa lui, după care scoase automat din acelaşi

buzunar un creion.

— Hartmann, spuse el, sunt mulţumit de dumneata.

Vederea acestor tablouri mi-a trezit un interes deosebit.

Vă rog să definiţi termenul de „impresionism”!

Hartmann se execută. Observă că Tanz îşi lua notiţe, pe dosul ilustratelor din faţa lui. Ospătarul, atent, îşi făcu apariţia, apropie sfeşnicul de pe masă cu un gest discret de Tanz. Hartmann ţinu un curs detaliat despre pictura impresionistă. Din bucătărie se auzea zgomot de vase.

— Încercaţi, vă rog, acum, să definiţi diferenţa dintre

Manet şi Monet, îi ceru generalul. Aceşti, doi pictori pot fi foarte uşor confundaţi de un profan, mi-i aşa?

Hartmann crezu că descoperă o latură nouă, complet necunoscută şi neaşteptată a generalului Tanz: acesta avea aerul că absoarbe ca un burete aceste cunoştinţe până acum necunoscute lui. Ori o făcea poate doar cu un gând ascuns? Cu Tanz, te puteai aştepta la orice. Hartmann îşi puse tot felul de astfel de întrebări, nereuşind însă să le aprofundeze, din cauza lipsei de timp.

— Aţi vorbit la telefon cu locotenent-colonelul Sandauer despre mine? întrebă Tanz brusc cu o umbră de neîncredere în glas.

— Nu, domnule general.

— Şi de ce nu, Hartmann? N-ai avut ordin să prezinţi permanent raportul?

— Nu, domnule general, nu am avut un ordin direct.

Hartman trecu sub tăcere încercările sale repetate de a-l prinde pe Sandauer la telefon. E foarte posibil ca nici

Sandauer să nu fi vrut să stea de vorbă cu el. Aveai vaga impresie că pe această lume nu exista nimeni în afară de

Hartmann şi de Tanz.

— V-aţi gândit vreodată la obligaţiile pe care le are un general? întrebă Tanz cu o undă de blândeţe în glas. Vă rog să n-o faceţi. Toate concluziile pe care le-aţi putea probabil trage ca urmare a comportamentului meu sunt

eronate. Şi periculoase. Sau există cumva nişte lucruri pe care le-aţi dori explicate?

Hartmann tăcu încurcat. Se simţea pradă privirii sticloase de şarpe a generalului. Expresia de perplexitate care se citea pe faţa caporalului îi trăda starea de spirit în care se afla.

— Am să-ţi pun o întrebare, spuse generalul contemplând una din ilustrate care reprezenta *Aleea mormintelor*, a lui

Paul Gauguin. Cine dintre noi doi este mai important, dumneata sau eu?

Lui Hartmann nu-i fu greu să răspundă la această întrebare.

Răspunsul său sună convingător:

— Un general este incomparabil mai important decât un caporal!

— Bine, spuse generalul zâmbind uşor. Iau la cunoştinţă răspunsul vostru. Şi se poate, ca la momentul potrivit, să vă aduc aminte de el.

Un rictus ironic îi schimonosi faţa. Tanz luă paharul cu ambele mâini, îl duse la gură şi-l bău până la fund, cu ochii închişi, ca şi cum ar fi murit de sete.

— Hartmann, spuse generalul după câteva secunde, presupun că în timp ce luam masa aţi curăţat maşina şi aţi controlat-o. Cred, de asemenea, că aţi avut timp să şi cinaţi. Vă mai acord o jumătate de oră ca să vă puteţi destinde. Beţi-vă în linişte apa minerală şi fumaţi o ţigară, între timp eu voi face o mică plimbare pentru digestie.

Aţi înţeles?

— Da, domnule general.

Generalul se uită la ceasul de la mână.

— Acum este ora 21 şi şapte minute. Vă rog să vă reglaţi ceasul după al meu. Lia ora 21 şi 35 de minute să fiţi cu maşina în faţa intrării restaurantului. Aţi înţeles?

— Am înţeles, domnule general.

Tanz se ridică. Era drept ca o prăjină. De parcă n-ar fi băut două sticle de vin şi un coniac dublu. Nu se clătină deloc.

Îi dădu lui Hartmann portmoneul său doldora de bancnote.

— Plătiţi nota şi nu uitaţi să daţi un bacşiş corespunzător.

Vă rog să păstraţi portmoneul până la reîntoarcerea mea!

— Da, domnule general!

— Mai târziu, spuse generalul în încheiere, aş dori să cunosc şi alte aspecte ale vieţii nocturne ale Parisului. Vă rog să vă gândiţi la ceva deosebit. Ceva cu totul deosebit.

Localul pe care mi l-aţi recomandat ieri e bun doar pentru petreceri de familie! Mă înţelegeţi, ce vreau să spun?

Hartmann crezu că înţelege, îl urmări cu privirea pe general care se îndepărta ţeapăn ca un automat. Apoi îşi comandă un coniac dublu şi o sticlă mică de calvados.

Totul pe socoteala generalului Tanz. Hartmann reglă nota de plată, lasă un bacşiş gras şi părăsi localul.

În faţa lui se întindea, solemn şi monoton, parcul imens. Minunatul gard de fier forjat se înălţa asemeni unor siluete boante, împodobite pe cerul nocturn. Totul era armonios şi bine proporţional. Totul luase o nuanţă de albastru nocturn sau negru strălucitor.

În faţa portalului central se distingea o umbră lunguiaţă, tiră contururi clare. Era silueta unui bărbat care putea fi Tanz. Bărbatul urina pe piatra seculară, de o frumuseţe perfectă, martoră a multor evenimente istorice.

Generalul von Seydlitz-Gabler traversa Parisul la bordul maşinii sale. Tocmai terminase de cinat cu soţia sa care îl copleşise cu reproşurile şi recomandările ei. Von

Seydlitz-Gabler făcu încă o dată dovada stoicismului său perfect. Acum se îndrepta spre cartierul său general.

Şoferul lui, al cărui nume nu-l ştia, se angajă în Place de la Concorde, care la ora aceea era aproape goală.

Rarele vehicule care circulau aparţineau în exclusivitate serviciilor germane. Patrule, ambulanţe, maşini care transportau gradaţi spre locurile de plăceri sau birouri.

Lumina farurilor cădea pe asfalt prin fantele înguste ale huselor de camuflaj. Acest fascicul subţire de lumină pipăia asfaltul, măturând din când în când câte o faţadă. În obscuritatea din ce în ce mai profundă a nopţii care se lăsa, casele se înălţau nude şi dure ca un peisaj cu stânci în lumina palidă a lunii noi.

Se simţea apropierea apăsătoare a războiului în ciuda zecilor de kilometri care separau Parisul de câmpurile de bătaie. În Normandia, trupele germane mai credeau că pot stăvili invazia. Dar acest oraş trăia deja în umbra catastrofei iminente. Era plin de nelinişte.

Von Seydlitz-Gabler nu se bucura deloc de perspectiva de a dormi într-un pat de campanie. Nici măcar solicitudinea impacientă a colaboratoarei sale Melanie

Neumaier nu-l mai atrăgea. Afară de asta îl va căuta cu siguranţă şi Kahlenberge. Dădu din cap cu un aer plictisit.

Ştia că nu va putea dormi, indiferent din ce motive.

De fapt, nu mi-am dorit acest concediu! spuse generalul Tanz, adresându-se, pe un ton aproape amical, lui

Hartmann care şedea aplecat asupra volanului.

Hartmann tăcu, plin de aşteptare.

— Aş avea alte lucruri mult mai importante de făcut.

Dar s-a susţinut că aş avea nevoie de acest concediu bine meritat. Şi-au făcut griji pentru sănătatea mea! Ce ziceţi de asta, Hartmann?

— Pot să-i înţeleg, domnule general.

— Că-şi fac griji din cauza mea?

— Că sunt de părere că dumneavoastră aţi meritat acest concediu, domnule general.

Tanz respiră cu greu. Apoi tăcu. Motorul Bentleyului torcea. Un uşor clinchet de pahar anunţa că generalul îşi turna un coniac. Hartmann făcu un efort pentru a nu auzi acest zgomot chinuitor care se repeta tot mereu. Fixa cu privirea strada întunecată, aproape goală. O rază slabă de lumină cădea pe asfalt. Bentleyul o coti pe bulevardul

Montmartre Poisson.

Generalul începu din nou să vorbească.

Îi veni, probabil pentru întâia oară în ultimii patru ani, pofta să se exteriorizeze. Se aplecă în faţă spre şoferul lui.

Mirosul de alcool era acum mult mai puternic decât cel de benzină.

— E primul meu concediu de ani de zile, Hartmann.

Am primit pur şi simplu ordin să mă recreez. Ce spuneţi de aşa ceva?

— Este un ordin plăcut, domnule general.

— Nu şi pentru mine! Dar e un ordin, Hartmann. Iar ordinele trebuie executate. Acest lucru este valabil şi pentru generali. Cu atât mai mult, ele trebuie să fie executate de către caporali. Înţelegeţi acest lucru, Hartmann?

— Desigur, domnule general!

La 11 seara, Parisul părea un oraş gol. Doar câţiva trecători pe stradă.

— Când ai concediu, reluă generalul după o scurtă tăcere, trebuie să profiţi de el. Nu cu jumătăţi de măsură.

Ori faci un lucru cum trebuie, ori te laşi păgubaş. Dintr-un concediu nu trebuie să lipsească nici savurarea operelor de artă, nici plăcerile nocturne oricât de derizorii sunt ele.

Sper că aţi ales un local de noapte unde poţi să petreci cu adevărat!

Hartmann nu neglijase de astă dată acest aspect. Alegerea lui căzu asupra unei „pivniţe” de curând inaugurată în strada Drouot, care purta numele atotoromiţător de

„Grajdul lui Madeleine”. Este adevărat că Hartmann nu cunoştea acest grajd personal, dar fusese informat că iepelè lui Madeleine erau grozave şi făceau faţă oricăror pretenţii.

— Opriţi-vă la o sută de metri de intrare, pentru a o putea supraveghea! ordonă Tanz.

Hartmann parcă Bentleyul conform dorinţei

exprimate. Înconjură maşina cu sprinteneala unei nevăstuici pentru a deschide portiera din spate. Tanz coborî şi se uită împrejur ca un câine de vânătoare care ia urma prăzii.

Spuse apoi:

— Daţi-mi câteva bancnote mari din portofelul pe care vi l-am încredinţat.

Hartmann scoase portofelul generalului, îl deschise şi i-l întinse lui Tanz. Acesta luă câteva bancnote, cinci sau şase în valoare de câteva mii de franci fiecare.

— Aşteptaţi-mă aici, Hartmann! ordonă el.

Tanz se îndepărtă. Hartmann îl văzu îndreptându-se spre localul respectiv. Parcă trecea în revistă o trupă pe un câmp de instrucţie. Înaintea intrării se cocoşă ca şi cum ar fi trebuit să intre într-un adăpost subteran.

Hartmann se pregăti pentru o noapte lungă. Intră în maşină, se aşeză pe locul lui şi aprinse o lampă care se afla sub tabloul de bord. Îşi puse la îndemână pachetul de ţigări şi sticluţa de calvados. Din compartimentul pentru mănuşi scoase romanul *Père Goriot* de Balzac.

Hartmann fumă, bău şi începu să citească. Se uită la ceas. Era ora 11 şi 10 minute.

Rainer Hartmann se opri speriat din lectură. O

maşină de teren se opri scrâşnind din frâne lângă maşina lui. Era un Mercedes 200. Otto-Otto sări din maşină şi veni spre Hartmann, asemeni unei bile care se rostogoleşte.

— Bată-te norocul, omule! mai eşti încă în viaţă!

exclamă Otto-Otto aferat şi fericit.

Hartmann îi întinse lui Otto-Otto pachetul de ţigări şi sticluţa de calvados care era pe jumătate plină. El se servi fără jenă. Hartmann îl întrebă:

— Ce faci aici?

— Colind prin zonă, spuse Otto-Otto ducând sticla la gură. Dădea impresia că ar cânta la trompetă o melodie care-i place. Ocazia e mai mult decât favorabilă. Cartierul general este ca un columbar: Toţi generalii şi-au luat zborul care încotro. Cum sunt un tip isteţ, profit din plin de

aceste zile, respectiv nopţi!

— Atunci ia-o din loc! spuse Hartmann pe un ton prietenos.

— Pari nevinovat ca un prunc. Pentru a folosi o metaforă anodină, ai făcut pipi într-un vas de flori. Mă refer la domnişoara Ulrike. Dar ce face tipul teribil atunci când e prins? Nu mai repetă aventura. Mai bine zis nu i se mai oferă ocazia.

— Dă-mi înapoi sticla, spuse Hartmann, cred c-ai băut mai mult decât suporţi!

— Cu cât sunt mai beat, urlă Otto-Otto cu o voce răsunătoare în Parisul nocturn, cu atât spun mai multe adevăruri necruţătoare. În beţie am o limbă ascuţită ca o lamă. Tu eşti sau naiv sau imbecil sau amândouă fi un loc.

Te faci că nu ştii ce-ai făcut. Nu te poţi culca nepedepsit cu fata unui general! Pe deasupra să te laşi şi prins!

— Nici acum nu ştiu despre ce vorbeşti Otto!

— Nu ştii? Otto se tăvălea de râs. Dar mama fetei ştie, tatăl ştie, şi deoarece acest tată este generalul von

Seydlitz-Gabler ştie şi şeful lui de stat-major, generalul

Kahlenberge şi astfel am aflat şi eu. Şi dacă eu ştiu ceva, se poate liniştit spune c-o ştie toată armata.

Hartmann se sperie. Începu să bănuiască ce poate însemna această veste. Pierdut în gânduri sumbre îi permise lui Otto să-i ia încă o dată sticla din mână. Noaptea din jurul lui devenea din ce în ce mai întunecată şi mai ameninţătoare. Luna dispăru, voalată parcă de geamuri mate, iar casele de pe stradă îşi pierdură conturul. Numai lanterna palid-albăstruie de la intrarea Grajdului lui

Madeleine, în care se afla Tanz, lumina mai puternic decât înainte.

— E grav, spuse Hartmann pe o voce stinsă.

— Este şi va fi şi mai grav! Vei fi trimis pe front, hârtiile sunt deja întocmite. Este încă cel mai nevinovat lucru ce poate să ţi se întâmple, căci nu este numai vorba

de fiica unui general, ci şi de logodnica unui general.

Acest general este chiar generalul Tanz! în acest caz, nici

Kahlenberge nu mai poate face mai nimic pentru tine.

Dacă ia Tanz problema în mână, atunci nu se va opri la mutarea ta pe front şi la o eventuală moarte eroică, ci te paşte curtea marţială!

— Nu bea tot! spuse Hartmann morocănos.

— În locul tău aş da bir cu fugiţii!

— Nu eşti în lociil meu, Otto.

— Tocmai de aceea, cu prima ocazie, voi aprinde o lumânare în Notredame! Ce mai vreau să-ţi spun: Dacă o ştergi de aici de bunăvoie sau numai cu ordin de serviciu, ai putea să mi-o laşi pe Raymonde.

— Cară-te! spuse Hartmann.

— Cu plăcere! Dacă cineva te întreabă, nu m-ai văzut, nu ţi-am spus nimic. De la mine nu ştii nimic!

— De acord. Tu nu exişti pentru mine!

— Grozav. Tu ştii ce înseamnă camaraderia. Dar pentru că tocmai vorbim de camaraderie, n-ai putea să-mi împrumuţi nişte biştari?

Hartmann scoase portmoneul generalului şi luă din el două bancnote. Otto scoase un fluierat de recunoştinţă, îl bătu pe Hartmann pe umăr şi-şi băgă banii în buzunar.

— Încă o întrebare, bătrâne, ca de la bărbat la bărbat, chiar ai reuşit să te culci cu mândra de Ulrike?

— Spală puţina! exclamă Hartmann, furios. Sau am să-mi aduc aminte, cu prima ocazie, de toate amănuntele conversaţiei noastre!

— NÂam cărat deja! strigă Otto urcându-se în

Mercedes. Noroc, bătrâne, şi nu uita că n-ai decât o viaţă!

— În vremuri neobişnuite, declară Prévert pe un ton amabil ca şi cum ar fi oferit interlocutorului său un Meursault nobil, trebuie să se recurgă la metode neobişnuite.

Prévert nu ezitase să-l viziteze pe locotonent-

colonelul Grau în biroul său. El inspecta încăperea cu un viu interes. Totul era simplu, utilitar, în lemn sau în ciment, într-o prezentare rudimentară. Culorile dominante erau albul de cretă şi negrul pământiu. Pe pereţi erau tablouri, organigrame, ordine de zi şi instrucţiuni. În mijlocul acestei camere, Grau, în lumina crudă a unui bec agăţat de tavan.

— O astfel de încăpere în mijlocul Parisului! spuse

Prévert. Cum e cu putinţă? în comparaţie cu acest birou, posturile noastre de poliţie din suburbii sunt nişte foaiere de teatru.

— Eu ofer un simbol, spuse Grau. Biroul meu este vitrina mea. Credeţi-mă, m-a costat un oarecare efort pentru a instala un birou de o urâţenie atât de inexpresivă.

Dar după cât vă cunosc, Monsieur Prévert, n-aţi venit la mine pentru a-mi admira biroul. Ce aveţi să-mi propuneţi?

— Între timp m-am ocupat mai intens de intrigi.

N-am putut să-mi refuz plăcerea de a-l cerceta mai de aproape pe generalul Kahlenberge.

Grau dădu din cap fără a manifesta nici cea mai mică surpriză, deschise un dosar de pe masă, luă din el o hârtie pe care i-o întinse lui Prévert. Acesta citi raportul amănunţit al vizitei sale la Kahlenberge, locul, ora, durata întrevederii.

— Mă supravegheaţi? întrebă Prévert cu curiozitate.

— În prezent, iau parte la un joc de societate, jucându-l după regulile sale!

— Figurez cumva pe o listă de persoane care urmează să fie arestate?

— Bineînţeles, Monsieur Prévert. Dar cum puteţi să vă închipuiţi, am mai multe liste. Pe unele din ele nu figuraţi însă.

— Excelent, spuse Monsieur Prévert. Cadrează perfect cu ideea pe care mi-am făcut-o despre dumneavoastră. În cazul în care conspiraţia se realizează, o veţi sprijini indirect, dar mai întâi vă veţi da la fund până când noile fronturi se vor delimita cu claritate. Conform

circumstanţelor respective, veţi scoate la iveală una sau alta din listele dumneavoastră sau veţi interveni decisiv în joc prin simpla dumneavoastră prezenţă. Am ghicit corect?

Grau schiţă un zâmbet uşor.

— Deci asta este teoria dumitale? Consideraţi, presupun eu, că aceste procedee sunt demne de dispreţ?

— Sper că nu aşteptaţi din partea mea să mă pretez la aceste jocuri patriotice, un pic tardive, cu naivitatea unei gâşte prăjite de Crăciun. Eu sunt francez şi sunt poliţist.

N-am niciun chef de liniile de foc germane. Îmi iau şi eu măsurile mele de siguranţă.

— Şi, dacă vă înţeleg bine, în toate direcţiile?

— Mă veţi înţelege şi mai bine dacă veţi asculta cu atenţie propunerea pe care vreau să v-o fac. Presupun că sunteţi în imposibilitatea de a intra în contact direct cu grupul principal al conspiratorilor, nu-i aşa? Eu însă am făcut-o deja. Folosiţi-mă ca agent de legătură. Oricare ar fi evoluţia situaţiei, nu veţi avea decât de câştigat. Desigur, şi eu. Conjuraţia reuşeşte, ceea ce dorim amândoi cu ardoare, deşi din motive diferite – atunci aţi luat parte la ea. Conspiratorii eşuează – nimeni nu va putea dovedi că aţi luat vreodată legătura cu ei.

— Vă înşelaţi, Prévert. Cunosc o persoană care va putea cu uşurinţă furniza dovada. Dumneata!

Prévert îşi clătină capul lui de dovleac. Ochii lui erau plini de tristeţe.

— Uitaţi un fapt esenţial: dacă eşuează, mă voi refugia la dumneavoastră, simbolic bineînţeles, ca un pui la cloşcă. Şi atunci veţi atesta că v-am furnizat nişte documente pentru a vă permite să descoperiţi complotul şi veţi spune că am colaborat mereu în acest sens.

Grau dădu afirmativ din cap. Aici era vorba de jocul preferat al tuturor marilor poliţişti care se învârteau în cele mai înalte cercuri ale puterii: să arunci un os deţinătorilor puterii, să lupţi împotriva criminalităţii, să veghezi asupra securităţii cetăţenilor, fără însă a uita grija pentru propria-ţi persoană.

Văzuţi din acest unghi de vedere, Grâu şi Prévert
(areau făcuţi din acelaşi aluat, metodele lor asemănându-se.
n primul rând s-au asigurat. Au stabilit, etapă cu etapă, planul nr. Împotriva conspiratorilor. Materiale, idei, stimulente, intenţii şi propuneri, totul stabilit prin note scurte de către ambele părţi, intenţionându-se ca o eventuală urmărire a conspiratorilor să nu fie nici uşurată nici îngreunată. A urmat apoi planul nr. 2: în favoarea conspiratorilor. Şi aici a fost discutat în amănunţime fiecare detaliu. indiferent în ce fel de moară ar ajunge amândoi, nu vor avea cum să facă declaraţii contradictorii.

— Splendid, spuse Monsieur Prévert ca încheiere. Mă simt mult mai bine acum!

— Să sperăm că şi oamenii din jurul lui Kahlenberge lucrează la fel de exact.

— Dacă toţi ar semăna cu Kahlenberge, am avea mult mai puţine probleme de rezolvat.

— Cum rămâne însă cu ceilalţi trei, patru mii de generali? întrebă Grau încet.

— Vă îndoiţi de ei?

— Să spunem mai bine că sunt suspicios. Îmi cunosc compatrioţii. Pot însă să vă asigur de un lucru: dacă vor eşua încă o dată, va fi pentru ultima oară. În acest caz, contrar voinţei dumneavoastră, veţi face dovada că onoarea soldaţilor germani este pierdută pentru totdeauna. Şi această argumentare nu vi se va ierta niciodată. Niciodată! Şi eu voi fi unul din primii care vor vorbi deschis despre acest lucru, în faţa tuturor. Voi acţiona în consecinţă şi-i voi scuipa în obraz pe toţi aceşti porci laşi şi tâmpiţi!

— Ce spectacol! murmură Prévert pentru sine. Nu ştiu dacă trebuie să doresc să asist la el.

— Asta nu vă priveşte! exclamă Grau. Este problema noastră! Dar dacă aţi şti de ce sunt în stare unii dintre aceşti generali, v-ar sta vinul de Burgundia în gât!

Caporalul Hartmann se cufundase din nou în lectura lui Balzac. Îl aştepta pe Tanz. Se pregătise să aştepte ore

întregi ca în noaptea precedentă.

Strada Drouot era aproape goală. Pe celălalt trotuar se strecura un om în umbra nocturnă a caselor. La colţ, lângă chioşcul de ziare, o femeie stătea de vorbă cu un bărbat insistent. Două pisici se scuipau într-o rigolă. Din depărtare răzbătea un zgomot înfundat de convoaie grele.

Hartmann ridică ochii întâmplător, cel puţin aşa crezu el; poate dintr-un simplu reflex interior. El văzu în lumina albăstruie a felinarului de la Grajdul lui Madeleine o umbră care putea fi cea a generalului Tanz, o siluetă suplă, filiformă, cu contururi precise. Tanz ridică mâna ca pentru a da un semnal, îndreptându-se apoi spre Bentley.

Hartmann stinse cu repeziciune radioul şi-şi puse bine

Balzacul. Închise pachetul cu ţigări şi astupă sticluţa cu calvados care era aproape goală. Puse contactul, porni motorul şi apăsă pe acceleraţie.

Generalul se apropie, zvelt ca un plop şi mut ca un peşte. Se lăsă să cadă pe pernele maşinii, respirând adânc.

Abia apoi începu să vorbească cu o voce moale, de parcă ar fi fost muiată în glicerină. El spuse cu o voce voit accentuată:

— Mergeţi foarte încet înainte!

Hartmann se conformă ordinului primit. Bentleyul se târa pe asfalt. Caporalul văzu apoi ceea ce era de aşteptat, o femeie de o vârstă nedefinită, de înălţime mijlocie cu forme bine rotunjite şi părul blond care se oprise la intrarea în local. Femeia privea cu dispreţ spre maşina care se apropia. Ochii îi străluceau flămânzi.

— Îndreptaţi-vă spre această femeie, Hartmann!

Hartmann acceleră cu grijă şi frână după ce parcurse circa treizeci de metri. Bentleyul se opri cu un zgomot uşor. Generalul deschise portiera stângă din spate şi spuse:

— Urcaţi-vă!

Femeia râse strident; se simţea probabil flatată şi totodată plăcut surprinsă. Gura ei senzuală era întredeschisă. Se lasă să alunece pe perne, balansându-se

cu vădită plăcere de la stânga la dreapta. O undă de parfum pătrunzător se răspândi în maşină.

— Unde locuiţi? întrebă Tanz cu o voce aspră.

— Rue de Londres, spuse ea. Aproape de gara Saint-Lazare.

— Cunosc strada! spuse Hartmann şi apăsă pe pedala de acceleraţie.

Încercă să nu urmărească conversaţia din spatele lui.

Dar vocea femeii era ascuţită, puternică şi de o veselie forţată. A început să toarne tot felul de banalităţi, de exemplu: c-ar putea să se tutuiască, că nu e cazul ca cineva să fie timid cu ea deoarece este generoasă din fire, că-i place să trăiască şi să-i lase şi pe alţii, că noaptea trebuie trăită deoarece mâine ar putea fi prea târziu. Îl întrebă dacă vrea să ştie cum o cheamă, dacă vrea ca ea să-i ghicească numele, dacă face parte din soiul de bărbaţi tăcuţi, deh, apele liniştite sunt adânci!

— Mai târziu, spuse Tanz cu o voce obosită.

Hartmann se uită în oglinda retrovizoare. Generalul şedea ţeapăn în colţul din dreapta al banchetei. Femeia se întinse voluptuoasă şi plină de aşteptare. Avea un chip pătrat, cu trăsături dure; buzele ei fardate semănau cu două cercuri de cauciuc; ochii ei mici şi spălăciţi aveau culoarea cositorului lichid. Nici ea nu îndrăzni să se apropie de Tanz neinvitată.

— Tu nu eşti ca ceilalţi! spuse ea pe un ton confidenţial. De mult timp n-am mai avut un tip cu şofer.

— Fiţi atent la drum, spuse Tanz, aceste cuvinte adresându-se, probabil, atât lui Hartmann cât şi femeii.

Ea se aplecă înainte, spre Hartmann. El simţi în nări un miros greoi de grajd – un amestec de parfum, sudoare şi alcool. Apăsă pedala de acceleraţie până la fund pentru a putea scăpa de mirosul fetid. Bentleyul gonea cu viteză maximă prin Parisul nocturn. Hartmann depăşise cu mult limita de viteză admisă.

— Încetiniţi, spuse femeia din spatele lui Hartmann.

Simţi cum degetele ei îi pipăiau ceafa şi se aplecă în faţă pentru a scăpa de strânsoarea lor. Am ajuns. Casa

aceea cenuşie aproape de rotondă.

Hartmann opri maşina la marginea trotuarului. Sări afară, alergă în jurul maşinii şi deschise uşa lui Tanz.

Femeia coborî prima, urmată de general.

— Unde exact? întrebă el.

— La etajul trei. E o locuinţă comodă. O să-ţi placă.

Nimeni nu ne deranjează.

— Luaţi-o încet înainte, îi spuse Tanz femeii. Se uită apoi în jur, de parcă ar avea de inspectat un câmp de bătaie. Văzu doar faţade cenuşii cu geamuri mate, o stradă fără obstacole. În fundal se înălţa o construcţie imensă de oţel, sticlă şi beton învăluită într-un fum negru: gara

Saint-Lazare. Totul era învăluit în liniştea letargică a nopţii.

— Aşteptaţi-mă aici, Hartmann, spuse Tanz. Ochii lui aveau o strălucire fosforescentă. Chipul lui era aceeaşi mască de fiecare zi cu trăsături dure şi marcante. S-ar putea să am nevoie de dumneata. Supravegheaţi ferestrele de la etajul trei!

— Am înţeles! spuse Hartmann.

El mai auzi încă o dată râsul strident al femeii înainte ca ea să intre în casă. Tanz o urmă de parcă ar fi luat parte la acţiunea unui detaşament de şoc. Poarta se închise în spatele lui cu o bufnitură surdă.

Hartmann îşi aprinse o ţigară observând casa din Rue de Londres. Văzu o dâră de lumină la etajul trei, apoi o alta în fereastra de alături. Hartmann trase concluzia că cei doi au intrat în locuinţă, mai întâi într-o cameră, apoi în a doua, probabil dormitorul.

Hartmann se duse la maşină şi goli sticluţa. Îşi aprinse a doua ţigară. Apoi începu să se mişte automat în sus şi în jos ca o santinelă, Bentleyul servindu-i de gheretă.

Se simţi tentat să se gândească la evenimentele trăite în ziua precedentă, la atitudinea lui Ulrike faţă de el, la relaţia lui cu Raymonde. Făcu un efort pentru a alunga aceste imagini. Era mai bine să se gândească la Tanz, încercă să-şi închipuie ce se petrecea în acel moment acolo sus, la etaj, unde dâra de lumină pătrundea prin fereastra

camuflată.

Dar nu reuşi. Fantezia lui o luă razna, imaginile care-i treceau prin faţa ochilor luând forme groteşti.

Hartmann îşi înălţă privirea spre ferestrele etajului trei de parcă de acolo ar putea veni rezolvarea unei enigme. Şi el văzu cum dâra de lumină începu să se lăţească. Perdeaua a fost dată la o parte. Hartmann văzu aparând silueta binecunoscută a unui bărbat, conturul pregnant al trunchiului său care semăna cu acele ţinte în care tinerii recruţi trag cu pistoalele sau mitralierele.

Tanz întrebă încet şi scrutător în întuneric:

— Sunteţi aici?

— Da, răspunse Hartmann.

— Veniţi sus!

Hartmann nu ezită nicio clipă în executarea ordinului. El luă din maşină lampa de buzunar, se îndreptă spre casă, deschise uşa, o luă de-a lungul coridorului şi urcă treptele. În lumina lămpii zări pereţi murdari şi uzaţi, atinşi parcă de mii de mâini asudate şi nespălate. La etajul trei, un dreptunghi de lumină orbitoare încadrând o siluetă: Tanz îl aştepta în uşa unei locuinţe.

— Intraţi, spuse generalul.

Părea să zâmbească. Fata lui avea un aer destins de parcă ar fi câştigat o bătălie. În ochii lui puteai citi oboseala plină de mulţumire şi fericire a celor care au realizat nişte munci grele. Gesturile lui, el schiţă un gest larg cu mina dreaptă, aveau blândeţea armonioasă a unui dansator care tocmai a terminat de prezentat numărul lui cel mai dificil.

— Mergeţi în cealaltă cameră!

Hartmann ascultă. Traversă camera de zi şi văzu în trecere mobilele uzate şi mizerabile acoperite de praf; tapetul cu flori atârna în zdrenţe de pe pereţi; perdelele şi covorul erau scămoşate de parcă ar fi fost stoarse de mii de maşini de spălat.

— Cealaltă cameră! spuse Tanz cu insistenţă.

Hartmann avu impresia că trebuie să străpungă un perete de mirosuri puternice, lipicioase. Simţi din nou

parfumul dulceag care-ţi tăia respiraţia amestecat cu valuri de sudoare. Un lampadar arunca o lumină roză pe un pat lat răscolit, pe hălci de carne răspândite ca pe tejgheaua unui măcelar.

Această carne avea reflexe alburii, fiind însă străbătută de dâre groase purpurii. Aceste dâre adânci, bine conturate începeau la gât, se continuau peste sâni, peste burtă, contopindu-se între pântece şi şale într-o suprafaţă vâscoasă şi colorată.

— Uitaţi-vă bine, spuse Tanz, dar nu zăboviţi prea mult la acest spectacol. Am de vorbit cu dumneavoastră!

Hermann părăsi de-a îndărătelea, cu paşi târşiţi dormitorul în care se afla cadavrul urmărit de putoarea sângelui.

Se clătină. I se făcu rău. Alunecă pe un covoraş şi căzu ca un sac lovindu-se de tocul uşii. Simţi de îndată o durere surdă şi pătrunzătoare în cap. Îşi duse mâna la frunte şi-şi dădu seama că s-a rănit. O masă lipicioasă, umedă şi fierbinte i se lipi de degete. Această rană uşoară îl smulse pe

Hartmann din coşmar. Durerea îl trezi şi-i ascuţi simţurile.

— Luaţi loc, spuse generalul, arătaţi ca un cadavru scos din apă. Sunteţi o fiinţă fragilă, nu suportaţi mare lucru!

Generalul şedea în mijlocul camerei, iar lumina plafonierei scotea în evidenţă trăsăturile lui sculpturale. Stătea drept ca de obicei, dar luase o poziţie mai puţin rigidă.

Zâmbea chiar. Zâmbetul lui exprima o satisfacţie profundă. Ţinea în mâna dreaptă, cu o eleganţă jucăuşă, un pistol, un Walther de 7, 65 mm.

— Am spus să vă aşezaţi, spuse generalul. A fost un ordin. Arătă cu mâna în care ţinea pistolul spre un scaun din faţa lui. Apoi arătă spre o sticlă şi două pahare care se aflau pe masă. Beţi, Hartmann, văd că aveţi nevoie de un mic întăritor.

Hartmann luă cu mâna tremurândă sticla. Umplu

unul *

din pahare şi-l bău dintr-o înghiţitură. Din nou i se întoarse stomacul pe dos. Bău încă un pahar şi observă că

Tanz îi urmărea fiecare mişcare cu o atenţie binevoitoare.

— Ştiţi, deci, acum, ce s-a întâmplat, Hartmann.

Păreţi foarte impresionat. De ce oare? Aveţi chiar atât de puţină experienţă cu cadavrele? Am văzut un om care a încercat să scape din focul duşmanului trăgându-şi după el viscerele. Mergea clătinându-se peste o mirişte. Cădea, se încolăcea ca un vierme şi încerca iarăşi să se ridice. În cele din urmă se încurcă în propriile lui intestine. Apoi, cu un urlet animalic îşi smulse intestinele din trup. Acest om a fost singura fiinţă pe care am iubit-o în lumea asta. Când m-am repezit spre el, nu m-a mai recunoscut. Murind, el murmură numele unei femei. Şi acesta era numele unei muieri care în ochii mei era o curvă.

— Ce are asta de-a face cu ceea ce s-a întâmplat aici?

— E un fapt divers.

— Dar de ce?

— Vă trebuie neapărat o explicaţie, Hartmann? S-a întâmplat, pur şi simplu. Există desigur mai multe motive care au dus la acest act. Toate aceste motive au fost exacerbate de război. Este poate preţul pe care trebuie să-l plăteşti. Mulţi oameni îl plătesc cu propria lor viaţă, aşa sau altfel. Oamenii sunt incapabili să stăpânească forţele naturii.

Generalul debită această explicaţie, ca şi cum ar da un ordin de zi. Vocea lui îşi recâştigase accentul ei rece şi obiectiv. Numai zâmbetul lui constant şi îngheţat părea să exprime o melancolie profundă.

— Asta ar fi o explicaţie posibilă, spuse Tanz în timp ce mângâia tandru cu mâna stângă pistolul din mâna dreaptă. Există desigur şi altele. Dar de ce să vă plictisesc pe dumneavoastră şi pe mine cu ele? Să privim faptele în faţă. Să nu ne pierdem timpul cu explicaţii inutile. Fapta a avut loc! Şi nu s-a întâmplat pentru prima oară. Probabil că se va repeta după câteva luni sau ani. Dar să nu ne

gândim la asta. Beţi încă un pahar, Hartmann. Puteţi să şi fumaţi dacă doriţi. Nu mă deranjează. Nimic nu mă mai deranjează acum. Mă simt ca un nou-născut. Priviţi

mâinile mele, le voi întinde – nu tremură. Aţi remarcat că nu mai beau alcool şi nu mai simt nevoia să fumez? Nu voi mai avea nevoie de toate acestea – să sperăm, pentru o lungă perioadă de timp.

Hartmann se holbă la general de parcă l-ar fi văzut pentru întâia oară: ţeapăn, calm, neclintit ca o stâncă în mijlocul valurilor. Caporalul Hartmann înţelese acum de ce legenda îi atribuia lui Tanz renumele unui sânge rece extraordinar. Dar nimic nu putea să-l facă să uite cadavrul din camera de alături.

— Un cadavru ca acesta, reluă Tanz pe un ton foarte obiectiv, va stârni probabil vâlvă, chiar în vremurile astea agitate. De fapt, o vâlvă nemeritată. Căci cine a fost această femeie? O prostituată mizerabilă, murdară şi depravată. Un rebut al umanităţii. O epavă. Oricum, a fost şi ea bună la ceva în ultimele momente ale vieţii sale!

În tot cazul există milioane de morţi în epoca noastră, care merită să fie mai mult regretaţi decât această femeie, înţelegeţi ce vreau să zic?

— Nu, spuse Hartmann.

— O să înţelegeţi, spuse generalul. Se va face o anchetă. Ea poate deveni dezagreabilă dar nu şi periculoasă. Există însă posibilitatea să apară de undeva nişte martori incomozi. Este suficient ca cineva să fi văzut

Bentleyul pentru ca să apară complicaţii. Şi tocmai de aceea, Hartmann, – am reflectat îndelung înainte de a lua această hotărâre! – vom crea un ansamblu de alibiuri irefutabile şi convingătoare. Vă puteţi închipui, cum vor arăta ele?

— Cazul este foarte clar.

— Pentru noi doi, Hartmann, nu pentru ceilalţi.

Tanz ridică pistolul pentru a-l putea vedea mai bine, ţeava fiind îndreptată spre pieptul lui Hartmann.

— Vă amintiţi de întrebarea pe care v-am pus-o în cursul zilei de azi? Am vrut să ştiu, ce este mai important

pentru armată, pentru Führer, pentru Germania sau pentru orice doriţi, un general sau un caporal?

— Iar eu am răspuns: Un general!

Un val de indignare îl sufocă pe Hartmann. Avu impresia că nu mai poate respira. Făcu un efort disperat să-şi revină şi, adunându-şi toate forţele, îi spuse generalului:

— Acum însă, în aceste condiţii pot doar să spun că generalul *era* mai important. Sau mai degrabă mi se părea a fi mai important.

— Vă înşelaţi, replică Tanz pe un ton aproape amabil. Veţi recunoaşte în curând această eroare. Şi atunci veţi face exact ceea ce aştept de la dumneavoastră şi anume: Vă veţi asuma această poveste!

— Niciodată! exclamă Hartmann pradă unei furii neputincioase. Niciodată! Este un asasinat bestial şi pervers! Vinovatul trebuie să plătească!

Generalul Tanz se rezemă uşor de spătarul scaunului.

Aveai impresia că e gata-gata să izbucnească într-un hohot de râs. Dar lui nu-i era dat să poată râde. Totuşi puteai să-ţi dai seama că face nişte eforturi chinuitoare pentru a se amuza pe seama amărâtului de caporal. Ochii lui aveau strălucirea Mediteranei într-o zi însorită.

— Nu mă cunoaşteţi, Hartmann! spuse Tanz. Vă supraestimaţi atât pe dumneavoastră cât şi situaţia în care vă găsiţi. Îmi place de dumneata, Hartmann! îmi sunteţi simpatic. Apreciez discreţia dumitale, bunele maniere.

Noi am petrecut împreună două zile frumoase şi interesante. Ai avut grijă de mine într-un mod discret şi plin de sensibilitate. Vizita noastră la impresionistă de la Luvru a fost pentru mine o experienţă pe care nu doresc s-o uit.

De aceea şi indulgenţa mea pentru dumneata, Hartmann.

Mi-ar părea rău să fiii obligat să-ţi găuresc capul tău frumos şi prost cu nişte gloanţe.

Hartmann încercă să se dea înapoi, dar fu împiedicat de spătarul scaunului. Simţi o durere violentă în rana de

pe frunte. Şiroaie de sudoare i se prelingeau din păr pe obraz. Palmele îi erau umede. Respira greoi, cu gura deschisă.

— Încercaţi să vă mobilizaţi ultimele resturi de inteligenţă, Hartmann, îl sfătui generalul Tanz. V-am spus doar că cea mai bună metodă de a evita anchetele vaste şi neplăcute este crearea unor condiţii ideale, indubitabile.

Am prevăzut totul, şi acum vom completa aceste pregătiri.

Iniţial am avut intenţia să vă împuşc pur şi simplu. Explicaţia ar fi fost foarte simplă: Nu aţi respectat ordinele mele, aţi furat maşina şi portmoneul meu. V-am urmărit aici, v-am găsit alături de această femeie, v-am somat să mă ascultaţi şi apoi v-am împuşcat în legitimă apărare.

— Credeţi că cineva ar lua de bune aceste poveşti?

— Evident. Eu sunt general. Cine şi ce eşti însă dumneata?

Hartmann tremura din tot corpul, ca şi cum ar fi fost aruncat într-o pădure într-o noapte îngheţată de iarnă.

— N-o să vă puteţi salva pielea în acest mod, spuse el.

— Supraestimaţi valoarea unui caporal, Hartmann!

— Încerc să gândesc logic. Mă voi apăra ca un leu.

— Se poate oare apăra un leu mort?

— Se vor face totuşi cercetări. Se va stabili că această femeie s-a aflat, înainte de a fi ucisă, în localul lui

Madeleine. Şi va ieşi la iveală că aţi stat de vorbă cu ea.

Un astfel de local este plin de clienţi. Unii dintre ei vor depune mărturie.

Tanz ridică mâna în care avea pistolul cu un gest de refuz. Zâmbetul i se întunecă trădând o doză de dispreţ.

— Mă crezi un imbecil, Hartmann! Trebuie să recunosc că nu-mi place să fiu considerat ca atare. Ar fi trebuit să cunoaşteri obiceiurile din astfel de localuri. Nu se discută niciodată cu astfel de dame, se ridică doar degetul mare, asta-i tot. N-am schimbat niciun cuvânt cu această persoană. Stătea la trei mese de mine. Nimeni nu

a putut observa acordul nostru tacit.

Hartmann întinse mâna după sticlă, dar se opri din gest la jumătatea drumului. Îşi dădu seama că pe sticlă erau amprentele sale digitale, la fel ca şi pe pahar, şi dumnezeu ştie unde în această cameră! Tocul uşii era mânjit cu sângele lui.

— Şi asta nu e încă totul, continuă generalul pe un ton moderat de satisfacţie. Chipul său, de obicei impenetrabil, luă o expresie plină de viaţă; vocea lui era acum capabilă să exprime sentimente, ticea impresia că s-ar fi trezit dintr-o amorţire profundă şi lungă. La Versailles, în timp ce ai băut apa minerală, am luat câteva din documentele dumitale de identitate pe care le-aţi pus în compartimentul pentru mănuşi. Unul din aceste acte se află undeva, în camera de alături. Poliţia îl va găsi. Şi el va fi una din numeroasele dovezi pe care depoziţia mea le va completa şi întregi.

Mirosul dulceag al sângelui pătrunse din camera alăturată învăluindu-l pe Hartmann. Se temu să nu descopere pe el pete de sânge. Închise ochii; avea senzaţia că s-a isprăvit cu el.

— Vă rog să vă decideţi acum! spuse generalul, ridicând pistolul a cărui ţeavă era îndreptată acum spre fruntea lui Hartmann. Vreţi să fiţi împuşcat sau vreţi să încercaţi să scăpaţi?

Hartmann murmură:

— Voi încerca să scap.

— Bine. Tanz dădu din cap satisfăcut. E cea mai bună soluţie. Personal, îmi pare bine că aţi luat această soluţie.

Vă apreciez, dar acest lucru vi l-am mai spus deja. Nu sunteţi perfecţiunea în persoană, aveţi defecte ca toată lumea. Aţi avut chiar îndrăzneala să pătrundeţi în viaţa mea particulară. Să nu credeţi că-mi scapă ceva! Cunosc şi aventura dumitale cu Ulrike von Seydlitz-Gabler. Dar ea mă lasă rece.

Hartmann se uită fix la pistolul îndreptat asupra lui fără să răspundă.

— Să dispăreţi, Hartmann, cu cât mai departe, cu

atât mai bine! încercaţi să vă ascundeţi undeva. Vă las banii din portofelul meu. Vă las chiar şi Bentleyul. Sunteţi îmbrăcat deja în haine civile şi mai aveţi încă aproape toată noaptea la dispoziţie. Profitaţi de ea!

— Şi ce veţi face dumneavoastră?

— Voi mai face o mică plimbare. Apoi voi merge la culcare. Abia mâine dimineaţă îmi voi da seama, oficial, de absenţa dumitale. Voi spune că v-am dat liber ieri seară după întoarcerea de la Versailles. A doua zi nu v-aţi prezentat la serviciu. Se va face bineînţeles o anchetă. Nu ştiu la ce rezultate vor duce aceste cercetări. Depinde când va fi descoperit ce avem aici, spuse el arătând spre dormitor, şi cât de repede va lucra apoi poliţia. Dar dispăreţi odată, Hartmann! Timpul dumitale este foarte preţios!

Caporalul Hartmann se îndreptă spre uşă unde se opri. Privi încă o dată în cameră şi întrebă:

— Credeţi c-o să scăpaţi basma curată?

— Este deja un lucru împlinit. Acum este în joc doar capul tău, Hartmann!

Raport parţial

Declaraţii, luări de poziţii, rapoarte, supoziţii, afirmaţii cu privire la evenimentele din noaptea de 19 spre 20 iulie

1944

Declaraţia numitului Alexandre Petit, în acele vremuri ospătar la Boûle d'Or din Versailles, în prezent, la şaisprezece ani de la evenimentele mai sus amintite, şef de sală la restaurantul Chez Pierre, cu specialităţi mediteraneene, din Paris, Avenue Victor Hugo.

Obişnuiam încă de pe atunci să împart oamenii în trei categorii, şi anume: în cei care mănâncă cu plăcere, cei care mănâncă mult şi cei care mănâncă mult şi cu plăcere. Cei care nu făceau parte din niciuna din aceste trei categorii nu erau pentru mine oameni de lume.

Acel vizitator în costum gri-perle, de care îmi mai amintesc şi acum, făcea parte din categoria a treia.

El mânca, cum s-ar spune, cu pasiune. Am observat

cum însoţitorul lui i s-a adresat discret cu apelativul „domnule general, Generalul îi spunea simplu „Hartmann

Despre acest Hartmann pot să relatez puţine lucruri îmbucurătoare: a băut numai apă minerală şi s-a hrănit cu o cantitate respectabilă de deşeuri culinare, cunoscute sub numele înfiorător de „sandviş". Acest Hartmann era evident un individ incult şi inferior, în timp ce generalul…

Declaraţia doamnei Wilhelmine von Seydlitz-Gabler.

Mi se pare impertinentă încercarea de a scormoni în trecutul nostru. Deşi nu avem nimic de ascuns, ne repugnă să sprijinim activitatea unor cârtiţe notorii şi calomniatori bolnavi la minte.

Aş dori să spun doar un singur lucru: Dacă cineva va îndrăzni să ne calomnieze, îi vom da în judecată pe toţi aceşti scribi jegoşi. Vom protesta în mod deosebit împotriva afirmaţiei răuvoitoare şi insidioase de a fi întreţinut relaţii intime cu generalul Tanz.

Fiica mea este căsătorită şi trăieşte într-o ţară care are relaţii de prietenie cu Germania. Ea este mama a doi copii foarte promiţători şi se află deasupra oricărei defăimări.

Avertizăm pe această cale pe toţi cei care n-au habar de cele petrecute!

Madeleine V. – în acele vremuri proprietara localului

Grajdul lui Madeleine din strada Drouot; în prezent, directoarea unei agenţii artistice internaţionale ale cărei birouri se află pe Champs-Élysées.

Un local de noapte este un loci de noapte, care nu are nimic de-a face cu morala. Client este cel ce vine, comandă ceva, consumă şi plăteşte. O parte din clienţi este de sex masculin, cealaltă de sex feminin. Proprietându-i unui local de noapte nu-i pasă de natura legăturilor dintre aceşti bărbaţi şi femei. Li se cere să aibă doar o atitudine decentă pe pista de dans.

Exact aceste cuvinte le-am spus şi atunci poliţiei. „Grajdul" era binecunoscut, iubit şi întotdeauna plin. Un negustor de vinuri, care-mi era obligat, avea grijă ca vinul să nu-mi lipsească. Dacă vreodată a fost un general la

mine, vreţi să spuneţi, dacă a frecventat localul meu? Posibil. Am avut printre clienţi chiar miniştri. Să nu mai vorbim şi de alte personaje proeminente.

O anumită Yvonne, domiciliată în Rue de Londres, era, într-adevăr, una din clientele mele. Nu era tocmai un exemplar de lux, dar întotdeauna disponibilă şi pe deasupra ieftină. În acea seară a dispărut brusc. Când şi cu cine a venit nu pot să vă spun, cu toată bunăvoinţa mea. Ştiţi doar ce du-te vino este într-un astfel de local!

Grasul Otto, secretarul şi confidentul generalului Kahlenberge numit de către prieteni Otto-Otto.

Omule, nu te lăsa trombonit! Sigur că ne-am făcut uneori de cap. Ne aflam doar la Paris. Dar totul în anumite limite! Atenţie mare la afirmaţiile care nu pot fi dovedite!

De ce să vă vorbesc despre Hartmann! Ce motive aş avea s-o fac? Ce sunt eu, cronicar sau profet? Ne-am îmbătat ocazional Aveţi ceva împotrivă? Ei bine, în acea epocă era acelaşi lucru.

Sunt dispus să afirm sub jurământ următoarele:

Niciodată nu l-am turnat pe Hartmann! Nu i-am spus că este ameninţat. Ce înseamnă toate balivernele astea? La noi totul se derula foarte corect. Nici nu putea fi vorba de ameninţări sau de ceva asemănător. Hartmann a şters-o atunci. De ce, Dumnezeu ştie!

Monsieur Paul Victor Magron, în acele vremuri inspector la poliţiacriminală din Paris, subordonatul lui Monsieur Prévert. În prezent, comisar al poliţiei criminalistice undeva în partea sudică a Franţei.

Războiul are acelaşi efect asupra criminalităţii ca primăvara asupra creşterii plantelor.

Vă rog să nu vă aşteptaţi çiin partea mea să vă furnizez toate detaliile acestei afacen. În acea epocă, numărul fetelor de stradă era enorm. La fel de mare era şi coeficientul lor de mortalitate.

Asasinarea unei prostituate este mult mai frecventă decât cea a unei femei casnice sau a unei funcţionare. Motivele obişnuite erau setea de câştig sau răzbunarea. Există, de asemenea, şi crime pasionate care nu trebuie

asimilate cu cele sexuale. Pe scurt: Astfel de cazuri constituiau o simplă muncă de rutină. Dar crima din Rue de Londres avea anumite particularităţi Dumneavoastră ştiţi bine că orice crimă este inumană, dar aceasta a fost de-a dreptul bestială.

La aceasta se adăuga posibilitatea ca ea să fi fost comisă de un membru al Wehrmachtului german. Datorită acestui fapt ea depăşea, din fericire, competenţa departamentului meu. Conform instrucţiunilor, am comunicat mai departe faptele, şi anume, funcţionarului care răspundea de legătura dintre serviciile germane şi franceze.

L-aţi pomenit pe Prévert? Vreau să precizez că nu sunt eu acela care a vorbit despre acest personaj.

Medicul-maior Dr. Martin Volges, repartizat în acele vremuri diviziei Nibelungii, astăzi directorul unei clinici din Hamburg.

Eu sunt internist. Dispun, în afară de asta, şi de cunoştinţe în domeniul chirurgiei. Dar nu m-am ocupat niciodată serios de psihiatrie sau de psihanaliză sau de domeniile lor înrudite. Insist în mod deosebit asupra acestui fapt.

Nu pot afirma că fostul general Tanz s-a numărat printre pacienţii mei. Dacă informaţiile mele sunt exacte, generalul refuza sistematic orice fel de asistenţă medicală.

Generalul a recurs la serviciile mele maximum de cinci ori

Nu s-a făcut niciun considt amănunţit cu această ocazie.

Generalul Tanz a declarat că suferă de dureri puternice de cap şi de insomnie repetată. I-am prescris medicamentele uzuale. Nu pot să vă declar mai multe. Nu am fost pus niciodată în situaţia de a-l consulta pe generalul Tanz. Sub această rezenţă, pot afirma că generalul se bucura de o sănătate normală.

Pot să declar, în continuare, că nu am avut niciun fel de motiv special să presupun că generalul Tanz ar fi suferit de o boală deosebită, neobişnuită.

Căpitanul Kahlen, istoric şi cronicar al companiei statului-major. În prezent, istoric. El a făcut, referitor la

Hartmann, următoarea declaraţie:

…am avut deseori ocazia de a-l observa cu atenţie pe caporalul Hartmann, care era sub ordinele mele, pentru a-mi putea face o părere precisă despre caracterul lui la şeful lui ierarhic eram obligat să scriu rapoarte despre el. În general scriam următoarele:

Hartmann Rainer este un soldat inteligent şi capabil să se adapteze tuturor situaţiilor. Poţi să-i încredinţezi sarcini variate, iar aspectul lui fizic e plăcut. El poate fi caracterizat drept un om citit, chiar cult. Este ambiţios, deşi nepăsător.

Nu prea are sentimentul responsabilităţii, putând fi deci caracterizat drept labil.

Trăsăturile sale de caracter nu sunt uşor de definit; se pare că sunt încă în dezvoltare. Duce lipsă de duritate şi energie. Este probabil incapabil să suporte şocuri şi emoţii puternice. El nu are conştiinţa datoriei sale de soldat.

Nu se recomandă încredinţarea unor sarcini dificile şi neobişnuite. Se poate de asemenea presupune că imaginaţia lui debordantă îl face deseori să exagereze inconştient sau să spună nişte minciuni în concluzie, conform acestei aprecieri, Hartmann trebuie considerat ca un element nesigur şi un subordonat incomod. Se recomandă deci prudenţă!

Extras dintr-o scrisoare a fostului locotenent-colonel

Sandauer.

…trebuie să recunosc, cu o oarecare emoţie interioară, că afirmaţiile dumneavoastră m-au zguduit profund. Nu îndrăznesc să vă pun întrebarea de unde aveţi atâta îndrăzneală pentru a emite asemenea ipoteze. Sunt însă gata să admit că motivele dumneavoastră sunt onorabile şi justificate. Simţul meu ascuţit al toleranţei îmi porunceşte să vă răspund cu cât mai multă obiectivitate posibilă.

Vă rog să luaţi în considerare mai întâi următoarele: Nu m-aş fi pretat niciodată la un joc care ar fi constat în

acoperirea sau ignorarea sistematică a anumitor manifestări morbide. De aici reiese clar că nu am sesizat nimic care să mă facă să deduc un comportament anormal din partea generalului. Dacă aş fi cunoscut, un astfel de fapt, conştiinţa mea m-ar fi obligat să-l fac cunoscut, indiferent de consecinţele pe care le-ar fi putut avea în ceea ce mă priveşte.

Concluzia care se poate trage este numai una, şi anume:

Avem de-a face cu calomniatori răuvoitori şi fără scrupule!

Sau poate starea patologică în care se află aceste persoane îi face să vadă peste tot numai bolnavi. Nu ştiu de unde aveţi aceste informaţii, dar am impresia că aud din nou strigătul hoţului care caută un alibi – „Săriţi, hoţii! u Vinovat este cel care acuză un inocent!

Vă implor să vă gândiţi bine înainte de a continua o anchetă care are drept scop punerea sub semnul întrebării a onoarei unui mare conducător de oşti. Avem cu toţii obligaţii faţă de istorie! Vai de cel care refuză să-şi facă datoria, mai ales atunci când trăieşte în Germania şi speră să trăiască şi pe viitor aici.

Extrase din două scrisori care au parvenit autorului împreună cu multe altele.

Prima scrisoare este scrisă de un oarecare Matthuber, fost grenadier în divizia Nibelungii:

…pot doar să sper că veţi recunoaşte şi dumneavoastră:

acest om a fost întruchiparea războiului. Avea privirea unui şarpe. Noi, soldaţii săi, tremuram de frică în faţa lui. Uneori acţionam numai de frica lui.

A doua scrisoare a fost scrisă de un oarecare

Biermann, şi el un fost grenadier în divizia Nibelungii:

…vă pun în gardă! Să nu îndrăzniţi să ne jigniţi sentimentele noastre cele mai sfinte! El a fost un erou pe care numai acele vremuri îl puteau produce! Pentru el mergeam şi-n foc! Suntem şi astăzi gata să facem la fel.

Cronica unei zile: Paris, 20 iulie 1944:

Către ora 01.15:

Crimă în Rue de Londres.

Conform constatărilor medicului venit la faţa locului asasinatul a survenit între miezul nopţii şi ora trei dimineaţa.

În jurul aceleiaşi ore Kahlenberge a încercat din nou să-l atragă pe generalul său comandant în conspiraţia împotriva lui Hitler şi a tovarăşilor săi. Şi de data aceasta, generalul a reuşit să se eschiveze.

Doamna Wilhelmine o supraveghea pe fiica ei Ulrike.

Monsieur Prévert şi locotenent-colonelul Grau încheiaseră un acord şi puteau acum să-şi permită să discute despre vinurile roşii, cai şi femei. Colonelul Sandauer, adjunct al şefului statulur major al diviziei Nibelungii lucra la completarea planurilor sale de organizare.

Otto-Otto se chinuia zadarnic s-o cucerească pe domnişoara Melanie Neumaier, mâna dreaptă a generalului von Seydlitz-Gabler. Plutonierul Stoß, şoferul generalului

Tanz, o atacă susţinut pe Raymonde la barul Mocambo, concentrându-se, în cele din urmă, asupra unei sticle de

Peppermint.

În aceeaşi noapte, aliaţii reuşiseră să străpungă în mai multe locuri frontul; o lună mai târziu Parisul nu se mai afla în mâinile trupelor germane. Incest, armatele ruseşti înaintau spre frontierele Reichului. În camera unui oarecare colonel Stauffenberg din Berlin se afla o servietă în care se găsea o bombă. Hitler încerca să doarmă.

Războiul nesătul devora, oră de oră, mii de soldaţi şi de civili. Mii de copii fuseseră concepuţi în acea noapte.

Subofiţerul Engel de la Abwehr, care tocmai terminase unul din interogatoriile sale nocturne, întreba:

— „De-cej Dare line omul atât de mult la viaţa lui? Pentru că nu o cunoaşte!

Ora 02.21:

Caporalul Hartmann părăsi casa din Rue de Londres.

Timp de câteva minute stătu pierdut în întunericul nopţii.

Se urcă apoi în Bentley şi o lua în direcţia Champs

Élysées, evitând marile artere. Opri în cele din urmă în

Place de la Concorde unde îşi abandonă maşina.

Se duse pe jos până la strada unde se afla barul

Mocambo. Se postă sub bolta unei porţi vizavi de bar şi aşteptă. Se uită la ceas. Dacă totul mergea bine, nu mai avea mult de aşteptat. Îşi aprinse o ţigară pe care o ascunse în podul palmei. Tremura de frig.

Începu să numere casele, apoi pomii de pe stradă, apoi ferestrele din zidurile caselor. Înregistra numere pe care le uita pe loc. O lua mereu de la capăt cu numărătoarea pentru a nu fi obligat să gândească.

La scurt timp după ora trei, părăsiseră, aşa cum era de aşteptat, şi ultimii clienţi barul Mocambo/împinşi fără brutalitate de paznicii localului. Unii din ei dispărură ca nişte umbre, alţii ţineau discursuri importante, un altul începu să cânte. Încet, încet se pierdură cu toţii în noapte.

Un singur individ rămase pironit în mijlocul străzii.

Semăna cu un dulap. Se clătina uşor, dar nu se mişcă din loc, încăpăţânat ca un măgar. Era plutonierul Stoß/Făcea acelaşi lucru ca Hartmann: o aştepta pe Raymonde.

Raymonde apăru peste un sfert de oră. Îşi terminase socotelile şi se pregătea să se întoarcă acasă. Stoß se năpusti asupra ei, gângurind ca un stol de porumbei. Apoi se apucă să facă oferte masive: o sută de mărci, trei sute de mărci, cinci cutii de conserve şi o sută de mărci, trei cutii de conserve şi două sute de mărci, şapte cutii de conserve şi…

Raymonde îl împinse pe plutonier din faţa ei. Acesta se răsturnă şi căzu în fund pe asfalt. Începu să înjure cu vehemenţă şi să spună tot felul de obscenităţi. „Curvă franţuzoaică împuţită” a fost una din expresiile lui cele mai blânde.

Raymonde o luă la picior. Hartmann o urmări în vârful degetelor, mergând pe lângă faţadele caselor. După trei sute de metri o ajunse din urmă.

Ea îi căzu în braţe.

— Pot să vin la tine? întrebă Hartmann.

— Bineînţeles.

— Pot să şi rămân la tine?

Raymonde întrebă cu vocea plină de speranţă:

— Toată noaptea?

— Poate chiar mai mult decât atât.

— Vino! spuse Raymonde fericită, şi-l luă cu ea.

Între orele 03 şi 07:

Se poate ca moartea să fie aceeaşi pentru toţi, somnul însă în niciun caz. Dacă există cumva un „somn al celor drepţi" trebuie, în mod logic, să existe şi un „somn al celor nedrepţi". În realitate, există mult mai multe grade de diferenţiere.

Doamna Wilhelmine avea somnul câinilor de pază deoarece se simţea obligată s-o păzească pe Ulrike.

Ulrike avu un somn agitat şi neliniştit. De vină puteau fi mustrările ei de conştiinţă, simţurile surescitate sau păturile groase.

Generalul von Seydlitz-Gabler transpira abundent, iar din gură i se prelingea un fir de salivă. Kahlenberge se răsucea neliniştit pe patul lui. Grau dormea încolăcit ca un vierme. Prévert zăcea obosit cu ochii clipind în întuneric. Generalul Tanz se odihnea ca Napoleon sau Lenin în coşciugele lor, ţeapăn, letargic, zâmbind.

Hartmann o ţinea pe Raymonde strâns în braţe.

Raymonde interpretă gestul lui ca pe un semn de pasiune şi dorinţă. În somn, cei doi formau un singur trup.

Termometrul indica pentru acea noapte o temperatură estivală; cerul era senin şi sticlos. Se anunţa o zi toridă, cu multă zăpuşeală.

Ora 07.03:

Generalul Tanz se trezi. Aveai impresia că are încastrat în trup un ceas. Se sculă. Mintea îi era clară, faţa netedă, mişcările armonioase, aproape elegante. El făcu

câteva exerciţii de gimnastică şi privi pe fereastră în dimineaţa strălucitoare de vară. Apoi îi telefonă portarului.

Întrebare: – Unde este Hartmann, însoţitorul meu?

Portarul: – Am încercat să-l trezim la ora stabilită, dar nu era în cameră. N-am putut să aflăm unde este.

Patul era neatins.

Întrebare: – Maşina mea, un Bentley, e în curte? în faţa hotelului? în ateiier? în Place Vendôme? Pe o stradă din împrejurimi?

Răspunsul portarului, după o jumătate de oră:

— Maşina, un Bentley, nu a fost găsită nici în faţa hotelului şi nici prin împrejurimi.

A urmat apoi o discuţie telefonică mai lungă cu locotenent-colonelul Sandauer. Tanz îl înştiinţa că Hartmann şi maşina sunt de negăsit. Sandauer rămase consternat.

Cuvântul „dezertor" nu fusese încă pronunţat, dar

Sandauer îl notă pe carnetul din faţa lui.

Tanz explică:

— Oricare ar fi dedesubturile acestei afaceri, mă bizui pe cercetările pe care le vei efectua dumneata, Sandauer. În rest, mă simt plin de energie. Îmi voi întrerupe concediul pentru a mă ocupa din nou intensiv de divizia mea. Trimiteţi-mi o maşină. Mă bucur să pot activa din nou cu trupele mele.

Ora 08.19:

Un individ pe nume Jean Marceau a pătruns în imobilul din Rue de Londres. Acest Marceau era prietenul femeii de la etajul trei şi venea să-şi încaseze banii. Partea lui consta de obicei din cincizeci de procente. Femeile sale erau deosebit de active, ceea ce îi permitea să se îmbrace elegant şi să facă o impresie serioasă de om prosper. Profesia sa oficială era cea de misit.

Jean văzu cumplita baie de sânge, şi hotărî, zguduit, să se retragă. Îşi dădu însă seama că fusese văzut de portăreasă, o cumătră foarte grijulie şi curioasă, aşa că nu-i rămase altceva de făcut decât să anunţe poliţia.

O oră mai târziu îşi făcu apariţia Paul Victor Magron,

inspector la Sûreté, însoţit de câţiva colaboratori. El ghici cu uşurinţă adevărata meserie a lui Marceau. Examină cadavrul şi descoperi după câteva minute o hârtie în apropierea lui, mai bine spus sub noptiera de lângă pat.

Această hârtie, un fel de ordin de serviciu, era redactată în limba germană.

Magron îl luă cu un aer satisfăcut. Căci, după constatările de rigoare, putea să transfere acest caz funcţionarului care asigura legătura între serviciile franceze şi cele germane, inspectorul Prévert. Astfel, cazul va ajunge în mâinile cele mai bune.

Ora 09.02:

Kahlenberge se duse la Seydlitz-Gabler.

— E o poveste care ne-ar putea crea mari necazuri, explică Kahlenberge. Se presupune că Hartmann a spălat puţină. Nu s-a prezentat azi dimineaţă la Tanz. Tanz pare să profite de situaţie pentru a-şi întrerupe concediul; asta înseamnă că se va întoarce la trupele sale.

— Presimţirile mele! exclamă von Seydlitz-Gabler.

Vă mai amintiţi desigur de avertismentul dat de soţia mea. Nici eu n-am avut încredere în Hartmann. Bine ne-am mai pricopsit! Dumneavoastră, Kahlenberge, aţi fost cel care a făcut acest aranjament.

— Am luat această hotărâre cu acordul dumneavoastră formal, domnule general!

— Pentru că n-am avut niciun motiv să mă îndoiesc de calităţile dumneavoastră psihologice, Kahlenberge. De obicei presupun că propunerile dumitale sunt bine gândite.

De astă dată însă se pare că m-am înşelat.

— Propun, spuse Kahlenberge vizibil ofensat de aceste cuvinte, să-l urmărim pe Hartmann pe căi oficiale.

— Faceţi ce credeţi de cuviinţă! spuse von

Seydlitz-Gabler prost dispus. Dar vă rog să nu uitaţi că datorită greşelii dumneavoastră, generalul Tanz va intra în acţiune, fapt care ne va crea tot felul de neplăceri. Planul meu a fost bun! Izolarea generalului Tanz prin intermediul concediului însemna desfăşurarea normală a lucrărilor de reorganizare a corpului nostru de armată.

Acum totul trebuie reînceput! Ne va face tot felul de greutăţi şi şicane până când îi vom da şi ultimele noastre rezerve. Şi asta numai din cauza erorii dumitale, Kahlenberge! Ce ne facem?

Ora 09.59:

Toţi ofiţerii diviziei Nibelungii au fost prezenţi la apel. După două zile de absenţă, Tanz se pregătea să ţină o conferinţă cu privire la situaţia existentă.

Ofiţerii stăteau imobili ca nişte statui sculptate în lemn când generalul Tanz intră în biroul lui care te frapa prin austeritate: pereţi albi, mobile de culoarea lemnului de nuc. Singurele pete de culoare erau liniile roşii şi albastre trasate pe hărţile de stat-major.

Generalul Tanz dădu şi de astă dată dovada extraordinarei sale stăpâniri de sine şi a spiritului său de iniţiativă.

El pretindea subalternilor săi o supunere plină de bucurie. Ochii lui luceau ca două lame de cuţit – proaspăt ascuţite – în lumina soarelui. Vocea lui avea timbrul mediu al unei orgi mecanice; ea umplea încăperea.

— Cartierul general ne-a acordat trei săptămâni pentru a reorganiza divizia noastră. Şeful statului meu major s-a gândit că ar fi suficiente doar cincisprezece zile. Eu am stabilit iniţial termenul la zece zile. Dar noi îl vom reduce.

Chiar astăzi, în cursul după-amiezii, voi inspecta primele unităţi echipate pentru front. Vă rog deci să luaţi măsurile corespunzătoare!

Ora 10.10:

Telefonul de pe biroul colonelului Finckh începu să sune. Acest birou se afla într-una din încăperile unui imobil administrativ din strada Surine. Aici fusese instalat comandamentul cartierului general din vest. Finckh era şeful acestui stat-major.

Colonelul ridică receptorul. La celălalt capăt al firului se afla biroul lui Wagner, şeful marelui cartier general din

Zossen, de lângă Berlin. O voce necunoscută pronunţă un singur cuvânt: „Exerciţiu”.

Nimic altceva!

Colonelul auzea această cuvânt pentru a treia oară în ultimele paisprezece zile. Îl mai auzise pe 6 şi pe 11 iulie.

Ştia ce înseamnă. Căci Finckh făcea parte din cercul restrâns al iniţiaţilor.

El ştia că prietenul lui, colonelul infirm Stauffenberg, care-şi pierduse în lupte un ochi şi un braţ, luase avionul spre Prusia Orientală unde se afla marele cartier general al aşa numitului „Führer", cunoscut sub numele de Wolfschanze.

Sfârşitul lui Hitler părea că se apropie.

Ora 11.15:

Debutul reuniunii zilnice de la Sûreté sub conducerea lui Monsieur Prévert. Referenţi: un inspector al Poliţiei

Secrete, un ofiţer al Jandarmeriei, un comisar de la

Poliţia Judiciară, doi funcţionari însărcinaţi cu misiuni speciale.

Scopul acestei reuniuni era obţinerea unei priviri de ansamblu asupra situaţiei generale luându-se în considerare toate elementele care ar fi putut fi de interes pentru colaborarea franco-germană.

Trebuie spus că surprizele sau detaliile inedite erau extrem de rare în aceste medii. Nimeni nu se aştepta la revelaţii senzaţionale. Aceşti funcţionari cunoşteau foarte bine toate intrigile, josniciile şi violenţele, toate crimele posibile şi imaginabile. Nimic nu le era străin.

— Ţi crimă în Rue de Londres, raportă comisarul de serviciu de la poliţia judiciară. Cercetările au fost încredinţate inspectorului Magron. Victima este o femeie de circa treizeci de ani. Probabil o prostituată. Primele rezultate indică o crimă sexuală. Au fost găsite diferite amprente digitale.

— Ceva deosebit? întrebă Prévert.

— Da, un fel de document în limba germană, un ordin de serviciu cu numele şoferului, datele maşinii.

Semnătură ilizibilă cu ştampila unităţii emitente.

— Aş dori să văd acest document, spuse Prévert.

I s-a înmânat documentul. Prévert n-a descoperit

nimic senzaţional în el, cu excepţia semnăturii pe care o descifră cu uşurinţă şi care aparţinea general-locotenentului Kahlenberge, şeful statului-major.

Ora 11.47:

Caporalul Hartmann privea plafonul mansardat de deasupra capului. Era decorat cu fotografii decupate din reviste ilustrate reprezentând păduri, câmpii, flori şi animale. Fără oameni, fără sculpturi în piatră sau lemn.*

Hartmann simţi căldura trupului de lângă el, pe care-l cunoştea în cele mai mici amănunte. Rezista arareori tentaţier de a-i verifica perfecţiunea. Dar în această dimineaţă sângele îi era rece în ciuda zilei de vară care-şi revărsa valurile de căldură apăsătoare pe ferestrele închise.

— Ce-i cu tine? întrebă Raymonde încet. Eşti schimbat, o simt!

— Te-am decepţionat cumva?

— Nu, nu, exclamă ea imediat. Niciodată nu m-am simţit atât de bine cu tine! Se aplecă asupra lui, îi căută urechea cu limba şi-i spuse încet, pe un ton tandru:

— Îmi vine să mor de fericire!

Hartmann îşi închise ochii. Spuse apoi cu o voce amară:

— Ce are de-a face moartea cu fericirea?

Raymonde se ridică.

— Ce-i cu tine? întrebă ea.

— Sunt, cum se spune, un dezertor, zise el.

— Ce-mi pasă!

— Nu ţi-e frică?

— Prostii! spuse Raymonde cu convingere. Acum eşti lângă mine, restul nu mă interesează!

— Pot să rămân la tine?

— Cât timp doreşti! în ceea ce mă priveşte, chiar toată viaţa!

Hartmann nu-şi schimbă încă poziţia. Dar ochii lui încercară să evite privirile ei pline de îngrijorare. Murmură apoi:

— Mă vor căuta.

— Dar nu te vor găsi!

— Şi ceilalţi oameni din casă?

— Fau-i priveşte cu cine trăiesc eu. N-au obiceiul să-şi bage nasul unde nu le fierbe oala. Dacă un bărbat şi o femeie sunt mereu împreună, asta înseamnă că sunt aproape o familie… cel puţin începutul unei familii. Există multă înţelegere pentru astfel de situaţii.

— Trebuie să mă ascund, Raymonde!

— Cu atât mai bine! afirmă Raymonde râzând. Nu sunt deloc dornică să te prezint cunoştinţelor mele, căci mai mult de jumătate sunt de sex feminin. Vreau să te păstrez, în sfârşit, doar pentru mine cât mai mult timp posibil!

Ora 12.30:

Chemat de urgenţă de soţia lui, generalul von

Seydlitz-Gabler făcu o vizită acesteia la hotelul Excelsior.

Doamna Wilhelmine şi fiica lui Ulrike îl primiră în salon.

Privirile celor două femei i se părură încărcate de reproş.

— Cum de s-a putut întâmpla aşa ceva! exclamă doamna Wilhelmine pe un ton acuzator. Generalul Tanz a părăsit hotelul fără să-şi ia rămas bun de la noi. I s-a dat o nouă însărcinare? Şi dacă e aşa, cum de nu m-ai avertizat din timp? Nu vreau să mă amestec în treburile tale, dar aş fi dorit oricum să port o discuţie intimă, clară şi edificatoare cu domnul Tanz. Mi se pâre că am pierdut momentul favorabil.

— Datorită unei înlănţuiri de evenimente nefericite!

explică von Seydlitz-Gabler.

— A cărei vină o porţi tu, Herbert!

Generalul se apără cu un gest energic al mâinii.

— Mizerabilul de Hartmann! A dispărut pur şi simplu. A dezertat cu siguranţă. Astfel generalul Tanz a rămas fără însoţitor. Se pare că din această cauză şi-a întrerupt concediul.

— Acest Hartmann, un dezertor? Doamna Wilhelmine

îi aruncă, fără jenă, o privire triumfătoare fiicei ei care se făcu albă ca ceara. Poţi acum să vezi cu cine te-ai încurcat! Un om nedemn de tine, un dezertor!

— Dacă e un dezertor, e din cauza voastră! Ulrike era la fel de agresivă ca mama ei. Aţi organizat o vânătoare în cerc împotriva lui. Dar nu am de gând să asist pasivă la o astfel de nedreptate. Nu sunt un căţeluş cu care te poţi juca după placul tău. Nu ştiu încă ce voi face, dar voi face în orice caz ceva!

Ora 13.25:

Prévert şi Grau îşi părăsiseră birourile. Ei se întâlniră, cum se zice, la mijlocul drumului, la restaurantul Relais

Bisson de pe cheiul Senei. Pretextul invocat era plauzibil:

primiseră tocmai languste şi vin de Chablis. În ultima vreme, Grau obişnuia să profite de toate ocaziile care i se ofereau pentru a-şi perfecţiona, datorită lui Prévert, cunoştinţele sale în materie de bucătărie şi de vinuri.

Mâncară cu poftă bucatele oferite. Între timp, Monsieur Prévert puse următoarea întrebare:

— Vă interesează deci şi crimele, domnule Grau?

— Numai cele ieşite din comun.

— În rapoartele noastre cotidiene, pe care le veţi primi, ca de obicei, la sfârşitul după-amiezii, veţi găsi astăzi relatarea unei crime neobişnuite. Dar nu acesta este singurul motiv pentru care vă recomand să acordaţi o atenţie deosebită acestei afaceri. Ar fi bine să puneţi mina pe acest dosar înainte ca serviciile de securitate sau Gestapoul s-o facă. Căci conform documentelor pe care le conţine, s-ar putea ca unuia dintre prietenii noştri indirecţi să i se pună nişte întrebări neplăctite. Mă refer la

Ka Alenberge.

Grau ridică ochii din farfurie şi-i aruncă interlocutorului său o privire mirată.

— Generalul Kahlenberge?

— Lângă cadavru a fost găsit un ordin de serviciu emis pentru caporalul Hartmann, semnat de general-

locotenentul Kahlenoerge. Curios, nu-i aşa? Asasinul ne-a lăsat cartea lui de vizită.

Grau se îndreptă:

— Sper că nu este vorba de o crimă sadică?

Acum veni rândul lui Monsieur Prévert să se oprească din mâncat. Uimirea lui era sinceră.

— Aşa e. Dar de unde ştiţi?

— Este vorba despre o femeie, spuse Grau surescitat.

Ea a fost omorâtă prin lovituri de cuţit, găurită ca un ciur începând de la gât până la şolduri.

— Toate astea sunt consemnate în procesul verbal. De unde îl ştiţi?

— Nu cunosc raportul, spuse Grau cu brutalitate, dar cunosc acest gen de cadavre.

— De unde?

— Am să vă povestesc mai târziu, Monsieur Prévert.

Grau îndepărtă cu un gest farfuria cu resturile de langustă. Semăna acum cu un gladiator care vede prin ceaţă adversarul îndreptându-se spre el.

— Pentru moment nu vă pot spune decât atât: Acest caz este de cea mai mare importanţă! Vinovatul mi-a scăpat o dată printre degete. De astă dată nu trebuie să-mi scape! Ce noroc cu dumneata, Monsieur Prévert!

Mă veţi ajuta să elucidez crima.

— Cu multă plăcere, spuse Prévert cu indulgentă şi curiozitate. Dacă doriţi, vă voi pune la dispoziţie câţiva dintre cei mai buni specialişti de-ai mei.

— Cel mai bun specialist! exclamă Grau cu hotărârea de neclintit a unui luptător care vrea să-şi pună adversarul la podea. Am nevoie de cel mai bun specialist! Şi acesta sunteţi dumneavoastră, Monsieur Prévert! dumneavoastră personal. Sprijinit de toate mijloacele de care dispunem, atât dumneavoastră cât şi eu. Dacă veţi rezolva acest caz, dacă îmi aduceţi criminalul, atunci veţi putea să-mi cereţi tot ce doriţi!

— Ce doresc?

— Tot ce doriţi! Din partea mea, chiar şi un vagon plin de patrioţi!

Între orele 13, 50 şi 14.07:

Convorbire telefonică între Prévert şi generalul

Kahlenberge. Ea a fost purtată de la restaurantul Relais

Bisson fără a trece prin centrala aflată în loia portarului din hotelul aferent. Locotenent-colonelul urau urmări convorbirea cu ajutorul unui al doilea receptor. După câteva cuvinte introductive avu loc următorul dialog:

Prévert: Aveţi în unitatea dumneavoastră un caporal

Hartmann, Rainer Hartmann?

Kahlenberge: Da.

Prévert: Unde se află acum?

Kahlenberge: Habar n-am. Este posibil să fi dezertat.

El primise ordinul din partea şefului corpului de armată, generalul von Seydlitz-Gabler să-l însoţească pe generalul

Tanz. Amândoi, Hartmann şi Tanz, locuiau la hotelul

Excelsior. Hartmann a dispărut însă în cursul nopţii trecute.

Prévert: Aţi emis cumva pentru el un ordin de serviciu?

Kahlenberge: Da, pentru o maşină luată de la englezi, un Bentley. Dar ce-mi puneţi toate aceste întrebări? L-aţi prins cumva?

Prévert: Aţi găsit maşina?

Kahlenberge: Nu.

Prévert: Unde se află acum generalul Tanz?

Kahlenberge: La divizia lui. Dar ce înseamnă toate astea, Monsieur Prévert?

Prévert: Vă voi explica altă dată, când voi avea mai multe amănunte. Pot să vă întreb, domnule Kahlenberge, dacă pregătirile pentru lupta decisivă au fost încheiate?

Kahlenberge: Aşa se pare, probabil chiar în acest moment.

Prévert: Foarte bine. Vă urez noroc! Voi rămâne într-un contact permanent cu dumneavoastră.

Ora 14.04:

Din nou, Zossen de lângă Berlin – biroul lui Wagner,

şeful marelui cartier general ceru să vorbească cu coloneâul Finckh de la Paris.

Colonelul ascultă încă o dată vocea calmă, obiectivă, necunoscută lui. Vocea spuse: „S-a terminat”.

Doar atât: „S-a terminat”.

Aceasta însemna că bomba colonelului Stauffenberg explodase. Lui Hitler îi sunase ceasul. Führerul nu mai exista.

Şi acum? Să aştepte? Ce anume?

te să mai aştepte!

Ora 14.08:

Prévert explică locotenent-colonelului Grau planul său de bătaie:

— Voi studia rapoartele existente şi voi discuta cu funcţionarul care anchetează acest caz, inspectorul

Magrot. Vom vizita apoi locul faptei. Între timp voi da dispoziţie să fie căutată maşina şi, bineînţeles, Hartmann.

— Moi vom cere ajutorul jandarmeriei de câmp şi al unor patrule militare.

— Mai am apoi nevoie de declaraţiile unor membri ai

Wehrmachtului, şi anume, declaraţiile celor care au fost camarazi cu Hartmann. Este foarte important să ştim cu cine era prieten, care erau obiceiurile sale, localurile pe care le frecventa, cine erau fetele pe care le vedea şi alte întrebări de rutină.

— Îl voi delega pe Engel, unul din colaboratorii mei intimi.

— Foarte bine, zise Prévert. Cercetările de rigoare de la hotelul Excelsior vor fi făcute de unul din funcţionarii mei. Dar cine îşi ia sarcina să-l interogheze pe generalul

Tanz şi pe ceilalţi generali?

— Eu! spuse Grau. Şi adăugă cu înverşunare: Cu cea mai mare plăcere!

— Permiteţi-mi să vă dau un sfat: Vă rog să aşteptaţi primele rezultate pozitive ale anchetei.

— Bineînţeles, replică Grau, dar atunci îi voi interoga temeinic!

Ora 14.52:

Generalul von Seydlitz-Gabler se odihnea. Îşi scosese tunica, pantofii care străluceau ca lacul, îşi descheiase centura. Stătea întins în pat, nemişcat, cu gura uşor întredeschisă, horcăind din când în când.

Fu trezit din somnul lui bine-meritat de după-amiază de nişte bătăi violente în uşă.

— Vă interzic să mă deranjaţi! strigă cu greu von Seydlitz-Gabler.

Strigă în zadar. Uşa se deschise. În cadrul ei apăru Melanie Neumaier, complet răvăşită. Ea fu dată la o parte cu brutalitate şi Kahlenberge păşi în cameră. Închise uşa şi se repezi la general spunând:

— Se pare că a sosit momentul!

Von Seydlitz-Gabler se sprijini în cot. Arăta epuizat, ca după un lung marş în soarele deşertului. Dar ochii lui priveau reci şi mustrători.

— Nu înţeleg! spuse el rece.

— Tocmai am primit un telefon intern, raportă Kahlenberge. Un vechi camarad care se bucură de întreaga mea încredere lucrează la Berlin în strada Bendler. Mi-a promis că-mi telefonează dacă se întâmplă ceva neobişnuit, lucru pe care l-a făcut tocmai acum.

Conform informaţiilor sale, bomba a explodat în Cartierul General al Führerului în timpul discutării raportului zilnic. Hitler însuşi ar fi murit.

— E oficială ştirea? întrebă von Seydlitz-Gabler.

— Noi aşteptăm dintr-un minut în altul parola „Valkiria”!

— Care nu s-a dat încă! Prin urmare nu există nimic oficial. Ce vreţi deci? Trebuie să mă deranjaţi neapărat pentru o simplă presupunere? Am nevoie urgentă de siesta mea! Vă rog să o respectaţi!

Ora 15.45:

Prima consfătuire din biroul inspectorului Prévert, în clădirea Sûreté-ului. Persoane prezente: locotenent-colonelul Grâu şi Monsieur Prévert. Iată rezultatele provizorii ale anchetei:

1. Bentleyul în chestiune a fost găsit de jandarmeria de câmp în Place de la Concorde şi a fost pus sub paza poliţiei.

2. Ancheta de la hotelul Excelsior n-a adus mare lucru. Nu a putut fi stabilită nici ora când s-au reîntors la hotel generalul Tanz şi caporalul Hartmann. Portarul a dat dovadă de bunăvoinţă, dar probabil că a dormit cea mai mare parte a nopţii.

3. Verificările făcute la locul crimei au confirmat datele existente. Crimă sadică, fără niciun fel de îndoială.

Raportul oficial a fost trimis la Abwehr, deci lui Grau.

Detaliile corespund în întregime cu cele ale crimei neelucidate de la Varşovia.

4. Cercetările subofiţerului Engel au permis strângerea unor informaţii preţioase alături de multă bârfă, mai ales în legătură cu aşa-zisa viaţă sentimentală a lui Hartmann.

Au fost numite în unanimitate două nume: cel al lui Ulrike von Seydlitz-Gabler şi cel al unei oarecare Raymonde.

Monsieur Prévert se apropie de planul imens al oraşului care acoperea un perete întreg din biroul lui. El arătă, jucându-se parcă, două puncte pe hartă: Place de la Concorde, unde fusese găsit Bentleyul, şi barul Mocambo, unde lucra Raymonde.

— De aici trebuie să pornim, recomandă inspectorul Prévert. Logica cea mai primitivă se doveşte a fi cea mai eficace. Căci majoritatea oamenilor sunt primitivi; ei gândesc şi acţionează în consecinţă, mai ales atunci când nu au prea mult timp de gândire. Vă rog să-mi încredinţaţi mie această parte a anchetei şi consacraţi-vă, între timp, generalilor dumneavoastră!

Ora 16.06:

Marele cartier general al comandamentului Wehrmachtului din Franţa era instalat în hotelul Majestic. Aici se adunaseră iniţiaţii. Printre ei, şeful suprem al Wehrmachtului din Franţa, generalul de infanterie von Stülpnagel şi câţiva ofiţeri din statul lui major. Printre

aceştia se afla locotenent-colonelul Cäsar von Hofacker, inima conjuraţiei de la

Paris.

Niciun mesaj decisiv nu sosise încă. Ofiţerii aşteptau cu feţele trase, palide şi obosite. Toate planurile erau gata. Dar parola care trebuia să declanşeze acţiunea nu sosise încă.

Locotenent-colonelul Hofacker a fost chemat la telefon.

Un apel de la Berlin. Cel care vorbea era colonelul Stauffenberg. Hofacker îl asculta cu respiraţia tăiată.

Peste câteva clipe el spuse:

— Lovitura de stat este în curs de desfăşurare! în

Berlin tocmai are loc ocuparea clădirilor guvernului.

Ora 16.26:

Inspectorul Prévert se îndrepta spre un imobil de pe

Rue de l'Université, în apropiere de Pont des Invalides.

Tocmai îl supusese pe proprietarul barului Mocambo unui interogatoriu scurt dar eficace. Prévert urcă la ultimul etaj unde se aflau două ateliere şi mai multe camere de mansardă.

Inspectorul îi ceru tipului solid care-l însoţea să-l aştepte în casa scărilor. Pătrunse singur în mansardă. El găsi aici, aşa cum prevăzuse, două persoane sumar îmbrăcate care păreau terorizate, dar dintr-un cu totul alt motiv.

— Nu vă neliniştiţi, spuse Prévert prietenos. Nu sunt de la poliţia de moravuri. Cu toate acestea v-aş sfătui să vă îmbrăcaţi. Poţi să te alegi cu o răceală chiar şi-n plină vară.

— Ne molestaţi! strigă Raymonde arţăgoasă.

— Recunosc, spuse Prévert cu amabilitate. Dar şi eu am pasiunile mele, care în acest caz special sunt mai importante decât ale voastre.

— Pot să trăiesc cu cine-mi place, spuse Raymonde imperturbabilă.

— Desigur. Prévert zâmbi binevoitor. Nimeni în

această lume nu vă va contesta dreptul la eroare.

Întorcându-se spre Hartmann, el se arătă deosebit de amabil, deoarece acest tânăr îl interesa în mod deosebit.

— Presupun că n-o să vă recomandaţi drept un oarecare Hartmann, caporal în Wehrmachtiil german. Dacă cumva ar fi aşa, voi fi obligat să vă predau serviciilor germane. Dar pot să-mi închipui că nu doriţi acest lucru.

— Ce doriţi de la mine? întrebă Hartmann.

— Pentru moment, aş dori să am o mică conversaţie cu dumneata. Dar nu aici. Vă rog să mă urmaţi!

— Numai peste cadavrul meu! exclamă Raymonde patetic.

— Mă tem că această dorinţă v-ar putea fi îndeplinită, în anumite condiţii, dacă informaţiile pe care le deţin sunt adevărate.

— Şi dacă refuz să vă urmez?

— Veniţi cu mine! îi spuse Prévert încurajator. Am sentimentul că nu vi se mai poate întâmpla nimic mai rău decât vi s-a întâmplat deja. Vă întind o mână de ajutor, ceea ce reprezintă o enormă şansă pentru dumneata, dacă în vremurile astea mai avem dreptul să vorbim de şanse.

Ora 17.52:

Generalul von Stülpnagel, comandantul suprem al forţelor germane din Franţa, îl primi în biroul său pe comandantul regiunii Paris.

El îi spuse:

— La Berlin a avut loc un puci al Gestapoului. Un atentat asupra Führerului.

Comandantul luă poziţia de drepţi. Totul era clar.

Nicio întrebare? Niciuna.

Comandantul forţelor germane din Franţa declară:

— Trebuie arestaţi de îndată membrii serviciului de securitate de la Paris. De asemenea şi şefii S.S. Dacă opun rezistenţă se va face uz de armele de foc.

Comandantul luă un plan al oraşului pe care erau însemnate toate birourile şi serviciile secrete. Spuse:

— Am înţeles, domnule general! după care părăsi biroul.

Ora 17.58:

Generalul Kahlenberge primi din nou o veste de la

Berlin; şi de această dată de la prietenul lui vechi şi demn de încredere. Acesta îi spuse: „Totul funcţionează!”

Kahlenberge insistă ca amicul lui să-i numească o persoană din Paris la care să se poată adresa. El avea nevoie de ordine precise nu pentru el, ci pentru generalul-comandant. Camaradul regretă că nu este suficient de informat în legătură cu situaţia de la Paris, pomenind însă numele lui Hofacker.

Kahlenberge înjură copios când legătura cu Berlinul a fost întreruptă. El şi prietenii lui nu făceau parte din cercul intim al conjuraţilor. Ei nu dispuneau de contactele necesare. Situaţia cerea luarea unor măsuri urgente. Care oare?

Conform înţelegerii îi telefonă mai întâi lui Prévert.

„A venit momentul!”

Monsieur Prévert telefonă îndată locotenent-colonelului Grau.

— Zarurile au fost aruncate, după cum se spune.

Acum va trebui să luăm măsurile care se impun. Ce spuneţi de un mic voiaj în provincie? Vă recomand ruta spre Lyon deoarece acolo se găsesc cele mai bune restaurante din Franţa.

— Mai târziu! exclamă Grau. În acest moment nu mă pot scoate afară de aici nici zece bucătari, nici zece cai!

— Vă rog să vă gândiţi bine şi dacă se poate cât mai repede! Ce vreţi să faceţi aici? Conjuraţia împotriva

Führerului dumneavoastră se desfăşoară promiţător.

Intenţionaţi să deranjaţi derularea evenimentelor? Vreţi să vă expuneţi inutil la pericole? Cel mai bun lucru este să vă puneţi la adăpost! Şi eu voi face acelaşi lucru.

— Nu! exclamă Grau cu încăpăţânarea unui măgar provensal. Pentru moment rămân la Paris şi vă rog şi pe dumneavoastră să rămâneţi până când va fi elucidată crima din Rue de Londres.

— Nu vă daţi seama, dragă prietene, că pentru oameni ca noi există riscul să ne pierdem viaţa, dacă nu

vom dispărea cât mai repede? în curând va începe masacrul. Ar fi poate suficient să ne ascundem în Paris pentru următoarele douăzeci şi patru de ore. Nu pot însă să înţeleg de ce vreţi să vă riscaţi capul pentru o crimă mizerabilă fără mare interes de altfel.

— Pentru mine această crimă nu este deloc simplă, stimate prietene. Este o sarcină pe care trebuie neapărat să o rezolv. Când am văzut, acum doi ani, un astfel de cadavru, el a reprezentat în ochii mei mai mult decât un om ucis. Pentru mine această faptă a reprezentat un simbol. Simbolul decadenţei unei naţiuni, al instinctelor sadice ale unui popor pe care-l iubeam. Vă rog să-mi iertaţi aceste cuvinte grandilocvente pe care le-am folosit numai pentru a vă demonstra ce importantă este această crimă pentru mine.

Monsieur Prévert scoase un oftat.

— Împotriva unei astfel de argumentări nu poţi face nimic! spuse el laconic.

— Dumneavoastră rămâneţi?

— Vă recomand atunci să nu staţi mult într-un loc, spuse Prévert. Ar fi imprudent, într-o astfel de situaţie, poţi fi găsit la birou oricând. Aveţi trei numere de telefon la care puteţi să mă găsiţi oricând. Şi eu am tot trei de la dumneavoastră. Să ne încercăm norocul, avem multă nevoie de el. Altceva: Caporalul Hartmann se găseşte acum într-una din celulele de la Sûreté. Nu s-a înmuiat încă, dar asta poate fi o chestiune de câteva minute.

Ora 18.08:

Parola „Valkiria” fu transmisă corpului de armată condus de von Seydlitz-Gabler. Kahlenberge recepţionă această comunicare şi se duse în grabă la generalul-comandant.

— Acum ştirea e oficială! spuse el.

— Sunteţi sigur că nu poate fi o eroare? întrebă von Seydlitz-Gabler plin de îngrijorare.

— E negru pe alb!

Generalul von Seydlitz-Gabler spuse apoi ceremonios:

— Un ordin e un ordin! Nu avem ce face. Dacă acest ordin va fi însă revocat, vă rog să mă anunţaţi imediat!

Kahlenberge informă de îndată toate unităţile corpului de armată şi divizia Nibelungii. Apelul ajunse astfel şi la statul-major al generalului Tanz. Locotenent-colonelul

Sandauer îşi păstră, ca de obicei, sângele rece. El ceru în primul rând cât mai multe detalii.

Kahlenberge i le dădu. Totul fusese pregătit cu grijă.

Nu trebuia decât să enumere diferitele puncte ale planului de luptă. Conform acestui plan, generalul Tanz trebuia să ocupe cu trupele sale câteva puncte strategice: centralele electrice şi staţiile de tratare a apei din sudul oraşului, centrul de informaţii de lângă Fontainebleau, câteva depozite de muniţii şi alimente. În afară de asta, el trebuia să pună în stare de alertă toate unităţile de luptă încă intacte.

Sandauer îşi luă notiţe fără să spună niciun cuvânt.

Confirmă apoi ordinele, punct cu punct, după care se duse la generalul Tanz.

Tanz luă la cunoştinţă ordinele fără să schiţeze niciun gest. Spuse simplu:

— Ei bine, să-i dăm drumul!

— Nu vă sfătuiesc, spuse Sandauer laconic.

— De ce? vru Tanz să ştie.

— Am un sentiment neplăcut, explică Sandauer. Nu mă convinge felul în care s-a procedat. Nu-mi vine să cred că formaţiile noastre S.S. s-au revoltat împotriva Führerului, aşa cum se susţine. Această ipoteză mi se pare absurdă.

Cred, de asemenea, că într-o astfel de situaţie, orice eroare ne-ar putea fi fatală.

— Ce mă sfătuiţi să fac, Sandauer?

— Aş încerca să intru în legătură directă cu cartierul general al Führerului, domnule general!

— De ce nu? spuse Tanz. Führerul mi-a spus doar de mai multe ori: „Dacă aveţi vreo problemă, vă rog să vă adresaţi direct mie”.

— Nimic nu poate fi mai important decât clarificarea acestei situaţii.

— Ei bine, Sandauer, încercaţi să obţineţi legătura!

Sandauer nu reuşi să obţină legătura imediat. Nici parola „convorbire fulger” nu fu suficientă. Dar Sandauer nu se lăsă descurajat, ceru Berlinul, iar când îl obţinu încercă să-l contacteze pe ministrul propagandei.

Serviciul lui Dr. Goebbels putu fi prins şi după treizeci de secunde i se comunică că ministrul este dispus să vorbească cu generalul Tanz. Tanz recunoscu de îndată vocea penetrantă, inconfundabilă, pe care n-o puteai uita dacă ai auzit-o o singură dată.

Dr. Goebbels spuse:

— O clică de ofiţeri reacţionari şi fără scrupule încearcă să pună mâna pe putere. Aceşti oameni afirmă că

Führerul ar fi murit. Dar nu este cazul. Chiar astăzi Adolf

Hitler se va adresa poporului german pe calea undelor, într-o situaţie ca aceasta Führerul contează pe partizanii săi fideli.

— Stare de alarmă pentru toate unităţile de sub ordinele mele! comandă Tanz. Explicaţi clar, dacă mai este nevoie, că în divizia mea se execută numai ordinele mele.

Nimeni, în afară de mine, nu are dreptul să dea ordine aici!

Ora 18.18:

Inspectorul Prévert se uită la ceas. Orele se scurgeau şi fiecare minut era preţios. El îşi scosese vestonul şi cravata, îşi desfăcu gulerul. Fuma ţigară după ţigară.

În faţa lui stătea caporalul Hartmann. Era palid de parcă pielea lui n-ar fi cunoscut niciodată lumina soarelui. Capul îi atârna pe piept ca o floare fără apă. Tăcea.

— Nu aveţi încredere în mine? întrebă Prévert cu vocea răguşită.

— Nu, răspunse Hartmann. N-am încredere nici în dumneata, nici într-un alt om.

Prévert îşi ridică privirea. Faţa lui de dovleac exprima perplexitate. Dar ochii lui vii arătau că nu era

deloc obosit, dar că era pe cale să se enerveze. Conform experienţei, ar fi fost cea mai mare greşeală pe care ar fi putut-o comite.

— Hartmann, spuse el concentrându-se. Dumneata refuzi să vorbeşti. Conform experienţei mele îndelungate, această atitudine este în favoarea dumitale. Căci, de obicei criminalii, indiferent ce au făcut, încearcă să se disculpe. Ei nu ezită să incrimineze pe alţii. Dumneata nu faci nimic din toate acestea. De ce?

— Nimeni nu va crede adevărul!

— Probabil că-mi subestimezi fantezia şi experienţa, Hartmann!

— Se poate, răspunse Hartmann contemplându-şi mâinile împreunate.

Monsieur Prévert o luă încă o dată de la început.

Enumeră dovezile incriminatoare găsite la faţa locului:

ordinul de serviciu, amprentele digitale de pe sticla de coniac şi pahar, sângele de pe tocul uşii şi rana de la frunte, ambele corespunzând grupei sale sanguine, Bentleyul care a fost văzut de martori în faţa casei din Rue de Londres.

Invocă la urmă şi fuga de la faţa locului care constituia şi ea un indiciu indirect.

— Totuşi, Hartmann, refuz să cred că aţi fi putut comite o asemenea faptă. Tot ce ştiu despre dumneata de la Raymonde şi din dosarul personal vorbeşte în favoarea dumneavoastră. Sunt convins că nu dumneata eşti autorul acestei fapte oribile. Dar atunci cine?

— Nu am încredere în nimeni! spuse Hartmann iritat. De ce să mă confesez dumneavoastră? Nu vă cunosc.

Nu ştiu cine sunteţi şi pentru cine lucraţi. Acum cred că totul este posibil, orice răutate imaginabilă te pândeşte.

Din partea mea puteţi să mă şi spânzuraţi! Nu mă aştept la nimic bun.

Ora 18.49:

Generalul de divizie Tanz, însoţit de o unitate motorizată, se îndreptă spre cartierul general al corpului

de armată. Acţiunea, riguros plănuită, a fost declanşată de un semn al mâinii sale; el ridică de trei ori mâna dreaptă în care ţinea pistolul automat. Trupele s-au răspândit pe teren, blocând intrările, ieşirile şi fiecare uşă.

Tanz urcă la biroul generalului comandant, flancat de doi ofiţeri pregătiţi special pentru această acţiune, îmbrăcaţi în ţinută de luptă, cu căşti şi înarmaţi până-n dinţi. Patru subofiţeri şi doisprezece bărbaţi cu grenade la centură îi serveau drept acoperire. În curte, în grădină, pe stradă, mitralierele şi maşinile blindate ocupau poziţii.

Generalul de infanterie von Seydlitz-Gabler îl întâmpină în picioare pe generalul de divizie Tanz. El nu-i întinse mâna. Întrebă simplu:

— Ce vă aduce la mine?

— Führerul trăieşte, spuse el cu o voce tăioasă.

— Mă bucur, declară von Seydlitz-Gabler cu promptitudine. Dar veştile care mi-au parvenit sună cu totul altfel.

— Aceste veşti sunt false! declară generalul. El cită textual convorbirea pe care o purtase la telefon cu Dr.

Goebbels: „O clică de ofiţeri reacţionari şi fără scrupule încearcă să pună mâna pe putere/4

— Şi asta poate fi o ştire falsă.

— Dar nu este cazul, spuse Tanz imperturbabil. Am telefonat la Berlin. Astă-seară, Führerul se va adresa prin radio naţiunii germane.

— Dacă-i aşa, spuse von Seydlitz-Gabler după o scurtă pauză cauzată de surpriza celor auzite, atunci am fost victima unei informaţii eronate. Generalul Kahlenberge consideră în orice caz ordinul „Valkiria” drept oficial şi a luat deja măsurile ce se impun.

— Cu aprobarea dumneavoastră, domnule general?

— Am fost ferm convins că sprijin un ordin neîndoielnic, venit de sus. Generalul Kahlenberge m-a încurajat în acest sens. Bineînţeles, am presupus că şeful statului meu major a verificat această informaţie. Sper să nu mă fi înşelat în această privinţă. Dacă nu este aşa, voi cere de îndată socoteală generalului Kahlenberge. Sper că

nu vă îndoiţi de loialitatea mea faţă de Führer şi Reich!

Tanz se interesă unde-l poate găsi pe generalul Kahlenberge. El află că şeful statului-major era „în deplasare”.

pentru a verifica măsurile luate. Pe un ton iritat, Tanz declară aceste măsuri drept înaltă trădare. Von

Seydlitz-Gabler nu-l contrazise.

El spuse:

— Puteţi fi sigur că-mi cunosc cu exactitate obligaţiile. Şi dacă cineva a avut îndrăzneala să mă înşele, vinovatul va fi aspru pedepsit.

Tanz bătu cu mâna în pistolul său automat. Prin acest gest, el preluă comanda corpului de armată.

— Acţionez, deci, cu acordul dumneavoastră! spuse el.

Von Seydlitz-Gabler se grăbi să-l asigure pe Tanz de întregul său sprijin.

— Situaţia momentană o cere. Nimeni nu va spune despre mine bă am ezitat în momentul decisiv!

Ora 19.04:

Convorbire telefonică între inspectorul Prévert şi locotenent-colonelul Grau.

Prévert: Practic, ancheta mea nu înaintează. Din punct de vedere teoretic sunt convins că Hartmann nu este autorul acestei crime. Această crimă nu se încadrează deloc în psihologia personajului.

Grau: Cine să fie atunci?

Prévert: Un oricare altul, dar nu acest Hartmann.

Grau: S-au verificat alibiurile generalilor în chestiune?

Prévert: Da, în măsura în care dezordinea actuală permite o astfel de verificare. Generalii von Seydlitz-Gabler şi Kahlenberge, conform informaţiilor mele, s-au întâlnit la acea oră pentru o conferinţă secretă la cartierul general al generalului-comandant. Cel de-al treilea, Tanz, s-ar fi putut afla la acea oră la hotel, dar a fost imposibil să stabilim cu certitudine acest lucru.

Grau: Este totuşi un punct de reper.

Prévert: Vă conjur, iubite prieten, să nu vă mai ocupaţi de această afacere, cel puţin, pentru moment.

Grau: Vreau să pun mâna pe acest porc, cu orice preţ!

Ora 19.19:

Generalul Kahlenberge se duse la hotelul Majestic unde se găsea marele cartier general al comandantului forţelor armate germane din Franţa. Kahlenberge se prezentă la biroul generalului von Stüipnagel.

Kahlenberge avu impresia că pătrunde într-un stup de albine. Agitaţia care domnea aici îi umplu inima de bucurie. Ceru să vorbească cu comandantul-şef.

I se spuse că, din păcate, comandantul nu era în biroul său.

— Unde este?

— La comandantul armatelor din vest, feldmareşalul Kluge.

— Cine îl înlocuieşte?

— Comandantul regiunii Paris, cel puţin din punct de vedere oficial. Dar nici pe el nu-l puteţi găsi. El este plecat cu o misiune specială.

— Dar locotenent-colonelul von Hofacker?

— Îl însoţeşte pe domnul general!

Kahlenberge înjură fără să-i pese. Trebuia să stabilească de îndată contactul cu grupul principal al conjuraţilor. Era o nebunie ca într-o astfel de situaţie să acţionezi pe cont propriu. Se impunea, de urgenţă, o acţiune comună. Dar nimeni nu era de găsit. Nicio persoană la care să poţi apela. Ofiţerii de la Majestic erau nişte băieţi grozavi, desigur, dar fără generalul lor nu contau nimic.

— Fir-ar să fie de treabă! murmură Kahlenberge descumpănit.

Ora 19.52:

Locotenent-colonelul Grau îl căută pe generalul Tanz şi-l găsi în marele cartier general al corpului de armată.

Tanz stătea în spatele biroului generalului-comandant în ţinută de luptă. Nu purta însă casca de oţel. Generalul

von Seydlitz-Gabler fusese practic degradat temporar. El semna sau confirma supus toate ordinele pe care Tanz le dădea în numele lui.

Grau înţelese imediat că planul „Valkiria” era depăşit, cel puţin în sfera acestui corp de armată. Generalul von

Seydlitz-Gabler lansase cuvântul de ordine „stare de urgenţă”. El îl destituise pe Kahlenberge din postul lui şi lansase împotriva lui un mandat de arestare, numai că

Kahlenberge nu era de găsit. Von Seydlitz-Gabler era, din principiu, întotdeauna de partea celui mai tare.

Locotenent-colonelul Grau fu primit de îndată de Tanz care-i spuse în loc de salut:

— N-aveţi nimic mai bun de făcut decât să ne deranjaţi?

— Eu caut un asasin! spuse Grau.

Tanz dădu dezaprobator din capul lui slab:

— Este absurd! Reichul este în pericol şi dumneata te ocupi de fleacuri. Pentru astfel de lucruri nu am niciun fel de înţelegere.

— În noaptea trecută, spuse Grau, a fost asasinată o femeie în Rue de Londres, şi nu oricum, ci într-un mod bestial.

— Domnule, spuse Tanz pe un ton de dispreţ, s-a încercat asasinarea Führerului nostru! O clică de ofiţeri reacţionari şi fără scrupule a încercat să facă această ispravă. Ăsta este singurul lucru care ar trebui să vă preocupe în acest moment. Faceţi-vă deci datoria!

— Asta şi fac, spuse Grau. Eu nu anchetez o tentativă de asasinat, ci o crimă care a avut loc.

— De ce mă plictisiţi cu toate acestea? întrebă Tanz în şoaptă.

— Cineva trebuie să fi comis această crimă. Cercul suspecţilor este mic; în timpul investigaţiilor mele a devenit din ce în ce mai mic.

— Ce înseamnă asta? întrebă Tanz. Când patria ne cheamă, pe dumneavoastră vă preocupă nişte curve de franţuzoaice oarecare. Vă rog să nu vă uitaţi rânjind la

mine! V-o interzic! Ieşiţi afară!

— Cu plăcere, spuse Grau, dar după ce-mi veţi răspunde la câteva întrebări.

— Îndrăzniţi prin manipulările dumneavoastră ridicole să mă sustrageţi de la munca mea? Cine vă închipuiţi că sunteţi?

— Unde v-aţi aflat noaptea trecută între orele douăsprezece şi trei dimineaţa?

— Nu vă priveşte!

— Refuzul dumneavoastră de a răspunde îmi permite să trag câteva concluzii.

Tanz se încordă. Ochii lui străluciră rece ca un gheţar.

— Domnule Grau, spuse el pe un ton suveran, eu reprezint în acest moment voinţa Führerului. Eu personific Reichul. Orice act îndreptat împotriva mea este în acelaşi timp un act împotriva Germaniei Mari. Băgându-mi beţe-n roate v-aţi demascat. Cine încearcă să mă distrugă acela încearcă, în situaţia dată, să distrugă marile noastre idealuri patriotice.

— E ridicol! spuse Grau cu voce înăbuşită.

— Ridicol dar adevărat! De aceea nu-mi rămâne nimic altceva de făcut decât să vă arestez, Grau. Veţi părăsi această încăpere ca arestat. Aţi dovedit a fi un duşman al poporului şi veţi suporta consecinţele!

Ora 20.20:

La Roche-Guyon, unde se afla cartierul general al grupului armatelor din vest, feldmareşalul von Kluge declară lapidar în faţa generalului Stülpnagel:

— Da, domnii mei, atentatul a eşuat!

Cu aceste cuvinte, feldmareşalul spusese totul. Zarurile fuseseră aruncate. Generalul von Stülpnagel era curat ca neaua.

Puţin mai târziu, feldmareşalul îi spuse lui Hofacker:

— Ce păcat că acest porc n-a dat ortul popii!

La scurt timp după evenimentele de mai sus, a fost expediată pe adresa Führerului o telegramă de felicitare şi de adeziune profundă care suna în felul următor:

Datorită intervenţiei providenţei, atentatul împotriva vieţii dumneavoastră/Führerul meu, făcut de mâini criminale, a eşuat…

…vă transmit felicitările mele şi vă asigur, Führerul meu, de fidelitatea noastră imuabilă indiferent de ce se va întâmpla.

Semnat:

General-feldmareşalul von Kluge

Ora 20.57:

Generalul Kahlenberge îl căută pe Monsieur Prévert, dar nu în biroul lui ci într-un bistro din apropierea clădirii

Sûreté. Secretarul lui Prévert îi indicase locul recomandându-i să întrebe de Henri.

Patronul localului îi arătă cu degetul mare uşa care dădea într-o cameră din fundul sălii. Aici îl găsi pe

Prévert, care răsfoia nişte hârtii, bând în acelaşi timp

Crème de Cassis diluat cu vin alb.

— Tocmai am telefonat la corpul de armată, raportă

Kahlenberge. Dar n-am reuşit să vorbesc cu generalul-comandant. Generalul Tanz este cel care comandă acum acolo.

— Vă surprinde acest lucru?

— Von Seydlitz-Gabler face pe struţul, îşi bagă capul în nisip!

— Există mulţi struţi în lumea asta.

— Ce credeţi că se va întâmpla?

— Mişcarea dumneavoastră de rezistenţă pare să fi fost un simplu balon de săpun.

Kahlenberge bătu darabana pe masă cu degetele.

— Vă e uşor să judecaţi astfel. Ce ştiţi dumneavoastră despre Germania?

— Nimic, recunoscu Prévert fără să ezite. Nu am îndrăznit nici măcar să afirm că aş cunoaşte bine Franţa.

— Noi suntem ca nisipurile mişcătoare purtate de la o dună la alta.

— Aceste cuvinte au o rezonanţă poetică, spuse

Prévert. Ce trebuie oare să scuze ele?

— Nimic, bineînţeles, nimic! Dar pot constitui o

explicaţie. Oricum există oameni printre noi care au fost dispuşi să răstoarne lumea paranoică a lui Hitler. Asta înseamnă totuşi ceva! Ceea ce nu pot înţelege este în ce măsură eşecul acestui puci îmi dă dreptate, mie, Prévert!

— Vorbiţi acum ca prietenul nostru comun, locotenent-colonelul Grau.

Kahlenberge ridică mâinile într-un gest de apărare.

— Ce mă interesează teoriile unui vânător de oameni?

Eu ştiu doar atât: Mulţimea este la fel de îngrozitor de tâmpită sau groaznic de indiferentă, cum am presupus dintotdeauna. Vite de abator! Iar generalii le servesc drept călăuză!

— Şi dumneavoastră sunteţi general.

— Eu sunt soldat, spuse Kahlenberge cu amărăciune.

Nu mi-am dat seama la timp că soldaţii nu au dreptul la viaţă când generalii îşi joacă la zaruri posturile lor!

— Este oare un joc inventat de timpurile noastre?

— Nu ştiu. Dar el a devenit un soi de sport naţional pentru păturile conducătoare! Premisa o constituie prostirea sistematică a maselor. Li se bagă în cap că fac parte din elită şi că au onoarea să servească unei umanităţi mai bune şi providenţei. Li se spune că ei fac istoria. Turma de berbeci crede în astfel de lozinci! Chiar dacă ele sunt pronunţate de un şobolan!

Patronul bistroului îşi băgă capul prin uşa întredeschisă.

Spuse:

— Un telefon pentru tine, Henri!

Prévert dădu din cap afirmativ, dispăru şi apăru după trei minute.

Spuse:

— Am dat instrucţiuni ca să mi se comunice numai lucrurile într-adevăr importante. Oamenii mei ştiu cu exactitate ceea ce vreau să aud. Printre ultimele noutăţi există una care vă va interesa cu siguranţă. Au fost pregătite două celule din care una pentru locotenent-colonelul Grau. El a fost arestat de către generalul Tanz.

Ordinul respectiv a fost contrasemnat de generalul von

Seydlitz-Gabler.

— Pentru cine este cea de-a doua celulă?

— Presupun că pentru dumneavoastră, dragă Kahlenberge!

Ora 21.20:

Influenţa inspectorului Prévert era până la această oră de necontestat. Serviciile poliţiei din Paris subordonate lui îi executau în continuare ordinele. Şi legăturile lui păreau să funcţioneze încă.

Dar această noapte adusese cu sine o serie întreagă de schimbări. Acestea se făceau simţite şi în acea închisoare preventivă care avea atât avantajul cât şi dezavantajul de a se găsi în apropierea marelui cartier general al unui corp de armată. Acel corp de armată depindea teoretic de generalul von Seydlitz-Gabler. În realitate, el era comandat de generalul Tanz.

Tanz încercă chiar în situaţia prezentă să salveze formele legale. El dispuse ca toate ordinele sale să fie contrasemnate de generalul-comandant. Fiecare măsură luată de el trebuia confirmată, de cele mai multe ori retrospectiv, de către von Seydlitz-Gabler. El rechiziţionase pe cale oficială, pentru a-i pune în siguranţă pe Grâu şi pe alţii ca el, câteva celule în închisoarea preventivă din apropiere, Sous-Bois, unde detaşase un locotenent şi şapte oameni care urmau să-i păzească.

Când Prévert a ajuns aici a putut constata derularea scenariului obişnuit. Soldaţii germani făceau pe şefii în timp ce gardienii francezi experimentaţi îşi făceau munca.

Prévert îşi dădu îndată seama că locotenentul trimis la faţa locului era un produs tipic al diviziei lui Tanz: dur ca fierul, simplu, ferm, gata să execute ordinele cu preţul propriei sale vieţi.

Prévert reuşi să-l îndepărteze pe acest locotenent într-un mod foarte elegant: el îl rugă pe directorul închisorii să-l atragă pe locotenent într-o discuţie cu caracter oficial.

Datorită acestui fapt Prévert avu calea liberă. Îl întâlni pe locotenent-colonelul Grau în celula acestuia.

— Vă rog să nu vă faceţi speranţe deşarte, începu

Prévert. Nu este în puterea mea să vă scot de aici. Pot cel mult să transmit prin contrabandă, într-o lume mai bună, câteva din ideile dumitale.

Grau stătea drept lângă perete. Zâmbea.

— Vedeţi în faţa dumneavoastră un aşa-numit duşman al Germaniei.

— Acest rol pare să vă amuze!

— Este una din ultimele poante a acelei glume tragice care a devenit soldăţimea germană.

— Când vă aud vorbind aşa, dragă Grau, îmi vine în minte Kahlenberge, am chiar impresia că aţi fi fraţi. Dar niciunul din voi n-aţi ştiut acest lucru. E mare păcat. Ce multe aţi fi putut face Voi doi împreună! Dar să nu mai

Rierdem timpul cu astfel de consideraţii de ordin moral.

fu a fost uşor să ajung la dumneata, boi comandanţi şi un ofiţer de ordonanţă se află în celula de vizavi rezervată probabil pentru generalul Kahlenberge. Dumneata însă, dragul meu Grau, eşti inamicul de stat nr. 1.

— Eu sunt cel care-l cunosc pe criminal. Cum asasinul o ştie, el va încerca să mă omoare!

— Un argument convingător, fu de acord Prévert.

Tocmai de aceea trebuie să ieşi de aici. Dar cum? Nu pot să vă iau cu mine. Serviciile dumneavoastră, inclusiv

Engel, se află probabil pe o listă şi sunt deja sub supraveghere, dacă n-au fost arestaţi deja. Avem nevoie de cel puţin douăzeci de ţipi solizi pentru a sparge această nucă.

— Mai există încă un serviciu secret al organizaţiei mele, spuse Grau. Un fel de comando special. L-am constituit acum câteva zile şi l-am adăpostit într-un loc sigur. Este format din oameni de încredere, înarmaţi până-n dinţi. Nimeni nu ştie de ei în afara mea. Vă rog să-mi daţi 6 hârtie şi un creion.

Prévert rupse o foaie de hârtie din caietul său de notiţe şi deşurubă capacul stiloului. I le dădu lui Grau care scrise următoarele rânduri:

Sunt reţinut cu forţa. Cel care vă va înmâna acest mesaj vă va da toate detaliile necesare. Întregul comando special este rugat să intre în acţiune. Trebuie să vă aşteptaţi la rezistenţă din partea gardienilor mei.

Grâu, locotenent-colonel. 20. VII.44, ora 21.30.

— Voi aranja personal această vizită, promise Prévert vrând să plece.

— Încă ceva, Monsieur Prévert. Dacă nu voi reuşi să scap de aici cu viaţa, încercaţi cel puţin să-l salvaţi pe

Hartmann. Cred că-l cunoaşte pe criminal. Hartmann ne va putea livra şi probele decisive.

— Şi eu sunt de părerea dumitale, având în vedere comportamentul lui Hartmann. Vă voi îndeplini cu dragă inimă această dorinţă cu speranţa că nu va fi şi ultima.

Ora 21.35:

Un ordin de zi al comandantului suprem al marinei de război ajunse la Paris. El începea cu aceste cuvinte:

Încercarea de atentat împotriva Führerului nostru, comisă de trădători, ne-a umplut de o mânie sfântă împotriva criminalilor şi a mercenarilor lor. Providenţa divină a ferit poporul german şi Wehrmachtul de această nenorocire de nedescris. Faptul că Führerul nostru a scăpat ca prin minune, ne dovedeşte încă o dată că…

Ordinul de zi era semnat: Dönitz, mare amiral

Ora: 22.30:

Comandantul regiunii Paris, generalul Boineburg-Lengsfeld conducea personal acţiunea împotriva serviciului de securitate şi S.S. El era însoţit de ofiţerul lui de ordonanţă.

Comandantul a avut sângele rece de a aştepta ora stingerii, adică ora 22. Căci el dorea să umfle cât mai mulţi oameni posibil.

Surpriza a reuşit pe deplin. Aceştia se lăsaseră dezarmaţi şi arestaţi fără a opune nici cea mai mică rezistenţă. După aproximativ o oră fuseseră băgaţi la

răcoare 1200 de oameni, o parte din ei în închisoarea

Wehrmachtului de la Fresne şi cealaltă parte în cazematele fortului l'Est de la Saint Denis. Ofiţerii superiori S.S.

fură conduşi la hotelul Continental din strada Castiglione.

Acest lucru se întâmpla în timp ce puciul era înăbuşit în sânge la Berlin, în strada Bendler. Hitler, Göring şi

Goebbels îşi pregăteau discursurile către poporul german.

Generalul von Stülpnagel, comandantul suprem al forţelor armate din Franţa, a fost demis din funcţia sa de către general-feldmareşalul von Kluge.

Ora 22.38:

Comandoul special intră în acţiune. Oamenii selecţionaţi de Grâu trecură cu uşurinţă peste santinele şi se năpustiră spre pivniţă. Aici se loviră de locotenentul lui

Tanz şi de oamenii verificaţi ai diviziei Nibelungii. Se năpustiră unii spre alţii ca nişte animale de pradă dezlănţuite, ceea ce în limbaj de specialitate poartă denumirea de luptă încleştată corp la corp. Lupta semăna cu luptele purtate în cloacele din Varşovia. Soldaţii diviziei

Nibelungii stăpâneau la perfecţie metodele varşoviene.

Totuşi s-a reuşit decimarea lor.

Locotenentul, care învăţase regulile războiului la şcoala dură a generalului Tanz, făcu ceea ce regulamentul prevedea într-o atare situaţie. Ceu să fie acoperit de soldaţii săi, intră în celula prizonierului şi-l împuşcă.

Grau se prăbuşi la pământ, cu ochii mari deschişi, fără să scoată un cuvânt.

Ora 23.23:

Umăr lângă umăr, generalii von Seydlitz-Gabler şi

Tanz ascultau cuvintele Führerului lor. Erau vizibil emoţionaţi. Mai ales von Seydlitz-Gabler manifestă o emoţie puternică, dar bărbătească.

Führerul urla: „O clică foarte mică de ofiţeri ambiţioşi, inconştienţi şi de-o prostie criminală…"

— Foarte corect! spuse generalul Tanz.

Führerul urlă mai departe: „O clică foarte mică de elemente criminale care vor fi exterminate fără milă”.

— Iată ce le-a adus conjuraţia! comentă generalul von Seydlitz-Gabler.

O ordonanţă turna şampanie în paharele pregătite pentru această ocazie. După Hitler vorbi Göring. După

Göring, Dönitz. Drept încheiere, von Seydlitz-Gabler spuse pe un ton solemn:

— În sănătatea Führerului pe care Providenţa ni l-a trimis şi ni l-a salvat!

După aceste cuvinte, generalul Tanz îşi goli paharul.

Generalul de infanterie von Seydlitz-Gabler schiţă pe o bucată de hârtie ciorna telegramei umile de omagiu adresată Führerului şi comandantului suprem al Wehrmachtului. El îi mulţumi generalului Tanz pentru eforturile sale meritorii, şi elaboră un raport în consecinţă. În continuare el îl denunţă pe generalul Kahlenberge ca trădător şi dezertor.

— Noi am dat dovadă de loialitate şi fidelitate în aceste ore dificile! afirmă von Seydlitz-Gabler ridicându-şi cu mândrie fruntea.

— Jertfele însă nu au putut fi evitate, spuse Tanz.

Astfel, încercarea de eliberare a lui Grau a trebuit să fie împiedicată prin toate mijloacele, mai ales că acest om a avut legături strânse cu trădători ca generalul Kahlenberge. Se pare că a întreţinut relaţii şi cu mişcarea franceză de rezistenţă. Nu am avut altă alegere. Cred că sunteţi de aceeaşi părere?

— Bineînţeles, spuse von Seydlitz-Gabler după o scurtă ezitare.

— Pot să contez pe sprijinul dumneavoastră în ce priveşte această afacere?

— Se înţelege de la sine, dragul meu! Se poate conta întotdeauna pe mine! Nu am dovedit-o suficient în ultimele ore? Ei bine, ce-ar fi să facem o mică petrecere pentru a sărbători victoria? Fiica mea şi iubita mea soţie vor fi fericite să ia şi ele parte alături de noi.

Ora 23.50:

Trei bărbaţi se aflau în drum spre Marsilia: Monsieur Prévert, generalul Kahlenberge, caporalul Hartmann.

— Se poate spune, constată Kahlenberge cu înverşunare, că pentru noi războiul s-a terminat. Începe acum noaptea generalilor. Dacă vrem să supravieţuim, trebuie să devenim civili. Trebuie să tragem o linie groasă finală! Este tot ce ne-a mai rămas de făcut!

— Pentru mine, spuse Hartmann, acest război nu se va sfârşi niciodată. Nu voi putea uita crimele pe care le-a legitimat.

Monsieur Prévert spuse cu vocea sa groasă de băutor de absint:

— Să luăm acest război aşa cum este: un lanţ de asasinate. Şi cine a devenit laş şi indiferent, nemaiavând puterea să protesteze împotriva lui, acela sprijină crima, devenind complice al criminalilor. Vreţi să fiţi unul dintre ei, Hartmann?

Monsieur Prévert nu primi niciun răspuns.

Raport parţial

Extrase din trei articole care se referă la evenimentele din 20 iulie 1944 – scrise şi publicate după o lună, 10

ani şi 16 ani.

Interesant este faptul că toate aceste trei articole au fost scrise de acelaşi autor, fostul căpitan de stat-major al generalului-comandant, aşa-numitul istoric Karl Kahlert.

Revista „Offizier und Reich” (Ofiţer şi Reich) – august

1944. Articolul a apărut sub titlul „Stigmatul ruşinii”, semnat K.K.

…ne umple pe noi, soldaţii de pe front, de o indignare profundă. Victoriile noastre obţinute cu preţul sângelui nenumăraţilor camarazi sunt compromise de o clică ambiţioasă şi inconştientă formată din elemente ostile poporului, trădătoare şi reacţionare…

Revista „Offizier und Staat” (Ofiţer şi stat) – august

1961. Articolul a apărut sub titlul „Ora încercării”, semnat K.

…merită respectul nostru profund. Acţiunea a fost destinată redării simţului nostru de onoare. Noi suntem profund emoţionaţi gândindu-ne la sacrificiul celor morţi în această zi care au dat ascultare numai conştiinţei lor şi legii înscrise în sufletul lor…

Revista „Offizier und Volk” (Ofiţer şi popor) – august 1954. Articolul a apărut sub titlul „Ziua conjuraţiei”, semnat Ka. Ka.

…există momente istorice a căror caracteristică este unicitatea lor. Ele sunt astfel irepetabile…

Deşi în rândurile lor au existat oameni ale căror motive au fost destul de suspecte…

…se impune incontestabil concluzia că bărbaţii din 20 iulie merită tot respectul nostru, dar ei nu trebuie citaţi, în mod uşuratic şi inconştient, drept modele. Tânărul ofiţer de astăzi trebuie să depună un efort serios pentru a face diferenţele care se impun. El trebuie să ştie că numai obedienţa necondiţionată corespunde tradiţiei noastre militare.

Virtuţile militare sunt intangibile. Recunoaşterea şi respectarea acestei cerinţe a fost mobilul acţiunii acelor bărbaţi…

EPILOG

SĂRBĂTOAREA OAMENILOR MORŢI

Berlin, 1956

Avionul, la bordul căruia se afla Kahlenberge ajunse la Berlin. Vizibilitatea era bună. Niciun nor nu voala oraşul. Când aparatul companiei Air France se pregătea se aterizeze, cerul încercă, parcă, să-i zâmbească; soarele străluci în întreaga lui splendoare.

Kahlenberge strânse la piept servieta din piele suplă cu un gest aproape tandru. Aceasta conţinea ciorna unei conferinţe pe care trebuia s-o ţină în faţa unui public ales, format din specialişti şi erudiţi!

Aparatul greu rulă peste pista aeroportului Tempelhof oprindu-se încet. Pasagerii se ridicară de pe locurile lor, îndreptându-se spre ieşire. Stewardesele zâmbeau;

Kahlenberge le zâmbi şi el. Se despărţi de ele vorbind într-o franceză impecabilă. În cursul anilor trecuţi, avusese ocazia să-şi perfecţioneze substanţial cunoştinţele de limbă. Stewardesele erau în tot cazul încântate, şi Kahlenberge mulţumit.

Bine dispus, el traversă suprafaţa asfaltată care ducea la clădirea centrală. Iubea Berlinul şi locuitorii lui. Pentru el, Berlinul reprezenta unica platformă de pe care putea contempla întreaga Europă. Să fii chemat aici pentru a ţine o conferinţă, i se părea o veritabilă onoare. De aceea îşi pregătise temeinic subiectul: „Cum să depăşim trecutul”. El, personal, era convins că reuşise s-o facă!

Relatare succintă

Kahlenberge – în acest răstimp.

La sfârşitul lunii iulie 1944, fuga lui Kahlenberge, pe atunci încă general, împreună cu inspectorul Prévert şi caporalul Hartmann în sudul Franţei. Domiciliat la Marsilia până în 1945. Datorită sprijinului inspectorului Prévert, din 1945 până în 1947, desfăşoară o muncă de organizare pentru armata de ocupaţie franceză de la Koblenz. Între

1948 – 1952, funcţionar superior la o uzină de camioane şi de maşini agricole din Essen. Din 1953, director al departamentului de producţie al aceleiaşi uzine. Între timp publică în diferite ziare şi reviste; ocazional ţine conferinţe. Autor al unor memorii pentru ministerul respectiv.

— Mulţumesc, domnule director general, spuse funcţionarul când i-a dat înapoi paşaportul lui Kahlenbergè.

Kahlenberge zâmbi indulgent. În uzină era numit „generalului asta cu mult înainte de a i se fi recunoscut oficial titlul de „director general”. Protestase de mai multe ori. Dar cum oamenii lui simţeau o reală plăcere să-i spună „general”, se resemnă în cele din urmă.

Se uită scrutător în jur. Istoricul Kahlert, fost căpitan în statul lui major, îi trimisese această invitaţie. Cu siguranţă că va trimite pe vreunul din ciracii lui să-l întâmpine. Dar Kahlenberge nu văzu pe nimeni, ceea ce îl

decepţionă puţin. Dar se însenină în curând la gândul că se va putea plimba nestânjenit prin Berlinul lui iubit.

Când îşi luă valiza de la ghişeul de bagaje, o mână puternică şi cărnoasă se aşeză pe mâna lui. O voce surdă şi voalată întrebă:

— Pot să vă dau o mână de ajutor?

Kahlenberge recunoscu imediat vocea. Uimit, el se întoarse spre omuleţul de lângă el şi exclamă:

— Monsieur Prëvert! Ce coincidenţă!

Monsieur Prévert prinse mâinile întinse ale lui Kahlenberge strângându-le cu tandreţe. Îşi zâmbiră plini de bucurie.

Monsieur Prévert părea şi mai scund decât odinioară.

Faţa lui rotundă, plată, indiferentă era străbătută de o reţea de riduri. Numai ochii îi străluceau limpezi şi puternici ca nişte cristale verzulii.

Kahlenberge avu senzaţia, scurtă dar dureroasă, că este orbit. Plin de presimţiri întrebă:

— Este doar o simplă întâmplare?

— Nu vă faceţi speranţe deşarte, îi recomandă

Prévert pe un ton amabil.

Relatare succintă

Prévert – în acest răstimp.

La sfârşitul lui iulie 1994, fuga la Marsilia împreună cu

Kahlenberge şi Hartmann. Kahlenberge e cazat la Marsilia, Hartmann în Antibes. Între 1944 – 1945 Prévert colaborează cu Maquis, mişcarea franceză de rezistenţă. Din 1945

din nou la Paris, la Sûreté. Între 1945 – 1949, şeful departamentului „crime de drept comuni între 1950 – 1951 ia parte la reorganizarea serviciilor de securitate ale statului.

Din 1954, director şi coordonator la Interpol.

— Vă cred capabil de orice, spuse Kahlenberge.

— Asta poate fi în avantajul dumneavoastră, afirmă

Monsieur Prévert, făcând un gest de invitaţie cu mâna.

Un individ îmbrăcat într-un palton gri, modest luă tăcut valiza lui Kahlenberge. O luă înainte, prin uşa de ieşire şi se îndreptă spre o maşină mare neagră, un

Renault cu număr de Berlin.

Se urcară în maşină. Prévert ridică mâna. Maşina se puse în mişcare şi rulă spre centrul oraşului în direcţia

Kurfürstendamm.

— Nu trebuie nici să vă miraţi, nici să vă indignaţi, recomandă Monsieur Prévert. Conferinţa dumneavoastră nu este un cadou. Aţi fixat-o deja?

— Încă nu!

— Cu atât mai bine, spuse Prévert mulţumit. S-ar putea să vă ofer ocazia de a mai corecta unele detalii.

— Deci nu este o întâmplare! Kahlenberge se strădui să pară amuzat. Se pare că mai aveţi şi acum viciul de a juca şah cu oamenii.

— Uitaţi-vă bine la acest oraş, domnule Kahlenberge. Nu simţiţi neliniştea care-l stăpâneşte? Pentru mine, Berlinul este un butoi uriaş în care fierbe vinul. Sper că nu vă deranjează comparaţia – am rămas un mare amator de vinuri.

Maşina se opri pe Kurfürstendamm în faţa magazinului de delicatese „Rollhagen”. Şoferul deschise portiera din spate fără să pronunţe un singur cuvânt. Prévert şi

Kahlenberge se dădură jos. Mulţimea trecea pe lângă ei fără să-i bage în seamă. Kahlenberge era fericit, simţindu-se ca un berlinez printre berlinezi.

— Ce-aţi zice de o mică gustare? propuse Prévert.

Cred că simţiţi nevoia de a mânca ceva şi nici mie n-are ce să-mi strice/

Urcară la etajul întâi al restaurantului. În colţul din stânga, lângă fereastră li se rezervase o masă. Şeful de sală dădu din cap zâmbind şi Prévert făcu doar un gest cu mâna cu emfaza unui preşedinte care inaugurează deschiderea vanelor unui nou baraj. Masa a fost servită de îndată: stridii gratinate, stropite de o sticlă de Chablis *53.

— Aproape ca în Franţa! spuse Kahlenberge.

Prévert dădu din cap. În timpul mesei, el elogie rezultatele neaşteptate ale războiului în ceea ce priveşte răspândirea şi interpătrunderea gastronomică. Dacă o naţiune ar dori să poarte război cu Franţa numai din raţiuni culinare ar fi un motiv lesne de înţeles, dar şi unicul acceptabil.

— Mă simt mai bine, spuse Kahlenberge. Din stridii nu mai rămăseseră decât cochiliile. Cred că putem reveni la fapte, Monsieur Prévert.

— Cu plăcere, spuse Monsieur Prévert bucuros şi turnă în pahare restul de Chablis în părţi egale. Pot să vă explic în câteva propoziţii ce m-a adus la dumneavoastră.

Ne-am văzut destul de far în ultimii ani, dar ne-am scris cu regularitate. Ultima dumitale scrisoare mi-a parvenit acum câteva zile. Ea conţine o propoziţie de care m-am împiedicat, o sigură propoziţie! M-am împiedicat de ea ca un somnambul, dar acum sunt treaz ca lumina zilei.

— Nu v-am scris nimic deosebit, atât cât îmi pot aduce aminte.

— Propoziţia la care mă refer, spuse Prévert, suna cam aşa: „Şi generalul Tanz pare să fi înţeles semnele timpului; el nu doreşte decât un lucru, şi anume, reluarea contactului cu o lume mai bună, vreau să spun, cu lumea occidentală”.

Kahlenberge dădu uimit din capul lui pleşuv şi neted ca o bilă de biliard.

— Nu văd nimic senzaţional în asta. Un bărbat dă de înţeles că nu se mai simte bine în Est, ceea ce este concepţia a milioane de oameni. S-ar putea chiar spune că este una dintre cele mai normale intenţii din lumea în care trăim.

— Dimpotrivă, afirmă Prévert cu convingere. În acest caz nu pot să-mi imaginez o intenţie mai anormală şi mai nenaturală.

Relatare succintă

Tanz – în acest răstimp

La sfârşitul lui 1944> după reprimarea plină de succes a revoltei ofiţerilor din regiunea Paris, Tanz fu

numit general-comandant al unui corp de armată. În această calitate a fost retras din Franţa şi trimis pe frontul din est. La sfârşitul războiului el se afla în Silezia, apoi în Brandenburg.

La capitulare, a fost făcut prizonier de către Armata Roşie, între 1945 – 1949, personaj proeminent într-un lagăr pentru generali de lângă Moscova. Între 1949 – 1951, consilier particular al armatei ruse de ocupaţie în regiunea Saxonia/Turingia. Din 1952, promotor al armatei aşa-zis naţionale şi populare a Republicii Democrate Germane. Din 1955, conform zvonurilor, a fost citat de mai multe ori ca un candidat posibil la postul de ministru adjunct al apărării din

RD. G.

— Ce vă nelinişteşte? întrebă Kahlenberge, zâmbind îngăduitor. Care sunt concluziile pe care le trageţi din aceste informaţii?

— Ele sunt multiple şi variate, spuse Prévert. Dispun de o anumită doză de fantezie, lucru uneori jenant nu numai pentru mine!

Îşi goliră paharele. Prévert mai comandă o sticlă.

Tăcură în timp ce ospătarul îi servea. Se mulţumiră să privească prin fereastră dute-vino-ul de pe Kurfürstendamm.

În geamurile strălucitoare se oglindeau însă privirile furişe pe care şi le aruncau unul altuia.

— Dacă înţeleg bine, spuse Kahlenberge, apledndu-se în faţă, datorez această invitaţie de a ţine o conferinţă la

Berlin în exclusivitate dumitale.

— Mai corect spus: eu am mijlocit-o.

— Cu ce intenţii, mă rog?

— Cu mai multe, stimate prietene! în primul rând am vrut să profit de ocazie pentru a vă revedea. Apoi, nu pare exclus faptul că voi reuşi să vă amuz. Poate că am să vă ofer un spectacol pe care nu aveţi voie să-l pierdeţi în niciun caz. Dar asta nu e încă totul/S-ar putea să ani nevoie de ajutorul dumneavoastră.

La ultima propoziţie, Kahlenberge dădu furios din

cap.

— M-am aşteptat la aşa ceva! remarcă el. Nu m-ar mira să mă folosiţi ca un soi de momeală, mai ales pentru Tanz.

— Şi ce vă deranjează dacă ar fi aşa?

— Ăincer spus, Prévert, ce vreţi de la Tanz?

— Chiar nu vă puteţi închipui ce?

— Să presupunem că vreţi să-l atrageţi în partea occidentală, şi anume cu ajutorul meu, indiferent din însărcinarea cui. Probabil că vreţi să prindeţi un leu, şi eu trebuie să vă ajut să-i întindeţi capcana.

— S-ar putea, spuse Prévert cu sinceritate.

— Este îngrozitor! spuse Kahlenberge la fel de sincer. Este îngrozitor ce oportunist aţi devenit. De câtva timp, se pare că trataţi toţi duşmanii de ieri ca pe nişte prieteni vechi. Nu au existat niciodată nazişti, există numai germani! Trei războaie au fost pur şi simplu şterse cu buretele, istoria este o curvă, iar Germania şi Franţa păşesc braţ la braţ în acest bordel care poartă numele de Europa!

— Aş putea să vă răspund că acesta este mersul vremurilor!

— Duceţi-vă la dracu’ cu vremuri cu tot, Prévert! Ăsta e răspunsul meu.

— Mulţumesc pentru urările dumneavoastră, spuse Prévert cu vădită satisfacţie.

Închină în sănătatea lui Kahlenberge. Ochii lui mici scânteiau ca apele verzui pe care cade lumina soarelui. Îşi frecă mâinile ca şi cum tocmai ar fi încheiat o afacere profitabilă.

— Vă mai aduceţi aminte de povestea ciudată a caporalului Hartmann, pe care ne-a povestit-o în timpul fugii noastre spre sudul Franţei?

— O tâmpenie care-ţi face părul măciucă! spuse Kahlenberge. Produsul unei imaginaţii exaltate. Probabil chiar rezultatul unei suite de halucinaţii şi de concluzii eronate. Parcă asta era părerea dumneavoastră atunci?

— Ce ne-a povestit bunul Hartmann era într-adevăr monstruos. De câtva timp îmi pun însă întrebarea dacă totuşi nu a fost o întâmplare reală.

— Vă rog, Prévert! Dumneavoastră aţi fost îngrozitor de sceptic atunci, ca să nu folosim termeni mai duri.

— Fără doar şi poate! recunoscu Prévert. Atunci!

— Şi astăzi, v-aţi schimbat părerea? Dragă prietene, e ridicol, absurd!

— Absurd şi ridicol! Prévert scoase un suspin. Nu este oare războiul cel mai ridicol şi mai absurd lucru? Cu cât m-am gândit mai mult, cu atât mai mult mi-am dat seama că nu există nimic în lume ce n-ar putea face un om, mai ales în timp de război, când sunt răsturnate toate barierele psihologice care l-ar putea împiedica să comită astfel de crime. O oarecare servitoare poate juca un rol foarte important.

— Nu uitaţi, Prévert, că Hartmann era un om complet distrus. Era la capătul puterilor, un om terminat!

Îi recomandă Kahlenberge.

— Este adevărat. Dar Hartmann nu a fost un criminal! Sunt foarte sigur de asta! El nu era un asasin!

— Nici eu nu afirm c-a fost! Vă rog, înţelegeţi-mă cum trebuie. A trecut, desigur, prin situaţii foarte grele, care ar fi descumpănit şi oameni mai tari decât el. Să ne amintim numai cât a pătimit în Rusia. Dar masacrul sângeros pus pe seama lui Tanz nu poate fi decât produsul imaginaţiei sale bolnave.

— Şi eu am fost atunci de aceeaşi părere, recunoscu

Prévert. Am renunţat la această afacere ca la un cartof fierbinte. Am avut de îndeplinit sarcini mult mai urgente.

După cum bine ştiţi, trebuia să învingem atunci. Mai târziu am fost foarte prins cu achitarea notei de plată.

— Aţi mai auzit între timp ceva despre acest Hartmann?

— L-am păzit ca pe o comoară îngropată adânc în pământ, explică Monsieur Prévert. Dar abia de ieri ştiu cu exactitate că am păzit, într-adevăr, o comoară.

Relatare succintă

Hartmann – în acest răstimp.

La sfârşitul lui 1944 fuga în sudul Franţei, prima oprire în Marsilia, a doua în Antibes. Din august 1944 a fost adăpostit la un pescar. A reparat năvoade şi bărci. Din martie 1945 salahor la un meşter zidar. A fost angajat la nişte lucrări portuare. Din 1947 a muncit ocazional la repararea şoselelor, construirea zidurilor şi gardurilor, a caselor din

Antibes şi apoi din Cap d'Antibes. Trăieşte în prezent într-o cameră din apropierea castelului, tolerat şi protejat de vechi membri ai rezistenţei, persoane influente încă în această regiune. El este considerat drept francez de către populaţia locală.

— Această biografie este caracteristică pentru un om ca Hartmann, spuse Kahlenberge. S-a îngropat şi s-a izolat. Se pare că pune preţ să-şi ducă traiul ca la mănăstire. Acest lucru se întâmplă des cu persoanele care nu pot să se descurce în viaţă. O astfel de reacţie mi se pare perfect normală din partea unui om ca Hartmann.

— Oameni ca Hartmann există mult mai mulţi decât ne putem închipui! Dar nu toţi pot da dovadă de aceeaşi consecvenţă uimitoare. Nu vrea să facă niciun compromis. Vrea să-şi poarte crucea. Dar tocmai pentru că acest

Hartmann este aşa şi nu altfel, persoana lui m-a preocupat tot timpul. Mi-am pus în repetate rânduri următoarea întrebare: Ce ar fi dacă Hartmann a spus atunci adevărul, purul adevăr?

Kahlenberge îşi goli paharul. Vinul era uleios, sec, simţeai gustul strugurelui. Dar Kahlenberge îl bău fără niciun fel de plăcere. Capul i se îngreunase.

— Ce ştiţi în realitate, Prévert?

— Generalul Tanz i-a scris domnului von Seydlitz-Gabler şi i-a dat de înţeles că ar dori să schimbe frontul. Acest lucru vi l-a comunicat domnul von Seydlitz-Gabler, iar dumneavoastră mi l-aţi transmis mie. În mine s-a născut de îndată întrebrea: De ce oare?

— De ce? Ştiţi bine ce părere am despre generalul

Tanz. Dar în acest caz, mobilul acţiunii sale poate fi foarte onorabil.

— Poate, dar nu este obligatoriu să şi fie! mai ales la Tanz.

— Dumneavoastră subestimaţi, probabil, influenţa pe care o mai exercită şi acum von Seydlitz-Gabler.

— Am luat în calcul această influenţă încă de la început. Generali ca acest von Seydlitz-Gabler sunt astăzi o instituţie în Germania. Ei pot să piardă bătălii, campanii militare, războaie! Influenţa lor în Germania rămâne de neclintit.

Relatare succintă

Von Seydlitz-Gabler – în acest răstimp.

La sfârşitul lui iulie 1944 comandantul unei armate.

Decorat încă odată cu crucea de cavaler cu frunze de stejar; pentru atitudinea sa exemplară cu ocazia zilei de 20 iulie.

Führerul şi comandantul suprem al Wehrmachtului l-au onorat cu o scrisoare autografă. „Comportament ireproşabil" până la sfârşitul războiului Regim preferenţial de prizonierat al castelului Beii de lângă Stuttgart. Aici a redactat memorii cu privire la cauzele înfrângerii germane, în care se referă la incapacitatea militară a lui Hitler. Între 1946 – 1949 intermezzo paşnic la vila Friedhold de lângă

Berchtesgaden. În 1950 devine unul dintre cei trei preşedinţi de onoare ai Asociaţiei foştilor soldaţi de pe front. Din 1951

scrie memorii, articole şi ţine conferinţe, mai ales pe tema integrităţii combatanţilor germani. Subiectul său preferat:

onoarea soldatului! Militează activ pentru revigorarea spiritu lui războinic, numit în circumstanţele actuale „spirit de apărare". Pregăteşte o lucrare amplă, s/ anume memoriile sale, intititulată „Soldat până-n vârful unghiilor".

— Domnul von Seydlitz-Gabler, spuse Kahlenberge, poate că e un palavragiu notoriu. Dar are nişte legături

extraordinare. Tanz nu putea găsi un altul mai bun dacă într-adevăr vrea s-o rupă cu Estul.

Monsieur Prévert spuse:

— Ocazional, am obiceiul să parcurg rapoartele serviciilor noastre de securitate. Din pură plictiseală, dacă vreţi. Puteţi s-o numiţi simplă coincidenţă sau soartă. În ziua în care am primit scrisoarea dumneavoastră în care mi-aţi comunicat că Tanz vrea să fugă în Vest, mi-a căzut sub ochi raportul secret al unuia dintre agenţii mei în care era vorba despre o crimă.

Kahlenberge respira cu greutate, de parcă ar fi urcat vârful unui munte.

— O crimă care semăna cu cea povestită de Hartmann?

Prévert dădu din cap afirmativ.

— Nu era numai asemănătoare. Ea corespundea în cele mai mici detalii cu relatarea lui Hartmann. Şi încă ceva: această crimă a avut loc la Dresda, iar generalul

Tanz îşi are domiciliul în regiunea Dresdei. Pot să vă promit un singur lucru, şi anume, că nu vă veţi plictisi!

— Monsieur Prévert pocni din degetele mâinii drepte şi ceru nota. Asta este tot ce vă pot garanta!

Kahlenberge se ridică, Surâsul lui părea forţat.

— Ce rol doriţi să-mi atribuiţi în acest joc? întrebă el.

— În primul rând cel de prieten, spuse Prévert cu căldură. Mă mişc aici pe un tărâm necunoscut. Din nefericire am avut de-a face mult prea puţin timp cu generalii.

Din această cauză îmi lipseşte experienţa într-un domeniu în care dumneavoastră sunteţi un as. Aici intervine rolul dumneavoastră. Vă rog să mă ghidaţi, să-mi atrageţi cu sinceritate atenţia asupra erorilor pe care eventual le-aş putea comite.

— Şi ce altceva mai doriţi de la mine?

Prévert achită nota cu o bancnotă mare. Apoi îl trase cu blândeţe pe Kahlenberge spre ieşire.

— Dumneata, dragă prietene, ai venit la Berlin pentru a ţine o conferinţă; asta este, cum s-ar spune,

versiunea oficială. Dar această conferinţă nu vă va solicita tot timpul dumneavoastră liber. Veţi avea deci posibilitatea să vorbiţi cu unul sau altul dintre vechile dumneavoastră cunoştinţe, de exemplu despre vremurile de neuitat din

Varşovia şi de la Paris.

— Dar nu şi cu von Seydlitz-Gabler. Vreţi să-l ademeniţi să vină la Berlin?

Prévert ridică mâinile asemeni unui negustor a cărui marfă este criticată.

— Domnul von Seydlitz-Gabler, explică el prietenos, a fost rugat să vină aici de către un editor. Este vorba de memoriile sale. Nici n-a fost prea greu să găsesc pe cineva care să manifeste interes pentru lucrările lui. Într-un cuvânt, generalul a sosit deja, bineînţeles cu soţia. Cheltuieile au fost suportate de către editor.

— Nu mai lipseşte doar fiica generalului.

— Ulrike von Seydlitz-Gabler trăieşte de câţiva ani la

Berlin. Ea este secretara unui inginer consultant!

Relatare succintă

Ulrike von Seydlitz-Gabler – în acest răstimp.

Imediat după 20 iulie 1944 a avut loc o ceartă între fiică şi părinţi. Aceştia au încercat în zadar s-o strunească. Ulrike a preferat să devină independentă. Ea a avut între

1945 – 1948 o legătură cu un colonel american staţionat la

Berlin, care „din păcate, era căsătorit. Ulrike rămâne la

Berlin. Ea îşi încearcă norocul ca manechin, fotomodel şi actriţă. Rezultatul este mediocru. În 1952 urmează nişte cursuri de stenografie şi dactilografie, fiind angajată la diferite întreprinderi.

— Ce intenţionaţi, de fapt, cu această întâlnire de familie lărgită?

— Sincer să fiu, Kahlenberge, nici eu nu ştiu cu exactitate. Un singur lucru e sigur: voi reuşi să-l aduc pe Tanz la Berlin! Von Seydlitz-Gabler şi dumneata, Kahlenberge, în măsura în care vă veţi arăta conciliant cu privire la evenimentele de atunci, veţi îndeplini funcţiunea

unor magneţi. Mai târziu, ne veţi putea face mari servicii în calitate de martor şi de expert.

— Doar nu credeţi c-o să reuşiţi să-l aduceţi şi pe

Hartmann aici? Sau credeţi că veţi avea succes în ceea ce întreprindeţi fără prezenţa martorului dumneavoastră principal?

— Sunt pe cale de a face paşii necesari!

Cei doi bărbaţi stăteau pe Kurfürsetnedamm şi contemplau imaginea cioturoasă a Bisericii Comemorării.

Turnul înnegrit de fum degaja un aer de tristeţe. El domina această stradă mare, impunându-se în faţa noilor faţade de crom şi sticlă. Acest turn chinuit, în parte bombardat, se înălţa spre cer cu ultimele sale puteri, martor mut de o elocvenţă copleşitoare. Nicăieri în lume nu există un monument mai sumbru.

— Nu trebuie decât să traversaţi strada pentru a ajunge la hotel, spuse Prévert. Am rezervat pentru dumneavoastră o cameră cu telefon. Bagajele le veţi găsi la recepţie, dacă nu mă înşel.

— Ce organizare pusă la punct! spuse Kahlenberge.

Hotărâră să se întâlnească la cină. Prévert îi propuse lui Kahlenberge să vină să-l ia din holul hotelui în jur de ora şapte. Îşi dădură mâna. Zâmbeau ca nişte bărbaţi foarte bătrâni, capabili încă de nebuniile tinereţii. Kahlenberge se îndreptă spre hotelul lui. Prévert însă se urcă în maşina care-l aştepta.

— Friedrichstraße! spuse Monsieur Prévert.

Friedrichstraße se afla în aşa numitul sector de est al oraşului. Şoferul lui Prévert nu manifestă niciun fel de curiozitate.

Maşina trecu de cele două controale de la poarta

Brandenburg. Ea rulă pe strada Unter den Linden şi o luă apoi la stânga pe Friedrichstraße. Aici se opri la câteva blocuri de Palatul Admirai, în faţa unei faţade cenuşii, prăfuite. Geamuri oarbe în cercevele înguste şi înalte, între stâlpi uriaşi şi masivi. Clădirea era construită în stilul arhitectonic oficial al vechilor clădiri prusace.

În acest imobil, Monsieur Prévert era cunoscut ca

unul din directorii respectabili ai Sûreté-ului şi coordonator al Interpolului. În această calitate, fu primit de consilierul ministrului de interne al R.D.G.-ului, un oarecare

Karpfen. Poliţiştii din întreaga lume erau, în acele zile, singurii funcţionari care aveau interese comune. Şi asta, numai când era vorba de crime capitale.

Între aceşti doi experţi ai poliţiei internaţionale a avut loc mai întâi o lungă discuţie profesională. Făcură schimb de experienţă în domeniul utilizării rapide a fişierelor de amprente digitale. Făcură sugestii cu privire la ameliorarea posibilă a urmăririi internaţionale a criminalilor. În încheiere pomeniră, cu titlu semioficial, traficul de droguri şi folosirea detectorului de minciuni.

Aceeaşi climat de încredere a fost creat cu abilitate de

Prévert. Cunoştea foarte bine punctele slabe ale lui

Karpfen, folosindu-le abil pentru atingerea scopurilor sale. Domnul Karpfen, rubicond ca o minge de gumă, cu faţa ridată a unui clovn întristat, se simţi înţeles şi mai ales onorat fiindcă legendarul său coleg de la Paris îl trata ca pe un prieten intim.

— Eu nu am nimic de-a face cu politica, declară

Karpfen plin de elan. Speriat însă de propria lui sinceritate, se grăbi să minimalizeze această constatare, nu lipsită de pericole, spunând:

— În fond, sunt şi eu un om politic şi ca atare apăr democraţia!

— În primul rând însă sunteţi poliţist.

— Asta aşa e, îl aprobă Karpfen cu plăcere.

— Mă veţi ajuta numai din spirit colegial, nu-i aşa?

— Din spirit colegial! confirmă Karpfen.

— Ei bine, spuse Prévert împreunându-şi mâinile într-un gest de devoţiune. La dumneavoastră, la Dresda, a fost comisă o crimă sadică acum câteva zile, nu-i aşa?

Karpfen se miră:

— De unde ştiţi?

— Cred, răspunse Prévert, că nu e nevoie să ne

informăm reciproc despre munca serviciilor de informaţii.

Consilierul ministerial îşi ridică mâinile într-un gest de resemnare. Existau lucruri care trebuiau luate ca atare.

El, de altfel, ştia să se resemneze. Declară fără să clipească:

— Statul nostru este în principiu împotriva trecerii sub tăcere a anumitor fapte şi a mistificării lor. Dar nu are obiceiul de a divulga înainte de vreme anumite informaţii.

Riscăm să compromitem astfel succesul anchetelor noastre.

Crima din Dresda evocată de Prévert alarmase într-adevăr întregul aparat de poliţie criminală. Centrala din

Berlin delegase, la cererea autorităţilor din Dresda, pe unul dintre cei mai buni comisari ai săi, care însă nu obţinuse niciun succes până în prezent. Pentru poliţia popular-democrată era de cea mai mare importanţă să marcheze nişte puncte în lupta împotriva elementelor criminale, dacă dorea să nu fie catalogată drept o simplă poliţie politică.

— Nu este exclus să vă pot ajuta, iubite domnule coleg.

Karpfen muşcă de îndată momeala.

— Vă suntem recunoscători pentru orice fel de ajutor colegial. Dar în ce ar putea consta el, conform părerii dumneavoastră?

— Mi se pare că pentru cazul din Dresda, în măsura în care pot să-mi dau seama, ar exista unul similar care a avut loc la noi acum câţiva ani.

— Foarte interesant! exclamă Karpfen. Aţi putea să-mi puneţi la dispoziţie dosarul dumneavoastră?

— Bineînţeles! Prévert juca minunat rolul de coleg dezinteresat. Pentru a evita orice neînţelegere neplăcută, v-aş ruga să-mi permiteţi să consult procesele verbale ale anchetei dumneavoastră.

— Este indispensabil oare? Karpfen îşi ciuli urechile ca un cerb timid.

— Este condiţia mea! N-aş dori în niciun caz să fac o greşeală care ar putea avea urmări neplăcute pentru

cariera mea.

Consilierul ministerial Karpfen dădu din cap cu importanţă. Trecu repede, în minte, datele problemei.

Crima sadică de la Dresda era fără doar şi poate o crimă de drept comun care nu avea nimic de-a face cu politica.

— Dragul meu coleg, declară Karpfen, va fi întotdeauna pentru mine o plăcere şi o onoare să colaborez cu dumneavoastră. Voi dispune, deci, ca să vă fie puse la dispoziţie, pentru a fi consultate, actele din dosarul anchetei în chestiune, şi anume aici, în biroul meu. Vă rog să reveniţi mâine aici, la începutul după-amiezii.

— Vă mulţumesc, spuse Prévert cu o amabilitate forţată. Deci ne-am înţeles. Dar mai am o rugăminte de natură particulară. Mi-aţi face o foarte mare plăcere dacă aţi putea să mi-o împliniţi. Mă angajez să vă dovedesc recunoştinţa mea, domnule consilier ministerial, în curând la Paris.

— La Paris! spuse Karpfen cu o încântare abia voalată. Cine ştie când voi avea ocazia să vin din nou acolo!

— Cel târziu într-o lună, afirmă Prévert. Trebuie să continuăm cât mai curând întrevederea noastră cu privire la noile metode de urmărire internaţională. Intenţionez să preiau unele din ideile dumneavoastră. O astfel de conferinţă va trebui să aibă loc în curând la Paris.

— Foarte bine, spuse consilierul ministerial mulţumit. Vă rog să-mi comunicaţi acum dorinţa dumneavoastră personală.

Prévert nu ezită nicio secundă.

— Vă rog să vă notaţi. Este vorba de o oarecare doamnă Constanze Hartmann. Ea este văduva unui funcţionar mediu şi trăieşte la Halle, Giebichensteinstraße 14, etajul 2. V-aş fi recunoscător dacă aţi putea s-o trimiteţi pe această bătrână doamnă la Berlin, dacă se poate pe cheltuiala statului. Detaliile le las pe seama dumneavoastră.

— Aş putea invoca motive de ordin social – un

examen medical, de exemplu. Sau o manifestare culturală – o vizită la opera de stat sau la teatrul de pe

Schiffbauerdamm, vizitarea muzeelor de stat.

— Orice pretext este binevenit, iubite domnule coleg!

Important este faptul ca doamna să apară cât mai repede la Berlin. Vreau să-i fac un serviciu unui prieten mai tânăr, fiului doamnei Hartmann. El trăieşte de la sfârşitul războiului în sudul Franţei. Vreau să-i fac bucuria să-şi revadă bătrâna mamă.

— Povestea dumneavoastră e mişcătoare, răspunse

Karpfen cu o uşoară ironie. Şi destul de inofensivă. Vă voi îndeplini cu plăcere dorinţa. Consideraţi-o ca un serviciu amical.

— Nu o să regretaţi! se grăbi să-l asigure Prévert. Atât timp cât mai există o colaborare internaţională între poliţii, omenirea nu e complet pierdută.

Raport parţial

Extrase din ciornele memoriilor generalului von

Seydlitz-Gabler

Evenimentele din 20 iulie ne-au emoţionat profund. Ele nu se înscriu în tradiţia prusacă. Este absurd să se invoce ca exemplu Convenţia de la Tauroggen. Acolo regele a sancţionat, datorită puterii sale date de Dumnezeu, un fenomen istoric bine delimitat. Cu totul alta era situaţia la Hitler.

Indiferent de părerea pe care o ai despre el, nu se poate nega faptul că majoritatea poporului l-a ales. A fost ceea ce numim „o opţiune democratică”. Iar noi, soldaţii, nu aveam practic nimic altceva de făcut decât să ascultăm de vocea patriei

Totuşi emoţia mă cuprinde ori de câte ori evoc evenimentele din 20 iulie. Inima mea de soldat bătea pentru rebeli, dar conştiinţa mea de soldat aparţinea Reichului. Şi atât timp cât se va scrie istoria poporului german nu se va putea uita niciodată această maximă: „Binele este tot ce este util Reichului, răul ceea ce îi dăunează”.

Nu vreau prin aceasta să afirm că am stat la o parte.

Mi-am dat însă seama de conflictul adânc, de prăpastia uriaşă care separa în această privinţă camarazii care altfel aveau atâtea lucruri în comun. În acele zile mă plimbam ceasuri în şir plin de nelinişte, căutând o soluţie corespunzătoare, nouă. Astăzi pot să recunosc că nu am găsit-o. Am făcut singurul lucru omeneşte posibil: nu am sacrificat pe nimeni

Dimpotrivă, m-am străduit să-i apăr cu o discreţie cavalerească pe cei care au îndrăznit imposibilul Mulţi îmi datorează viaţa. Dar un soldat conştient de grandoarea misiunii sale nu se aşteaptă niciodată la gratitudine! El îşi face datoria.

Asta am făcut şi eu, nimic altceva. Cei mai buni dintre camarazii mei au acţionat la fel Noi nu avem de ce să ne temem de judecata istoriei.

Convorbire telefonică între consilierul ministerial Karpfen din Berlin şi comisarul brigăzii criminale Liebig din

Dresda.

Convorbirea a avut loc la 21 septembrie 1956. Ea a fost înregistrată pe bandă de un membru al serviciilor de securitate din R.D.G. Numele lui este lipsit de importanţă. El a părăsit R.D.G.-ul în mai 1959 din motive neelucidate încă şi a adus cu el o serie de documente printre care şi această stenogramă.

Karpfen: Unde aţi ajuns cu ancheta?

Liebig: Cercetările la faţa locului au fost încheiate.

Karpfen: Aţi găsit criminalul?

Liebig: Nu. Amprentele sunt neclare şi făcute de aşa manieră încât să ne inducă în eroare. Dar am însărcinat cu ancheta pe toţi inspectorii disponibili, pentru moment fără niciun rezultat.

Karpfen: Există indicii care ne-ar putea face să credem că această crimă a fost făcută din motive politice?

Liebig: Nu. Este vorba de un delict îngrozitor de sadism, asasinarea unei femei şi mutilarea sălbatică a cadavrului.

Karpfen: Doresc să fiu şi mai explicit: Există vreun

motiv să presupunem că această crimă este opera… cum să spun, a unei persoane sus-puse? A unei persoane care trebuie tratată cu o anumită prudenţă?

Liebig: Nu există nici cel mai mic indiciu de acest gen.

Karpfen: Monsieur Prévert de la Paris, numele lui trebuie să vă fie cunoscut, susţine că ar cunoaşte un caz identic. Ce părere aveţi?

Liebig: Dacă ar exista într-adevăr un caz identic, acest lucru ne va face să înaintăm substanţial cu ancheta noastră.

Karpfen: Sugestia dumneavoastră merită să fie reţinută, domnule comisar. Vă rog să mă căutaţi mâine la Berlin cu întregul dosar. Vom vedea apoi ce vom face mai departe.

Extras dintr-o scrisoare a lui Ulrike von Seydlitz-Gabler; adresată lui Rainer Hartmann.

Există numeroase scrisori ale lui Ulrike, cel puţin optzeci, care n-au ajuns niciodată la destinatarul lor.

Ulrike von Seydlitz-Gabler le scrisese în cursul a doisprezece ani, dar nu le expediase niciodată, deoarece nu cunoştea adresa destinatarului. De fapt, nici nu ştia dacă mai trăieşte.

Îţi scriu ţie, iarăşi şi iarăşi numai ţie, pentru că nu cunosc nicio altă ocupaţie care să mă calmeze şi să mă consoleze a At de mult: De ce noi, femeile, suntem atât de dezarmate în faţa vieţii? Cred că pentru milioanele de femei nu există decât un singur bărbat care să li se potrivească.

Multe din noi nu-l întâlnesc niciodată pe acest bărbat.

Soarta lor este să se adapteze atunci unui bărbat oarecare, fapt care-l fac cu un devotament tandru. Ce se întâmplă însă cu acele femei care, din fericire sau din nefericire, depinde cum o iei, l-au întâlnit pe acel bărbat, unul dintr-un milion, care le emoţionează profund, care reprezintă totul pentru ele? Ce trebuie ele să facă? Trebuie să aştepte, nimic altceva. Poate întreaga lor viaţă…

O astfel de situaţie este lipsită de orice speranţă, ştiu bine. Dar eu refuz să mă încred în raţiunea mea. Aştept şi sper în continuare. În faţa mea se află o fotografie, ziua o pun pe biroul meu, iar seara pe noptieră. E o fotografie simplă, decolorată şi neclară, înălbită de miile de zile care au trecut. Dar ea ne înfăţişează, pe tine şi pe mine, la

Varşovia, atunci când a început totul. Cum şi când se va sfârşi, nu ştiu.

Două telegrame, expediate în aceeaşi zi, în aceeaşi localitate, în data de 21 septembrie 1956, Berlin.

Telegramă adresată lui M.R. Hartmann, Antibes, 13 e

Rue Victor Hugo.

Vizitez Berlinul. Ocazie favorabilă ca să te văd. Fă-mi plăcerea şi vino. Voi locui în următoarele zile la mătuşa

Grete în Niederschönhausen. Adresa o ştii. Mi-e tare dor de tine. Ia primul avion şi zboară în braţele bătrânei tale mame.

Telegramă adresată lui Eduard Manessier, consilier local şi antreprenor, Antibes, Place de la République.

Prietenul nostru Hartmann va primi în acelaşi timp o telegramă de la mama lui. Ai grijă să-i dea ascultare şi să vină la Berlin. Ajută-l să depăşească toate greutăţile. Avansează-i bani Ocupă-te personal de paşaportul lui. Fii însă discret. Să nu afle nimic. Voi rambursa toate cheltuielile.

Consideră această afacere ca pe ceva important, secret şi urgent.

Al tău Prévert

La ora stabilită, Kahlenberge intră în holul hotelului de pe Kurfürstendamm. Dar nu-l văzu în niciunul din numeroasele fotolii confortabile şi decorative pe

Monsieur Prévert. Se duse la loja portarului, ceru un ziar şi se aşeză în apropierea intrării. De aici contemplă îngândurat splendoarea de bună calitate a hotelului.

Un picolo se apropie de el discret.

— Domnul Kahlenberge? Sunteţi chemat la telefon.

Vă caută un domn Prévert.

— Am fost reţinut, spuse Monsieur Prévert la telefon.

Trebuie deci să vă rog, dragă prietene, să mă mai aşteptaţi puţin. Sper, ba chiar sunt sigur, că nu vă veţi plictisi în timpul absenţei mele!

— De ce nu, stimabile?

— S-ar putea întâmpla să vă întâlniţi cu un bun şi vechi prieten.

— Sper că n-aţi avut ideea să-l cazaţi pe von Seydlitz-Gabler în acelaşi hotel?

— De ce nu! La ce bun să ne dispersăm forţele? De altfel, dragă prietene, te-aş ruga să-i sugerezi lui von Seydlitz-Gabler să-l invite pe Tanz. Ar fi nemaipomenit!

După această discuţie, Kahlenberge se aşează din nou în fotoliul său. Se uita cu nerăbdare la marea scară care ducea la etajul întâi. Nu trebui să aştepte prea mult. Îl văzu pe domnul von Seydlitz-Gabler, un bărbat foarte demn, coborând scările. Faţa lui de cezar era încadrată de păr cărunt. Avea ţinuta unui plutonier care se crede un maharajah. Niciun artist recitind rolul lui Britannicus n-ar fi putut să se mişte mai maiestuos.

Von Seydlitz-Gabler avu o scurtă reţinere când îl văzu pe Kahlenberge. Ochii lui semănau cu cei ai unui iepure care vede un şarpe. Această reacţie nu dură însă decât puţine secunde. Generalul îi întinse ambele mâini, reuşind să schiţeze un zâmbet.

— Ce întâmplare extraordinară! Se mai întâmplă şi minuni! Ce mai faceţi, dragă domnule Kahlenberge?

— Intenţionez să ţin o conferinţă la Berlin, explică Kahlenberge!

— Eu îmi pregătesc memoriile, spuse von Seydlitz-Gabler cu bunăvoinţă. Se pare că s-a cam auzit acest lucru.

Diverşi editori mă agasează de dimineaţa până seara. Au înţeles, în sfârşit, că numai adevărul se citeşte şi se vinde.

Ne-am gândit să scoatem trei volume cu reproducerea anterioară a unor extrase într-o revistă şi vinderea drepturilor pentru adaptarea cinematografică. Hollywoodul pare a fi interesat. În afară de asta, mai am

oferte şi din străinătate.

— Şi cum o duce onorata dumneavoastră soţie?

Întrebă Kahlenberge.

— Excelent, ţinând cont de circumstanţele actuale!

În cele din urmă apăru şi doamna Wilhelmine. Era la fel de infatuată ca şi soţul ei. Mâna pe care i-o întinse lui

Kahlenberge era osoasă şi puternică.

Următoarea jumătate de oră fu dedicată onoratei doamne. Kahlenberge ascultă cu răbdare trăncănelile ei.

Răspunse la întrebările care i se puneau şi asculta cu un interes prefăcut explicaţiile detaliate. De fapt, aştepta cu răbdare ocazia de a interveni în sensul indicat de Prévert.

Acest moment veni când doamna Wilhelmine făcu o pauză pentru a-şi trage sufletul.

— Ce plăcut este, afirmă Kahlenberge, când vechilor prieteni li se oferă posibilitatea să se întâlnească în pace şi armonie. Simţi atunci nevoia să-ţi reaminteşti trecutul!

Scurt pe doi: pentru o reuniune completă şi armonioasă ne lipseşte numai generalul Tanz!

— Ôeneralul Tanz? exclamă doamna Wilhelmine spontan, învăluită de amintirile trecutului. Ăsta da, bărbat!

— Un general remarcabil! declară cu convingere von

Seydlitz-Gabler. Cel puţin cât timp s-a aflat sub ordinele mele.

— Acum însă, spuse Kahlenberge cu răceală, se află în serviciul Estului. Asta înseamnă că-şi primeşte leafa de la sovietici.

— N-aţi fost niciodată prietenul lui, spuse doamna

Wilhelmine.

— În ceea ce mă priveşte, adaugă von Seydlitz-Gabler cu blândeţe, faimosul Tanz n-ar fi ezitat niciun moment să mă treacă în lumea cealaltă cu ocazia evenimentelor din 20 iulie. Noroc că nu i-am dat posibilitatea s-o facă!

Doamna Wilhelmine zâmbi acru.

— Tanz nu şi-a făcut decât datoria!

— A fost un eveniment destul de tragic, fără îndoială.

Dar tragedia este întotdeauna însoţită de grandoare!

Kahlenberge reveni la observaţia anterioară.

— E într-adevăr păcat că generalul Tanz nu este aici!

Eu l-aş revedea cu plăcere, în orice caz. Nu sunteţi de părere că ar trebui să facem încercarea să-l chemăm aici?

O astfel de ocazie favorabilă nu se va mai ivi curând.

— Sunt întru totul de acord cu propunerea dumneavoastră, declară imediat doamna Wilhelmine. Nu eşti şi tu de aceeaşi părere, Herbert?

Von Seydlitz-Gabler fu de acord.

— Camaraderia mult încercată dintre generali, explică el, nu are nimic de-a face cu frontierele actuale!

Ea este independentă de stăpânii care-şi împart în acest moment ţara noastră. Noi avem obiceiul de a trata chiar pe vechii noştri adversari într-o manieră cavalerească.

Când am semnat, conform ordinelor primite, actul de capitulare al corpului meu de armată, un general sovietic mi-a acordat onorurile de război!

— Atunci, scrieţi vă rog câteva rânduri camaradului nostru Tanz, îi recomandă Kahlenberge. Invitaţi-l să ne facă o vizită!

— Cu toată plăcerea! Von Seydlitz-Gabler dădu din cap cu bunăvoinţă, deoarece privirile doamnei Wilhelmine erau ca nişte pavilioane care semnalizau de la un vapor la celălalt.

— Dacă îl invit pe Tanz în cercul nostru, cine-mi garantează că scrisoarea mea îi va parveni?

— Eu sunt om de afaceri spuse Kahlenberge. În această calitate am legături cu toate ţările. Cum aş putea să-mi fac altfel afacerile? îmi iau deci obligaţia ca scrisoarea să ajungă în cel mai scurt timp în mâinile generalului

Tanz.

Genralul von Seydlitz-Gabler îşi scoase din portofel hârtie de scris şi un plic corespunzător. Ambele purtau iniţialele sale scrise în litere gotice. Scrise următoarele rânduri:

Iubite, stimate camarade, Noi, adică atât camaradul nostru Kahlenberge cât şi umila mea persoană, ne-am bucura sincer să vă revedem. Vă aşteptăm pentru a putea face un schimb de experienţă şi pentru a discuta diverse probleme şi posibilităţi. Este de la sine înţeles că înţelegem şi respectăm fără rezerve situaţia dumneavoastră. Vă rog să ne vizitaţi cât mai repede posibil aici la

Berlin, în Hotel am Kurfürstendamm.

Acolo vă aşteaptă printre alţii vechiul dumneavoastră camarad von Seydlitz-Gabler.

Această scrisoare fu înmânată chiar în aceeaşi seară lui

Monsieur Prévert. Kahlenberge îi raportă despre conţinutul ei şi despre împrejurările în care a fost scrisă. Cei doi îşi zâmbiră satisfăcuţi.

— Sper, spuse Kahlenberge cu o uşoară ironie, că sunteţi satisfăcut de rolul meu.

Se lăsară duşi la crama Mamei Neuhaus, din apropierea teatrului Schiller. Localul era format dintr-o sală lungă ca un furtun, cu numeroase măsuţe de lemn şi lumină plăcută. Plăci de lemn grele şi netede, scaune confortabile, oameni care nu ridicau niciodată vocea.

Conversaţiile din această sală nu acopereau niciodată clinchetul plăcut al paharelor şi al sticlelor.

Patroana Neuhaus veni legănându-se spre ei când îl văzu pe Monsieur Prévert. Îl salută cu o amabilitate mucalită şi-l tratã ca pe un berlinez get-beget. Îl văzuse doar de câteva ori în ultimii zece ani, dar îşi dăduse de la început seama că acest om scund cu faţa umflată ca de gumă şi cu ochii lui mici şi inteligenţi era un expert neîntrecut în materie de vinuri.

— Chiar în această noapte, spuse Monsieur Prévert, voi expedia scrisoarea generalului Tanz. S-ar putea ca mâine să-i şi parvină. Dacă totul merge bine, Tanz ar putea fi aici poimâine la prânz. Sunt sigur că va veni.

— Sper că nu supraapreciaţi disponibilitatea lui de a da curs invitaţiei.

— Această invitaţie îl va încânta. Dacă nu mă înşel, ea poate fi comparată cu o barcă de salvare care este trimisă unui om care este pe cale să se înece.

— Doamna Wilhelmine visase întotdeauna să-şi mărite fata cu un general. Îl alesese pe Tanz! Ce coincidenţă fericită: Ulrike este încă celibatară.

— Va trebui s-o punem la adăpost de visurile materne, spuse Prévert.

— Bineînţeles. Dumneavoastră jucaţi rolul destinului. Vânătoarea de oameni a fost întotdeauna plăcerea dumneavoastră preferată!

— Adeseori, răspunse Prévert, am sentimentul apăsător că noi poliţiştii vânăm bolnavi, psihopaţi, oameni anormali care merită mila noastră. Dar adevăraţii criminali din această lume ne scapă mereu, cei care se joacă cu moartea ca şi copiii cu bilele.

— Vă doresc totuşi somn uşor! spuse Kahlenberge şi ironia lui era moale asemeni apei de ploaie.

Prévert îşi petrecu dimineaţa următoare în camera sa din hotelul Am Steinplatz, lângă telefon. Studie nişte dosare voluminoase luate de la Sûreté datând din anul 1944. În ele erau consemnate toate detaliile cu privire la crima sadică din Rue de Londres din noaptea de 19 spre 20 iulie. a în timpul acestei activităţi pasionante primi un mesaj din Antibes. Omul lui de acolo luase legătura, conform ordinului, cu Eduard Manessier care, la rândul lui, aşa cum îl sfătuise Prévert prin telegramă, îl contactă pe

Rainer Hartmann. Conform aşteptărilor, Hartmann reacţionă pozitiv la telegrama mamei lui. Îşi rezervă un loc în avionul Nice-München prin Geneva. La München urma să schimbe avionul pentru a ajunge la Berlin – Tempelhof la ora 19.47.

Prévert avu apoi o convorbire telefonică cu Ulrike von

Seydlitz-Gabler. El reuşi să-i trezească interesul făcând nişte aluzii abile. După o scurtă ezitare, ea se declară dispusă să se întâlnească cu ei – după orele de

birou – în jurul orei 18 la restaurantul Kopenhagen.

În jurul orei 12 telefonul sună. Era apelul consilierului Karpfen, aşteptat cu nerăbdare. Prévert fu informat că de la Dresda, comisarul Liebig, tocmai sosise la Berlin cu dosarul dorit. Era gata să-l primească pe Prévert începând cu ora 14.

Prévert sosi punctual în Berlinul de Est. Îl salută pe consilierul ministerial Karpfen care i-l prezentă pe comisarul Liebig din Dresda. Cei doi bărbaţi purtară mai întâi o conversaţie neutră, făcură schimb de amabilităţi evitând cu abilitate orice divagaţie politică. Abia apoi abordară problema care-i interesa.

Comisarul Liebig din Dresda se instalase comod în fotoliu, ca un vizitiu pe capră. Era rotund, o minge de fotbal înzestrată cu cap şi picioare, capabilă să reziste la toate şuturile. Zâmbetul lui era dulce şi visător ca luna din tablourile romanticilor.

— Dacă informaţiile mele sunt exacte, explică el pe un ton de parcă ar citi buletinul meteorologic destinat marinei, dumneavoastră credeţi că aveţi la Paris un caz care prezintă analogii cu crima de la Dresda?

— Anumite asemănări vin în sprijinul acestei ipoteze, îl asigură Monsieur Prévert.

Comisarul Liebig îşi deschise servieta de piele, încăpătoare ca un mic geamantan şi plină cu dosare.

— Procedeul cel mai simplu, după părerea mea, ar fi să schimbăm dosarele.

Prévert recunoscu de îndată că, într-adevăr, aşa era.

Acest Liebig era un profesionist tipic; când era vorba despre o crimă, nu vedea decât crima, şi singura întrebare pe care şi-o punea era: Cine este criminalul? Acesta trebuia urmărit şi prins. Restul nu conta.

Făcură schimb de dosare. Cei doi poliţişti ştiau bine că ele nu sunt complete. În mediile poliţieneşti se evita cu grijă deconspirarea anumitor metode de lucru şi a anumitor fapte. Trebuia să înghiţi acest lucru fiindcă nu aveai de ales.

Cei doi bărbaţi frunzăriră dosarele respective. O

lungă experienţă îi învăţase să perceapă cu o singură privire esenţialul şi să treacă peste amănuntele nesemnificative.

Stăteau faţă-n faţă în fotoliile tari şi austere ale foştilor funcţionari prusaci. Poate că aceste fotolii să fi fost folosite de funcţionarii poliţiei imperiale, apoi de inspectorii de siguranţă al Republicii de la Weimar, apoi de Gestapo, de SS, iar acum de angajaţii poliţiei de stat din RDG.

— Există într-adevăr multe analogii între cele două cazuri, spuse comisarul Liebig în cele din urmă. Părea vizibil impresionat de cele citite.

— Şi eu sunt de aceeaşi părere, spuse Prévert.

— Totuşi multe pot fi doar simple coincidenţe, obiectă comisarul Liebig.

— Să ne străduim, recomandă Prévert cu multă răbdare, să constatăm care sunt punctele comune. Să facem deci inventarul elementelor identice.

— Metoda nu e rea, admise Liebig. Totuşi nu sunt de părere să tragem nişte concluzii premature.

— De ce? întrebă Prévert, intrigat.

— Cu puţin timp înainte de plecarea mea din Dresda am primit un mesaj de la Varşovia şi anume de la poliţia criminală, semnat de un comisar Liesowski. Ştiţi ce-mi comunica acest coleg? Că el a avut la Varşovia un caz analog.

— Când? întrebă Prévert respirând şuierător.

— În 1942, spuse comisarul Liebig/

— În acest caz, acest Liesowski trebuie să vină de urgenţă la Berlin! Puteţi face cele necesare?

— Desigur! răspunse Liebig cu bunăvoinţă.

La ora şase fără un sfert, Prévert se afla deja în restaurantul Kopenhagen. El n-o văzuse niciodată pe Ulrike von Seydlitz-Gabler, dar i se arătaseră câteva fotografii cu ea. O recunoscu însă imediat.

Fata, mai bine zis tânăra femeie care intră în restaurant la ora 18 fix, corespundea în întregime ideii pe care şi-o făcuse despre ea. Mişcările ei trădau un calm

reţinut.

Avea un trup suplu şi nervos. Ceea ce te frapa de la început era părul ei scurt şi ondulat care dădea feţei un aer de nepăsare atenuat însă de ochii care exprimau rezervă şi vigilenţă.

Prévert îşi dădu seama cum trebuie să procedeze: să evite orice flatare susceptibilă de a trezi neîncrederea, să evite manevrele învăluitoare şi pregătite cu grijă, să evite familiaritatea condescendentă. Ülrike von Seydlitz-Gabler nu putea fi câştigată decât cu sinceritate.

Se salutară amabil, dar rezervat. Se plăcură reciproc.

După zece minute discutau ca nişte cunoştinţe vechi.

— Doresc mai întâi să vă arăt că eu cunosc mult mai bine lumea în care trăiţi decât presupuneţi dumneavoastră.

— Aţi pomenit la telefon numele de Hartmann.

Acesta este şi motivul pentru care mă aflu aici. Ce ştiţi despre el?

— O mulţime de lucruri. Relaţiile mele cu domnul

Hartmann datează din iulie 1944.

— Începând de la acea dată i-am pierdut urma. Mai bine spus, relaţia noastră a fost întreruptă.

— Sunt inspector de poliţie la Paris. Acest fapt poate să vă explice anumite lucruri.

— Şi totuşi vorbiţi de Rainer Hartmann ca de o bună cunoştinţă. Asta mă uimeşte.

— Bece?

Ulrike îl privi consternată. Ochii ei exprimau neputinţa. Dar clipa de slăbiciune trecu repede.

— La ce fel de răspuns vă aşteptaţi?

— La niciunul, spuse Prévert cu simplitate.

— Sunteţi în relaţii amicale cu Hartmann?

— Sunt prietenul lui. Asta înseamnă mult mai mult.

S-ar putea ca nici Hartmann să n-o ştie. Dar poate că este bine ca dumneata s-o ştii.

— Nu ştiu de ce, dar vă cred, spuse Ulrike.

Ulrike bău puţin din berea daneză pe care i-o aduse ospătarul, uitându-se între timp cu atenţie la Prévert. Cu

cât se uita mai mult cu atât i se părea mai familiar. Astfel ea începu să povestească tot ceea ce ştia. Nu era prea mult, dar era edificator.

Ulrike povesti: La sfârşitul lui iulie 1944, la Paris, se vorbea că Hartmann ar fi dezertat, şi anume din cauza unei crime oribile. Mai multe nu ştia nici ea.

— În orice caz, cred că nu aţi dat crezare zvonurilor care circulau pe seama lui Hartmann!

— Aceste învinovăţiri mi s-au părut absurde.

— Sunt mulţumit de afirmaţiile dumneavoastră, care vor facilita mult lucrurile.

— Să faciliteze ce anume? întrebă Ulrike. În ochii ei se putea din nou citi nelinişte. Aveţi să-mi faceţi o comunicare neplăcută?

— Fiţi liniştită! Nu ceea ce urmează să vă spun este neplăcut. S-ar putea însă ca ceea ce vă voi cere să fie neplăcut.

— Vă rog să-mi spuneţi un singur lucru: Cum îi merge lui Rainer Hartmann?

— Bine; corespunzător împrejurărilor.

— Când l-aţi văzut pentru ultima oară?

— Vara trecută. Obişnuiesc să-mi petrec cu regularitate concediul acolo unde locuieşte. Cel puţin o seară pe săptămână luăm masa împreună. Amândoi preferăm acelaşi vin rosé ca mine.

— Continuaţi, vă rog!

— Dacă vă interesează detaliile, spuse Prévert politicos, pot să vă spun că nu s-a căsătorit încă. Nu ştiu dacă nu a intenţionat să o facă, ştiu însă că, de fapt, Hartmann nu se poate căsători din cauza documentelor necesare, a căror procurare i-ar putea pune viaţa în pericol. Trebuie să ştiţi că în 1944 l-am adăpostit în locul în care trăieşte şi astăzi, şi anume, la nişte prieteni buni şi de încredere.

Deoarece prietenii mei se bucură de o oarecare influenţă, Hartmann este posesorul unei cărţi de identitate franceze, şi de ieri, chiar şi al unui paşaport francez.

— De ce l-aţi ajutat atunci? De ce îl priviţi şi astăzi ca

pe un prieten? Acest lucru n-ar fi posibil dacă nu l-aţi considera nevinovat!

— Să spunem că n-am avut suficiente dovezi ale culpabilităţii sale. La aceasta s-a adăugat şi relatarea lui a unor evenimente atât de extraordinare, încât au depăşit tot ceea ce am văzut în cursul carierei mele destul de bogate în fapte bizare. Povestea lui e ca o dramă căreia îi lipseşte ultimul act. Singurul lucru care mă neliniştеşte în această lume sunt poveştile al căror sfârşit nu-l cunosc.

Localul începu încet să se umple. În faţa uşii, circulaţia pe Kurfürstendamm devenea din ce în ce mai intensă, ca de obicei la căderea serii. Oraşul, prins într-un cleşte, era plin de viaţă. Prévert se uită la ceasul de pe mână.

— Vă reţin? întrebă imediat Ulrike.

— Iertaţi-mă, spuse Prévert. Eu ar fi trebuit să vă pun această întrebare. Sunt informat că părinţii dumneavoastră se află la Berlin.

— Am luat masa cu ei aseară. Probabil că şi mâine, la prânz, voi fi împreună cu ei. Dar de unde ştiţi că părinţii mei se află la Berlin?

— Un prieten de-al meu, domnul Kahlenberge, locuieşte în acelaşi hotel. Dumnealui are să ţină o conferinţă în acest oraş! S-ar putea să-i livrez nişte materiale nu lipsite de importanţă.

— Vă rog să-mi povestiţi mai multe despre Hartmann.

— Ei bine, din punct de vedere al aspectului fizic, este neschimbat. A rămas acelaşi bărbat înalt, bine făcut cu chipul angelic, melancolic şi blând. În forul lui interior însă este profund rănit. Momentul vindecării sale era, până de curând, greu de stabilit. Dar situaţia s-ar putea schimba.

— Între timp, nu s-a mai reîntors niciodată în Germania?

— N-a putut s-o facă fără a se expune pericolului de a fi arestat. Mai întâi a fost căutat ca dezertor. Acest dosar a fost clasat la sfârşitul războiului. Dar vă rog să nu uitaţi că mai este încă suspectat de crimă. Un anumit Grau de la

Abwehr a fost, fără îndoială, singurul om care cunoştea întregul adevăr. Dar el a fost asasinat. Astfel, Hartmann a intrat pe mâinile poliţiei criminale germane. Şi mai figurează încă pe listele ei. Crimele nu se prescriu aşa de uşor.

Hartmann bănuieşte că mai există toate aceste documente şi că în ele nu se află niciun fel de circumstanţă atenuantă pentru el.

— Acest lucru trebuie să-l apese îngrozitor, murmură Ulrike. El era un om atât de sensibil!

— Hartmann a încercat să scape de acest complex.

Era hotărât să nu mai vorbească despre această crimă, să nu se mai gândească la ea. Dar toate aceste încercări au fost zadarnice. Oricum, el face parte din acei oameni rari şi demni de respect care încearcă să-şi construiască o viaţă nouă, ceea ce nu este un lucru minor şi uşor.

— Cum îşi închipuie el oare această viaţă?

— Aţi pus degetul pe rană. N-aţi dori să-l întrebaţi personal?

Ulrike fu cuprinsă de o emoţie bruscă.

— Vreţi să spuneţi că ar fi posibil să vorbesc personal cu Hartmann? Aici la Berlin?

— Tocmai asta am vrut să spun, explică Prévert. Şi dacă acum câteva minute m-am uitat la ceas, asta era numai pentru a nu pierde sosirea unui anumit avion.

Doriţi să mă însoţiţi, Ulrike?

— Da, spuse ea, adăugând: Dar nu ştiu cum să mă comport.

— Cât mai natural, îi recomandă Prévert. În drum spre aeroport vă voi da câteva indicaţii. În rest, mă încred în instinctul dumneavoastră de femeie.

— Mă simt pierdută, mărturisi Ulrike.

— Ce eroare, spuse Prévert glumind. Singurul care se poate considera pierdut sunt eu. Căci mă simt de parcă aş fi încredinţat cuiva cheia seifului meu. Deşi cunosc parola, sunt neputincios fără cheia din mâinile dumitale.

Raport parţial

Alte documente, observaţii şi declaraţii referitoare la afacerea de la Berlin

Extrase din declaraţia locotenentului-major Felix Steinbeißei

Felix Steinbeißei făcea parte din aşa-numita armată populară şi naţională din RDG. El provenea din rândurile Uniunii Tineretului German Liber, fusese numit ofiţer de armată, apoi ofiţer politic şi şef de serviciu în Ministerul Apărării din zona de est. În 1957 el părăsi RDG-ul din „motive de conştiinţă”. Se stabili în Germania Occidentală şi lucră ca „expert în problemele militare ale Estului”.

Declaraţia de mai jos, numită expertiză, a fost făcută la cerere şi în schimbul unui onorariu.

Generalul Tanz era o personalitate marcantă a Armatei Populare Naţionale în ciuda faptului că se ţinea în umbră.

Lipsa de popularitate o datora faptului că nu era capabil sau, mai bine zis, nu era dispus să aibă opţiuni politice. El era militar până vârful unghiilor.

Luat prizonier în Silezia, el a petrecut mai mulţi ani decisivi în Uniunea Sovietică. Nu a fost niciodată citat în cadrul „Comitetului naţional al Germaniei libere”, dar bănuiesc că a întreţinut relaţii cu această instituţie.

La crearea Armatei Populare Naţionale i s-au încredinţat diferite sarcini importante. A elaborat planuri importante de organizare a armatei Din 1952 şi-a reluat serviciul activ în regiunea Dresda unde a comandat o divizie de tancuri.

Din 1956 n-a mai apărut niciodată în public. Nu am mai auzit vorbindu-se de el în niciun fel de document oficial. Simţul meu ascuţit pentru adevărul istoric îmi interzice să amintesc aici anumite zvonuri care circulau pe seama lui.

Extrase din directivele profesorului Kahlen, fost locotenent-major şi colonel în statul-major al generalului von Seydlitz-Gabler.

Aceste directive i-au fost transmise domnului Kahlenberge. Reconstituirea lor s-a făcut pe baza unor

notiţe pe care domnul Kahlenberge mi le-a pus la dispoziţie.

Kahlert: Permiteţi-mi mai înăi să vă mulţumesc pentru amabilitatea de a fi acceptat invitaţia noastră. Dacă folosesc pronumele „noi” mă refer nu numai la mine, ci şi la întregul nostru grup animat de aceleaşi idealuri Clubul nostru politic poană numele oficial şi revelator de „Clubul academic al prietenilor înnoirii şi păstrării valorilor tradiţionale”, numit pe scurt „Clubul tradiţiilor”, şi este format din foşti ofiţeri, din studenţi conştienţi de vocaţia lor naţională, din domni în vârstă, membri ai diferitelor asociaţii, din savanţi conştiincioşi şi artişti receptivi la toate ideile noi. Pe scurt, veţi găsi la noi un auditoriu care nu va fi surd la apelul inimii dumneavoastră de soldat.

Sunt sigur; că v-aţi convins că la noi domneşte o libertate de gândire absolută. Dar această libertate nu exclude o anumită disciplină în numele căreia respingem tot ce deviază de la exigenţele naţionale fundamentale. Menţionez aceste principii numai pentru informarea dumneavoastră personală, căci îmi dau perfect de bine seama, iubite domnule Kahlenberge, că în cazul dumneavoastră aceste observaţii sunt inutile, fiind făcute din simplă rutină.

Vă rog să aveţi în vedere următorul fapt: Noi n-am pus niciodată în pericol reunificarea Germaniei pe care o dorim cu ardoare. Există o singură Germanie ca autoritate, Germania de Vest în care trăim noi Bonnul nu este Pankow. Dacă vreodată nemţii vor trebui să tragă asupra celorlalţi nemţi, va trebui din timp să ne hotărâm de care parte se află nemţii cei buni Numai cauza noastră este cea dreaptă!

Dar de ce vă spun oare toate aceste lucruri? Dumneavoastră ştiţi cu siguranţă ce se petrece în Germania în zilele noastre. Doar aţi fost general. Oameni ca dumneavoastră sunt demni de încrederea noastră. Pe cine alţii să ne bazăm?

Convorbire telefonică între Berlinul de Est, Ministerul de Interne şi Varşovia, Central Prefectura de Poliţie.

Comisarul Liebig din Dresda vorbeşte cu comisarul Roman Liesowski din Varşovia.

Această convorbire telefonică a fost înregistrată de acelaşi agent şi în aceleaşi circumstanţe ca şi convorbirea anterioară consemnată în raportul parţial anterior.

Convorbirea a fost purtată în limba germană.

Liebig: Stimate coleg am intrat în posesia mesajului dumneavoastră conform căruia ar exista analogii între crima de la Varşovia din 1942 şi cea de la Dresda din 1956.

Liesowski: Cu rezervele de rigoare. Deoarece eu nu cunosc dosarul dumneavoastră, nu pot să fac nişte aprecieri definitive.

Liebig: Astăzi am avut o întrevedere prelungită cu domnul Prévert de la Sûreté din Paris. Îl cunoaşteţi cumva?

Liesowski: Numai din auzite.

Liebig: Monsieur Prévert este în posesia unui dosar care evocă o altă crimă, comisă în 1944, care prezintă multe analogii cu cea de la Dresda. Concordanţa detaliilor este absolut uluitoare.

Liesowski: Nu trebuie să fie neapărat o coincidenţă.

Liebig: Dar dacă acest Monsieur Prévert joacă un joc dublu ale cărui consecinţe nu le putem intui?

Liesowski: Dacă am înţeles bine, este vorba numai de o crimă sadică. De ce fel de „joc dublu” îl suspectaţi pe Prévert?

Liebig: Nu pot spune că am vreo dovadă concretă. Îmi repugnă pur şi simplu, din instinct, să colaborez fără rezerve cu Monsieur Prévert. Mă tem că nu pot face faţă eschivărilor şi manevrelor lui. De aceea vă rog să veniţi la Berlin.

Liesowski: O să iau primul avion. Mâine la prânz voi fi la dumneata. Vom vedea atunci ce e de făcut!

Instrucţiunile date de Monsieur Prévert lui Ulrike von Seydlitz-Gabler.

Aceste instrucţiuni au fost date într-un taxi, în timpul cursei de la restaurantul Kopenhagen de pe Kurfürstendamm la aeroportul Tempelhof.

Încercaţi să daţi impresia că v-aţi întâlnit din pură întâmplare. Dar nu vă năpustiţi de îndată asupra lui Oferiţi-i posibilitatea să vă recunoască mai întâi el. Acordaţi-i, prin urmare, câteva clipe de pregătire psihică.

Cu cât mai multe informaţii îi veţi furniza lui Hartmann, bineînţeles sub forma unor aluzii care nu vă angajează la nimic, cu atât evitaţi să vi se pună întrebări detaliate.

Conform experienţei, omul îşi aduce mai târziu mai puţin aminte de ce i s-a povestit decât de întrebările care i-au fost puse.

Mi se pare foarte important de a crea în jurul lui Hartmann o atmosferă de confort moral şi de simpatie. Trebuie că e [să se simtă bine şi în siguranţă.

Încercaţi să-i sugeraţi că nu este recomandabil să se plimbe seara sau noaptea în sectorul de Est. Recomandaţi-i să se instaleze în sectorul de Vest, în pensiunea Phoenix din strada Nürnberg. Iată adresa. Acolo i s-a rezervat o cameră.

Lucrul cel mai important însă este să nu-i pomeniţi numele meu atât timp cât veţi putea evita acest lucru.

De îndată ce Hartmann îmi va auzi numele, va şti despre ce este vorba. El va afla totul la timp, vă promit. Oacă însă va afla prea devreme ar putea deveni periculos. Pentru cine?

Vă rog să nu mă obligaţi de-a vă împovăra cu detalii inutile.

A doua zi dimineaţă, un bărbat tânăr se prezentă la

Hotel am Kurfürstendamm. Purta un costum cam strâmt de camgam, de culoare cenuşie şi ţinea în fiecare mină câte o servietă de piele burduşită.

Valetul de serviciu încercă să ia una din serviete, dar tânărul refuză şi spuse scurt „Mulţumesc”. Se îndreptă spre recepţie.

Şeful recepţiei îl măsură pe tânăr din cap până-n picioare, nereuşind de la prima privire să-l claseze într-o categorie oarecare, acest lucru trezindu-i interesul. Poate că acest tânăr a greşit hotelul. Tânărul părea însă foarte

sigur pe sine.

— Domnul von Seydlitz-Gabler, spuse tânărul.

— Cum aţi spus? Şeful recepţiei se prefăcu a nu fi înţeles numele şi ce doreşte.

Tânărul dădea impresia că nu există nimic în lume care să-l poată deruta sau impresiona. Ochii lui priveau dispreţuitor şi-i ţinea mijiţi ca şi cum ar trebui să privească peste crestătura înălţătorului de armă şi călare spre o ţintă. Nu lăsă din mână cele două serviete.

— Aş dori să vorbesc cu domnul von Seydlitz-Gabler.

— În ce problemă?

— Asta nu vă priveşte, spuse tânărul bărbat, simplu şi convingător.

Şeful recepţiei tresări uşor. Acest tânăr avea dreptate, nu era treaba lui! Acest lucru i se spusese însă pe un ton dur şi jignitor. Nu aşa se vorbeşte cu un şef de recepţie, gândi el.

Dar acest tinerel îşi permitea s-o facă. Ba adăugă insistând:

— Grăbiţi-vă, nu am timp de pierdut pe aici!

— Din partea cui? Şeful de recepţie respira greoi de parcă cineva l-ar fi pus să urce vârful unui munte. Cu neplăcere vădită continuă:

— Numele dumneavoastră, vă rog!

— Numele meu n-are niciun fel de importanţă, declară tinerelul.

— Dar vă rog! Şeful recepţiei fu cât pe-aci să-şi piardă stăpânirea de sine.

— Cum vă puteţi închipui că aş putea să-l deranjez doar aşa pe domnul von Seydlitz-Gabler…

— Ba da, spuse tânărul pe acelaşi ton indiferent.

Puteţi s-o faceţi. Nu trebuie decât să-l anunţaţi că vin din partea domnului Tanz.

Şeful recepţiei ridică receptorul şi ceru legătura cu apartamentul lui Seydlitz-Gabler, timp în care îl privi pe tânăr cu repulsie crescândă.

Acesta şedea în faţa lui şi se uita în jur de parcă s-ar fi aflat în piaţa unui sat. Splendoarea rafinată a holului

hotelului nu păru să-l impresioneze câtuşi de puţin. Dimpotrivă. În privirea acestui tinerel provocator, şeful recepţiei putu citi doar dispreţ profund. Era cât pe-aci să dea din cap mustrător, dar convorbirea telefonică nu-i permise să-şi arate sentimentele.

— Domnul general vă aşteaptă, spuse el cu dezgust.

Cineva vă va conduce la apartamentul său.

Un valet îl însoţi pe tânăr până la ascensor. Acesta nu lasă din mână cele două serviete. Călca pe covoarele persane ca pe asfalt.

Von Seydlitz-Gabler îşi aştepta deja vizitatorul. Stătea în mijlocul camerei de zi a apartamentului îmbrăcat într-un halat de mătase albastră. Picioarele sale goale erau băgate în nişte pantofi de călătorie moderni, iar în jurul gâtului avea un şal de mătase alb-cenuşiu. Generalul arboră un zâmbet părintesc, condescendent

— Ei bine, fiule, întrebă el cu o voce sonoră, ce-mi aduceţi de la generalul Tanz?

— O scrisoare de la domnul general Tanz, spuse tânărul. Puse servietele jos şi scoase din haină un plic.

Ceea ce şeful recepţiei nu reuşise să desluşească, văzu von Seydlitz-Gabler de la prima privire. În faţa lui se afla un soldat în civil şi, conform comportamentului său şi al situaţiei, el nu putea să aibă decât o singură funcţie, şi anume cea de ordonanţă.

— Numele dumitale? întrebă von Seydlitz-Gabler cu bunăvoinţă.

— Wyzolla Alfred, domnule general, răspunse tinerelul prompt.

— Gradul?

— Subofiţer, domnule general.

— Care armă?

— Infanterie, domnule general.

— Perfect! spuse von Seydlitz-Gabler cu apreciere.

Domnul von Seydlitz-Gabler se dedică apoi misivei primite. Ea fusese scrisă cu litere mari şi energice pe o înie fără antet şi conţinea următorul text:

Mult stimate domnule general-colonel, Vă mulţumesc

pentru mesajul dumneavoastră atât de cordial. Şi eu am păstrat o amintire de neuitat orelor pe care le-am petrecut alături de dumneavoastră. Accept cu plăcere amabila dumneavoastră invitaţie şi mă bucur să vă revăd.

Vă rog să transmiteţi omagiile mele stimatei dumneavoastră soţii, asigurând-o de toată consideraţia mea.

Al dumneavoastră fidel, Tanz

Von Seydlitz-Gabler contemplă timp de câteva minute scrisul puternic şi ascuţit. Emana întreaga forţă de luptă a generalului Tariz. Literele scrise de el erau ca nişte coloane de soldaţi în marş.

Se duse în camera alăturată a apartamentului, în dormitor. Aici o găsi pe doamna Wilhelmine în faţa oglinzii, desăvârşindu-şi toaleta. Ea zâmbi cu îngăduinţă în oglindă, în care Văzu imaginea plăcut redusă a soţului ei. Întinse mâna după scrisoare.

— Vine, o anunţă von Seydlitz-Gabler cu o intonaţie de triumf moderat. Vezi, câteva rânduri scrise de mâna mea şi mi se urmează sfatul. Şi acum! Se aplecă familiar spre soţia lui: Ştii, ai deodată senzaţia, aproape fizică, că te afli din nou în timpurile de odinioară. Tanz, conform obiceiului său, mi-a trimis ordonanţa. Un tânăr grozav, de altfel, făcut din cea mai bună stofă! Şi unul ca el trebuie să stea în slujba comuniştilor! Ce păcat!

— Ar trebui să-l inviţi pe generalul Tanz la masa de prânz! recomandă Wilhelmine.

— Excelentă idee!

— Mai ales că şi Ulrike va lua masa cu noi. Iată o întâmplare fericită! Te rog s-o sprijini din punct de vedere organizatoric.

Von Seydlitz-Gabler dădu afirmativ din cap şi se duse de îndată în camera alăturată. Acolo îl găsi pe tânăr, subofiţerul Wyzolla Alfred, în poziţia în care-l lăsase. Aştepta evident dispoziţii, indicaţii, ordine. Von Seydlitz-Gabler era dispus să le dea.

— Ei bine, să ne punem pe treabă! strigă el cu elan tineresc.

Wyzolla îi mai furniză nişte detalii cu privire la situaţia existentă. Tanz îl trimisese înainte. El trebuia să predea scrisoarea şi să se intereseze de o cazare adecvată, adică o cameră de hotel. Dacă poate rezerva o cameră la hotel, atunci va trebui să facă de îndată toate pregătirile pentru venirea generalului. În caz contrar, generalul trebuia anunţat imediat în Berlinul de Est, unde locuia temporar, pentru a fi consultat. Dacă nu primeşte mesajul, generalul Tanz se va prezenta peste trei ore, deci la ora treisprezece în Berlinul de Vest la hotelul de pe Kurfürstendamm.

— Bună organizare! constată von Seydlitz-Gabler cu admiraţie. Noi militarii suntem obişnuiţi cu ordinea. Şi noi ne-am luat măsurile noastre de prevedere.

Aşa se şi întâmplase, la insistenţele lui Kahlenberge.

Un apartament fusese deja rezervat pentru Tanz. Nu mai rămânea decât să rezerve o cameră şi pentru Wyzolla, ceea ce era un fleac.

Wyzolla îşi luă servietele şi îl salută pe general în poziţie de drepţi. Apoi se du se în apartamentul rezervat lui Tanz.

Ajuns aici, Wyzolla puse în stare de alarmă camerista, chelnerul de pe etaj şi valetul. Le dădu indicaţii precise despre dorinţele şi obiceiurile domnului Tanz. Äpoi organiză cu personalul hotelului un fel de curăţire a camerei de hotel sub supravegherea lui. Când aceştia terminară treaba spre satisfacţia lui, îi concedie fără să facă niciun comentariu, după care despacheta cu grijă conţinutul servietelor.

Între timp, von Seydlitz-Gabler îi telefonă lui Kahlenberge. Îl informă, exprimându-şi satisfacţia personală, de vizita iminentă a generalului Tanz.

— A dat curs de îndată invitaţiei mele, spuse el. Aş fi foarte fericit dacă aţi putea trece după ora două pe la mine să bem o cafea în apartamentul meu.

— Cu plăcere, spuse Kahlenberge.

Kahlenberge îi telefonă după aceea lui Prévert căruia îi relată cu exactitate convorbirea avută cu von Seydlitz-

Gabler.

— Nu ştiu mai multe. Dar cred că este suficient pentru moment. Îl voi vedea deci pe Tanz după ora două. Dar cum să mă comport? Aveţi vreo dorinţă specială în această privinţă?

— Să creaţi o atmosferă cât mai destinsă şi mai plăcută.

— Mă tem că n-o să-mi fie uşor.

— Vă rog, încercaţi totuşi. Tanz trebuie să se simtă bine.

— Ca un om care-şi bate singur cuie-n talpă!

Prévert îşi reprimă cu greu râsul. Cunoştea un număr mare de proverbe germane care îi plăceau în mod deosebit pentru că puteau fi aplicate aproape în orice situaţie.

— V-aş rămâne foarte îndatorat dacă aţi reuşi să organizaţi astă-seară o mică şi selectă reuniune familială.

— Dorinţa mea de distracţie este fără margini, spuse Kahlenberge sarcastic.

Rainer Hartmann, cetăţean francez conform paşaportului, domiciliat în Antibes, revenise în sfârşit la Berlin.

Oraşul i se păru plin de viaţă, de bucuria de a trăi. Oamenii mergeau lângă el. Chiar şi pietrele păreau să-i zâmbească.

Cerul era senin. Rainer Hartmann se credea cel mai fericit dintre oameni. Prima persoană pe care o întâlnise pe aeroport fusese Ulrike. Nu se putea imagina o coincidenţă mai plăcută! Anii care îi despărţiseră se topiră ca prin farmec. Întâmplările de atunci parcă avuseseră loc ieri. Ulrike şi cu el deveniseră unicul centru al lumii.

Frumoasele amintiri de odinioară îi învăluiră într-o plasă strălucitoare de aur.

El îşi petrecu noaptea la pensiunea Phoenix din Berlin, visând-o pe Ulrike în culori trandafirii şi nuanţe de verde deschis. Dimineaţa a fost deosebit de veselă. Luă micul dejun cu Ulrike. Băură un pahar de şampanie, se ţinură de mână şi erau veseli ca nişte copii lipsiţi de griji, scăpaţi de sub supravegherea părinţilor. Se

anunţa o zi senină şi strălucitoare. Cerul era ca un aranjament floral în culori deschise, opulente.

Apoi, Hartmann, braţ la braţ cu Ulrike, o luă spre metrou. Coborâră în apropiere de Iderfenngraben. El o duse pe Ulrike într-o cârciumă din apropiere şi îi comandă, în amiaza mare, o bere berlineză şi un rachiu de secară.

Rainer urcă apoi vesel cele patru etaje care duceau la apartamentul mătuşii Grete.

Mătuşa Grete fusese răsfăţata destinului şi a familiei.

Ea a avut norocul să se mărite cu un bărbat care o adora.

Din ce cauză, nimeni nu putea să spună. Toţi ştiau doar că aşa era! Probabil c-au avut zece sau doisprezece copii, tiopiii erau averea lor: patru sau şapte erau la vârsta la care pot să-şi câştige existenţa. Venitul lunar al întregii familii, peste care domnea neobosită Tante Grete, era considerabil.

Aici Rainer o găsi pe bătrâna lui mamă. Se repezi la ea; văzu o faţă mică gălbui-cenuşie, peste care se întindea o reţea de riduri fine, şi pe care străluceau doi ochi cum nu mai văzuse niciodată, ochi asemeni iezerelor în plină vară, invitându-te să zăboveşti în preajma lor.

În timp ce-şi îmbrăţişa mama, fu înconjurat de cei mai tineri membri ai familiei mătuşii Grete. Un copilaş se târa în patru labe, un băieţel îl privea cu admiraţie, o fetiţă care tocmai trecuse de vârsta şcolii, se sprijini de umărul lui cu familiaritatea pe care ţi-o dă o lungă viaţă în comun. Lui Hartmann îi fu foarte greu să-şi păstreze sângele rece în mijlocul acestui asalt de dragoste furtunoasă.

Nu ştia ce se vorbea. Îşi ţinea mama de mână. Simţea capetele de copii care se îmbulzeau în el. În jurul lui era căldura unei familii adevărate. Doi copii îi şedeau pe genunchi. Fata ieşită de pe băncile şcolii îl ţinea de gât.

— Ţi-e foame desigur, spuse mama lui. Copiilor le este întotdeauna foame.

— Întotdeauna, strigară patru sau şase voci.

Tante Grete făcuse cozonac, piftie şi ciolan de porc cu fasole. Ca antreu avea anghilă în aspic”.

Farfurii nenumărate fură depozitate în faţa lui Rainer Hartmann. Copiii îl îndemnau să mănânce. Ei ştiau că resturile vor fi ale lor. Această zi era o zi de sărbătoare!

— Îţi mulţumesc pentru telegramă! spuse Hartmann.

El îi mângâie braţul în timp ce se uita după anghila în aspic.

— Ce mâncăruri delicioase! spuse el. Din copilărie n-am mai fost atât de răfătat. Dumnezeule, ce bine mă simt! Dar dacă chiar vreţi să-mi coborâţi raiul pe pământ, ce-ar fi să-mi daţi nişte crochete de cartofi?

— Câte doreşti! spuse mătuşa Grete cu bunăvoinţă.

Câţiva din copiii mâncăcioşi se uitară decepţionaţi unii la alţii. Ei mâncau crochete de cartofi cel puţin o dată pe săptămână.

— Despre ce telegramă vorbeşti, băiatul mamii?

Hartmann tăcu uluit. Castroanele umplute din faţa lui răspândeau o aromă ademenitoare. În acel moment el nu dorea nimic altceva decât să aibă un răspuns la întrebarea lui.

— Nu tu mi-ai trimis telegrama?

— Nu.

Hartmann tăcu gânditor. Gustă din toate bunătăţile care i se oferiră, mâncând mult mai mult decât îi cerea stomacul. Avea impresia că prin nenumăratele castroane se întoarce încet la copilăria lui fericită.

— Fie, ce-o fi, spuse el gâfâind. Indiferent ce se va întâmpla, sunt fericit aici cu voi. Mai mult nu e posibil.

În cele din urmă se despărţi de ai săi. Le promise că va reveni cât mai curând, poate chiar şi în acea seară, cel târziu însă mâine la prânz. O îmbrhţişă pe bătrâna lui mamă, lipindu-şi faţa de a ei. Apoi fu apucat de o duzină de mâini de copil. Mătuşa Grete zâmbea fericită. Era sigură că l-a ospătat cum trebuie. Rainer Hartmann se repezi la cârciuma în care Ulrike îl aştepta cu răbdare. Îşi mai comandase o bere berlineză, ochii îi erau plini de oboseală. Siesta de după masă ar fi fost bine venită.

— Nu e minunat la noi în Berlin? întrebă Ulrike plină de aşteptare aruncându-i o ocheadă.

— Desigur, răspunse Hartmann. Chipul îi era întunecat ca şi cum ar fi fost apărat de nişte perdele transparente de mătase. Am impresia că am intrat într-un munte de vată. Ştiu doar că ceva nu este în ordine. Astfel, mama mi-a declarat că nu mi-a trimis nicio telegramă. Dar eu am primit o telegramă de la ea! Mă nelinişteşte acest lucru.

— Poate să fie o simplă neînţelegere. Ulrike simţi că venise momentul de care o prevenise Prévert. Conform instrucţiunior sale ea trebuia să bagatelizeze totul, să-i deturneze atenţia şi să găsească explicaţii plauzibile. De aceea spuse:

— Poate că n-a înţeles mama ta bine întrebarea. Sau n-ai interpretat tu cum trebuie răspunsul ei.

— Totuşi rămâne acest fapt alarmant: Ea nu mi-a trimis niciun fel de telegramă!

— Ai întrebat-o mai amănunţit? vru să ştie Ulrike.

— Bineînţeles că nu. N-am vrut s-o neliniştesc. A fost aşa de fericită că mă vede.

— Aici ai greşit, susţinu Ulrike. Nu te-ai interesat suficient. Cine ţi-a spus că ea ţi-a expediat telegrama?

Poate că l-a rugat pe unchiul tău/sau pe mătuşa ta, sau pe un vecin s-o expedieze. Există multe posibilităţi. Nu văd nici cel mai mic motiv pentru ca să te nelinişteşti.

— Totuşi, spuse Hartmann mohorât, poate ar fi mai bine să părăsesc Berlinul cu prima ocazie. Am brusc sentimentul că o avalanşă se îndreaptă spre mine.

— Uită-te în jurul tău! Este o zi splendidă! Eşti în sfârşit din nou la Berlin. Şi eu sunt aici pentru tine. Wu e suficient?

Reuniunea de la consilierul ministerial Karpfen a început la ora douăsprezece într-o atmosferă cordială. Ea s-a încheiat după o oră într-o nemulţumire generală. În afară de Karpfen au mai fost prezenţi Prévert de la Paris, Liesowski de la Varşovia şi Liebig de la Dresda.

Karpfen nu a vrut să-i scape această discuţie explicativă a celor trei criminalişti. Spera ca ea să-l scoată puţin din rutina plicticoasă de zi cu zi.

— Să vorbim deschis, domnilor, să nu ne formalizăm!

spuse el cu o voce gravă. Permiteţi-mi să vă urez „Bun venit!” Vă mulţumesc pentru amabilitatea de a fi acceptat invitaţia mea. Centru o bună colaborare!

Consilierul ministerial Karpfen ridică paharul.

Liesowski adusese de la Varşovia o sticlă de votcă Bison cu gustul uşor afumat. El prefera votca poloneză celei ruseşti.

Se uitară unii la alţii şi ciocniră paharele.

— Să intrăm deci în subiect, spuse Karpfen.

Criminaliştii începuseră să-şi scoată dosarele din servietele lor. Se uitau discret unul la celălalt, dar îşi dădură repede seama că fiecare îl măsura pe celălalt. Acest lucru îi înveseli.

— Dacă vrem să găsim analogii între două cazuri, spuse Liesowski, se pornese întotdeauna de la cel mai „cald”.

— Exact, spuse Prévert. El îl privi cu interes pe comisarul din Varşovia ca şi cum s-ar fi uitat la un coniac vechi de peste o sută de ani/Este o bună bază de pornire!

Karpfen făcu un semn din cap lui Liebig care îşi desfăşură ascultător tot materialul.

— Singurul lucru despre care pot furniza date exacte şi detaliate, explică Liebig, este crima ca atare. Mobilul crimei este clar. Victima a fost identificată. Lipseşte însă orice urmă a criminalului. Există indicii şi banueli suficiente, dar nimic nu ne permite să desemnăm autorul crimei.

— Poate putem să vă oferim indicii în această privinţă, spuse Prévert, bineînţeles nu înainte de a cunoaşte rezultatele anchetei dumneavoastră.

Liebig începu să dea raportul. Cu cât înainta în prezentare, cu atât mai atenţi aeveniră Liesowski şi Prévert.

Din când în când îşi aruncau câte o privire scurţi, aproape jenată. Dar încetul cu încetul se stabili între ei un acord tacit.

Consilierul ministerial Karpfen, care credea a

cunoaşte întreg dosarul, zăcea melancolic, absent parcă, în fotoliul lui. Nimic nu i se părea interesant sau semnificativ în înlănţuirea faptelor. După părerea lui, crima fusese comisă ţie un neoun – lucru care se întâmpla şi în ţările cele mai progresiste.

Principalele puncte din raportul comisarului Liebig din

Dresda:

În noaptea de 12 spre 13 august 1956, trecătorii au auzit nişte strigăte izolate în Ştrengasse nr. 7 din Dresda. Ele proveneau din locuinţa unei oarecare Erika Mangler, fără ocupaţie. Poliţia a fost imediat alertată. Poliţia descoperă cadavrul mutilat al unei femei. Apar criminaliştii. Totul indică o crimă sadică. Se fac cercetări pentru a găsi criminalul. Mai mulţi martori sunt interogaţi, declaraţiile lor sunt contradictorii şi în parte absurde. Erika Mangâer figurează pe lista prostituatelor ocazionale.

Rezultatul autopsiei: lovituri executate cu un obiect ascuţit şi dur – pumnal sau cuţit – în gât, piept şi coapse, în total treizeci şi treil. Cele mai multe în regiunea coapselor.

Se poate afirma cu certitudine că moartea a intervenit după primele lovituri de cuţit.

— Concordanţă în mai multe puncte, spuse Liesowski imediat după ce termină Liebig. El o spuse foarte încet, fără nicio emoţie vizibilă. Am avut un caz analog Ia

Varşovia în 1942 şi atunci acelaşi loc al faptei, victima făcând parte din aceeaşi categorie de femei. Moartea a fost provocată în acelaşr mod, iar constatările medicale concordă.

— Concordantă şi la mine, spuse Prévert. Paris, Rue de Londres în 1944.

— Cum aşa? Karpfen începu să se trezească încet din letargia lui. Nu mai înţeleg nimic. Acelaşi fel de asasinat în trei locuri diferite?

— Este foarte simplu de explicat, spuse Prévert răguşit. Criminalul s-a plimbat destul de mult prin lume.

Ultimul război, de exemplu, a fost o migrare indirectă a popoarelor. Astfel de evenimente istorice lasă adesea

urme foarte ciudate. În cazul nostru special trebuie, de fapt, să găsim pe cineva care în momentul crimei se afla în toate aceste trei localităţi.

— Cum vă închipuiţi acest lucru? Consilierul ministerial zâmbi cu îngăduinţă. În 1942 şi în 1944 întreaga

Europă era în mişcare.

Liesowski spuse:

— În ancheta mea de atunci am dat peste un punct destul de ciudat. Atât de ciudat încât autorităţile germane au preluat de îndată cazul.

— Ofiţerul german se numea Grau, nu-i aşa?

Liesowski se uită la Prévert ca şi cum acesta i-ar fi făcut un cadou preţios.

— Exact! exclamă el. Punctul esenţial al anchetei mele de atunci a fost declaraţia unui martor că ar fi văzut un bărbat în uniforma Wehrmachtului.

— Un soldat în apropierea locului faptei? Liebig era vizibil interesat. El frunzări prin actele sale şi găsi foarte repede ceea ce căuta.

— Am şi eu o declaraţie asemănătoare. Într-o stradă laterală a fo-st văzut un solâat care-şi parcase automobilul acolo pentru mai mult timp. Dar poliţiştii noştri n-au vrut să urmărească această pistă care li s-a părut neglijabilă.

Numele soldatului este Wyzolla, un tânăr subofiţer. Pe vremea crimelor de la Varşovia şi Paris era un copil.

— Am ajuns la punctul decisiv al cazului, spuse

Prévert uitându-se din nou la Liesowski.

— Sunteţi de acord cu mine? întrebă el.

Comisarul din Varşovia spuse la rândul lui:

— Este punctul decisiv. Sunt şi eu de aceeaşi părere.

— Stop! exclamă Karpfen care se trezise de-a binelea şi sufla ca un alergător de viteză.

— Luaţi-o mai încetişor, domnilor! Nu vă pripiţi, vă rog. Nu aveţi cumva sentimentul că suntem pe cale de a păşi pe un teren periculos?

— De ce? întrebă Prévert. Noi suntem pe cale să împresurăm un criminal. Ce poate fi dificil sau periculos

într-o astfel de acţiune? De altfel, cunosc numele asasinului nu de acum, ci de doisprezece ani. Ce mi-a lipsit până acum pentru a încheia lanţul dovezilor au fost aceste cazuri analoge. Acum sunt absolut sigur că am dreptate!

— În ceea ce mă priveşte, spuse Liesowski, am crezut şi eu atunci că îl cunosc pe criminal. Am pus mâna pe un martor a cărui depoziţie cuprindea elemente concrete.

Maiorul Grau, ofiţerul german, părea să fie de acord cu supoziţia mea. Dar el nu a reuşit să elucideze acest caz la

Varşovia. Depoziţia martorului era atât de neobişnuită, încât nici eu n-am putut să-i dau crezare multă vreme.

— Şi eu am păţit la fel! Prévert dădu din cap plin de înţelegere. Şi eu am refuzat să cred adevărul.

— Vă rog să fiţi mai concreţi! le ceru Liebig agasat, în acel moment el era numai comisar al brigăzii criminale şi nu observă privirile mânioase pe care i le arunca consilierul ministerial. Nu auzi nici măcar modul ameninţător în care acesta îşi drese glasul.

— N-am ce face cu teoriile, am nevoie de dovezi convingătoare! spuse el.

Prévert făcu un gest spre Liesowski pentru a-l invita să ia cuvântul. Era un omagiu adus colegului mai vârstnic.

Liesowski spuse:

— Noi vorbim despre un oarecare general Tanz!

Karpfen sări în picioare. Faţa-i era roşie ca focul.

Aveai impresia că va face un infarct.

— Această reuniune e terminată! strigă el pe un ton poruncitor. Consider ultimele observaţii complet deplasate. Vă rog să vă conformaţi, domnule Liebig! Vă cer să închideţi dosarul şi să nu mai furnizaţi niciun fel de informaţii până la noi dispoziţii. Regret, că trebuie să iau o astfel de hotărâre, dar nu am de ales.

— Cum aşa? întrebă Prévert. Intenţionaţi oare să opriţi braţul justiţiei? Vreţi astfel să muşamalizaţi cazul?

(Consilierul ministeriat se prăbuşi în fotoliul său. Îşi întinse picioarele, scoase o batistă din buzunar şi începu

să-şi şteargă fruntea.

— Domnilor, spuse Karpfen cu o voce epuizată, dumneavoastră sunteţi criminalişti şi fără îndoială specialişti cu o bogată experienţă. În ceea ce mă priveşte, eu sunt funcţionar de stat şi ca atare am obligaţii deosebite. La aceasta se mai adaugă faptul că sunt funcţionarul unui stat căruia îi este greu să obţină recunoaşterea pe care o merită, datorită unor motive diverse pe care nu vreau să le discutăm aici. Dumneavoastră, domnule Prévert şi dumneavoastră, domnule Liesowski faceţi parte din nişte naţiuni, de la care nu ne putem aştepta să ne simpatizeze în mod deosebit. Trebuie să recunosc că acest lucru este de înţeles.

— Ce-ar fi să deschidem o sticlă de şampanie de Crimeea? propuse Prévert.

— Sunt de acord, spuse Liesowski. Noi avem destule motive să fim mulţumiţi!

Liebig din Dresda se bucură de această diversiune. Se ridică în grabă şi deschise sticla întorcându-i spatele lui Karpfen care continua cu încăpăţânate să furnizeze explicaţii pe care nu i le ceruse nimeni.

— Vă rog, domnilor, să luaţi în considerare faptul că noi, adică statul în slujba căruia mă aflu şi tovarăşii mei, am fost obligaţi să ne reînarmăm. Am făcut-o numai pentru a apăra pacea. Dar nu se are încredere în noi de ambele părţi ale Cortinei de Fier. Vă rog să luaţi în considerare şi faptul că Franţa şi Polonia au fost dintotdeauna prietene.

— Sunt întru totul de acord cu ultima dumneavoastră observaţie, spuse Prévert fără jenă. El luă paharul şi ciocni cu Liesowski. Liesowski spuse:

— Beau cu plăcere în cinstea prieteniei noastre seculare!

— Nu putem tolera, se înfierbântă el, ca să fie pusă în pericol o organizaţie pe care am pus-o pe picioare cu nişte sacrificii „enorme. Noi suntem dispuşi să demascăm criminalul, dar nu cu preţul unui scandal public. Vă rog, domnilor! Generalii noştri nu sunt nişte proscrişi, noi avem nevoie de ei, o nevoie vitală! Vă rog, domnilor, să aveţi

înţelegere pentru situaţia noastră.

— Manifest o înţelegere foarte limitată pentru asasini! spuse Prévert cu ironie, golindu-şi paharul. Dar apreciez peste măsură o băutură bună şi o mâncare fină.

În acest moment nimic nu mă interesează mai mult decât icrele dumneavoastră negre.

La ora treisprezece fix, domnul Tanz intră în holul hotelului de pe Kurfürstendamm. Trupul lui zvelt şi viguros era îmbrăcat într-un costum cafeniu de culoarea frunzelor de toamnă. Figura lui avea duritatea nobilă a bronzului, iar ochii lui priveau în depărtare de parcă ar fi trebuit să treacă în revistă o armată în marş.

Conform aşteptărilor, Tanz îl găsi în hol pe Wyzzola.

Subofiţerul se pregăti să-l salute pe general de parcă s-ar fi aflat pe un câmp de manevră. Făcu câţiva paşi în direcţia lui şi raportă cu o voce surdă:

— Apartamentul dumneavoastră este pregătit conform ordinelor primite! Generalul von Seydlitz-Gabler vă aşteaptă împreună cu câţiva prieteni la masa de prânz.

Tanz schiţă o mişcare cu capul. Anii care trecuseră nu-l marcaseră. Tenul lui bronzat era bine întins peste oasele şi muşchii feţei; bărbia voluntară, bătăioasă, bine conturată; ochii de culoare albastru deschis, ca cei ai unui marinar trecut prin toate furtunile; buzele sale păreau trasate cu cuţitul într-un aluat tare. Numai ridurile care coborau de la baza nasului, pe lângă colţul buzelor spre bărbie erau mai adânci.

Generalul Tanz nu acordă niciun fel de atenţie reverenţelor de păpuşă mecanică ale şefului recepţiei şi urcă flancat de Wyzolla la etajul întâi. Îi ordonă însoţitorului său, care-i era devotat trup şi suflet, să stea în preajma uşii, după care intră în apartamentul lui von Seydlitz-Gabler.

Întâlnirea celor doi generali fu de o cordialitate emoţionantă. Se priviră în ochi preţ de câteva secunde, îşi dădură mâinile şi le scuturară cu forţă.

— În sfârşit, în sfârşit! spuse doamna Wilhelmine cu graţia calculată a unei actriţe care şi-a pregătit îndelung

intrarea în scenă.

— E ca-n vremurile frumoase de odinioară, nu-i aşa? spuse von Seydlitz-Gabler când se aşezară la masă.

— Nu lipseşte decât Ulrike! spuse doamna Wilhelmine, care nu uita niciodată să gândească practic. Draga noastră copilă va veni mai târziu. Trebuie să vă spun că

Ulrike munceşte. Este o fiinţă deosebit de capabilă şi de harnică.

— Ce aţi făcut în acest lung interval, iubite prietene?

Tanz se aşteptase la această întrebare şi se pregătise din timp pentru a da un răspuns adecvat. El îi privi senin, aşa cum fac doctorii experimentaţi cu pacienţii lor, şi spuse:

— Mi-am făcut datoria!

— Cred că nu v-a fost întotdeauna uşor! presupuse doamna Wilhelmine.

— Te rog, spuse von Seydlitz-Gabler cu jovialitate, când a fost vreodată uşor să-ţi îndeplineşti datoria? Mai ales în aceste timpuri!

Se servi felul doi. În timp ce ospătarul de pe etaj servea, ei continuară să poarte o conversaţie uşoară, superficială. Dar doamna Wilhelmine aduse din nou vorba de fiica ei, Ulrike.

— N-a uitat niciodată tradiţiile familiei noastre, explică ea cu emfază, deşi în fundul sufletului a simţit adeseori o dorinţă vie de libertate şi de independenţă!

— M-am gândit de multe ori la ea, afirmă Tanz după ce ospătarul părăsi încăperea.

— Dumneavoastră şi familia dumneavoastră, domnule general-colonel, aţi însemnat întotdeauna foarte mult pentru mine.

Von Seydlitz-Gabler era gâtuit de emoţie. Doamna

Wilhelmine era la fel de mişcată. Friptura de căprioară cu varză roşie era delicioasă.

— A fost întotdeauna destinul soldatului, afirmă

Tanz, să acţioneze cât mai bine chiar şi în situaţiile dificile. Eu am fost aruncat de cealaltă parte a barierei, dar

şi acolo m-am aflat în mijlocul poporului german.

— Noi respectăm căile Providenţei, îl asigură von

Seydlitz-Gabler băgând în gură o lingură de varză roşie urmată de o porţie serioasă de coacăze. Situaţia pe care a trebuit s-o înfruntaţi, dragă domnule Tanz, se aseamănă într-o oarecare măsură cu acele timpuri grele, dar glorioase, petrecute printre caporalii din Boemia. În acele vremuri, noi am aşteptat cu arma la picior ca furtuna să treacă aşa cum ne-o cerea legea! Astfel, prin simpla noastră prezenţă, am putut împiedica nenorociri şi mai mari. Dacă am fi cedat, ne-ar fi luat locul nişte politicieni de carieră, fără scrupule şi sângeroşi.

— Situaţia mea personală din ultimii ani, spuse Tanz, corespunde foarte bine tabloului pe care l-aţi schiţat, întotdeauna am încercat să-mi fac datoria, singura mea grijă fiind binele Germaniei. Oamenii care mi-au fost încredinţaţi de cealaltă parte a liniei de demarcaţie n-au fost şi ei oare nemţi?

— Fără îndoială, admise von Seydlitz-Gabler.

Desigur, din cel mai bun aluat! E destul să te uiţi la subofiţerul dumitale Wyzolla. Este drept şi puternic că un stejar!”

— Este doar unul dintre cei mulţi! Tocmai de dragul acestor oameni am crezut că nu am dreptul să mă sustrag obligaţiilor mele. Dar într-o zi mi-am dat seama – deoarece există acum două Germanii – că trebuie să mă pun în slujba adevăratei Germanii.

— Bravo! exclamă von Seydlitz-Gabler emoţionat.

Este o atitudine care vă face cinste!

Doamna Wilhelmine îl asigură şi ea spunând:

— Nici nu ştiţi cât ne bucurăm să vă avem în sfârşit printre noi. V-am simţit lipsa.

— Vă sunt foarte recunoscător, îi asigură Tanz. El luă mâna doamnei Wilhelmine şi o sărută cu un cavalerism perfect. Dacă ar exista mai mulţi oameni ca dumneavoastră, totul ar fi mult mai uşor. Dar, din păcate, având în vedere cum stau lucrurile, mă pot aştepta la multe neînţelegeri şi complicaţii.

Von Seydlitz-Gabler se sprijini de speteaza scaunului.

Era fericit că mâncase atât de bine şi, pe deasupra, într-o companie atât de plăcută.

— Trebuie să ştiţi, iubite prietene, spuse el cu importanţă, că respectul adevăratelor valori umane reîncepe să se impună în ţara noastră. Oamenii cu experienţă îndelungată sunt din nou ascultaţi. Epoca autoacuzărilor neajutorate, a degringoladei intelectuale, a masochismului murdar a trecut. Imediat după război, copiii au fost învăţaţi să se uite la noi cu dispreţ. Tineretul a fost convins să ne copleşească cu injurii şi calomnii. Însăşi camarazii vechi au devenit şovăitori, bar toate acestea aparţin acum trecutului.

— Nici nu vă puteţi închipui cât de mult am suferit din această cauză, bineînţeles cu demnitate, îl asigură

Wilhelmine.

— La început a fost de-a dreptul înjositor. Von

Seydlitz-Gabler lăsă în jos capul său încărunţit. Mi-e ruşine să mă gândesc ce puteau să scrie în acele vremuri ziarele germane, ce puteau să-şi sugă din degete literaţii, ce murdării şi mârşăvii se deversau la radio. Butoaie întregi de puroi şi gunoaie! Dar e mai bine să uităm toate acestea. Aceşti oameni deraiaţi şi-au revenit şi şi-au recunoscut greşelile. Dacă deschizi azi unul din ziarele noastre poţi să-ţi dai seama că au din nou caracter. Dacă citeşti o carte bună, vezi că se celebrează din nou trecutul glorios.

Ascultaţi radioul nostru: niciun cuvânt împotriva forţelor constructive ale naţiunii şi ale tradiţiei!

— Este ceea ce numesc eu, spuse Tanz, o adevărată introspecţie. Merită desigur, să lupţi pentru cauza cea bună. Prezenţa dumneavoastră, domnule general-colonel, este cea mai bună garanţie a unui viitor mai bun şi mai adevărat!

— Nu vreau să-mi atribui un rol pe care nu-l deţin, răspunse von Seydlitz-Gabler simplu, cu un accent care exprima cea mai frumoasă modestie. Noi am supravieţuit unor vremuri grele. Dar care este oare rolul nostru în

vremuri grele? Supravieţuirea, desigur. Adversarii serviciului militar sau pacifiştii sunt astăzi, practic, nişte oameni morţi. Ei pot să vorbească şi să scrie ce vor, societatea bună nu-i ia în seamă!

— Noi am cunoscut, în cealaltă parte, vreau să spun, în zona din care vin, o evoluţie asemănătoare, declară

Tanz prefăcându-se că meditează.

Von Seydlitz-Gabler continuă să povestească cu o undă de mândrie binemeritată:

— Cea mai bună dovadă că suntem din nou respectaţi o constituie faptul că suntem din nou plasaţi în centrul vieţii spirituale, este faptul că suntem rugaţi, noi vechii combatanţi, să comunicăm tinerilor experienţa noastră.

Astfel, se bat deja pe memoriile mele pe care tocmai le scriu. Un editor englez a cumpărat deja drepturile, şi o mare revistă americană se străduieşte să obţină drepturile de tipărire în avans.

— A E plăcut să auzi astfel de lucruri, spuse Tanz admirativ. Îţi face bine să respiri acest aer. Vă felicit, generale, şi aş mai dori să adaug că nimeni n-a meritat acest omagiu mai mult ca dumneavoastră!

— N-am intenţionat să-mi enumăr succesele personale. Am vrut doarsă vă descriu atmosfera în care trăim.

Pot doar să sper că dumneavoastră veţi trage concluziile de rigoare şi vă veţi da seama unde este adevăratul domeniu de activitate al bărbaţilor merituoşi. Acum vreau să vă întreb deschis, stimate prietene: n-aţi dori să vă alăturaţi nouă?

Până în acel moment Tanz ascultase ţeapăn, puţin aplecat înainte. Acum el se ridică în toată înălţimea lui.

Faţa lui sculpurală părea inundată în lumina-blândă a soarelui. Răspunsul lui părea scos dintr-o matriţă:

— Simţul datoriei a fost întotdeauna idealul vieţii mele. Eu trăiesc pentru a servi, dar a servi în libertate.

Vreau să mă pun în serviciul unei cauze drepte şi merituoase!

— V-aţi hotărât, exclamă von Seydlitz-Gabler fericit,

să faceţi pasul decisiv irevocabil?

— Sunt dispus să-l fac cu condiţia garantării unui tratament corespunzător.

— Minunat, spuse doamna Wilhelmine şi-şi puse mâna cu prietenie pe mâna lui Tanz. Vă veţi simţi bine la noi. Cercul nostru de prieteni este mare; reuniunile noastre mondene au din nou strălucire şi fast. Chiar miniştrii se simt onoraţi să fie invitaţi la noi.

— Este o cinste pentru ei! exclamă von Seydlitz-Gabler bine dispus. Dar dumneavoastră, dragă Tanz, veţi fi întotdeauna bine venit! Există multe posibilităţi: aţi putea fie să întreprindeţi ceva particular, fie să intraţi în publicistică sau, poate, cu ajutorul prietenului nostru

Kahlenberge, în industrie. Aţi putea intra în administraţie sau, dacă preferaţi, să vă reluaţi locul în armată.

Tanz dădu afirmativ din cap.

— După cum ştiţi, generale, deviza mea a fost întotdeauna: „A fi, nu a părea!” Dorinţa mea cea mai mare este să am o ocupaţie discretă.

— Puteţi avea încredere în mine! în această seară, dacă sunteţi de acord, vom organiza o mică reuniune intimă la care vor lua parte zece, maximum douăsprezece persoane. Mulţi dintre ei sunt oameni influenţi, cu multe legături. Kahlenberge va fi şi el prezent. Veţi putea, deci, sonda terenul, bine-nţeles fără niciun fel de obligaţie.

Sunteţi de acord?

— Cu plăcere, spuse Tanz cu vocea uşor emoţionată.

Paharul pe care-l ţinea în mână se sparse sub strânsoarea degetelor lui. El nu observă firicelul de sânge care îi curgea în palmă. Spuse cu o politeţe corectă:

— Vă mulţumesc foarte mult!”

Raport parţial

Alte documente

Extrase din manuscrise, expertize, depoziţii ale martorilor.

Extrase din manuscrisul conferinţei, pe care Kahlenberge urma s-o ţină la Berlin în faţa invitaţilor.

…este vorba să definim termenul de „virtute militară”.

care nu trebuie să fie identificat cu războiul. Cele două noţiuni trebuie să fie disociate conştient. Educând un om numai pentru război, îl educi involuntar pentru a deveni un asasin. Dacă, dimpotrivă, poţi să afirmi cu sinceritate că-l educi pentru menţinerea păcii, atunci trebuie să faci din el un om. Nu ai de ales.

Ia educa pe cineva să asculte orbeşte înseamnă a promova prostiaJ Ea este forma cea mai comodă pentru influenţarea trupelor. Acest procedeu nu are nimic de-a face cu educarea elitelor. Încercarea de a transmite celor din jur cultură şi ştiinţă presupune însă ca cel care predă să fie la rândul lui un savant şi un erudit. Să pui pe picioare o armată este în primul tind un procedeu spiritual, nu o simplă muncă de rutină. Armata nu trebuie să încapă pe mâna unor politicieni abili, lipsiţi de scrupule, ci pe mâna unor oameni înţelepţi şi conştienţi de misiunea lor înaltă.

Dacă istoria se desfăşoară conform unor legi aşa-zis istorice, atunci am ajuns la capăt.

Dacă însă istoria este rezultatul experienţei şi al doctrinelor, este timpul suprem să o rupem definitiv cu trecutul.

Atât timp cât soldatul este numai un simplu luptător, un războinic, executant al unor ordine, un puşcaş şi un asasin potenţial, el va fi întotdeauna la cheremul unor brute lipsite de conştiinţă, al unor tauri înfuriaţi şi al unor tigri avizi de sânge, promotori ai războiului…

Aceste însemnări au fost tăiate în manuscrisul lui

Kahlenberge cu un creion roşu gros.

Cu acelaşi creion roşu fuseseră scrise pe marginea paginii cuvintele: „Prea târziu!” Dar semnul exclamării din spatele cuvintelor „Prea târziu” fusese înlocuit de un semn de întrebare.

Extrase dintr-o scrisoare a doamnei Wilhelmine von Seydlitz-Gabler, scrisă în aceeaşi zi şi adresată soţiei fratelui ei, şef de serviciu într-un minister.

…cred că-ţi mai aduci aminte de generalul Tanz. Ţi-am vorbit atât de mult de el. Tu ştii că eu nu sunt o natură romantică, dar generalul mi-a plăcut de la prima vedere, bucurându-se constant de simpatia mea. El este un om de acţiune, poate că ultimul dintr-un lung şir. Lui aş dori să i-o încredinţez pe Ulrike, care-mi dă multă bătaie de cap.

…o soartă crudă l-a aruncat pe Tanz în Est, de cealaltă parte a baricadei. El s-a străduit să-şi facă datoria chiar şi acolo. A făcut-o cu prisosinţă. Dar cu ce sacrificii! Este suficient să te uiţi la el ca să-ţi dai seama.

…Încrederea lui în Herbert şi în mine este fără limite.

Cazul de conştiinţă cu care a fost confruntat este într-adevăr unic şi fără precedent. Te rog să-i povesteşti despre toate acestea soţului tău, dragul meu frate. Căci trebuie să facem ceva pentru acest om. Sunt dispusă să-mi pun toată influenţa mea în joc. Dar ce şi-au permis sovieticii în acest caz…

Stenograma unei convorbiri telefonice între comisarul

Liebig actualmente în Berlinul de Est şi inspectorul Homträger din Dresda.

Liebig: Am găsit în dosarul meu o notiţă care mă interesează. Ea provine de la dumneavoastră. Dumneavoastră aţi dat peste un martor care afirmă că ar fi văzut o maşină staţionând mai multă vreme într-o stradă laterală din apropierea locului unde s-a comis crima.

Homträger: Da, domnule comisar.

Liebig: Aţi urmărit această pistă?

Homträger: Bineînţeles, în măsura în care mi s-a părut necesară. La volanul acelei maşini se afla un oarecare

Wyzolla, subofiţer al Armatei Populare Naţionale.

Liebig: Continuaţi!

Homträger: Asta este tot ce am putut stabili Nu părea să aibă niciun fel de legătură cu cazul respectiv. Eu am făcut, cu discreţie, o anchetă de rutină, fără să obţin însă nimic important. Acest Wyzolla era cunoscut ca un soldat serios şi absolut integru. Şefii lui vorbeau de el în

termeni elogioşi. Ei i-au dat un certificat de bună purtare. Wyzolla este şoferul generalului-comandant.

Liebig: Fir-ar să fie! Cum îl cheamă pe general?

Homträger: *Tanz*.

Liebig: Vă rog să luaţi de îndată legătura cu acest

Wyzolla şi să-l interogaţi după toate regulile artei Stoarceţi-l ca pe o lămâie. Fără să luaţi în considerare pierderile. Vă rog să aveţi la dispoziţie un detaşament special Faceţi-mi apoi un raport detaliat Aştept aici telefonul dumneavoastră.

Extrase din Memoriile domnului von Seydlitz-Gabler, şi anume din capitolul Calvarul datoriei

Pot să afirm aici fără mândrie exagerată, aducând doar un omagiu simplu adevărului, că nu m-am eschivat niciodată de la nici ojproblemă care mi s-a pus în lunga mea carieră de militar. Întotdeauna m-am străduit să fiu ca un tată pentru soldaţii mei Nu am intenţionat niciodată să capitulez în faţa caporalului Hitler. Astfel i-am putut ajuta pe soldaţii mei să ducă o existenţă relativ demnă. Pe unii dintre ei am putut să-i feresc de dezastru. Rămânând la postul meu, am servit Germania de mâine.

Camaradul meu, veneratul general Tanz, decorat de mai multe ori, s-a aflat după cel de-al doilea război mondial într-o situaţie asemănătoare cu a mea. Şi el, în tot ceea ce-a făcut, n-a avut în vedere decât binele Germaniei, al întregii

Germanii, al soldaţilor germani şi al oamenilor a căror misiune este să apere valorile Occidentului.

Stenograma unei convorbiri telefonice între inspectorul

Homträger din Dresda şi inspectorul Liebig actualmente în

Berlinul de Est.

Horn träger: Conform instrucţiunilor dumneavoastră am încercat să-l interoghez pe subofiţerul Wyzolla. A fost însă imposibil. Subofiţerul Wyzolla se află actualmente într-o deplasare de serviciu. El îl însoţeşte pe generalul Tanz la Berlin, unde acesta are, conform declaraţiilor

şefului statului-major, o întrevedere la Ministerul Apărării Nu am putut obţine alte informaţii El a plecat ieri în jurul orei 14.

Nu se ştie când se va întoarce.

Liebig: *Rahat*!

Rainer Hartmann privi clipind în lumina după-amiezii.

Deşi perdelele camerei sale erau trase, lumina străvezie a zilei îi făcea rău ochilor. Se odihnea îmbrăcat în patul lui din pensiunea Phoenix. Nu ştia dacă dormise câteva ore sau doar câteva minute. Ceva nedefinit îl apăsa, îl strângea, îl învăluia. Nu ştia însă ce anume. Făcu un efort pentru a se smulge din somn şi se scula în picioare clătinându-se.

În faţa lui se afla inspectorul Prévert. Silueta lui era estompată de un nimb luminos.

— Dumneavoastră deci! murmură Hartmann speriat.

Prévert îşi trase un scaun şi se aşeză.

— Să nu-mi spuneţi, Hartmann, că prezenţa mea vă uimeşte.

Hartmann se ridică şi făcu un pas înapoi, de parcă ar fi vrut să-l evite pe Prévert.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama că tot ce mi s-a întâmplat în ultimele zile nu a fost întâmplător. Cineva trebuia să fi tras sforile, mărturisi el. Dar pur şi simplu n-am vrut să cred că sunteţi în stare de asemenea manipulaţii.

— Ţin şi ele de meseria mea, explică Prévert. Căci cum aş putea combate oamenii lipsiţi de scrupule dacă eu însămi aş fi inhibat de scrupule?

— Ce doriţi de la mine?

— De ce puneţi o întrebare al cărei răspuns îl ştiţi, chiar dacă numai în subconştientul dumneavoastră. Pentru a fi foarte clar: A sosit ceasul reglării conturilor!

— Ei bine, domnule, eu nu vă voi face plăcerea să vă pun întrebarea pe care o aşteptaţi din partea mea. Şi anume: Despre ce reglări de conturi este vorba?

Maşinaţiile dumneavoastră nu mă interesează. Ceea

ce mă intrigă însă este faptul că nu v-aţi dat în lături, de dragul intrigilor dumneavoastră, să abuzaţi de o serie de persoane care-mi sunt apropiate. Mă gândesc la prietenii mei din Antibes, la mama mea şi la Ulrike.

Prévert se întinse pe scaunul tare al pensiunii de parcă ar fi şezut într-un fotoliu englezesc.

— Dragă Hartmann, prietenii există pentru a face servicii prieteneşti. În afară de asta vă dau un sfat binevoitor, şi anume, să nu vă îndoiţi niciodată de sentimentele bune şi dezinteresate ale mamei dumneavoastră. Iar în ceea ce o priveşte pe Ulrike, nu pot decât să vă felicit.

Această fată are un curaj de care puţini bărbaţi sunt capabili.

— Vreţi să spuneţi că Ulrike este pusă la curent cu ceea ce se întâmplă? Că joacă cum îi cântaţi? Că nu a ezitat să se lase băgată într-un lucru pe care nici măcar nu-l cunoaşte?

— Dragă prietene, spuse Prévert cu răbdare, această fată remarcabilă a înţeles în câteva secunde ceea ce eu am înţeles în câteva săptămâni, iar dumneata, în câţiva ani de zile, şi anume: Trecutul nu poate fi uitat, el trebuie depăşit! Un om singur nu o poate face. El are nevoie de prieteni. Un astfel de prieten este şi Ulrike. Puteţi să mă număraţi liniştit şi pe mine printre ei.

Hartmann îşi trase şosetele, îşi îndreptă pantalonii şi-şi închise nasturii la cămaşă. Toate aceste gesturi mecanice erau destinate ca să câştige timp.

— Puteţi continua să trăiţi liniştit mai departe cum aţi făcut-o şi până acum, dacă ţineţi neapărat. Prévert vorbea ca un funcţionar de la un ghişeu de informaţii. Peste o oră veţi put ea lua avionul spre München şi de acolo să zburaţi mai departe spre Nice prin Geneva. Maşina mea vă stă la dispoziţie. Ajunge un singur cuvânt şi nu mă veţi revedea niciodată. Nici Berlinul, nici pe Ulrike!

— Şi nici pe generalul Tanz, nu-i aşa?

Prévert zâmbi fericit.

— L-am prins în capcană! spuse el. Nu trebuie decât

să-i închid uşa. Dar nu o pot face fără ajutorul dumneavoastră, Hartmann.

— Şi ce se poate întâmpla cu mine, dacă vă ajut?

— O mulţime de lucruri, mărturisi Prévert. Există pistoale încărcate care pot fi descărcate în tine. Există maşini de scris care pot să-ţi ruineze viaţa. Atotputernicii acestei lumi au întotdeauna călăi gata să-i servească.

Niciodată nu pot fi prevăzute reacţiile unui om. Dar, slavă

Domnului, mai există pe lume şi prieteni.

— Şi dumneavoastră sunteţi prietenul meu, Monsieur Prévert?

— Pentru ca să fiţi cu inima împăcată, pot să vă dau un singur sfat: Puneţi-mi prietenia la încercare!

— De acord! spuse Rainer Hartmann cu hotărâre.

Poate că nu mai am nimic de pierdut. Dacă nu va fi aşa, voi şti, în sfârşit, ce bogat sunt.

— Cât vă invidiez, spuse Prévert încet. Şi cât de bine vă înţeleg! Vă încăpăţânaţi să credeţi în bunătatea lumii, deşi viaţa v-a dat lovitură după lovitură. De fapt, aţi pierdut aproape tot ceea ce face suportabilă viaţa omului. Dar ce se întâmplă? Eu susţin că sunt prietenul dumitale şi dumneata nu eziţi să-mi dai dovada prieteniei dumitale.

Ah, dragul meu Hartmann prin ce oare am meritat această povară morală? în cele din urmă mă veţi face să cred şi eu în existenţa binelui în această lume.

Doamna Wilhelmine făcu toate pregătirile necesare pentru recepţia dată în cinstea generalului Tanz. Wyzolla se dovedi a fi de mare ajutor. Tanz îl pusese în acest scop la dispoziţie şi Wyzolla executa cu promptitudine tot ce semăna a ordin. Doamna Wilhelmine se uita la el şi-şi aduse aminte cu emoţie de vremurile glorioase şi de neuitat de odinioară.

— Sunteţi un tânăr activ şi util, spuse doamna Wilhelmine cu recunoştinţă. Încercaţi să rămâneţi aşa cum sunteţi!

— Da, doamnă, răspunse Wyzofla cu simplitate.

Direcţiunea hotelului pusese la dispoziţia doamnei

general „salonul verde”, numit şi camera de vânătoare.

Doamna Wilhelmine verifică personal întregul aranjament, şi-i telefonă apoi lui Kahlenberge. Acesta păru încântat şi-i promise că o să vină.

— Îmi permiteţi, doamnă, să aduc cu mine un bun prieten, un francez?

— Este vorba de o persoană influentă?

— Foarte influentă, o asigură Kahlenberge vesel.

Prietenul meu Prévert ţine în mâna lui, cum s-ar spune, toate levierele de comandă. El poate lansa un om la fel de bine cum îi poate distruge şi cariera. Nici măcar preşedintele Republicii nu poate scăpa în întregime de controlul lui.

— În acest caz, este binevenit, spuse doamna Wilhelmine fără nicio bănuială.

Victima următoare era un ministru, detaşat la Berlin, care venea la toate manifestările la care era invitat, aşa că acceptă invitaţia şi de această dată. Pe lista invitaţilor mai figura un diplomat dintr-una din ţările Beneluxului, despre care se spunea că ar fi vioara a doua în Consiliul

Europei şi care era în trecere prin Berlin. Făcea, desigur, o impresie bună la masa generalilor.

Pe listă se mai afla şi directorul general al unui concern important de produse electrice. Acesta încercă să refuze, dar cedă la auzul numelui lui Kahlenberge. Producţia şi transporturile erau surori, turbinele şi cablurile transatlantice aveau nevoie de vehicule speciale pe care le construia fabrica lui Kahlenberge.

Wilhelmine încercă în continuare să abordeze un senator al oraşului Berlin, care era cunoscut pentru vastele sale relaţii. Acesta avea şi umor, aşa că-şi permise următoarea glumă:

— Voi veni cu încântare, iubită doamnă, însoţit de soţia mea actuală!

Această remarcă o făcu pe doamna Wilhelmine să se gândească la o problemă secundară desigur, dar totuşi importantă, şi anume cea a reprezentării sexului slab. Ştia că nu poate conta pe Ulrike. În ceea ce o privea pe

„actuala soţie” a senatorului, era o persoană necunoscută.

Trebuia de urgenţă să facă rost de două, trei doamne cât de cât atractive.

Ele nu puteau fi găsite decât în lumea teatrului, a filmului, a televiziunii, a discului şi a radioului. Oferta era mare şi alegerea uşoară. După câteva minute, Wilhelmine îşi asigură concursul unei actriţe de cinema puţin cunoscute, de origine nordică, o cântăreaţă de şlagăre deosebit de atractivă şi o prezentatoare de rangul doi sau trei de la televiziune.

Wyzolla curăţa între timp paharele cu aceeaşi intensitate cu care curăţa puştile. Nu se mira de nimic. Această atitudine corespundea maximei lui Tanz: „Nimic nu poate să-l uimească pe soldat! „De aceea nu fu surprins când un valet apăru în salon apropiindu-se discret de el.

— Jos în hol, spuse valetul, sunt doi domni.

— Ei şi? Wyzolla dădu din umeri şi-şi văzu mai departe de paharele sale.

— Din partea mea pot fi şi trei sau patru!

— Aceşti domni ar dori să vorbească cu dumneavoastră, spuse în şoaptă valetul cu insistenţă.

— Posibil, răspunse Wyzzola. Dar eu nu vreau să vorbesc cu ei. Nu vedeţi că sunt ocupat?

Nu-i mai acordă valetului niciun fel de atenţie. În cele din urmă, acesta părăsi încăperea. Doamna Wilhelmine tăie de pe listă anumite însemnări şi scrise altele. Apoi valetul îşi făcu din nou apariţia.

— Cei doi domni din hol mai aşteaptă încă. Ei spun că e important.

— Nu pentru mine, explică Wyzolla laconic.

— Domnii nu doresc decât unele informaţii.

— Nu dau informaţii, spuse Wyzolla. Nu am competenţa s-o fac. Vă rog să nu mă mai deranjaţi. Am de lucru.

Erau instalaţi toţi trei într-o cafenea de pe strada Nürnberg. Prévert, Hartmann şi Ulrike.

— Sunt sigură, spuse Ulrike, că putem să avem încredere în Monsieur Prévert. Generalul Tanz a sosit la

hotel, dar, ca de obicei, cu un însoţitor.

— Cu un însoţitor? întrebă Prévert fără a manifesta un interes deosebit.

— Un fel de gardă personală, presupun. Un tip tânăr, dur şi taciturn. L-am văzut adineaori când a vizitat-o pe mama. Mama face pregătirile pentru recepţie, şi acest tip o ajută. Tanz i-a ordonat acestui Wyzolla s-o ajute pe mama.

— Cum îl cheamă pe tânăr?

— Wyzolla, spuse Ulrike.

Prévert se sprijini fericit de spătarul scaunului său.

— Foarte bine! spuse el simplu. Povestiţi vă rog mai departe.

Ulrike vorbi despre lista invitaţilor pe care o Căzuse la mama ei. Lângă numele lui Kahlenberge era notat: vine cu un prieten din Franţa. Sunteţi dumneavoastră acela, Monsieur Prévert?

— Da, spuse Prévert. Eu sunt invitatul lui Kahlenberge. Ce-ar fi să aduceţi şi dumneavoastră un invitat, Ulrike?

— Vreţi să spuneţi pe Rainer Hartmann?

— Sunteţi o fată deşteaptă, chiar la el m-am gândit.

— Cred că este o pretenţie exagerată, i-am cere prea mult lui Ulrike, explică Hartmann prompt.

— Dragă prietene, spuse Prévert, ce înseamnă o pretenţie exagerată într-un asemenea context! Astă-seară o să zboare fulgii! Şi se va sparge atât de mult porţelan, cât n-ar fi în stare s-o facă o turmă de elefanţi.

— Am mai remarcat un lucru, reluă tânăra fată. În timp ce mă aflam pe lângă mama, ea ha trimis afară pe acest Wyzolla sub un pretext oarecare. În timpul absenţei sale a telefonat cu şeful recepţiei şi a cerut informaţii despre cei doi indivizi care doriseră să stea de vorbă cu Wyzolla.

— I s-au dat informaţiile dorite?

— Am impresia că nu. Părea destul de dezorientată după această convorbire telefonică, ceea ce se întâmplă foarte rar în cazul mamei mele.

Prévert se ridică brusc, foarte grăbit. Mai dădu câteva ultime sfaturi prietenilor săi şi-şi luă rămas bun de la ei.

— Vă las acum singuri. Puteţi să o luaţi ca pe un gest plin de tact, deşi nu este cazul.

— Simt nevoia sinceră să vă deranjez, spuse Prévert când intră în camera lui Kahlenberge. Văd că mai lucraţi încă la conferinţa dumneavoastră, o activitate care trebuie întreruptă cât mai mult posibil!

— Sincer să vă spun, mă străduiesc, spuse Kahlenberge arătând spre manuscrisul lui, dar nu reuşesc s-o termin.

— Atâta sinceritate vă face cinste! îi spuse Prévert pe un ton jovial.

Kahlenberge închise manuscrisul conferinţei sale.

— Nu-mi aduc aminte să vă fi întâlnit fără ca dumneavoastră să nu vă fi exprimat anumite dorinţe. De aceea trebuie să mă întreb: Ce vrea iar de la mine?

Prévert se aşează pe canapea după ce-şi potrivise bine două perne.

— Desigur că doresc anumite lucruri, spuse Prévert.

Mai întâi mă gândesc să vă distrez în mod plăcut, bineînţeles cu scopul secundar de a vă încălzi în vederea următoarelor mele planuri. În continuare doresc să port nişte convorbiri telefonice, pe cheltuiala şi spre amuzamentul dumneavoastră.

Prévert ceru mai întâi legătura cu senatorul din Berlinul de Vest.

— Spuneţi-i, vă rog, numai numele meu! explică el funcţionarului.

După câteva secunde, senatorul se prezentă la capătul firului şi Kahlenberge fu autorizat să asculte şi el convorbirea. Senatorul îşi manifestă bucuria de a-l auzi din nou pe Monsieur Prévert. Cum cei doi erau nişte oameni eminamente practici, care detestau jungla procedurilor de rigoare, ei căzuseră foarte repede de acord. Prévert îşi manifestă dorinţa de a lucra cu un comisar berlinez experimentat. Senatorul declară simplu:

— Voi lua măsurile necesare!

La puţin timp după aceea, se prezentă la telefon inspectorul criminalist Müller-Meidrich, elev al comisarului Tantau, celebru în cercurile specialiştilor, fost şef al departamentului criminalistic. Müller-Meidrich a primit următoarele informaţii: în jurul orei 15 s-au prezentat doi bărbaţi la şeful recepţiei hotelului de pe Kurfürstendamm. Ei s-au interesat de un oarecare Wyzolla şi au vrut să stea de vorbă cu el. Întrebare: Cine erau aceşti doi bărbaţi şi de ce au apărut?

— Vom afla imediat, spuse Müller-Meidrich. Vă rog să aşteptaţi telefonul meu.

— Cine este Wyzolla? întrebă Kahlenberge.

— Un tânăr, care acum câteva zile se afla într-o maşină pe o stradă în imediată apropiere de Ştrengasse.

Kahlenberge dădu nemulţumit din capul lui de tătar.

— Şi ce înseamnă asta?

— În Ştrengasse s-a comis o crimă. Pot să afirm că sintagma „crimă” este un cuvânt delicat în comparaţie cu lucrurile oribile care s-au petrecut acolo.

Kahlenberge ridică mâinile în semn de protest, dar le lăsă iarăşi să cadă, lipsite de putere.

— Până acum, m-am gândit mereu, spuse el cu greutate, că vă fac plăcere lucrurile ciudate, misterioase şi absurde. De aceea n-aţi considerat drept aiureli poveştile grotesc-sângeroase ale lui Hartmann. Abia acum îmi dau seama că aţi luat totul în serios!

— Niciodată nu mi-a fost dat să consider asasinarea brutală a unui om drept o glumă afurisită.

Kahlenberge se ridică brusc şi trânti pe pământ manuscrisul conferinţei sale ale cărui foi se răspândiră în întreaga încăpere.

— Dacă supoziţiile dumneavoastră se vor dovedi juste, murmură el supărat, ce se va întâmpla?

— Numiţi un general, îl sfătui Prévert, dar nu ezitaţi să numiţi un criminal.

Telefonul sună strident. Prévert întinse mâna după receptor şi se prezentă. Era Müller-Meidrich, inspectorul

criminalist pus la dispoziţia lui de către senator. Acesta îi spuse:

— Vă suntem foarte recunoscători pentru indiciul preţios pe care ni l-aţi dat. M-am pus imediat în legătură cu şeful recepţiei. Acesta era oarecum sigur că cei doi bărbaţi care voiau să vorbească cu Wyzolla erau poliţişti, agenţi, sau ceva de genul acesta. Am întrebat apoi la toate serviciile noastre. Nimeni nu dăduse o astfel de dispoziţie.

— Nimeni nu a spus, replică Prévert, că ar fi vorba de poliţişti care aparţin poliţiei berlineze. Dumneavoastră trebuie să ştiţi doar că în Berlin există servicii americane, britanice, franceze şi chiar şi altele.

— Desigur, spuse Müller-Meidrich. Ai de unde alege.

Dar şi şeful recepţiei unui hotel poate avea uneori fler. El a trimis pe unul din angajaţii săi, nu un valet, ci pe un om de la contabilitate, să-i urmărească pe cei doi tipi. Acesta a văzut cum cei doi tipi s-au urcat într-o maşină înmatriculată în Berlinul de Est, care staţiona în apropierea Bisericii

Comemorative.

— Nici asta nu dovedeşte mare lucru, obiectă Prévert.

— Desigur, spuse Miiller-Meidrich amabil. De fapt, Berlinul este oraşul posibilităţilor nelimitate. Şi de aceea nu e de mirare, că aceşti doi tipi şi-au făcut din nou apariţia acum un sfert de oră. I-am arestat. Ei n-au vorbit încă, dar dacă nu mă înşală instinctul meu de poliţist, aceşti ţipi sunt agenţi din Est. Ce să facem acum?

— Lăsaţi-i deocamdată baltă, îi recomandă Prévert.

Ne vom ocupa de ei la momentul oportun.

— Şi până atunci?

— Lăsaţi-i în pace! Aş dori însă să vă recomand să faceţi pe naivul, stimate domnule Müller-Meidrich, şi să chemaţi la telefon la Hotel am Kurfürstendamm pe un client pe nume Tanz şi să-l întrebaţi politicos dacă nu are nevoie de protecţie, deoarece, doi indivizi, probabil din zona de Est, au încercat să se apropie de el.

— Nimic altceva, domnule Prévert?

— Pentru moment, asta-i tot.

Recepţia organizată de doamna Wilhelmine în „Salonul verde” din Hotel am Kurfüstendamm promitea să fie un succes. Abundenţa apetitivelor – martini american, gin natural cu un strop de vermut care ardeau gâtlejul – a creat de la început o atmosferă destinsă.

Vocile din ce în ce mai sonore creau impresia unei înţelegeri perfecte. Aproape toţi se cunoşteau. Se văzuseră şi se cunoscuseră cu ocazia a nenumărate întâlniri şi reuniuni care au avut loc din pretexte politice, culturale sau ştiinţifice. Se aflau pe anumite liste. Veneau la petreceri pentru că doreau să rămână pe acele liste. Personajul central al acestor reuniuni era mereu altul, cei din jurul lui rămânând însă aceiaşi.

Fie că eroul zilei era un ministru, o stea de cinema, un don Juan internaţional, un sportiv oarecare sau un boss al unui hotel american, figurile care se învârteau în jurul lui erau mereu aceleaşi.

De astă dată, vedetele incontestabile erau generalul Tanz şi generalul von Seydlitz-Gabler; eroul bătăliilor şi strategul marelui război. Toate privirile erau aţintite asupra lor. Căci cei doi generali erau cunoscuţi pentru faptul că au hotărât cursul istoriei. Tanz era ca un bloc eratic într-o câmpie pustie. Funcţia sa de dolmen stârnea admiraţia generală.

Muţenia lui constantă era interpretată ca un semn infailibil al gândirii sale profunde.

— Este ca un vultur care zboară deasupra unei prerii!

gângurea cu entuziasm prezentatoarea de rangul doi sau trei de la televiziune. Iar cântăreaţa plină de şarm nu-şi putu reţine emoţia, zicând cu o voce melodioasă:

— È un bărbat care poate cu uşurinţă să înlocuiască o sticlă de şampanie!

Pieptul ei se umfla de admiraţie ca o mare cu hulă.

— E adevărat ce se spune despre el? întrebă soţia sau prietena unui înalt funcţionar din guvernul federal.

Circulă zvonul că ar fi ridicat, în timpul iernii ruseşti, baraje din cadavre congelate.

— Nu ştiu să vă spun nimic cu privire la acest subiect!

răspunse doamna Wilhelmine voit rece.

Înaltul funcţionar o dădu la o parte pe prea impulsiva lui prietenă sau soţie. Îşi dăduse de îndată seama că ea violase un tabu. Căci de o bucată bună de timp se respecta următorul principiu: A vorbi despre grozăviile războiului înseamnă a slăbi voinţa de apărare! El spuse cu voce tare pentru a părea convingător:

— Întotdeauna am fost de părere că locul celor mai buni apărători ai patriei este alături de noi. Eu nu mă voi da în lături de la niciun sacrificiu!

Doamna Wilhelmine îl recompensă cu un surâs cordial.

Soţia sau prietena lui se uită urât la el. Înaltul funcţionar ridică însă paharul în direcţia gazdelor sale.

Von Seydlitz-Gabler era ocupat să joace rolul Pythiei oracolului Tanz. Nu exista întrebare la care să nu poată răspunde. Tot ceea ce spunea avea precizia şi frumuseţea frazei imprimate. Editorul lui era în al şaptelea cer. Generalul ştia să-şi vândă marfa. În minte, el văzu apărându-i titlul cu proiectul de copertă şi cifre de vânzare.

— Şi dumneavoastră ar trebui să vă scrieţi memoriile! se adresă el lui Tanz, plin de entuziasm.

— Unii scriu, spuse Tanz măsurat. Alţii acţionează.

Eu fac parte din grupa a doua.

— Tocmai pentru că veni vorba despre acţiune, spuse directorul general al concernului de construcţii electrice, aţi dori să vă alăturaţi echipei noastre?

— Din păcate nu sunt specialist în electrotehnică, spuse Tanz cu suveranitate.

Directorul general, specialist în materie de telefonie automată, zâmbi cu bunăvoinţă; el aprecia modestia proverbială a înalţilor militari. Éficacitatea lor în domeniul comercial nu consta în cunoştinţele lor tehnice, ci în relaţiile lor eficiente şi în grandoarea renumelui lor.

— Poţi să-ţi serveşti poporul în diferite moduri, spuse

directorul general.

— Să fii util! Iată esenţialul! confirmă von

Seydlitz-Gabler care nu pierdea nicio ocazie pentru a spune câteva fraze pe care le considera drept maximele sale.

— Cum vă simţiţi? îl întrebă el pe Tanz.

— Excelent. Tanz vorbea ca un magnetofon. Pielea întinsă de pe faţa lui lucea.

— Oameni drăguţi, nu-i aşa?

— Foarte drăguţi, într-adevăr.

Cântăreaţa scoase un strigăt oribil. Cineva îi turnase şampanie în decolteu. Acest cineva încercă să se scuze.

Cântăreaţa urla ca o sirenă, şi-şi tampona sânii dezveliţi şi uzi cu palma mâinii. Doamna Wilhelmine zbură ca o cioară spre acel grup.

— Copilării! spuse von Seydlitz-Gabler cu un surâs forţat. Se mai întâmplă!

Tanz se făcu palid ca ceara. Îşi strânse pumnii, iar muşchii de pe faţă îi înţepeniră. Scrâşni din dinţi de parcă ar fi vrut să-şi stăpânească nişte dureri îngrozitoare.

— Dezgustător! murmură el printre dinţi abia audibil. Reuşi însă să-şi recapete stăpânirea de sine, schiţând un zâmbet, căci în faţa lui se afla Kahlenberge.

Kahlenberge îi spuse arătând spre însoţitorul lui:

— Îmi permiteţi să vi-l prezint pe domnul Prévert?

În încăperea strâmtă din faţa „salonului verde” stătea Wyzolla. Şedea pe un taburet cu picioarele răşchirate şi aştepta. Ce aştepta, nici el nu ştia. El executa ordinul generalului său. Era garda lui de corp.

În aceeaşi încăpere îngustă aştepta şi Hartmann. A stat mai întâi lipit de perete, nemişcat, uitându-se cu interes la Wyzolla. Prévert îi atrăsese din timp atenţia asupra acestui individ, dându-i şi nişte indicaţii preţioase.

Cu cât se uita mai mult la acest Wyzzola cu atât avea mai mult impresia ciudată că se vede pe sine acum doisprezece ani.

— Mai cere şi acum trei perii şi două cârpe pentru pantofii şi cizmele sale? întrebă Hartmann.

— Cine? Wyzolla înălţă capul intrigat.

— S-a obişnuit cu scrumierele din sticlă sau le vrea tot din ceramică?

— Ce vă interesează? întrebă Wyzolla cu neîncredere.

— Pe vremea mea purta în exclusivitate cămăşi de noapte albe, cele colorate fiind prohibite. Nu suporta niciun fel de ornament. Eventualele pliuri trebuiau scoase cu fierul de călcat. În buzunarul din dreapta trebuia să aibă mereu o batistă curată, albă, din pânză, de format mic.

— De unde ştiţi toate aceste amănunte? întrebă Wyzolla perplex.

— Am fost şi eu odinioară în locul dumitale, spuse

Hartmann. Văzându-vă aici îmi retrăiesc trecutul nu prea îndepărtat.

Wyzolla voi să afle amănunte pe care le şi primi.

Hatmann îl convinse pe subofiţerul prudent printr-o serie întreagă de detalii. Wyzolla se dezgheţă. În curând, între cei doi, avu loc o conversaţie animată, camaraderească.

— Golea o sticlă întreagă de coniac, stând în maşină, în spate, în timp de două ore, povesti Hartmann. Dar nu se vedea. Ţinuta îi devenea mai ţeapănă, cuvintele mai clare. Putea turna în el ca într-un butoi fără fund.

— Mai poate şi astăzi, povesti Wyzolla cu mândrie.

Numai că nu mai béa coniac, ci votcă. Trebuie să ştii că la noi coniacul nu se prea găseşte. Votcă, în schimb, câtă vrei. Generalul dispune de o rezervă de mai multe lăzi!

Wyzolla îl tutuia deja pe Hartmann. Acesta nu se supără deoarece Prévert îi recomandase, printre altele, să se comporte camaradereşte cu Wyzolla, acest lucru neputând fi decât în favoarea lui.

— Îţi merge bine, îi spuse Hartmann lui Wyzolla.

Maşinile voastre sunt doar nişte amărâte de tinichele pe care nu le poţi lustrui să strălucească precum soarele. La

Paris însă, conduceam un Bentley pe care se vedea

fiecare firicel de praf. Aveam o colecţie întreagă de cârpe de curăţat în portbagaj: cârpe de bumbac, de lână, de piele, la care se adăugau măturici, perii şi bureţi.

— Am şi eu! afirmă Wyzzola cu aplomb. Părea ofensat că cineva se îndoia de valoarea arsenalului lui de cârpe.

Am trei garnituri, una pe care o folosesc şi două de rezervă!

— Şi cum e cu femeile? întrebă Hartmann.

— Cu femeile? Wyzolla dădu din cap dezaprobator.

Femeile nu există pentru general!

— Aşa am crezut şi eu, spuse Hartmann confidenţial.

Părea că nici nu le vede, deşi la Paris existau multe exemplare splendide.

— Există şi la Dresda, spuse Wyzzola.

— Odată, la Paris, şi-a ales şi el una.

— Ei şi? în cele din urmă e şi el bărbat. Fără doar şi poate unul cu totul deosebit. De doi ani sunt şoferul lui. Şi în tot acest timp, l-am văzut doar o singură dată cu o femeie.

— Când? vru să ştie Hartmann.

— Acum câteva zile. L-am dus la un local oarecare.

Acolo a pus mâna pe una. Apoi i-am dus pe amândoi la locuinţa acelei femei.

— Iar tu l-ai aşteptat?

— Bineînţeles! Dar nu prea mult. Brusc, după o jumătate de oră, a venit în fugă. S-a lăsat să cadă pe pernele din spate ale maşinii, iar vocea îi suna foarte blând.

Nici n-a mai băut, nici n-a mai fumat.

Hartmann dădu gânditor din cap. Wyzolla se simţi confirmat în părerile sale. Dar nu mai apucară să poarte astfel de discuţii constructive, căci Ulrike se ivi în cadrul uşii. Ea spuse:

— A sosit momentul!

— Noi nu ne-am întâlnit personal până acum, îi spuse Prévert lui Tanz. Cu toate acestea, eu vă cunosc.

— Şi eu, spuse Tanz străduindu-se să fie politicos, am sentimentul că vă cunosc numele, nu ştiu de unde.

— Lucrez la Paris, spuse Prévert, şi anume la Sûreté.

— Am cunoscut Parisul numai în timpul războiului, spuse Tanz. Am fost acolo în 944.

— În acelaşi timp, spuse Prévert, activitatea mea consta în menţinerea unor contacte corecte între serviciile germane şi serviciile franceze.

— Fără îndoială, o sarcină foarte interesantă, spuse Tanz cu aceeaşi politeţe.

Von Seydlitz-Gabler făcu încercarea să întrerupă această conversaţie, pe care, din instinct, o simţea cu totul nepotrivită. Dar Kahlenberge încercă de îndată să-l neutralizeze. El îi explică lui von Seydlitz-Gabler că avea nevoie urgentă de o expertiză bine remunerată şi că el căuta un expert care să i-o efectueze. Von Seydlitz-Gabler era persoana care putea să-i dea un sfat competent. Generalul, flatat de încrederea acordată, se lăsă atras de

Kahlenberge într-un colţ al sălii.

Prévert şi Tanz se priviră, încercând încă să zâmbească, un efort neconvingător din partea ambelor părţi. Tanz văzu o faţă brăzdată de riduri în care se aflau doi ochi de broască şi o gură de peşte. Prévert văzu însă modelul unui sculptor care dorea să redea eroismul de neclintit, tare ca fierul. Totul la Tanz era maiestuos, impresionant, de o frumuseţe clasică. Un singur defect: câteva riduri adânci, tăiate parcă de o lamă ascuţită de cuţit.

— Pe atunci, spuse Prévert cu grijă, colaboram cu un locotenent-colonel Grau. Vă spune ceva acest nume?

— Da, mi-e cunoscut, spuse Tanz dându-se cu un pas înapoi ca pentru a-l vedea mai bine pe Prévert.

— A fost un bărbat remarcabil. Prévert se aplecă în faţă ca şi cum ar fi vrut să reducă distanţa care-l separa de Tanz. Grau era devorat de o sete nepotolită de dreptate!

— Regret că nu pot împărtăşi entuziasmul dumneavoastră, spuse Tanz. Ochii lui priveau rece ca şi cum ar fi fost de gheaţă. El îşi ridică mâna dreaptă, lăsând-o imediat să cadă pentru a nu trăda că ea tremura ca o frunză în furtuna toamnei.

— Vă rog să mă scuzaţi!

— Încă un moment, vă rog! Poate că veţi găsi această discuţie mult mai interesantă dacă vă voi povesti că în

1944, în iulie, am fost însărcinat cu anchetarea unei crime din Rue de Londres.

Tanz rămase neclintit. Îşi închise ochii ca ferestrele unei case abandonate.

— Toate astea nu mă interesează, spuse el într-un târziu.

— Chiar dacă vă voi dovedi că această crimă din Rue de Londres a fost reeditată de două ori?

— E o nebunie! spuse Tanz.

— Nu vă contrazic, spuse Prévert.

— Ce vreţi de la mine? exclamă Tanz cu o violenţă cu greu reprimată. Mă inoportunaţi. Vă interzic s-o faceţi!

— Varşovia 1942, Paris 1944, Dresda 1956. Nu vă sunt suficiente aceste date?

Tanz se clătină pe picioare. Corpul lui, ţeapăn ca un stâlp, îşi pierdu echilibrul. El căzu pe spate, dar acolo se lovi de un perete. Tanz se sprijini de el asemeni unei coloane rupte în două.

Bărbia lui colţuroasă exprima dispreţul. Prin gura deschisă părea că aspiră energie. Vocea lui sună limpede ca un cristal când spuse:

— Vă rog să mă scutiţi de teoriile dumneavoastră!

Nu puteţi dovedi nimic, prin urmare, tot ceea ce spuneţi nu e nimic altceva decât vorbărie.

Prévert o căută din ochi pe Ulrike şi-i făcu un semn cu mâna stângă. Ulrike dădu afirmativ din cap. Acesta era semnul pentru a-l chema pe Hartmann. Prévert consideră că venise momentul potrivit. El îi spuse lui Tanz:

— Dumneavoastră aţi petrecut ultimii doisprezece ani în Est. Dar acum vreţi să treceţi în Vest. Mulţi consideră acest gest ca o decizie demnă de tot respectul, dictată de conştiinţa dumneavoastră.

— Şi asta nu vă convine, nu-i aşa?

— Îmi displace chiar foarte mult, domnule Tanz!

Căci nu pot considera drept o simplă întâmplare

crima care a avut loc acum câteva zile la Dresda şi care se aseamănă în cele mai mici detalii cu cele din Paris şi Varşovia.

— Astea sunt doar simple speculaţii! pronunţă Tanz cu o voce surdă.

— Nu neapărat, spuse Prévert cu un calm iritant. Mai multe fapte militează în favoarea „teoriei" mele după cum afirmaţi dumneavoastră. Astfel, doi agenţi din zona de Est au încercat astăzi după-amiază să vorbească cu ordonanţa dumneavoastră Wyzolla. Ei au fost arestaţi de poliţia din Berlinul de Vest care se va interesa automat şi de dumneavoastră. Acest lucru nu vă va impresiona în mod deosebit. Dar poate că o să vă zdruncine echilibrul ceea ce vă voi povesti acum: Astăzi la orele prânzului a avut loc o conferinţă între comisarul criminalist Liesowski din Varşovia, comisarul criminalist Liebig din Dresda şi mine. Noi toţi suntem de aceeaşi părere.

— Presupunerile nu sunt dovezi, spuse Tanz cu o voce surdă.

— Sunt de acord cu dumneavoastră, spuse Prévert neimpresionat. Tot ce am afirmat până acum ţine de domeniul presupunerilor şi al indiciilor. Dosarul de la Varşovia este clasat, cel de la Dresda este abia întocmit, în ceea ce priveşte cazul de la Paris, martorul principal pare să fi dispărut.

— Tocmai! spuse Tanz.

— Vă înşelaţi totuşi. Căci în acest moment vorbim amândoi despre un oarecare Hartmann, singurul martor, de fapt, al faptelor dumneavoastră.

— Cine este acest Hartmann? întrebă Tanz, în timp ce ochii lui păreau să arunce flăcări. Sau mai bine zis, unde se află Hartmann?

— Este aici, spuse Prévert arătând spre uşa de intrare unde se afla Hartmann.

Un discurs care nu a fost niciodată ţinut, dar adesea imaginat.

Un soldat vorbeşte generalului său:

Sunteţi generali şi comandaţi mii de soldaţi, mii de

soldaţi pe care nu i-aţi văzut niciodată, cu care n-aţi vorbit niciodată, ale căror nume nici nu le cunoaşteţi. Dar dumneavoastră sunteţi generalii lor!

Pentru generali, aceste mii de soldaţi nu sunt decât nişte părţi componente ale unor companii sau regimente, un număr printre alte numere din a căror sumă rezultă inventarul zilnic, la care se adaugă o indicaţie, o semnătură sau un ordin. Un cuvânt al unui general ajunge pentru ca mii de soldaţi să fie gata să mărşăluiască, să atace, să se retragă sau să meargă la moarte.

Nu există putere mai mare ca cea a generalilor în acele ore în care domneşte legea excepţională a războiului. Dar şi în perioada anterioară şi posterioară războiului, soldatul stă sub semnul generalului său, indiferent dacă ştie cine îi este general, de unde vine şi unde se va duce el, dacă este un om pedant şi calculat sau un părinte animat de bunăvoinţă pentru subordonaţii săi, o fiinţă exigentă sau un om echilibrat, un om care riscă totul sau un strateg prudent.

Generalii sunt ca nişte umbre de care nu poate scăpa niciun soldat. Ei determină limitele interioare între care subordonaţii lor au dreptul să se mişte. Ei fixează obiectivele care trebuie atinse de divizii şi armate ai căror soldaţi sunt număraţi asemeni armelor cu care sunt dotaţi şi muniţiei care li se pune la dispoziţie. Soldaţii figurează în coloane de cifre care indică simplu „pierderile „şi „achiziţiile”. Pierderile reprezintă pe cei pierduţi, dispăruţi, răniţi, bolnavi, detaşaţi şi mutaţi. Un şir întreg de cifre, niciodată un nume.

Asta aşa este, aşa a fost şi aşa va fi mereu. Acest lucru poate fi deplâns, dar nu schimbat. Când oamenii apar sub forma maselor, ei îşi pierd chipul, numele şi individualitatea, fie că se află în halele de fabrică, pe pistele de dans sau în cazărmi, adevărate săli de aşteptare ale războiului.

Generalii însă au un nume. Soldaţii îl învaţă pe dinafară, de îndată ce pătrund în sfera generalului respectiv.

Ei regăsesc adesea acest nume în ordinele de zi sau apeluri, instrucţiuni sau decernarea de ordine şi medalii. Numele lor figurează, de asemenea, în buletinele armatei, în articole de ziar, uneori chiar şi în cărţile de istorie.

Generalii au şi un chip. El alunecă ocazional de-a lungul soldaţilor, fie când aceştia pleacă pe front, fie când se reîntorc. Trecerea în revistă durează uneori o fracţiune de secundă. Soldaţii stau drepţi. Figura generalului apare uneori în reviste sau în fotografii destinate să orneze adăposturi sau căminele soldaţilor. Generalul are şi o viaţă particulară.

El se distinge de masa care-l înconjoară aproape la fel ca directorul unei fabrici sau antrenorul unei echipe celebre de fotbal. Ca şi aceştia, generalul are putere, influenţă şi importanţă. Şi el îşi asumă responsabilităţi, dar responsabilităţile sale sunt de o natură cu totul deosebită.

Responsabilitatea lui este cu mult mai mare decât cea a unui director de uzină care se preocupă de producţie şi de cifra de afaceri. Ea nu poate fi comparată nici cu cea a unui antrenor sau manager al unei echipe de fotbal. La unii este vorba de câştig şi muncă, la ceilalţi de renume şi de glorie; la generali miza este mult mai importantă.

Responsabilitatea unui general nu constă numai în antrenamentul trupelor sale, în intervenţia lor planificată şi conducerea lor la victorie. Organizarea inteligentă, arta strategiei, simţul fin al combinaţiilor – toate acestea nu joacă decât un rol secundar în comparaţie cu următoarea realitate, fără de care nu se poate concepe nicio victorie şi nicio înfrângere: Generalii acţionează cu vieţi omeneşti.

Deciziile generalilor hotărăsc viaţa sau moartea a mii de oameni, nu a unor oameni izolaţi cum este cazul judecătorilor şi doctorilor. Suma totală a războaielor duse de generali se cifrează la milioane de vieţi omeneşti.

Dascălii pot strica elevii sau pot să-i facă să înţeleagă frumuseţea, demnitatea şi valoarea. Politicienii pot timpi popoare întregi, apelândia cele mai josnice instincte sau pot trezi în naţiunile lor un sentiment adevărat pentru libertate şi dreptate. Generalii însă decid direct asupra

existenţei-a nenumărate fiinţe umane. Acest lucru se va repeta cât timp vor exista generali.

Generalul trebuie să fie conştient de gravitatea vitală a deciziilor pe care le ia în caz de război. Dacă e aşa, principala lui virtute trebuie să fie umilinţa. Greutatea responsabilităţilor sale trebuie să-i însoţească permanent gândurile căci, în caz contrar, generalul va fi dominat de setea de putere, de o stupiditate criminală sau de o înclinaţie inconştientă spre sadism. Rezultatul unor asemenea tare este crima.

Nu serveşte la nimic să te refugiezi în spatele unor lozinci comune de genul: „Sacrificiile sunt inevitabile!” sau „Nu poţi face omletă fără să spargi ouăle!” sau „Oamenii sunt îngrăşământul natural al istoriei şi moartea lor asigură renaşterea unei naţiuni!” Pentru anumiţi istorici, drumurile care duc spre o etapă mai bună sunt pavate întotdeauna cu cadavre, cu diferenţa că ei personal nu fac şi nici nu vor să facă parte din aceste cadavre.

Dar cine nu şi-a uitat mama, cine a cunoscut oameni, cine a putut să iubească, cine ştie ce înseamnă copiii nu va putea niciodată să vadă în viaţa umană un simplu „factor de război” de care să se dispună suveran, cu o indiferenţă mecanică.

Există şi astfel de generali!

Dar există şi alţii!

Există generali care sunt simpli soldaţi printre ceilalţi soldaţi. Se străduiesc să-şi ducă traiul ca cel mai simplu om din divizia lor; încearcă să gândească la fel ca el şi mor la fel ca miile de alţi soldaţi. Un general Modersohn este animat de astfel de sentimente. Numărul lor este destul de mare. Există apoi generali care nu se mulţumesc numai să-şi facă datoria şi să renunţe la egoism: ei meditează asupra sensului existenţei lor, asupra valorii naţiunii lor, asupra responsabilităţii, nu numai faţă de individ ci şi faţă de istorie. Soldaţii din 20 iulie au aparţinut acestui grup, fie că erau generali, fie că erau ofiţeri de rang inferior.

Generalul Kahlenberge s-a numărat printre ei. Ei au dovedit valoarea lor în timpul celor mai umilitoare şi celor

mai tragice ore ale naţiunii lor.

Există însă şi generali care n-au fost nimic altceva decât nişte unelte slugarnice ai celor la putere. Ceea ce mai era de înţeles în timpul Kaiserului Wilhelm se aseamănă, când potentatul se numeşte Hitler, cu o nechibzuinţă criminală, lipsită de scrupule. Unii au crezut în

Hitler – ceea ce astăzi ni se pare culmea prostiei, dar mobilurile lor nu au fost mai puţin onorabile. Alţii credeau numai pe jumătate în el, având anumite rezerve.

Alţii însă s-au adaptat şi au considerat drept o datorie naţională obligaţia de a crede în el. Generalul von Seydlitz-Gabler face parte din această ultimă categorie.

Existau însă numeroşi generali care ştiau forte bine că Hitler şi clica lui constituiau un pericol. Ei îl numeau şeful lor suprem, dar când erau între ei îi spuneau „şobolan de canal" sau pur şi simplu „porc". Ei îl înjurau, îl dispreţuiau sau îşi băteau joc de el, ceea ce este de înţeles.

Dar de neconceput este faptul că tocmai aceşti generali nu au ezitat să trimită la moarte mii de soldaţi sărmani, bravi şi neştiutori. Ei îi trimiteau să moară pentru Hitler, pentru un „şobolan de canal", pentru un „porc".

Mai erau şi alţi generali – există mulţi şi astăzi – care erau nişte simpli tehnicieni ai războiului, în majoritatea cazurilor nişte subofiţeri ai giganticelor curţi de cazarmă. Ei îşi antrenează oamenii pentru a muri eroic.

Ei o fac cu convingerea fermă că acţionează cum trebuie fără a se teme de niciun blam. Ei îşi explică activitatea prin nişte lozinci simple. Le place să vorbească despre dragostea de patrie, de apărarea ţării, de păstrarea unor libertăţi oarecare. Ei l-au identificat pe Hitler cu Germania, ei nu s-au înşelat niciodată, n-au comis niciodată erori. Deja pe atunci, ei apărau, dacă ar fi să-i credem, Occidentul de comunism. La ei se lupta şi se murea, explicaţii plauzibile fiind uşor de găsit.

Este înspăimântător să te gând eşti că puteau să existe astfel de indivizi printre generali. În toate domeniile de activitate există indivizi care nu sunt la înălţimea

cerinţelor.

Se ştie că există oameni de afaceri care de dragul profitului sunt gata să ruineze cu plăcere pe alţii. Magnaţii industriei şi bancherii încearcă să elimine prin toate mijloacele firmele concurente. Foştii idoli ai publicului se pot dovedi a fi fost nişte cretini notorii sau nişte bolnavi psihici. Nici chiar politicienii corupţi şi avizi de putere nu reuşesc să tulbure optimismul binefăcător al omenirii.

bar la generali lipsa de anvergură, ambiguitatea, incapacitatea sunt de neconceput. Căci socotelile făcute aici se plătesc cu sânge. Orice eroare care în alte domenii de activitate poate fi scuzabilă, aici înseamnă moarte. Căci în mâinile generalilor se află, la urma urmei, soarta unei naţiuni. Ei iau ultimele decizii.

În aceste ore hotărâtoare, generalilor nu le este dat să se uite în ochii soldaţilor. Dar dacă generalii nu se gândesc, în acele momente, la soldaţii lor, ei fac proba incapacităţii lor. Ei au eşuat în faţa vieţii, în faţa oamenilor, în faţa lui Dumnezeu. Căci nu există popor, patrie sau naţiune fără soldaţi. Fără soldaţi n-ar exista nici generalii!

Ei formează cu toţii o unitate indestructibilă. Cine însă nu ezită să arunce oamenii în foc nu poate fi om.

Chiar şi atunci când generalii sunt gata să moară pentru a fi un exemplu soldaţilor lor, asta nu înseamnă că în viaţă fiind, ei au fost adevărate modele de urmat. Un general trebuie să-şi convingă oamenii că el nu-i consideră nişte simple numere care mâine ar putea apărea pe lista pierderilor.

Câţiva generali se străduiesc s-o facă. Alţii au renunţat de mult să se angajeze pe această cale anevoioasă şi spinoasă. Alţii nu manifestă decât indiferenţă şi dispreţ pentru un astfel de program. Morţii diviziilor şi armatelor lor sunt frunzele de laur din care-şi împletesc coroana. Ei calcă pe cadavre.

Se întâmplă ca din acest grup eteroclit, care poartă acelaşi nume şi aceeaşi uniformă, format din indivizi foarte diferiţi din punct de vedere psihologic şi al valorii, să provină o fiinţă atât de enigmatică şi inexplicabilă ca

generalul Tanz.

În toate timpurile şi epocile, omenirea a dat naştere unor monştri îngrozitori. Printre ei se numără regi, oameni de stat, cel puţin un papă, aşa-numiţii savanţi, burghezi, în aparenţă cinstiţi şi solizi, şi bineînţeles soldaţi.

Acest Tanz era întruchiparea războiului, a unui război care nu era altceva decât un masacru fără sens, brutal şi îngrozitor de crud. Cel care se lasă pradă războiului ca unui viciu, acela este un om stigmatizat ca cei bolnavi de ciumă, de sifilis sau de alte epidemii nimicitoare.

Asta era adevărata faţă a acestui om care purta numele de „Tanz”, ceea ce înseamnă „dans”. Unul din soldaţii săi l-a poreclit „Intentanz” adică „dans macabru”. Uitându-te la el, vedeai faţa hidoasă a războiului, nebunia sângeroasă sub masca de fier a unui arian. Voluptatea distrugerii. Infernul.

Tanz se puse încet în mişcare. Membrele sale erau ţepene, înainta ca o marionetă mânuită de un începător.

Articulaţiile sale păreau făcute din balamale.

Prévert îl urmări pas cu pas. Tanz se strădui să-şi păstreze o ţinută demnă şi maiestuoasă de parcă ar trece în revistă un regiment. Prévert i-o luă cu uşurinţă înainte, dând impresia că vrea să-i deschidă drumul lui Tanz. El dădu câteva ordine rapide:

— Hartmann, ocupaţi-vă de Ulrike! Soţul dumneavoastră va avea nevoie de ajutorul dumneavoastră, doamnă von Seydlitz-Gabler! Kahlenberge, veniţi cu mine!

Prévert deschise uşa care ducea spre săliţă. Tanz traversă sălita, urmat de kahlenberge.

Wyzolla se ridică de pe scaun şi luă poziţie de drepţi.

Tanz se opri. Timp de câteva secunde rămase nemişcat ca un copac pe panta unui munte, nemişcat, deşi lovituri de secure îi loveau trunchiul. Apoi făcu impresia că se clatină. Era doar o simplă iluzie. Tanz făcu câţiva paşi în direcţia lui Wyzzola.

— Daţi-mi pistolul dumneavoastră! ordonă Tanz.

Wyzolla execută acest ordin ca şi cum i-ai fi cerut să-ţi prezinte batista. Băgă mâna în buzunar şi scoase pistolul

pe care-l întinse lui Tanz spunându-i:

— E încărcat şi cu piedica pusă, domnule general.

— Mulţumesc, spuse Tanz luând arma.

Wyzolla se retrase cu mişcări executate cu precizie.

Când vedea un general, lumea se transforma pentru el într-un teren de instrucţie. Kahlenberge se uita fascinat la arma lui Tanz. Apoi se uită la Prévert care dădu aproape imperceptibil din cap.

Tanz îndreptă ţeava pistolului spre duşumea şi se puse din nou în mişcare. Wyzolla vru să-l urmeze automat, dar Prévert îi spuse:

— Aşteptaţi, vă rog, aici!

Era un ordin. Cum fusese dat în prezenţa generalului, avea, practic, aceeaşi valoare ca şi cum ar fi fost dat de generalul Tanz personal. Wyzolla se opri ascultător.

Între timp, Tanz traversă coridorul până la uşa camerei sale. Aici se opri din nou. Prévert şi Kahlenberge care se aflau în urma lui, văzură cum i se înţepeniseră umerii şi cum îşi înălţă încet capul de parcă ar a fost ridicat de un cric. Se întoarse pe călcâie şi spuse cu o voce sufocată:

— Nu am de făcut niciun fel de declaraţie!

— Ce declaraţie? îl întrebă Prévert cu o voce rece, plină de dispreţ, cum nu mai auzise nimeni până atunci.

Cred că s-a spus totul, Tanz!

Tanz tresări de parcă ar fi fost străpuns de un instrument ascuţit. Dispreţul suveran cu care fusese pronunţat numele lui, doar numele, fără titlu, fără nici cea mai mică urmă de politeţe, numai acest simplu „Tanz” părea să-l fi jignit mai mult decât tot ce i se spusese până în prezent.

Pleoapa lui dreaptă i se zbătu puternic. Tanz le întoarse brusc spatele, deschise uşa camerei sale, se repezi înăuntru şi trânti uşa după el.

— Cred că am rezolvat problema, spuse Prévert cu o voce albă. Puteţi să-mi oferiţi o ţigară?

Kahlenberge îi întinse pachetul desfăcut cu o mână tremurătoare. Prévert luă o ţigară şi aprinse un chibrit.

Cei doi bărbaţi traseră adânc în piept primul fum de ţigară privind ţintă uşa camerei lui Tanz.

Aşteptau. Orice altă observaţie ar fi fost inutilă.

Respirau sacadat, dar nu le păsa, şi fumară ţigările până la capăt. Aruncară chiştoacele, fără să le pese, pe imitaţiile de covoare persane.

— Dumneavoastră credeţi, spuse Kahlenberge din ce în ce mai neliniştit, că el va face ceea ce în cercurile noastre numim „a trage ultima consecinţă”?

— Puteţi s-o numiţi în linişte cum vreţi. Eu ştiu însă că şi în alte cercuri se obişnuieşte să se tragă asemenea ultime consecinţe.

— Adeseori mă întreb cărui cerc îi aparţin de fapt.

— Aparţineţi micului club din care fac parte acei oameni care vor să reformeze lumea. Probabil că nu ştiţi că sunteţi membru al acestui club.

Aşteptară în continuare, lăsând să le zăbovească privirile asupra picioarelor şi asupra covorului şi modelelor lui, apoi asupra uşii în spatele căreia se afla Tanz. Se uitară la ferestre, dar privirile lor nu pătrunseră dincolo de geam, reîntorcându-se mereu la uşa care se oglindea în ele.

Liniştea tulbure fu sfâşiată de o detonaţie surdă. Ai fi spus că s-a spart un balon mult prea umflat. Era împuşcătura pistolului pe care o aşteptaseră aproape o jumătate de oră.

Kahlenberge vru să se repeadă în cameră, dar Prévert îl opri:

— Nu vă precipitaţi, spuse el.

Buzele inspectorului Prévert se mişcau aproape imperceptibil. În realitate, el număra. Din experienţă, ştia că mai există posibilitatea unei a doua împuşcături, în cazul în care prima nu ar fi fost suficientă. După aproximativ şaizeci de secunde zise:

— Acum!

Deschiseră larg uşa care ducea la camera lui Tanz.

Pe masă se afla un pahar cu apă şi o sticlă de votcă goală. Urme de vomă puteau fi văzute pe masă şi pe covor.

Tanz zăcea acolo într-o baltă de sânge cu capul crăpat.

— Această afacere s-a încheiat! declară Prévert laconic.

Raport final

Alte documente referitoare la „Cazul Tanz”.

Declaraţiile lui Wyzolla, făcute în Berlinul de Vest, la câteva zile după evenimentele descrise mai sus, în faţa poliţiei occidentale.

S-a întâmplat cam aşa: Eu mi-am făcut în Est numai datoria. Nimic altceva. Evident, că am reflectat. Am văzut anumite erori şi mi-am zis: Băi, nu este corect ce se întâmplă, dar n-ai ce-i face. Ce erori? Ei bine, de exemplu, hai să luăm treaba cu aţâţătorii la război. Adenauer, de exemplu, este un aţâţător la război! Da, da! Asta au vrut să-mi bage-n cap. Dar eu m-am gândit şi mi-am spus: Băi, mi-am spus, aşa ceva nu poate fi în ordine. De ce să fie el un aţâţător la război dacă nici măcar n-a servit în armată, acest Adenauer. Atunci mi-au spus: Vezi, de aia!

Şi aşa mai departe. Am rămas cu gura căscată, nu numai o dată. Ei mi-au povestit că Krupp este un criminal de război. Asta am înţeles-o mai repede, din cauza tunurilor.

Dar într-o zi am citit un prospect despre târgul de la Leipzig.

Şi ce-am citit aici? Am citit că Krupp este unul din expozanţi! Da, da! În RDG. Am tras deci concluzia următoare: Dacă Krupp este un criminal de război şi expune în RDG, atunci el nu se poate afla în Germania Occidentală. Deci, unde se află criminalii de război? Vedeţi dumneavoastră, aşa suntem duşi de nas!

Vreţi să ştiţi cum am fost recrutat? Ei bine, eu am fost luat pur şi simplu. Nu de voie bună, se înţelege. Se poate cel mult afirma că m-am dus singur la cazarmă pentru a nu ateriza, în calitate de duşman al păcii, într-un lagăr de reeducare sau într-o mină de uraniu. Ce spuneţi dumneavoastră? Băgat cu forţa? Da, se poate spune că am fost forţat, căci altfel aş fi rămas acasă. Dar nu vreau să

spun nimic rău împotriva serviciului militar. Trebuie să se facă.

Dar să nu fie pe partea falsă. Trebuie să avem în vedere şcoala naţiunii etc. În orice caz eu am dat curs conştiinţei mele.

Despre Tanz nu ştiu nimic. Ordinul e ordin, iar datoria datorie. Eu am fost şoferul lui. Nimic altceva. La ordin, logic.

Scrisoarea secretarului lui Monsieur Prévert adresată redacţiei unui ziar, care îi pusese o serie de întrebări.

…Monsieur Prévert regretă foarte mult că nu poate da curs rugăminţii dumneavoastră. Vizita sa la Berlin în iulie

1956 a avut un caracter strict oficial! Monsieur Prévert consideră că este incorect să vă furnizeze informaţii despre această vizită, mai ales pentru că nu există niciun fel de note scrise şi niciun fel de însărcinare pentru a face anumite cercetări de ordin special.

Monsieur Prévert regretă de asemenea că trebuie să vă comunice că dosarul cu privire la crima din Rue de Londres, din iulie 1944 nu este accesibil publicului. Se ştie doar că acest caz a fost rezolvat şi că a fost definitiv clasat la Sûreté şi că nicio anchetă nu se află în curs cu privire la acest caz.

În continuare, Monsieur Prévert îşi permite să vă atragă atenţia că numele unui oarecare Hartmann care este menţionat de mai multe ori în scrisoarea dumneavoastră nu figurează în dosarul nostru şi nu a figurat niciodată pe lista suspecţilor. Hartmann nu are nimic de-a face cu cazul acesta, şi dumneavoastră vă expuneţi unei urmăriri penale dacă afirmaţi contrariul. Monsieur Prévert speră că v-a fost de folos cu aceste informaţii…

Concluzia conferinţei lui Kahlenberge

…şi de aceea îndrăznesc să afirm că tot ceea ce s-a întâmplat în ultimele decenii nu poate fi calificat drept excepţii tragice regretabile. Este vorba mai degrabă de

decadenta unei pături sociale care nu a ştiut cum să reziste presiunilor realităţii Aş putea spune că ea a fost călcată în picioare! Căci în mai puţin de o jumătate de secol ofiţerii germani au fost confruntaţi cu Prusia, Kaiserul şi Reichul, cu Republica de la Weimar, apoi cu Hitler, cu democraţia şi în cele din urmă cu multiplele doctrine şi grupări ale puterii care se întind peste continente. Astfel am ajuns în moara istoriei

Ar fi o prostie, o orbire sau o minciună să vorbesc despre vechile valori, despre tradiţie, pe care vrem s-o cultivăm şi pe care vrem s-o preluăm în mare parte. Există oare ceva mai ridicol decât să însărcinezi pe faliţii de ieri cu afacerile de mâine?

Numai o reînnoire a structurilor va permite o creştere nouă, vitală. Noi nu avem nevoie de continuarea unei cărţi de istorie a cărei pagini sunt depăşite, înnegrite, putrede, mâncate de viermi.

Noi trebuie să avem curajul să luăm totul de la început cu hotărâre; restul e sinucidere.

Această conferinţă nu a fost ţinută niciodată.

Extras din jurnalul intim al doamnei Wilhelmine von Seydlitz-Gabler.

Eu am avut o viaţă bogată în evenimente. Sfârşitul generalului Tanz m-a afectat profund El a fost un om incomparabil. Am fost una din ultimele persoane cu care a stat de vorbă. „Stimată doamnă, mi-a spus el, este o plăcere să mă aflu din nou printre prieteni. „A fost un gentleman până în ultimul moment.

Herbert nu m-a lăsat să văd rămăşiţele pământeşti ale prietenului nostru venerat. El mi-a spus: „Păstrează-l în amintire viu!” Aşa e Herbert.

Acest Kahlenberge – nu-l mai număr de atunci printre prietenii mei – şi-a permis să povestească nişte lucruri scandaloase despre general. Erau atât de murdare, de reprobabile şi de lipsite de pietate, încât am tăcut scandalizată.

Herbert a dat doar din cap şi a spus plin de înţeles: „Nu poţi şti niciodată ce se întâmplă!”

Extrase dintr-o scrisoare a domnului Kahlen, istoric, adresată autorului, datată în 18 decembrie 1961.

…pot doar să vă asigur, că am urmărit cu rigurozitate evenimentele de atunci şi din interes ştiinţific. Cercetările minuţioase întreprinse de mine au arătat că o înlănţuire fortuită de întâmplări nefericite a dus la anumite ipoteze, care şi în zilele noastre mai încălzesc spiritele şi înflăcărează imaginaţia.

Rezultatul cercetărilor mele se poate rezuma astfel:

Generalul Tanz nu a fost asasinat nici de unii, nici de alţii

El nici nu s-a sinucis. Pot să aduc o serie de argumente convingătoare în sprijinul acestei afirmaţii, argumente care pot fi fundamentate psihologic. Nu vă voi da amănunte, vreau doar să vă spun că generalul Tanz, conform caracterului său – am aici declaraţiile multor martori în acest sens – nu era omul care să se sinucidă.

Există deci o singură concluzie posibilă: A fost un accident. Generalul s-a împuşcat curăţindu-şi arma.

În ceea ce priveşte afirmaţiile fanteziste ale unui oarecare Hartmann, am spus mai demult, de câteva ori, că am avut ocazia să-l cunosc îndeaproape pe acest om nefericit.

Soarta lui atroce mi-a inspirat întotdeauna cea mai profundă milă. Acest lucru nu mă va împiedica însă să spun tuturor adevărul adevărat despre el: Acest om este un mitoman patologic.

Declaraţiile cântăreţei Britta B. făcute la o oră târzie a nopţii, la o petrecere dată în onoarea unui actor de film cunoscut pe plan internaţional, cu ocazia premierei unui film american despre trecutul Germaniei din perspectiva prezentului.

Eu l-am interesat. Mă refer la Tanz – era general

Bineînţeles că nu şi-a manifestat deschis sentimentele. Dar o femeie simte asta.

La puţin timp după aceea, m-au asaltat ziariştii. E de înţeles, nu-i aşa, Evenimentul era neobişnuit. Senzaţia n-a durat însă mult timp. Afacerea a fost pe prima pamnî a

ziarelor doar o zi, apoi trei zile pe pagina a treia, iar după două, trei săptămâni n-a mai interesat pe nimeni Discul meu – Sărută-mă când e soare, sărută-mă când plouă – însă a fost în top aproape patru luni. E semnificativ, nu?

Vreţi să trec la subiect? Doar despre asta vorbim, micuţule! Deci, intră unul buzna în încăpere şi urlă „E mort, împuşcat!” Am fost cu toţii foarte agitaţi. Lângă mine se afla von Êeydlitz-Gabler, general, feldmareşal sau aşa ceva, acoperit de decoraţii, ce mai, un adevărat erou naţional! Ce credeţi c-a zis? Aveţi voie să ghiciţi de trei ori!

Ei bine, a zis: „Bine ne-am mai pricopsit!”

Extras din ultima parte a Memoriilor lui von Seydlitz-Gabler.

Numai o serie de neînţelegeri regretabile a putut provoca moartea violentă a unuia dintre cei mai buni soldaţi ai noştri încă o dată, poate pentru ultima oară, haita detractorilor a adulmecat vânatul încolţit. Ea s-a repezit asupra lui, avidă şi sângeroasă, pentru a-l sfârteca şi a-l arunca pradă jurnaliştilor şi comentatorilor plini de venin şi de ură.

Îmi amintesc cu exactitate momentul în care mi s-a comunicat moartea lui. Mă aflam într-o societate aleasă.

Vorbeam, dacă nu mă înşel, despre reconstruirea adevăratei

Germanii şi despre noua orientare a Europei care ne interesa foarte mult. Atunci am aflat vestea tragică. N-am putut să spun decât un singur cuvânt: „Este îngrozitor!” la care am adăugat puţin mai târziu: „Nici măcar această întâmplare nu trebuie să ne abată din drumul nostru!”

O altă declaraţie a lui Wyzolla, făcută de astă dată în Berlinul de Est, la câteva săptămâni după evenimentele descrise mai sus, cu ocazia unei conferinţe de presă organizată de Ministerul de Interne sub preşedinţia consilierului Karpfen, care la scurt timp după aceea a fost promovat:

Iată deci cum s-au petrecut lucrurile. Eu mi-am făcut întotdeauna datoria şi nimic altceva. Bineînţeles că m-am gândit. Şi încă cum! Doar nu sunt căzut în cap. Am ştiut

întotdeauna unde se află adevăraţii criminali de război.

Dincolo! întotdeauna dincolo. Asta-i convingerea mea – oriunde m-aş afla. De nezdruncinat. Este cineva împotrivă?

Ei bine, am fost şoferul generalului Tanz. Un om distins, un bărbat remarcabil. M-a înaintat la gradul de subofiţer.

Dar acum sunt plutonier. Clar. Prin câte am trecut! L-am însoţit deci pejanz în Berlinul de Vest. Vizită particulară, de la om la om. Încredere fără rezerve. Totul a mers, la început, ca pe roate. Generalul Tanz mi-a spus: „Un pic de schimbare, ce zici?” „Da”, i-am răspuns eu. Totul era de fapt altfel, nu ca aici E limpede? Logic!

Dar apoi au apărut doi indivizi în mijlocul hotelului

Au vrut să mă vadă. Mi-am zis: „Atenţie, băiete! Dă-le cu şutul ăstora doi Anunţă-l pe general. „Generalul a spus cu dispreţ: „Nişte tipi de doi bani!”

Vine apoi spre mine unul din vest. Îl cheamă Hartwick sau Hartmut sau Hartmann, nu ştiu exact. Pute a parfum, mai vorbeşte pe deasupra şi franţuzeşte ca unul din ăia care-i au pe conştiinţă pe algerieni. Un individ suspect, încearcă să-mi intre sub piele. Trăncăneşte întruna despre general, despre ciudăţeniile lui. Încearcă să mă tragă de limbă. Dar i-am arătat eu lui! Băi, ce l-am brutalizat!

Apoi au venit zbirii. Mi-au pus pistolul în piept. Mi-au spus: „Am pus laba pe tine!” Ei bine, nu-s chiar atât de ampit. Am făcut haz de necaz, dar n-am cedat. N-am spus niciun cuvânt împotriva armatei noastre populare naţionale! mai bine crăp! După care ei şi-au făcut numărul.

Scrisoarea lui Rainer Hartmann adresată lui Monsieur Prévert, Paris

Localitatea: Antibes. *Data*: Mai 1961.

…vremea e minunată. Serele sunt pline de flori şi trandafirii roşii încep să înflorească. Frunzele palmierilor din

Grădina Botanică sunt de un verde suculent, iar în capela de lângă far strălucesc sute de lumânări în faţa

Madonei

Mărilor. Eu le-am aprins fiindcă soţia mea a născut un băiat. El va purta, dacă doriţi, numele dumneavoastră.

Asta înseamnă că trebuie să veniţi la noi Este planificată o masă festivă la han. A doua zi Felix va fierbe în port cea mai bună bouillabaisse din viaţa lui

Ulrike este ferm convinsă că vreţi să-l vedeţi pe fiul nostru…

Telegrama lui Monsieur Prévert adresată doamnei şi domnului Hartmann.

Sunt deja pe drum. Puneţi o sticlă de Rosé Provence 53 la gheaţă la hotelul Juana.

Vă îmbrăţişează vechiul vostru prieten

Extras dintr-un discurs ţinut cu ocazia „Zilei eroilor".

În 1961 în faţa delegaţilor asociaţiilor vechilor combatanţi şi a altor asociaţii asemănătoare.

Orator: von Seydlitz-Gabler.

…astfel, oameni ca tragicul general Tanz au devenit un simbol. El a făcut parte dintre acei soldaţi, pentru care trupele sale treceau prin foc. Pentru el şi pentru alţii asemeni lui nu a existat decât o singură deviză, un singur scop, un singur triumf: Germania!

O voce: Care Germanie?

NOAPTEA GENERALILOR

Varşovia 1942 – lupta împotriva rezistenţei poloneze;
Paris 1944 – intrarea americanilor şi atentatul asupra lui Hitler;
Berlin 1956 – reînarmarea Germaniei şi convocarea "vechilor camarazi"
– iată locurile şi evenimentele acestui roman despre "crimă şi pedeapsă", despre oameni puşi să aleagă între morala politică şi datoria de soldat.

Noaptea generalilor – o carte şi, apoi, un film care au cucerit lumea întreagă!

RAO
International
Publishing
Company

ISBN 973-576-096-7

9 789735 760960